

بزوتنه وهی نه ته وهی کورد له سوریا تیروانینیکی ره خنهیی له ناوه وه

سه لاح به دره دین

پیشکە شه به:

- باو کم که خوشه ویستی گه ل و ولاتی له ناخدا پرواند.
- مامۆستای یه که مم سه یید مه لا ره مه زان.
- هه موو هه قالان.

پیشہ کی :

من خۆم ئامادەبووم و وەکو خەونیك دیتەوہ یادم, کاتیك له مالى
خومان وتووێژ له نیوان دوو نەوہدا دەکرا سەبارەت بەو وینە
هەلۆاسراوہی (کەمال ئەتاتۆرك) کە بەقەد دیوارەکەوہ بوو.
نەوہیەکیان هی سەردەمی شۆرشى شیخ سەعیدی پیران/ ۱۹۲۵ بوو و
له قوربانیاى کەمالییەکان بوو و له زۆر شویندا بەشداریی له شەپە
خویناویەکانى دژ بە لەشکەرى تورک کردبوو. نەوہکەى دیکەش له
هەرەتى لاویدا بوو. هەردوو نەوہش خزمانى خۆم بوون, یەکیك
لهوانەش باوكم بوو. نەوہى یەكەم - وێپرای ئەو ئازارەى
چیشتبووئى - سەرسوڕما بوو بە کەسایەتى "ئەتاتۆرك", کە

دهولته تيكي نوئي بو توركه كان دامه زراند و به پيي راي ئه و داواكه وتووي عوسماني له ناوبرد. نه وهى دووه ميش به پيي راي خوئى ئه م هيمايه شوئينيه رت ده كرده وه كه شهري نه ته وه ناتوركه كانى ده كرد و له ناوى ده بردن له وانه ش گه لي كوردمان. له كوئايدا ئه مهى دوايى برديه وه , ئيتر بو هه تا هه تا ويئهى ئه تاتورك لابردرا.

پاشان به بيرم ديئت چون ويئهى "بارزاني" به جلي ژه نراليكي سه ربازيه وه به بي هيچ مشتومريك به لكو به ئعجاب و به پيرؤزبايي هه موويانه وه له شويني ئه و ويئهيه هه لواسرا و هه ر هه ر له و شوينه مايه وه تا ده سته كانى سالوئخقانى (موخابه رات) پيپراگه يشت له مياني گه رانيان به دواي منداه شالاويكي ده سگير كردندا له سالي 1966. من له ئاميڙي خيزانيكدا په روه رده بووم كه كوردايه تى به خووه گرتبوو, پيشوازي له كه سايه تيه كان و سه ركردهى هوزه كانى ناوچه كه و پياوانى ئاييني و مه لا و خوئنده واران ده كرد, گفتوگوكانيشيان بيبه ش نه ده بوو له و ياده پر ئازارانه يان له گه ل عوسمانيه كان و كوومارى كه مالايدا و له باسكردنى قوربانى راپه رينه كان و فه رمانه كانى له سيډاره دانى خه لكى بي گوناھ و هه واله كانى كوردستانى عيراق و كوومارى مه اباد و ريپره وي بارزاني. هه روه ها ديوه خانه ساكاره كه ي ماله كه مان بيبه ش نه بوو له ميوانانى كوردستانى توركييا له خزم و كه س و براده ران, به م شيويه

به دوا داچوونی هه وال و رووداوه کان و پیشکه وتنه کانی باکور به رده وام بوو.

له قوناخیکی دواتردا، جه گهرخوین پیش ئه وهی بگوازیته وه بو عیراق، ماوه یه ک میوانی ئیمه بوو پاش ئه وهی له لایهن نووسینگهی دوومه وه راونرا له سه رده می یه کگرتنی سوریا - میسر دا.

هر له سه ره تای هوشمه ندیم به وهی له ده ور به رم رووده دات، بووم به به شیک له حاله تی نه ته وهیی و نیشتمانی که ئه و کات له جغزیکی به رته سکدا بوو، پاشان به تیپه رپوونی کات و به به دوا داهاتی رووداوه کان به رفراوان بوو تا وه کو مه سه له که له ژیانماندا، بوو به پیوه ریک بو هه لسوکه وتکردن له گه ل خه لکانی دیکه. هه موو شتیکی ده که وته ژیر بال و پیوانی ئه ودا، ته نانه ت خیزان وئاینده و خرم و که س و خه لکی دی و ناوچه که ش، شته کان ئه م شیویان به خووه گرت به هه موو ره نگدانه وه و به دوا هاتن و کارلیکه کانیه وه.

من خوم له به رده م ئه رکی ئه نجامدانی ئه م لیگولینه وه یه دا بینیه وه، له ئه نجامی وروژانم به دوو سه رچاوهی جیاوازه وه. وروژانیکی پوزتیقانه له دوا یه ده رچوونی به شی سییه می په رتوکی "بارزانی و بزوتنه وهی رزگار یخوازی کورد" له دانانی ریژدار مه سعود بارزانی که زور راستی و به لگه نامه ی ده وله مه ندی گرتووه ته خو ی، پاش خویندنه وهی ئه م کاره مه زنه، هه ستم به لیپرسراوه تی کرد بو به شداریکردن له خسته نه رووی هه ندی لایهن له و راستییانه ی

په یوه ستن به بزووتنه وهی نه ته وه ییمان له روژئاوای کوردستاندا، که هه ندیکیان په یوه ندیه کی راسته وخویان به و کاره نه نجامدراوه وه هه یه بو نه وهی وینه که ته واوتر بیټ. وروژانیکی نیگه تیقانه ش، له دواى دهرچوونی چند نووسین و قسه له سوریا له هه ندی لایه نه کوردی و ناکوردیه کانه وه که پیچه وانیه راستین و هه ول ددهن بزووتنه وهی نه ته وهی کورد به ره و به "که سانیکردن" ببه ن و دووری بخه نه وه له ریږه وی میژووی خوی وه کو دهسته به ریکی کرده وهی گه لی کورد که تاکه دروستکار و سازمه ندی میژووی خویه تی، هه روه ها کار بو له له ناوبردنی ناوه روک و گه وه ری بزووتنه وه که ده کهن و ناپه یوه ستن به بابه تییه ت له گواستنه وهی رووداوه کان و خویندنه وه یه کی چه واشه کراو ده کهن بو راستی پیشکه وتنی هزری و سیاسیی بزووتنه وه که مان و بو سه ربلندیه کان و وه رچه رخانه کانی و هوکاره کانی راسته قینه ی مملانییه کانی ناوخوی.

به پیی توانا لم لیکولینه وه مدا هه ولمداو ه به شیوه کی بابه تی رووداو بگوازمه وه و به پیی ریباری زانستی له راقاکی راموم (که خووم به هزر و کرده وه پیی په یوه ستم)، له روانگی نه و راستیه وه که میلله ت میژوو دروست ده کات و تاکه کان به شداریی تیدا ده کهن، منش ته نها یه کیکم له به شداربووانی ریږه وی بزووتنه وهی نه ته وهی کورد له سوریا له هه ندی قوناخی ده ستنیشانکراودا نه ویش قوناخی نه وهی

دووهم و سیهمه له دواى نهوهى باوکانى سهههتا و پيشههوانى
ميوووى.

له م ليکولينه وهيمدا، له نهوبههارى کارى نهتهوهى له روژئاواى
کوردستان دهستهپيکردووه تاكو نزيك سالى ١٩٧٥، به ئوميدى
ئهوى له دواتردا قوناخيکى دیکه تهواو بکه م تا ئه و کاتهش، داوا له
خوينه ران و به دواچووان و په يوه نددارن ده که م که به به شدارى له
ئاواکردنى راستيدا بکه ن و لايه نه کانى ئاشکرا بکه ن. راستى
رووداوه کان و پيشکه وتنه کان، راستيه کانى ميوووى، راستيه کانى
شیکردنه وهى زانستى و هه لسه نگاندى بابه تى و به شداريکردن له
راسته کردنه وهى هه ر به هه له داچوونیک که له م ليکولينه وه يه دا هاتووه
بو ئه وهى سوودى لى وه ربگيرى و به يه که وه بگه ين به ئامانجى
ويستراو.

سه لاه به دره دن

سهههتاي ٢٠٠٣

دەروازە یەکی میژوویی:

پاش رووخانی ئیمپراتۆرییەتی عوسمانی و دابەشکردنی مومته لە کاتی
پیاوێ پیرە کە لە نیوان هیژە ئەوروپاییە کۆلۆنیالەکاندا بە پێی
بەریارەکانی ریکەوتنامە (سایکس - بیکۆ) لە سالی ۱۹۱۶/دا،
بە شیک لە گەلی کورد و ولاتە کە لە لکیندرا بە کیانی سوریا
ئنتیدابکراو لە لایەن فرانساو بە هەمان شیۆهی دابەشکردنی هەر

سیّ پارچه‌که‌ی دیکه‌ی کوردستان له نیوان -تورکیای نوی- و عیراق و ئیراندا. مه‌سه‌له‌ی نه‌ته‌وه‌یی کوردیش هر له سه‌ده‌ی هه‌ژده‌مه‌وه هاتبووہ ئاراوه, واته پيش دامه‌زاندنی ئه‌و ده‌وله‌تانه‌ی که به‌م شیوه یاسایی و کارگی‌ری و نیوده‌وله‌تیه‌ی ئیستا کوردستانیان له نیوانیاندا دابه‌ش کراوه. مه‌سه‌له‌که له سایه‌ی هه‌ردوو ده‌وله‌تی عوسمانی و فارسی سه‌ری هه‌لدا و خۆی له نیوان په‌یوه‌ندییه سیاسییه نیوده‌ولتیه‌کاندا بینیه‌وه و چه‌ند تی‌کستیکی یاسایی ئاشکرا له سه‌ر ئاستی نیوده‌وله‌تی ده‌رباره‌ی ئه‌و مه‌سه‌له‌یه هاتووہ, وه‌ک په‌یماننامه‌ی سی‌قه‌ر/۱۹۲۰ و په‌یماننامه‌ی لۆزان /۱۹۲۳, پاشان جاریکی دیکه بووه به کیشه‌یه‌کی نیوده‌وله‌تی و رووبه‌پووی کۆمه‌له‌ی نه‌ته‌وه یه‌کگرتووہ‌کان بوویه‌وه له سالی ۱۹۲۴ تا‌کو سالی ۱۹۲۵.

هر له سه‌ره‌تای سه‌ده‌ی نۆزده‌مه‌وه و شان به شان له گه‌ل روخانی خیرای سیسته‌می ده‌ره‌به‌گی له کوردستاندا و سه‌ره‌لانی کۆرپه‌له‌ی سه‌رمایه‌داری, کوردستانی - می‌ژوویی- بووه شانۆی ته‌نگ‌ژه‌یه‌کی سیاسی و ململانی کۆمه‌لایه‌تی به‌ره‌و قوول‌بوونه‌وه ده‌چوو. به‌لام ده‌ستبه‌سه‌رداگرتنی بی‌گانه و ده‌ستی‌وه‌ردانی داگیرکاران له کاوباری رۆژه‌لات به گشتی, ته‌گه‌ره‌ی خسته ته‌واوبوونی ئه‌م پيشک‌ه‌وتنه و نه‌یه‌شت کۆمه‌لگای کوردستان به شیوه‌یه‌کی سروشتی به‌ره‌و پيشه‌وه ب‌روات, که ئه‌گه‌ر ببووايه, کوردستان له هه‌موو روویه‌کانه‌وه

سیمیایه کی دیکه ی ده بوو، له وانه ش به ده سته یانی ئازادی
وسه ربه خویی وه کو ته واوی گه لانی دیکه. له و کاته وه ش - کوردی
سوریا- وه کو میلله تیگ نیشانه نه ته وه ییه ئاشکه رایه کانی خوی هه یه
و له سایه ی یه ک ده ولته و یه ک ولاتدا و له سه ر خاکی میژووی
خوی، خاکی باب و باپیرانی، شان به شان له گه ل گه لی عه ره بی
سوریا ده ژیت. حکومه تی عه ره بیش له دیمه شق له سالی ۱۹۱۸ وه
راگه یاندرابوو به بی ئه وه ی ده سه لاتی هه بیته به سه ر جله وه ی
کاروباره کان و هاتنه ژووره وه ی فرانسای وه کو ده ولته تیگی داگیرکاری
ئینتیدابکار بو دیمه شق له سالی ۱۹۲۰ دا. چه کی ئنتدابیش له سوریا
و لوبنان پشتی به دابه شکردنی ئایینی و مه زهه بی ده به ست، که له
دوای برپاری ئه نجومه نی کومه له ی نه ته وه کان/ ۱۹۲۲ هات، له سه ر
برپاری کوبوونه وه ی نوینه رانی ده ولته ته هاوپه یمانه کان له - سان
ریمۆ- له سالی ۱۹۲۰ دا و پاش هه موارکردنی به دابه شکردنی ئنتیداب
له هه مان سالدا. هه ر له سه ره تا وه ش سیاسه تی ئنتیداب له جوړه
حاله تیگی داچرانددا ده ژیا چونکه له لایه که وه خوی به چه مکی
یاسایی و ئاکارییه وه ده به سته وه و له لایه که ی دیکه وه به
به رژه وه ندی تایبه تیه کانه و. فرانساش سیاسه تی - له یه کیان بکه
ده سه لاتدار ده بی به سه ریانددا- گرته بهر و ولاتی کرده چه ند
یه که یه کی ناوچه یی و تایفه گه ری. بزووتنه وه ی بهرگیش دژی ئنتدابی
فرانسایی به ره و زیادبوون چوو، کوردیش له ناوچه کانی خویان که

ناوچه‌یه‌کی ستراتیژییه به‌شداریان له‌و به‌رگریه‌دا کرد به‌دریژایی سنووری باکور و رۆژه‌ه‌لّاتی جزیره, به‌تایبه‌تی له - بیاندور - تر به‌سپی - به‌سه‌رکردایه‌تی - حاجۆ ئاغا - هه‌روه‌ها له ئامودا و له‌چپای کورده‌کان و شاره‌کانی دیکه‌ی سوریا هه‌ندی که‌سایه‌تی کوردیی ناسراو سه‌ریان هه‌لّدا که سه‌رکردایه‌تی بزووتنه‌وه‌ی به‌رگریان ده‌کرد وه‌کو - ئیبراهیم به‌ناتۆ - له‌دی ته‌خاریم - که له‌گونده‌کانی سه‌ر به‌حه‌له‌به, هه‌روه‌ها کورده‌کانی - دیمه‌شق - و گونده‌کانی. ئەوه‌ی جیی سه‌رنجه له سه‌ر ئاستی کوردی بزووتنه‌وه‌ی به‌رگری دژی ئنتدابی فرانسایی سه‌رچاوه‌ی پشتگیریان جیاواز بوو, له‌کاتی‌دا که ده‌بنین له‌ناوچه‌ی - حه‌له‌ب - کاریگه‌ر بوو به‌به‌رگری نه‌ته‌وه‌ی تورکی و هاوپه‌یمان بوو له‌گه‌ل بزووتنه‌وه‌ی که‌مالیه‌کان, که‌چی له‌هه‌مان کاتدا له‌ناوچه‌ی جزیره دژی رژیمی تورکیا بوو. پاش ئەوه‌ی ده‌وله‌تی عوسمانیش چوو له‌ناو شه‌ردا له‌پال ئەله‌مانیا, نوینه‌رانی ولاته رۆژئاواویه‌کانی دیکه, که له‌بریتانیا, فرانسای روسیا و ئیتالیا پیکهاتیبون ده‌ستیان کرد به‌وتووێژکردن سه‌باره‌ت به‌دابه‌شکردنی ولّاتی عوسمانی له‌نیوان خۆیاندا, له‌ئه‌نجامدا گه‌یشتن به‌ریکه‌وتنیکی ده‌ستنووس که‌تیایدا - ئستانبول - ی پایته‌خت و به‌شیک له‌تورکیا و هه‌ندیک له‌ویلایه‌ته‌کانی کوردستان (بدلیس, موش و وان) ببن به‌شی روسیا و له‌نیمچه‌ دورگه‌ی عه‌ره‌بی چه‌ند حکومه‌تیک له‌ژیر پارێزگاری بریتانیا و فرانسادا دابمزرین و له‌

فەلەستینیش ولاتیکى نەتەوھىي بۆ جولەكەكان بە مەرجىك كە
(حەيفا و عىراق) بېن بە بەشى برىتانيا و (قەيسەرىيە , خەربوت و
ئەدەنە)ش بېن بە بەشى فرانسار , (ئىتاكيا) بېي بە بەشى ئىتاليا,
ئەرمىنيا لە رۆژھەلاتى ئەنادۆل سەربەخۆ بېيت و بەشىك لە دەرياي
ئىجە بۆ يونان بەجى بىلن. لە سەرەتاکانى شەرى يەكەم ژەنپالى
روسيایى - نىقولا فيچ - لە گەل ھىزەكانى خۆي گەيشتنە دياربەكر,
بەلام پاش ھەلگىرسانى شۆرشى ئۆكتۆبەر پاشەكشەيان كرد.
ئەوناوچانەي كە كوردەكان لە دىر زەمانەو تىايدا نىشتەجىن , بە
دەيان جار دوچارى دابەشكردن و لكاندن بوونە و پاش
دابەشكردنەكانى - ساىكس بىكو - كە چەند جار سنوورى نىوان
سوريا و توركيای دارشتەوہ , كوردەكان وىپراي بە پارچەكردنيان ھەر
لەو شوينە ميژووييانەي خويان مانەوہ كە تىايدا نىشتەجىن بە لايەنى
كەمەوہ لەوہتەي نووسەر و فەيلەسوفى يونانى كۆن - كزىنەفۆن -
ناويانى ھىناوہ (۴۳۰ - ۳۵۵ پ. ز) كە بەرەو روويان ببونەوہ لە
مىانى شالاوہ ناودارەكەي يوناندا بۆ سەر ئىيران لە ۴۰۱ پ . ز لە
كاتى مەلانىياندا لە سەر كورسىي دەسەلاتى ئەو ولاتە . پاش
كوژرانى سەركردەي شالاوہكە كەزىنەفۆن بوو بە يەككە لەو
سەركردانەي كە سەرپەرشتى كارى كشانەوہيان كرد بە نىوان
ناوچەيەكى بەرفراوانى رۆژھەلاتى ناوہراستدا . پاشان ئەم فەيلەسوفە
پەرتووكى - ئەناباس - (لادان - بەسەر كەوتن - نزە) ي نووسى

تیایدا سەرنجەکانی خۆی خستوووەتە روو و لەو ناوچانە دەدوێ کە
پیایدا تیپەری بوون و باسی ولاتی - کاردۆخییەکان - باپیرانی کورد
دەکات. واش دیاردەکەوێ ئەوان بە دەشتی - هەسنان - تیپەپوون
کە ئیستا سەر بە ناوچە (دیڤک) و (قامشلۆ) یە لە جزیرە.
بەم شیوەیە، پاش ئەوەی ولاتانی هاوێپەیمان دا بە شکر دێنە کەیان
ئەنجام دا، کوردەکانی سوریا لە لیواری سنوری سوریا - تورکیا -
عیراق مانەو، ئەو ناوچە یە کە لە میژوودا پێی دەوتریت - نیوان
دوو رۆبار - میسۆپۆتامیا - و هەزاران سالە بێشکە ی شارستانیە
کۆنەکانە - سۆمەرییەکان - بابیلییەکان - ئاشورییەکان -
کلدانییەکان - هورییەکان - میتانی - یە دێرینەکانی باپیرانی کورد -
حیسییەکان - میدیا - و هی دیکەش، بێجگە لەوەش ناوچە یە کە
دەوڵەمەند و بەپیتە و بێرەندی کشتوکالی زۆرە، چاندنی پەموو لەو
ناوچە یە و دەستی پێکرد هەرودەها برنجیش کە کاریگەرییە کە
گەرەمی هەبوو لە سەر گۆرینی پەيوەندییەکانی بەرەمەهێنان لە
سوریا، ئەمە بێجگە لە دانەوێڵە بە هەموو جۆرەکانییەو، لەم
دواوەشدا نەوت و ئاسنی لێی دۆزرایەو. بە پێی رای
رۆژە لاتناسەکان و زانایان و میژوونووسانی عەرەب ناوچە ی
میسۆپۆتامیا بە بەردەوام ناوچە یە کە زیندوو و کراوە بوو لە بەردەم
گشت ئاراستەکاندا و لە رووی توخمەو چەندین سەدە یە تیکە لە یە و
زۆربە ی سەلالەکانی ئاسیای پۆژئاوا و رەگەزی (ئەلبینی) ی دەریای

ناوه راستی گرتووته خۆی. کرداری تیکه لَبوونیش هەر له سه ره تای میژوویه وه دهستی پیکردوو و بهردهوام بووه تا گهیشتنی عه موورییه کان و ئارامیه کان له دهشته کانه وه و حیسیه کان و کورد و یونانی و رۆمانی وهۆزه عه ره بییه کان و خاچپه رستان و پاشانیش ئه یوبیه کورده کان که ناوچه کوردیه کان جه نگاوه ر و سه رکرده ی سه ربازی له هه موو شوینیکه وه بو دابین کردن, به تایبه تی له جه زیره و نیوان دوو روبار و میرنشینی - کلس - و دیاربه کرو ناوچه کانی کوردستانی عیراق و تورکیای نیستا.

نوینه ری فرانسای له تشرینی دووه می / ۱۹۲۰ دابه شکردنی سوریا ی بو چوار ده ولته ت و هه ریم راگه یاند که بریتی بوون له: (حه له ب) له باکور, (دیمه شق) له باشور, (چیاکانی عه له وییه کان) و (چیاکانی درون). له ۱۹۲۵ هه ردوو ده ولته تی دیمه شق و حه له ب یه کیان گرت و بوون به یه ک ده ولته ت به ناوی (ده ولته تی سوریا) له ژیر سه ره په رشتی ده ولته تی مونته دب. سنووره کانیش به شیوه یه کی یه کجاره کی ده ستنیشان نه کران, به لکو فرانسای به پیی به رژه وه ندیه کانی خۆی ده ستکاری له سنووره کاندای ده کرد و زۆربه ی جاره کان جیاواز بوون له گه ل بریاره کانی ریکه وتننامه ی سایکس-بیکو. بو نمونه له سه ر ئاستی کوردی, فرانسای به سه ریچیکردنه وه ناوچه کانی: (جزیره ی بوتان, نسپین, ئورفا, کلس, عینتاب و مرعش) ی به خشیه ده ولته تی تورکیا, که چی

پئویست بوو به پئی ریگه وتنامه که له چوارچیوهی - کوردستانی
رۆژئاوا - دا بمینیننه وه .

ههروهها ئنتدابی فرانسای له سالی ۱۹۲۵ هۆزه کوردییهکانی سهه
سنوری سوریا - تورکیای له یهکتر جیاکردنه وه به پئی ریگه تننامهی
(فرانکلین - بۆلۆف) ی فرانسایی تورکی، که جاریکی دیکه سنووری
نیوان ههردوو دهولهتی دارشته وه . سهبارهت به ناوچهی جزیرهش که
سیگۆشهیهکی پهریزه، وهکو گووتمان به پئی ههلهکتهوتی شوینی خۆی
دهبوایه بخریته سههرولاتی نیوان دوو روبرادا نهک بخریته سهه
سوریا. له سالی ۱۹۲۰ جزیره دووره پهریز ببوو له مهلبهنده بازارگانیه
سروشتهیه کهی خۆی که شاری دیاربه کره له کوردستانی تورکیا، له
پازده ساله ی دواتریشدا سیاسهتکارانی سوریا ئه و پيشکه وتنانه یان
پشتگۆی خست که تیايدا روویان ده دا.

**له هوشیاری نه ته وه ییه وه به ره و بزوتنه وه ی
نه ته وه یی:**

له کۆتاییهکانی سهده ی رابردوو وه (بیسته م) بزوتنه وه ی نه ته وه یی
کورد له سوریا به شیوه ی کۆمه له و یانه رۆشه نبیری و کۆمه لایه تی و
وه رزشییه کانه وه خۆی به دیارخست. بزوتنه وه ی - خوه ییوون - یش
هه ره له سه ره تای دامه زران دنییه وه له کۆنگره ی یه که می له قامشلۆ له

مالی خانه وادهی - قه دور بهگ - سالی ۱۹۲۷ که له (۲۳) که ساییه تی نیشتمان په روه ر پیکهاتبوو، بیری نه ته وهی به هه ردوو بالی سیاسی و روشه نبیرییه وه به ته واوی گه لاله کرد، ئەم بزووتنه وهیه که به بیری نه ته وییه وه سه ری هه لدا، ریخسته کانی په لی هاویشته به ره و پارچه کانی دیکه ی کوردستان و به تایبه تی کوردستانی تورکیا و عیراق، ئەمه و سه ره ه لدان و گه شه کردنی هوشیاری نه ته وهی کورد له سوریا بو چه ند هۆکاریکی بابته تی ده گه ریته وه و گرنگترینیان ئەمانه ن:

۱- دابه شکردنی گه لی کورد و نیشتمانه که ی به بی ویستی ئەم گه له له لایه ن داگیرکارانه وه به پی ریکه وتننامه ی سایکس- بیکو و ملکه چبوونی هاوپه یمانان بو به رژه وه ندییه کانیان له سه ر کیسه ی پرینسیپه کانی حه ق و دادپه روه ری.

۲- ئەجامدانی سیاسه ته تی شو قینانه و ره گه زپه رستانه ی به رده وام له لایه ن ئەندامانی -تورکیای گه نچ- و بزووتنه وه ی تۆرانی و که مالییه کان دژ به گه لی کورد به ریگای کوشتنی به کۆمه ل و داپلۆسینی نه ته وهی و راگوێزانیان.

۳- بیده نگی کۆمه لگای نیوده وله تی له به رامبه ر ئازاره کانی کورد و پشتگوێخستنی مافه کانیان به تایبه تی له و رۆژه وه که په یماننامه ی لۆزان له ۱۹۲۰ مۆرکراوه و ئاماده نه بوونی بابته تی کورد له رووداوه کاندای له دانان و دارپشتنی به لگه نامه کانی

هاوسهنگى هئىزه جيهانييهكان، بهرژوهندى دهولهته
هاوپهيمانهكان، ههردوو شهپى جيهانى و ههر يهكه له كوومهله و
دهستهى نهتهوه يهكگرتوووهكاندا، گهلى كوردى كرده يهكه
قوچى قوربانى شهپى ساردى نيوان روزههلات و روزهئاوا.

۳- داننهنان به ههبوون و مافهكانى كوردى سوريا له
بهلگهنامهكانى يهكه م كوونگرهه دامهزاندنى سوريا و له
پروئتوكولهكانى سهردهمى ننتيدابى فرانسى و له دهستورى
كومارى سوريا پاش وهرگرتنى سهربهخوى و له دوايشدا له
پروگرامهكانى پارتهكانى سوريا به نهتهوهى و ئيسلامى و
كومونىستهكانيهوه. ئەم هوكارانه ههمووى بوونه هوى پيکهاتنى
بنكهى سهرهكى بو سهرهلهدانى دياردهكانى پيناسهه نهتهوهى
كورد و گيرانى رولى بهخيوكهرا نهه بوى پيگه ياندن و گوره كوردنى
ئه و ساوا (كۆرپه له ييه)ى بزووتنه وهى نهتهوهى به ده رپرپينه
سياسى و روشنبيرى و ريخواوه ييه كانيه وه.

هوشيارى نهتهوهى سه رهتا لاي ئەو كه سايه تيه نيشتيمانپه روه و
روشنبيريانه سه ريه له دا كه له هيللى ناسنى ده ربازبوون به ره و - بنى
خه تى - هاتبوون، ئەو هيللهش له سالى (۱۹۱۸) دامه زرا و پاشان
ته واوكرا و له ۱۹۳۵ دريژكرايه وه به ره و نه سيين و عيراق و له -
ته لكوچهر - له موسل له ۱۹۳۳ ته واوكرا، زوربهه ئه و كه سايه تيانه،
ميژوو گه واهيان بو ده دات كه وا رووبه پوووى عوسمانيه كان و پاشان

بزووتنه وهی تورکیای گهنج و نه ته وهییه تۆرانییه کان و بزووتنه وهی
که مالییه کان ببوونه وه و ئەوان به ریشهی کۆمه لایه تیانه وه ده چنه وه
سه ر سه رۆك هۆزه کان، وه كو بنه مالّهی -بۆزان به گ به رازی- و
بنه مالّه ئوروستوكراتییه کان وهك هه ردوو بنه مالّهی - به درخان- و
جه میل پاشا- و كورپی خانه واده كانن كه مه ردانه زه بری كوشنده یان
له له شكه ری تورك وه شانده بوو له و رووبه رووبوونه وانهی نیوانیدا، وهك
بنه مالّهی -حاجۆ- و چهند كۆمه له یهك له خوینده واران و رۆشنبیران،
وهك: مه مدوح سه لیم، قه دری جان، جه گه رخوین و دكتور نووری
ده رسیمی و به شیکیان له و كه سانه بوون كه له راپه رینی شیخ
سه عید و بزووتنه وهی -ده رسیم- و رووبه رووبوونه وه كانی ئارات-
رزگاریان ببوو و به شه پۆلی یهك له دوا یه كدا روویان كرده باشور
وه كو گواستنه وه له ناوچه یهك بۆ ناوچه یهكی دیکه نهك له
ده ولتیكه وه بۆ ده ولتیکی دیکه. له ناوچه كه ی ئیمه شدا زۆر ئەزموون
هه یه كه له هه ندی رووه وه به حاله تی كوردی ده چییت، بۆ نمونه،
پیشره وانی بیرى نه ته وهی عه ره بی له نیوان فه له كانی لوبنان
سه ریان هه لدا و ده ستیان كرد به بلاوكرنه وهی هوشیاری نه ته وهی و
بۆ نزیکه ی یهك سه ده له سه ریان نووسی و هه ندیکیان چوونه سوریا و
فه له ستین ومیسر بۆ ئەوهی بیرى نه ته وهی عه ره بی بلاوبكه نه وه
دیارتیرینیان له م رووه وه جورج ئەنتونیۆس ونه جیب عازوری و بوترس
بوستانی و... بوون، بۆ ئەوهی به هه له له بابته كه تیینه گهن

شەپۆلەكان تەنھا لە سەر ئاستى تاكەكان بوو و ھەرگىز رۆژىك لە رۆژان نەگەيشتوووتە ئاستى شەپۆلە بەرفراوانەكانى مرۆڤىيى وەكو كە ھەندىك لە ناوھندە شوڤىنييەكان و ئەوانەى لە بازنى ئەواندا دەخولینەو بەسى لىو دەكەن و دەلین گوايە كوردەكانى سوريا كۆچبەرن و نزهیان كرددوووتە ئەوى.

ھەبوونى سەركرده لاساييەكان و دەستداگرتنيان بەسەر ناوھندى برپاردا لە ئەنجامى لاوازى بورژوا نيشتمان پەرورەكان و پاشكەوتنى گشتى كۆمەلگای كوردى بوو، ئەو تووژانەى سەركرده لاساييەكان بە كۆمەلەىك پالەنەر و خواستى تىكەلەو كە گەوھەرەكەى ھەستى نەتەوھى بوو، بەشدارييان لە بزووتنەوھى كوردیدا كرد. بزووتنەوھەكانى رزگاربخوازى لە جىھانى سىيەمدا بە گشتى تەنھا بە رابەرى برژواكان سەرکەوتن و ئامانجەكانيان بە دەست نەھيئاو، بەلكو بە ھاوكارى و پالپشتى و بگرە ھەندى جار بە رابەرايەتى ھيژە كۆمەلەتيەكانى دىكە لە ھيژە دەرەبەگىيەكان و ئايينيەكان و خيەلەكيەكان گەيشتوونەتە ئەو ئامانجانەيان، بۆ نمونە: بزووتنەوھى-مەھدى- لە سودان، بزووتنەوھى وەھابى لە دورگەى عەرەبى، بزووتنەوھى سەنوسى لە لىبىيا و بزووتنەوھى گۆشە ئايينيەكان-الزوايا الدينىيە- لە مەغرىبى عەرەبى كە دژى داگيركاران رابەرايەتى تىكۆشانيان كرد و سەربەخۆيى ولاتەكەيان بە دەستھيئا. ئەو كەسايەتيە نيشتمانيەروەر و رۆشنىبيرانەى

کوردیش ئەگەر هەمووشیان نەبن بەلام زۆربەیان کاری نەتەوہییان بە
هەردوو شیۆہی سیاسی و سەربازی تاقی کردبووہ و کاریگەر بوون بە
دەستوری-مەشروتیەت-ی عوسمانی سالی ۱۹۰۸ و پریئسیپەکانی
بیری نەتەوہییان گواستەوہ بو ناوچەکانی باشوری رۆژئاوای
کوردستانی عوسمانی، کە پاش دابەشکردنی کۆلۆنیالی بوو بە
رۆژئاوای کوردستان و لە سییەکانەوہ دەولەتە ھاوپەیمانەکان
بەتایبەتی ئنگلتەر و فرانس دەستیان کرد بە بەکارھێنانی
دەستەواژە-ی کوردستانی رۆژئاوا- وەکو ئاماژەکردن بەو بەشە
کە لکینراوہ بە سوریا و دەبوایە ئەرکیکی قورس لەسەر شانیان
ئەنجام بدەن لە بلاوکردنەوہی ھوشیاری نەتەوہیی لە نیو توێژە
جیاجیاکانی گەلی رۆژئاوای کوردستاندا کە ئەمیش بو یەکەم جار
دەستیکرد بە قبوڵکردن و وەرگرتنی ھەستی نەتەوہیی، بەلام
سەرکردە خیلەکانی کۆن نیشتەجی بە وریاییەوہ رەفتاریان لە
گەلپەھاویشتنی بیری نەتەوہیی کرد.

چەند ھۆکاریکی میژووی ھەیە کە ئەو کۆمەلە پێشەنگە بیری
نەتەوہییان لە رۆژئاوای کوردستان ھەلگرت خەلکی کوردستانی
باکوور-سەرخەتی- بن، بەتایبەتی دواي ئەوہی بزووتنەوہی -
ئیبراھیم پاشای ملی- لە جزیرە نەیتوانی خۆی لە ناوہرۆکی خیلەکی
و داخوازییە ناوچەییەکان و سروشتی ململانێی لە گەل خەلکانی دیکە
لە سەر زەوی و زار و لەوہرگەکان رزگار بکات و ببیتە بانگەشەییەکی

نه ته وهی ته واو. ئیبراهیم پاشا به پلهی-میری میره کان- بوو له
ئالایاتی حه میدی. دواى لابرندی سولتان عه بدولحه مید به هه زار
وپیئسه د چه کداره وه هیئرشى کرده سه ر دیمه شق و به ناوی سولتان
داگیریکرد. به لام ناچارکرا پاشه کسه بکات به ره و شوینی خوئی له
-ویران شه هر- پاشان -ئه لچون تورک- به هوئی سه ربازه تورکه کان و
خیله عه ره به هاودژه کانی به تایبه تی خیله کانی -شه ممه پ- راوی نا,
به مه به سستی په ناگرتن رووی کرده چپای شه نگار و له ریگادا له نزیك
شاری حه سه که مرد و له چپای-که وکه ب- نیئرا. دواى ئه و به
ماوه یه کی دریژ، بزووتنه وهی موریده کان له چپای- کورده کان-
ديسان نه یئوانی له رووی ناوه روک و ئامانج و دروشمه کانیه وه بچیته
نیو چوارچیوهی بزووتنه وهی نه ته وهی کورد. له ئه نجامی ئه و
هوکارانه ی که باسمان کردن ده ستپیئشخه ریبه کانی هوشیاری
نه ته وهی له چپای کورده کان له سه ره تایی چله کانه وه سه ریبه لدا له
شیوهی کووونه وهی قوتابیاندا خوئی نواند له حه له ب, که شه وکه ت
حه نان و خه لیل مه حه مه د له ئه ندانه چالاکه کانیاں بوون, له ویئا
قوتابیانى ناوچه کوردیبه کان په یوه ندیاں به یه کتر کرد و ئاشناییاں
له گه لدامه زرینه رانی بزووتنه وهی خوه یبوون و شاعیری گه وره
جه گه رخوین و داخوازیاری نه ته وهی د. نوری ده رسیمی په یئا کرد.
پاشان ئه و بزووتنه وهی قوتابیان بوو به هاوبه ندی روشنبیرانی
کورد دواتریش له گه لرئیکخراوه کانی پارتی دیموکراتی کوردستانی

سوريا تيڪه لَ بوون. له م به شه دا چهند جوله و بزاونڪ كرا به لام هه ولى
لابه لا بوون و مهرجه پيويسته كاني ته واو نه بوون، به لكو ته نها چهند
دهربرينيكي - سه ره تايي - بوون بو رووداويكي مه زنده كراو كه
چاوه رپي - پيگه يشتني - بارودوخي ناوخوي و دهره كي ده كرد
به تايبه تي هو كاري خودي، به م شيويه و دواي دامه زاندي
بزوتنه وهي خوهي بوون كاري - پيتاندي - له نيوان باكور و باشور
دهستي پيكردي، به ريگاي دامه زاندي كومله و شانه و دهسته
سياسيه كان و روشنبريه كان. پاش دامه زاندي پارتى ديموكراتى
كوردستانيش بارودوخه كه به ره و هاوسه نكي چوو و تيگه لبوونى ته واو
هاته ئاراهه و بوار بو دابه شكردي نه ما، جياوازيش بو هه تا هه تايه
بنبركرا.

له قوناخيكي ده سستنيشان كرودا ته ركيزي سه ره كي - خوهي بوون -
له سه ره مه سه له ي رزگار كرنى به شي باكور بوو. له هه نكاويكي دواتردا
نوينه راني كو نگره ي يه كه مي چوونه به يروت له پاش سه ره له داني دوو
هو كاري پوزه تيقي نوي، كه نه وانيش هاوپه يمانيه تي له گهل نه رمن
و به شداري كرنى كوردي عيراق بوو. كو بوونه وهيه كي به رفر اواني
وتويژ كرن له مالي يه كي له سه ركرده كاني بزوتنه وهي نه رمن
به ستر و پاشان هه موويان چوونه شاروچكه ي - به مدون - و
سه ره له داني (بزوتنه وهي خوهي بوون) يان راگه ياندي له هي تشريني
يه كه مي سالي ۱۹۲۷ و به شدار بووان - له بهر چهند هو ي بابه تي - نه م

رۆژهیان به رۆژی په‌یدا بوونی بزوتنه‌وه‌که دانا. یه‌که‌م هاوکاری له نیوان کوردی سوریا به ریگای بزوتنه‌وه‌ی خوه‌یبوون له لایه‌ک و ئەرمه‌ن له لایه‌کی دیکه‌وه, له گه‌ل حزبی تاشناق له سوریا (د.تونجیان) هه‌روه‌ها واهان بابازیان ده‌ستی پیکرد, که ئەمه‌ی دوایی بوو به بریکاری گه‌رۆکی بزوتنه‌وه‌ی خوه‌یبوون, له‌سالی ۱۹۳۷ به ناوی ئەم بزوتنه‌وه‌یه بۆ راویژکردن سه‌ردانی کوردستانی عیراقی کرد.

ئەم پێشکه‌وتنه‌بوونه‌وه‌ی قوڵبوونی هوشیاری نه‌ته‌وه‌یی لای کورده‌کان و دروستبوونی رابوونیکی -رینیسانسیکی- به‌رفراوان و له‌کاره‌ به‌رچاوه‌کانیشی ده‌رچوونی گوڤاری-هاوار- بوو به‌ زمانی کوردی, هه‌روه‌ها -روناهی- وپاشانیش -ژینا نوو- و ژماره‌یه‌کی زۆری په‌رتوک له‌ سه‌ر شیعرو میژوو و مه‌سه‌له‌ سیاسیه‌کان و کۆمه‌لایه‌تیه‌کانی په‌یوه‌ست به‌ گه‌لی کورد. هه‌روه‌ها به‌درخانییه‌کان ئەلف و بیی کوردیان به‌ پیتی لاتینی ده‌رکرد و له‌ نیوان خوینده‌وارانی کورددا بزوتنه‌وه‌یه‌کی چالاک سه‌ری هه‌لدا له‌ بواری دامه‌زراندن و ریکخستنی کۆمه‌له‌ و یانه‌کان, که گشتیان مه‌به‌ستیان گه‌ل‌له‌ کرنی که‌سایه‌تی نیشتمانیی کوردی و زیندووکردنه‌وه‌ی پیناسه‌ی نه‌ته‌وه‌یی بوو.

ئەم رابوونه‌ ته‌نها به‌ لایه‌نی نه‌ته‌وه‌یی نه‌وه‌ستا به‌لکو رۆله‌کانی گه‌لی کورد به‌ره‌و مه‌سه‌له‌ نیشتمانییه‌کانی سوریا رۆیشتن و چوونه‌ ناو

راپهرين وشۆرش بزووتنه وه كاني دژ به ئنتداب له سه رانسهرى ولاتدا,
له جزيره وه بگره به ره و چيائى كورده كان تاكو ده گاته ديمه شق و
لادييه كاني. ئەفسهران و سه ربازانى كورديش به شدارى كاريگه رانه يان
له شه ره كاني فه له ستيندا كرد و ژماره يه كى زۆريان لى شه هيد بوون.
له م باره شه وه ده بى رۆلى ئەو كه سايه تيه كوردانه ي كه له ده ره وه ي
ناوچه كوردويه كاندا ده ژيان به تايبه تى له ديمه شق به رز بنرخينين له
پشتگيرى و پالپشتيكردن و پيشخستنى بزووتنه وه ي نه ته وه ي
كوردى به ريگاي ئەلقه كان و كۆبوونه وه كان و دامه زراندى يانه و
ريكخراوه كان و بلاوكردنه وه ي رۆشنبيرى كوردى كه زۆربه شيان له و
پياوانه ي خوه يبوون بوون كه باسمانكردن, هه روه ها رۆلى ئەو
كه سايه تيانه ي كه خه باتكارانيان له باوه ش ده گرت و پشتگيريان
ده كردن وه كو عه لى ئاغا زلفۆ.

هه ر وه ك له ميژووى كورد و بزووتنه وه يه كه ياندا له سوريه به
ديارده كه وي, كه وا بناخه ي سه ره كى پشت پيوه به ستنى بىرى
سياسى كورد هه ر له سه رتاوه نه ته وه ي نيشتمانى بووه. ئەمه ش
خسله تيكي تايبه ته و په يوه ندى به پيشينه و روانگه ي رۆله كاني
رۆژئاواى كوردستانه وه هه يه و ئاماژه به خۆبه ستنه وه ي
بزووتنه وه كه يان ده كات به چه مكى رزگاربخوازي نيشتمانى و له
كۆتاييشدا ملكه چبوونى بو ياسا به رفره وان و سه رانسهرىيه كاني. ئەو
داخوازه چوارده خاله يه ي (ودرۆ ويلسون) ي سه رۆكى ئەمريكا كه

په یوه ست بوون به پرېنسیپی نه ته وه کان و مافه کانیان ,
کاریگه ریه کی زوری هه بوو. تیایدا به شیوه یه کی پوون و ناشکرا
رایگه یاند کهوا پیویسته سی ولات له ئیمپراتورییه تی عوسمانی
دابرین و سه ربه خوئیان پیبدریت پاش نه وهی بو ماوه یه کی که م له
ژیر پاسپارده ی کومه له ی نه ته وه یه کگرتووه کان ده میننه وه , نه و سی
ولاته ش: نه رمینیا و کوردستان و ولاتی عه ره بیه . کوردستانی ناماژه
پیکراویش کوردستانی عوسمانی بوو که ئیستا له نیوان تورکیا و
عیراق و سوریادا دابه شکراوه .

گه لی کوردی سوریا به بی ویستی خوئی له روله کانی نه ته وهی خوئی و
ناسمانی به رفرآوانی کوردستانی خوئی دابرینرا و دووره په ریژ کرا,
هه روه ها به بی ویست و هه لبراردنی گه لی عه ره بی سوریا خرایه سه ر
کیانی سوریا . به لام گه لی کورد ملکه چی نه م واقیعه نوییه نه بوو به لکو
ریگای خوئی گرته بهر به تیکووشانی به رده وامی له چوارچیوهی
پرینسیپ و یاساکانی بزووتنه وه ی رزگارخوازی نیشتمانیدا , که بو
رهوشی ده ستنیشانکراوی واتای داخوازی مافه کانی ده گه یه نی وه کو
میلله تیک له دیاریکردنی چاره نووسی سیاسی و نه ته وهی خوئی و له
هه مان کاتیشدا خه باتکردن له پیئاو ئازادی و سه ربه خوئی ولاتی
خوئی (سوریا) و گه شه سه ندنی نیشتمانی و دیموکراتی و پاراستنی
یه کییتی و سه روه ری نه و ولاته . به م شیوه یه بزووتنه وه ی نه ته وهی
سیاسی کورد هه ر له سه ره تای سه ره لدانییه وه له پرؤگرام و کار و

هه لۆیسته کانیدا به م دوو پرۆنسیپه ته واوکه ره ی یه کتر به لکو زۆر به وردی به هاوسهنگی نیوانیان پابه ند بووه .

گه لاله بوونی بیری نه ته وه یی بۆ ماوه ی سه ده یه ک به رده وام بوو، له نیوه ی دووه می سه ده ی هه ژده مه وه تا وه کو ناوه پاستی سه ده ی نۆزده م له سه ر ئاستی گشت پارچه و ناوچه کانی کوردستانی دابه شکر او له نیوان هه ردوو ئیمپراتۆرییه تی عوسمانی و سه فه وی دا.

گه لاله بوونی بیری نه ته وه یی له پارچه ی رۆژئاوا دا به دواکه وت، به شیوه یه کی رۆنتر جاریکی دیکه هیئرایه وه به ره م به هۆی چه ند هۆکاریکی بابه تی که له سه روویانه وه دابه شبوونی کوردی سوریا یه به سه ر ناوچه له یه کتر جیاکانه وه پاش دارشتنی سنوری هاوبه ش له نیوان سوریا و هه ر یه ک له عیراق و تورکیا له رۆژه لآت و باشور له سالی ۱۹۱۶ دا، هه روه ها نه بوونی شار گه وره کۆنه کان له و ناوچه چانه دا و دابرا ندنی ئەم به شه له له شی دایکی راسته قینه ی خۆی، که له کۆتایی سه ده ی هه ژده مه وه شوینی به رپابوونی بیری نه ته وه یی و چاوگی رابوونی رۆشنبیری و کۆمه له کان بوو به تایبه تی له دیاربه کر و هه ره ها له ئستانبول، هه موو ئەمانه به سه ر ئەم به شه یدا سه پان دن که وا سه ر له نوئی ده ست پیبکاته وه له ره وشیکێ تازهدا و له و قۆناخیکێ نویدا که سیما ناوچه ییه کانی له گه ل خۆدا داده رشت و به رژه وه ندییه تایبه تییه نیشتمانیه کان دروست ده بوون، بیجگه له مه ش سه رده می عوسمانیدا هه ردوو ناوچه ی چیای کورده کان و

کوبانیه سەر بە ناوەندی کلس بوون، کەچی ناوچەى جزیره له سەرەتادا سەر بە ناوەندی دێرلزور بوو، ئەمەش بوو هۆى سەپاندنى جوۆره نائاسانىهك له به يه کتر گەيشتن و کارلێککردن. و لایه ته کانى سوریا له سەر دەمی عوسمانیدا بهم شیۆهیه بوون: و لایه تی حەلب کە له ئعزاز، عەفرین، مەنبەج، جەرابلەس و عەینلەرەب پێکدەهات. -کوبانیه- له: ئەسکەندەرۆنه، مرەش، عینتاب، کلس پێکها تبوو. مۆتەسەرفیهى -دێرلزور- پارێزگاگانى جزیره، فورات، رەشید(رقه)ى دەگرتهوه، له سالى ۱۹۲۸ (جزیره)ى لى جیاکرایهوه و بوو به قەزا و حەسەکه بوو مەلەبەندى ئەو، بریتانیا له سالى ۱۹۱۹ ئەم مۆتەسەرفیهى به جزیرهوه خستبوو پال سوریا و پاشان گەپایهوه دواى ئەوهى میر فەیسەل دەخاڵه تی کرد لای فرانساییهکان. شارل دیگۆل له یاداشتهکانیدا ئاماژه به رەتکردنهوهى خۆیان دەدات سەبارەت به و کردەوهیهى بریتانیا به رامبەر به جزیره ئەنجامى دا. بزوو تنه وهى نه ته وهى کورد قورسایى بارى خەلکانى دیکهى کهوتە سەر شان له ئەنجامى ئەو هەله و له رى لادانانهى که له سەر دەمی سەر به خۆبوونی ولات و دانانى دەستور و کۆبوونه وهى کۆنگرهى دامەزراندنى سوریا دا روویان دا، ئەم کۆنگرهیه له ۳/حوزهیرانى / ۱۹۱۹ له باره گای یانهى عەرهبى له دیمەشق به ستر و هەندىگ کورد به شداریان تیا دا کرد له وانه: عەبدولرەحمان ئەلیوسف، سەعید رەمەزان، فاتح مەرەشى، ئیبراهیم

هنانۆ و خالد به رازی. ئەوهی جیگای سهرنجه داوا له كوردهكانی ناوچه كوردییهكانی جزیره و چیای كوردهكان و كوبانیه نهكرابوو به شداری له م كۆنگرهیه دا بکهن له بهر چه ند هۆیهکی نه زانراو. ئەگهر ئەو كات نیشتمانپهروههكانی سوریا له نوینه رانی بورژوازی نه تهوهیی عهره بی دانی به هه بوونی گه لی كورد و نه تهوهكانی دیکه بنا بایه و مافه كانیان له دهستوردا پارێزراو بوایه و مه سه له ی فره نه تهوهیی و فره رۆشنبیری له ولاتدا پشتگویی نه خستبوایه, ئیستا له رهوشیکی دیکه دا ده ژیاين و سوریا ش ولاتیکی پیشكه وتوو ده بوو له رووی شارستانییه وه و دهوله مند ده بوو به سه رچاوه كانی و رۆشنبیرییه كانی و تهونی كۆمه لایه تی رهنگاره و نمونه یه کی براهه تی گه لان و ژیاين هاوبه ش و به یه كه وه ژیاين براهانه ده بوو له جیا تی گرتنه به ری سیاسه تی پشتگویی خستن, به عهره بکردن, پیلانه ره گه زپه رسته شو قینییه كان, زه وتکردنی مافی خه لکانی دیکه, چه وساندنه وهی نه تهوهیی, خه رجکردنی سه رمایه و توانا مرۆقییه كان و له بنه یانی ووزه كان به کاری گۆرینی پیکهاته ی دیمۆگرافی و نه تهوهیی گه لیکی ره سه نی دۆستی گه لی عهره ب.

پارتی دیموکاتی كوردستان له سوریا:

له ناوه پراستی په نجاکانی سه دهی رابردوو و به دروستی له
ئابى/ ۱۹۵۷ پارتی دیموکراتی کوردستان دامه زرا بو یه که م جار له
میژووی کوردهکانی سوریا وه کو ئامرازیکی هاوچه رخی ریکخستووی
خاوه ن پرۆگرام و وه کو ریکخستنیکى نه ته وه یی کوردی
قوچه یی (هه ره می) له سه ر بنه مای پرینسیپهکانی - ناوندییه تی
دیموکراتی - . سه ره له دانی پارتی و کو بوونه وه ی چین و تویره
نیشتمانییهکان له ده ورو به ریدا کاریگه ریه کی به هیزی هه بوو له
ژیانی جه ماوه ری کورد و وه رچه رخانیکى به رچاوی خسته ریره وی
سیاسی جه ماوه ر و چاره نووسه نیشتمانییه که ی. رۆلهکانی گه لی
کورد به شیوه یه کی ئاشکه را هه ستیان کرد به پیناسه ی نه ته وه یی
خویان و ره وایی مافهکانیان و دیموکراتیه تی خواستهکانیان, ئەم
هه سته کردنه ش له زیاد بووندا بوو, چۆن نا؟ له کاتیکی ئامرازیکی
خه باتگیری سه ر خویان بو ره خساوه که ئاواتهکانیان به رجه سته
بکات و ئازار و داخوازی و خواستهکانیان ده ربیری. پارتی گولباران
کرا وه کو پیوستیه کی بابه تی که ویست و ئامانجهکانی
نیشتمانییه ره وانی کورد به دی دینی له بهر نه وه ی له گۆره پانی
سوریا هیچ پارت و ریکخراویکی سیاسی نه بوو که خواستهکانی گه لی
کورد ده ربیری, هه ره ها هیچ لایه نیکى سیاسی نه بوو که به رنامه که ی
مافه نه ته وه یی و دیموکراتیهکانی گه لی کورد به لکو ته نانه ت

رۆشنبیرییه کانیسی بگریته خۆی که ریژهی ۱۵٪ی دانیشتوانی ولات
پیکدینن.

سه ره له دانی پارتیک که وزه کانی خه باتگیپانی کورد ریک بخت
کاریکی لوجیکی و واقعیانه بوو، بۆ ئەوهی رابه رایه تیان بکات له
ئه نجامدانی ئهرکی نه ته وهی و نیشتمانیان ههروهها بهرنامه و
داخوازییه کانیان بخته روو، چه وسانه وهی نه ته وهی بیان له سه ر شان
لاببات و به شایستهی ئامادهیان بکات بۆ به شداریکردنی کاریگه رانه
له خه باتی دیموکراتی و دروستکردنه وهی په یوه ندیییه کانی کوردی
عه ربی و دانانی بناغه یه کی نوێ بۆی له سه ر بنه مای داننان به گه لی
کورد و مافه کانی و بینینی راستییه بابته تیه کان که له هه بوونی
نه ته وهی کورد وه کو نه ته وهی دووه م له ولاتدا بهرجه سته ده کریت و
ژماره ی رۆله کانی له دوو ملیۆن ونیو زیاتره و شایسته ی داننانه به
مافه کانی و له سه روویانه وه مافی رۆله کانی له ده سنیشانکردنی
چاره نووسی خۆی له چوارچیۆه ی سوریا یه کی دیموکراتی
یه کگرتوودا.

ئه گه ر بزووتنه وهی خوه یبوون ریکخراوی دایک بوو بییت بۆ
بزووتنه وهی سیاسی کورد له سوریا و ئەو سه رچاوه یه بییت که بیری
نه ته وهی بهرجه سته کرد به هه ردوو لایه نی سیاسی و رۆشنبیرییه وه
و هه مبیژکاری یه که م بوو بییت بۆ خه باتگیپانی گه له که مان، که
نه وه یه کی له پێشپه وه به راییه کان ئاماده کرد که هیشتان شوین

په نجه كانيان به ئاشكهره له سه رپرهي خه باتي نه ته وه يماندا
دياره. خو ئه وه قوناخي دووه م له ميژووي بزوتنه وه ي رزگارخووازي
كورد له سوريا و به تايبه تي كاتي سه ره له داني پارتى, كارى گه رى
هوكاره نوپيه كان به خووه ده بينى, له وان هه ش ملكه چبوونى بو
هاوكيشه يه كى هزرى - سياسى له جورى كى نوئ وه كو ته واوى
گوره پانه كانى كوردى له پارچه كانى ديكه, له دواى شه رى جيهانى
دووه م و تيكشكانى نازيه ت و فاشيه ت و سه ره له داني يه كيتى
سوقيه ت وه كو ده ولتئى كى زله يز, بزوتنه وه ي رزگارخووازي كورد
ده كه ويته قوناخي پيكه ينانى پارتى سياسيه ديموكراتيه كان به
پرؤگرامى نزيكه وه له بزوتنه وه ي كو مونيستى و شوپشگيرى جيهانى
و كارى گه ر ببوون به ئه وان وه كو هه موو بزوتنه وه ي رزگارخووازه كانى
جيهان. به هوى ده ست پيشخستنى برايمان له هه ردوو پارچه ي
ئيران و عيراق له دامه زراندى هه ردوو پارتى كه يان و كارى گه رى زورى
بزوتنه وه كانى بارزانى نه مر, كورده نه ته وييه كان له سوريا سووديان
له ئه زموونى برايانى كوردستانى عيراق و له به رزبوونه وه ي كلپه ي
هوشيارى نه ته وه يى له و به شه وه رگرت.

له لايه كى ديكه وه پارتى له كاتئى كدا هاته ئاراهه كه ولات له ره وشى
هه لسانه وه ي نيشتمانى و توندبوونى خه باتدا بوو دژى داگيركار و
هاوپه يمانيه تى به غدا و پيلانه ئه مريكاييه كانى دژ به سوريا به ريگاي
هاوپه يمانيه تى و پاله په ستويه سه ربازييه كان و ئامازه دان به

دهستدریژییه کانی تورکیای ئەندامی ناتۆ، کوردهکان هه‌لسانه سه‌رخۆ و چوونه ناو ریزه‌کانی به‌رگری میلیلی چه‌کدار بۆ به‌رپه‌رچدانه‌وه‌ی هه‌ر شه‌کانی تورکیا به‌ داگیرکردنی خاکی سوریا و سه‌پاندنی گریبه‌نده سه‌ربازی و ئابوری و سیاسیه‌کان به‌سه‌ر ولاته سه‌ربه‌خۆیه‌کانی ناوچه‌که‌دا. په‌یدا بوونی پارتي له‌و قوناخه‌دا جارێکی دیکه به‌یه‌کگه‌یشتنه‌وه و گونجانی به‌رژه‌وه‌ندییه‌کانی گه‌لی کورد دووپات ده‌کاته‌وه له‌ گه‌ل به‌رژه‌وه‌ندییه‌کانی بزووتنه‌وه‌ی نیشتمانی سوریا به‌گشتی، هه‌روه‌ها کارلێکی هوشیاری نه‌ته‌وه‌یی دیموکراتیی گه‌شه‌سه‌ندوو لای کوردهکان له‌ گه‌ل ره‌وتی نیشتمانی هه‌لپه‌ژاو دژ به‌ داگیرکار و داخوازیاری سه‌ربه‌خۆیی ولات و پیشکه‌وتنی دیموکراتی نیشتمانی دووپات ده‌کاته‌وه. گه‌شه‌سه‌ندنی بیری نه‌ته‌وه‌یی کوردی هه‌یچ رۆژیک له‌ رۆژان هاودژ نه‌بووه له‌گه‌ل رابوونی هه‌یز و پارتیه نیشتمانییه پیشکه‌وتنه‌کانی عه‌ره‌بی له‌ سوریا.

به‌م شیوه‌یه و له‌وه‌وشه‌ ناوخۆیی و کوردستانی و ناوچه‌یی وجیهانییه‌دا، پارتي وه‌کو پارتيکی نه‌ته‌وه‌یی هاته‌ ئاراوه به‌ سه‌رکردایه‌تی نوینه‌رانی چین و توێژه نیشتمانییه‌کانی کۆمه‌لگای کوردی که هوشمه‌ندتر و رۆشنبیرتر بوون و هه‌ستی نه‌ته‌وه‌ییان به‌رزتر بوو. ئەو چین و توێژه جیا‌جیا‌نه له‌ ناو ریزه‌کانیدا کۆبوونه‌وه که هه‌لگری بیر وه‌ه‌لوێست و بنگرته‌ی جیا‌واز بوون و بگره هه‌ندیک جار هاو‌په‌کیش بوون، له‌وانه‌ش نوینه‌رانی ژماره‌به‌ک له‌ ریک‌خراوه‌کانی

وهك: كۆمهلهى لاوانى ديموكراتى كورد و رېكخراوى ئازادى و ههندى
له يانه رۆشنبيريەكان. له و قوناخه دا سهركردايه تى پارتى باهه تيانه
دربېرىنى له پېكها تهى كۆمه لگاي كوردى كرد, كه تاك و توپىژى واى لى
هه لكه وت زۆر به يان برىتى بوون له رۆلهى سهركرده لاساييه كان,
دهره به گه گه وره كان, جوتياره حالخوشه كان و روناكبيرانى كاريگر
به بىرى ئايىنى تېكل به نه زعهى نه ته وهى. بۆيه شتىكى سروشتى
بوو ئه م توپىژانه ده ست به سهر سهركردايه تى پارتيدا بگرن و
كارگه رىيه كى زۆريان هه بىت به سهر پرۆگرامى پارتى و هه لوىست
وسياسه ته كانيدا. ئه م راستيه ش به رهنگار نيه له گه ل ئه وهى كه وا
پارتى به شيوه يه كى گشتى دهر بېرىنى له ئامانجه كانى جه ماوه رى
به رفر اوانى گه لى كورد ده كرد به تايبه تى له بوارى نه ته وه ييدا.

ليره دا راستى و دروستى شيكر دنه وهى ماركسى بو دياردهى
نه ته وهى هه ر له سهره تاي سهره له دانىه وه له ولاته ئوروپاييه كاندا
به ديارده كه وى, به تايبه تى له فرانس و ئه لمانيا, كه هوشيارى
نه ته وهى گه لاله ده بىت, بىرى نه ته وهى هاوپيچ له گه ل سهره له دانى
بورژوازيه ت و دروستبوونى كۆرپه لهى سهرمايه دارى له و كۆمه لگايه دا
ديته ئاراوه. واته پيگه يشتنى هوشيارى نه ته وهى له كۆمه لگا
پيشكه وتووه كاندا مه زنتر ده بىت و سهره له دانى سهرمايه دارى له
كۆمه لگايه كدا واته دروستبوونى پيشكه وتنىكى شارستانى رۆشنبىرى
ماتهرى كۆمه لايه تى و له يه ك جياكر دنه وهى چين و هزر و هه لوىست و

به رژه و ندييه كان و وازهينان له بيرو بۆچوونه پوچ و دارزاوه كان و
كۆسپه كۆمه لايه تيه كان. بيگومان ئەم راستيانه له سهر كۆمه لگا و
گه له جياحياكان و له گشت كيشوهره كاندا ده گونجيت و گه لي كورد و
كۆمه لگاكانى كوردستانيش يه كيكه له وانه. له م چوارچيويه دا پارتي
ناساز نه بوو له گه ل بنه ماي گشتى له ناوچه كه و له جيهان و له و
ولاتانه ي كه كوردستانيان له نيوان خوياندا دابه شكر دووه,
بورژوازيه تي تازه دروستبوو شويني پيشه وه ي گرتوو و له دواي
سه ربه خو بوون له نۆبه ره ي ئە زمووني ده سه لاتدايه و له سه رووي
بزووتنه وه ي رزگار يخوازي نيشتماني دايه, پيش ئە وه ي نوشست
بيني و پرۆگرامه كانى برۆخى له بواري په ره سه نندن و ديموكراتيه ت و
چاره سه ركردنى كي شه چاره نووسيه كان و به ره نگار بوونه وه ي
داگيركار.

ئە وه ي ئاشكه رايه و به پيي نه ريتى شارستاني, بزووتنه وه كانى
رزگار يخواز به شيويه كي تايبه ت ده بى له نيوان قوناخيك و
قوناخيكى ديكه دا پرۆگرام و سه ركردايه تي و شيوازه
خه باتگيرييه كانيان نوي بكه نه وه به مه به ستى خو گونجاندن له گه ل
راسته يه كانى پيشكه وتن و گورپانى بارودوخ و سه ره له داني چين و
تويژى نوي و گورپيني هزر و چه مكه كان به هوى كاريگه ري گورانه
كۆمه لايه تيه كان و پيشكه وتنى زانستى و ته كنه لوژى, به لام له
جيهانى سييه مدا به گشتى و له رۆژه لاتى ناوه پاستدا به تايبه تي و

تایبه تیریش بزوتنه وهی کوردی ئەم جۆره پێشکەوتنه سروشتیه و گواستنه وهی نهرمی له نیوان سه رکردایه تیه کان و هزر و پرۆگرامه کان به خۆوه نه دیوه, به لکو به رده وام دوو چاری ته نگره و کاره سات و پیکدادان و رووبه رووبوونه وه بووه که مۆرکی دوژمنکاری به خۆوه گرتووه و له گهل خۆیدا ده مارگیری ناوچه یی و خیله کی و که سایه تی و ناوچه گه ریی جولاندووه و هیناویه ته وروژان, ئەمه ش به هۆی خۆبه ستنه وهی سه رکردایه تیه کان به شوین و پایه و هزره کانیا ن ته نانه ت ئەگه ر له ق و هه له ش بیته.

هه ر له سه ره تای دامه زرانندی پارتهی به و پیکهاته کۆمه لایه تی و سیاسیه یی که پێشتر باسما ن کرد, -تۆوی دابه شبوونی خۆی له ناو خۆیدا هه لگرتبوو, چاوه رپی کاتی گونجاوی ده کرد. له سه له کانی یه که می, پارتهی له رووی روخساره وه یه کگرتوو دیار بوو تا کو رووبه رووی یه که م تا قیکردنه وه بوو له ده ستگیرکردنه کانی سه لای/ ۱۹۶۰ که (۸۰) که سی گرته وه له ئەندامانی پارتهی له سه رکردایه تی و کادر و ئەندامانی شانیه بنکه یی و به خه ستی ناوچه کانی هه له ب و چیا ی کورده کان و کوبانیه و ژماره یه کی که می له جزیره گرته وه, که کاریکی کتو پر و له نا کاو بوو و شه پره ویی بو سه رکردایه تی دروست کرد چونکه خۆی بو رووداویکی وا ئاماده نه کردبوو نه له سه ر ئاستی که سی-مروقی و نه له سه ر ئاستی

سیاسی - خه باتگپری و نه له سه ر ئاستی یاسایی - ئیجرائی . ئەمهش
یه که م هه له نگاوتن بوو بو سه رکردایه تی میژوویی .
له پیش دادگای سه ربازیدا له نیوان سه رکردایه تی - ده ستگیرکراو -
دا کاتی لیپرسین و وه رگرتنی ئیفاده کان و به رگری و پاریزگاری ،
جیاوازی له ولامدانه وه کاندای دروست بوو ، کۆمه له یه ک پابه ند بوون به
به رنامه ی پارتی (پروگرام و په یره وی ناوخوای) و - عوسمان سه بری -
رابه ری ده کرد ، ئەوه ی دیکه ش پیشنیاری به کارهینانی - ته کتیک - ی
نه رمی ده کرد بو رزگار بوون له حوکمه تونده کانی مه زنده کراو ، و -
نوره دین زازا - رابه ریه تی ده کرد . به بی ئەوه ی ته ماشای راستی و
دروستی ئەم کۆمه له یان ئەو کۆمه له یه بکه ین ده بینین که وا
روخساری جیاوازییه که ته نها شتیکی - ته کتیکی - بوو ، چونکه
هه ردوو کۆمه له پیش ده ستگیرکردنیان به به رنامه ی پارتی رازی بوون
و به ته واویش پابه ند بوون به ناوی پارتی - پارتی دیموکراتی
کوردستان - و دروشمه که ی - رزگارکردن و یه کبوونی کوردستان -
ته نها که مینه یه کی که م نه بیته که ئەو به رنامه یان ره تکرده وه و
دیارترین که سیشان - عه بدولحه مید ده رویش - بوو (که ده ستگیر
نه کرابوو) ، بابه تی ناکوکی و جیاوازی له نیوان هه قالانی
ده ستگیرکراودا له روخساری یاسایی و به دوا داها ته کانی حوکمه
دادگاییه کانی دادگای سه ربازی تیپه ری نه کرد .

ئەو ھى پيويستە لەم بارەيەو ھە دووپات بکريتهو ھە ئەو ھى ھەوا ناکوکی سەرھەکی لە سەرکردايەتی -پارتی- دا ھە دواتر پەرھى سەند و بوو تەنگزەيەك، لە بنەرەتدا و ھەر لە رۆژانى يەكەمەو، لە مەسەلەى ناوەرۆك و سنوورى داخووزيە نەتەو ھى ھەلەقولا بوو، ئايا پارتى دەرپرین لە ھە خواستەکانى گەلێكى رەسەن دەکات ھە لە سەر خاکی ميژوويى خوێتە يان ھە مەنەتەوييەكى كوچبەرە؟ ئايا پارتى ريکخستنيكى ھزرى سياسى شورشگيريە يان کومەلەيەكى چاکسازيە.

ھەقالانى سەرکردايەتی ئەو کات ناکوک نەبوون لە سەر ئەم پرينسيپانە بەلکو ھەموويان بە يەكەو ھە يەك رەوتى نەتەوييان پيکدينا لە بەرامبەر رەوتەکەى ديکە ھە دواتر بە -راستپەرەو- ناسرا و کارى دەستگيرکردنيان پينەگەيشت.

تپپەرينى نزيکەى دە سال بەسەر تەمەنى پارتيدا بەس بوو بۆ ئەو ھى ھۆکارەکانى ناکوکی لەسەر مەسەلە ھزرى و سياسى و ريکخستنيەکان ھەلەکە بيئت. بە تايبەتەى لەو ماو ھى دا تپکووشانى گەلان و بزووتنەو ھەکانى رزگاربخووزى نيشتمانى لە ئاسيا و ئەمەريکاي لاتينى پيشکەوتنى خيرا و رابوونى بەرچاويان بە خوو ھى، و شورشى سەرکەوتوو دژ بە داگيرکاران بەرپابوون، ھەر ھە رژيم و ھکومەتەى نوئ ھاتنە ئاراو ھە لە سەر ريگاي رزگارى و پيشکەوتن بەرپو ھە چوون، پارت و چەندين ريکخراو و ھيز

به ته واويه وه كه وتنه لايه نگر كردني دۆزي ئازادي له جيهاندا. ره وته هه ره شۆرشگيره كان باليانكيشا به سه ر هه موو بزووتنه وه كانى رزگارخوazy له جيهاندا كه ئه وكات پالپشتيان له بازنهى ولاته سوسياليسته كاندا بو خو دۆزييه وه. گۆرانيكى ميتۆدى قول دروست بوو له بونيادى هزرىي هيزه شۆرشگيره كاندا به گشتى كه تيكه لبوونى زياترى ليكه وته وه له نيوان "نه ته وه يى و كومه لايه تى" و "رزگارخوazy و ديموكراتخوazy" و "سياسى و رۆشنبىرى".

له ميانى رابوونى گشتى له ناوچه كه دا پيوسته ئاماژه به كارىگه رى گه وره ي بزووتنه وه ي به رخوه دانى فه له ستينى بكه ين وه كو شورپشكى نيشتمانى كه له پيناو ئازادى و مافى چاره ي خونووسين تيده كووشى و هه روه ها ئاماژه بده ين به ده وله مندئى ميتۆدى و هزرىي و نه ريته ديموكراتئيه كانى ورۆلى له رايكيشانى هيزه نيشتمانى و پيشكه وتنخوازه كانى گه لانى جياحيائى شورپشگير بو لاي خوئى له وانه ش گه لى كورد, هه روه ها پيشكه شكردنى پشتگيرى ميتۆدى و خبره ي سياسى وئاسائشى و جهنگى و ماته رى به وانه ي كه ويستووئانه. به تايبه تى كيئشه ي فه له ستينى هه ر له سه ره تاي سه ره له دانئيه وه كيئشه ي ناوه نديى عه رب و بزووتنه وه كانئان بووه له هه موو جيگايه كدا, ده ربپرينى له خواستى شورپشگيران و ديموكراتئىخوازان و نيشتمانى په روه رانى عه رب ده كرد له گشت ولاته كانئادا. ليره شدا ده بئى له بىر نه كرئت كه وا بزووتنه وه

رزگار یخوآزه کانی دیکه زۆر سوودیان له کهلتور و خبره کانی بزووتنه وهی نیشتمانی فهله ستینی وئه زموونه کانی به خویشی و تالیه کانیه وه وه رگرتووه به تایبه تی له بواری هاوپه یمانیه تی به ره یی، فره لایه نیی هزری و سیاسی و وریکخستنی، به یه که وه ژیان کومه له چه کداره کان و ریکخراوه کان و پرۆگرامه سیاسییه کان (ستراتیژییه کان و قوناخییه کان)، مه سه له ی په یوه ندی نیوان خه باتی سیاسی و تیکۆشان ی چه کدارانه، په روه رده کردنی کادیران و په یوه ندییه نیونه ته وه ییه کانه وه.

بزووتنه وهی رزگار یخوآزی نه وته وهی کوردیش - به هه موو ره وته کانی خو یه وه - به هوی ره وشه داته پیوه کانی له سه ره تاکاندا و به هوی پیویستی به رابه ریکی میتۆدی و هزری سیاسی و رۆشن بیرییه کی تیکۆشان ی و پیش ئه وهی نه ریته شۆرشگیرییه کانی روونی لای که له که بیّت و پیش ئه وهی هه ولی دارشتنی کهلتور و ئه زموونه کانی خو ی بدات به تایبه تی کهلتوری بارزانیه کان و بزووتنه وه کانی به درخانیه کان و به شدار ی شاعیره به راییه کان له که لاله کرنی هۆشیاری نه ته وهی به تایبه تی - خانی - . پیش هه موو ئه مانه بزووتنه وه که مان خو راک ی میتۆدی خو ی له ئه زمونی شۆرشگیری دیموکراتی نوی ئیرانی و تورکیایی و عیراقی و سوریا یی وه رده گرت که ئه زمونیک بوو هیشتان ته واو نه ببوو و خویشی دوو چاری زۆر ته نگزه هاتبوو و له زۆربه ی حاله ته کانیدا رووبه رووی

ریځای داخراو بووه وه به هوی توندروهوی رهوتی چهپ به زوری و
عهقلیهتی ههله شهی بورژوازیهتی بچوک، چه مکه شوقینه باوه کان،
دروشمه زیده رویه کانی که به رزکرانه وه، به م شیوهیه بزووتنه وهی
کوردی به پشتبهستن به و نه زمونه خوی خسته ناو ته نگزه یه کی
میتودی- به نامه یی و توشی کیسه هات له دهستنی شانکردنی نامانجه
دوور و نزیکه کانی و له په یوه ندیی نیوان- تایبه تیه کانی نه و- و
گشتیه کانی نیشتمانی و له نیوان مه سه له نه ته وه ییه که ی خوی و
مه سه له ی دیموکراتیه تی گشتی و مه سه له ی به نامه ی کومه لایه تی و
بابه تی دوست و دوژمنی له ناوه وه و له دهره وه.

زیده رویی ناکه یین گهر بلین سه ره له دانی بزووتنه وهی نیشتمانی
فه له ستینی له ناوه راستی سه ده ی رابردوو (بیسته م) دا به و شیوه ی
که له سه ره وه باسما ن کرد بووه به دهره تی رزگار بوونی میتودی بو
هیزه رزگار یخواز و پیشکه و تخوازه کانی ناوچه که به گشتی له وانه ش
بزووتنه وهی رزگار یخوازی نه ته وه یی کوردی.

نه و کاته له سوریا ش گورانی به رچاو له بارودوخی سیاسی و
کومه لایه تی و ئابووری هاته ئاراهه و ململانی چینایه تی توند بوو،
کوده تا سه ربازییه کان زور بوون وه کو دهر برپینیک له نزیک بوونه وهی
گورانکاری له هاوسه نگی هیزه کانداه و هه ولدان بو دوزینه وهی نه و
ئه لته رناتیفانه ی که له گهل رهوشی نویدا ده گونجین و ملکه چی
ویستی جه ماوه ری به رفرآوانی گه لی سوریا نه. له و سالانه شدا ناکوکی

که و ته نیوان ریزه کانی حزبی به عسی عه ربیی سوشیالیستی
فه رمانر ه وادا و به شیك له و ناكوکيه له سهر مه سه له ديموکراتيه کان،
ئاينده ی سوریا، بنیاتکردنی سوشیالیستی، رهوشی چینه مللییه کان
و هه لویست له خه باتی فه له ستینی بوو هه روه ها چه ندین مه سه له ی
دیکه ش که جیی ناكوکی و جیاوازی و راده ربپینی زۆربه ی بزووتنه وه
دیموکراتیه شوپشگیپر ه کان بوو له ولاتدا.

پاشان شکهستی حوزهیرانی ۱۹۶۷ وه کو رووداویکی جیاکه ره وه
هاته ئاراوه و لیدانیکی ئاراسته ی چه مک و هزره کانی هیزه کانی باو
له و کاتدا له بزووتنه وه ی نه ته وه یی عه ره بی کرد به تایبه تی له -
ناسرییه کان و به عسییه کان - وپالینان به ره وه دابه شبوون و
پیداچوونه وه و گه پان به دوا ی نه لته رناتیفه کاندای وه ک هیز و تیروانین
و روانگه کان. له و که شوه وه وایه دا گونده کانی سوریا شه پۆلیکی
توندوتیژی مملانی و کوشتن و برپینی به خووه بینی له نیوان گه وره
زه ویداره کان و دهره به گه پاشماوه کان و رابه ره لاسییه کان له لایه ک
و جوتیار و کریکارانی کشتوکالی ورۆشنبیر و خوینده وارانی
ناوچه کان له لایه کی دیکه وه له سهر مه سه له ی زهوی و زار و یاسای
چاکسازی کشتوکالی و ده سه لاتی کو مه لایه تی چینه کو نه کان و
هه ندی داب و نه ریتی که چه ندین نه وه بوو راچا و ده کرا و له گه ل
بارودوخی نویدا نه ده گونجان. هه لویسته شه پرزه و رارا و هاوړکه کانی
ده سه لاته داران بووه هوی قولبوونی نه و مملانییه چونکه رژیم

هیشتان خۆی یه کلا نه کربوو له به رامبه ر ئه و مه سه لانه ی خراونه روو، هه روه ها هه یچ به رنامه یه کی دروستی سه باره ت به مه سه له ی دیموکراتیه ت و پێشکه وتنی کۆمه لایه تی نه بوو، ئه مه ش بووه هۆی ئه وه ی که وا پاشماوه ی ده ره به گه گه وره کان و توخمه کۆنه په رسته کان خۆیان به و که سانه وه پپاریزن و په نا بدن که چوونه ته ناو ده سه لاتدا به هۆی ئه ندامیّتیان له ریزه کانی حزبی فه رمان په وادا.

جوتیارانی کورد و کورده گوندنشینه کان به گشتی له و پێشکه وتنه ده دووره په ریز نه بوون، به لکو گونده کوردیه کان زۆر جار هه مان رووبه روو بوونه وه ی له نیوان جوتیاره کان و رابه ره لاساییه کان به خۆوه بینی. ئه مه ئه گه ر بزانی که وا ئه و کات بنه مای سه ره کی پارته دیموکراتی کوردستان له جوتیاران و کریکارانی کشتوکالی و رۆله کانیان له قوتابیان و خوینده واران پیکهاتبوو، بۆیه پپویست بوو له سه ری هه لویستیک وه رگریّت که له ئاینده دا له گه ل به رژه وندییه کانی خۆی و به رژه وه ندییه کانی به رده وامبوونی بزووتنه وه ی کوردی بگونجیّت. لیّره دا جوّره هاوړکییه ک له نیوان ریزه کانی سه رکردایه تی حزب دروست بوو له سه ر ئه و هه لویسته ی ده بوایه پابه ندی بن سه باره ت به مه سه له ی کۆمه لایه تی، ئه م هۆکاره ش خرایه سه ر هۆکاره سه ره کیه که ی دیکه و مه به ستیشم – سیاسه تی نه ته وه ییه.

دیمه نی پیش به ستنی کۆفرانسی ئابی/ ۱۹۶۵

له و ده مه وه كه ناكوكي كه وته ریزه كانی سه ركردايه تيدا و به هوی ناگه لاله بوونی ئەو ناكوكيه به شیوه یه کی روون و ئاشکه را و بیتوانایی ههردوو لایه نی ململانێکار له ده ستنی شانکردنی بنه ما و ناوه روک و روخساری ئەو ناكوکيه و دارێشتنی له چوارچێوه ی میتۆدیدا - به هوی پاشکه وتنیکی هزری گشتی - به لکو دیارده كانی ئەو ناكوکيه خۆی له بریندارکردن و ناوزه دکردن و ژماردنی خراپه كانی هه ندی که س و کوتله گیری ئیفلیج خۆی نواند. ته نها ناكوکيه كانی به رده م دادگای سه ربازی سه ره تای بنه ماکان بوو. له و که شه شدا هه موو ریکخستنه كانی پارتي تووشی سربوون و ناله باری و پاشه کشه هات پاش ئەوه ی به رفراوانیه کی جه ماوه ریی له گشت ناوچه و شاروچه کانه دا به خۆوه بینی. حزبه سوریا ییه کان هه ستیان به مه کرد و ده سه لات مه ترسی خۆی به رامبه ر به و په لهاویشتنه ی نه ته وه یی ده ربپی، بۆیه هه لسا به ده ستگیرکردنی سه ركردايه تی و کومه لێک له کادیره كانی.

سه ركردايه تی پارتي نه يتوانی ته نگره ی خۆی به شیوازیکی ریک چاره سه ر بکات، پاش تیپه رپوونی نزیکه ی ده سالی ش به سه ر دامه زراندنی پارتي دا سه ركردايه تی هه ر نه يتوانی یه ک هه نگاوی ش به ره و پیشه وه بپوات له بواری راستکردنه وه ی به رنامه ی سیاسی،

ئەنجامدانى دەستپېشخەرى نوئى سەبارەت بە مەسەلەى نەتەوہىى و مەسەلە وىستراوہکان و مەسەلەى سىياسى نىشتىمانى و رەوشى جەماوہرى كورد و بىرى لە دۆزىنەوہى زەمىنەيەك نەكردەوہ كە ئەو شەپۆلانەى سەر بە رىكخستىن لە چىن وتوئىژە كومەلايەتيةكانى جىاجىا بگريئە خوئى، بە رىگاي پەرودەكردى كادىر و بلاوكردەنەوہى هوشيارى و رۆشنىبرى حزبى و بەرفراوانكردى ئاسوئى خەباتگيرى حزبى ھەرودەھا ھىچ لىكۆلینەوہ ياخود شىكردەنەوہىەكى دەرنەخست دەربارەى مەسەلەكانى ناكۆكى لە سەركردايەتيدا، بەتايبەتى وەكو باسماں كرد، ناكۆكيەكە لە سەر ھزرى نەتەوہىى، ھەلوئىستى سىياسى، داخووزىيەكانى نەتەوہىى، شىوازەكانى خەبات، ناسنامە، بىنىنى واقىعى سىياسى لە سورىا و لە ناو بزووتنەوہى نىشتىمانى كوردى لە پارچەكانى دىكەى كوردستان بوو. ھەرودەھا شوئىنى پارتى و بزووتنەوہى كوردى لە مەسەلەى پەيوەندىەكانى لە گەل ھىژە دىموكراتىيەكاندا و پەيوەندىى لە گەل دەسەلاتدا.

ليرەشدا دەبئى ئەوہ بىنىنەوہ ياد كەوا حالەتى شلەژانى رىكخستنى و سربوونى سىياسى و راوہستانى راگەياندىنى حزبى شتىكى وىستراو بوو لە لايەن رەوتى راسترەوہوہ بەلكو لە گەل ھزر و بەرژەوندىيەكانى ئەودا دەگونجا، چونكە ھاوپرک بوو لە گەل حالەتى دىكە واتە يەكگرتووى سەركردايەتى و چالاككردىنى كارى حزبى و سىياسى و خوازىارى و خستىنە رووى بەرنامە و پرۆژەى رىك و پىك و

به هیژگردنی خه باتی نه ته وهیی. بۆیه راسترپه وه کان سوودیان له م
حاله ته وهرگرت و فوویمان له ئاگری ناکۆکی نیوان ههر دوو جه مسهری
پارتی -عوسمان سه بری- و -نوره دین زازا- کرد و هه ولیان دا ئه مه
بقوزتنه وه به -جۆشدانی زازا- بۆ سوود وهرگرتن له که سایه تی, له
تۆماری پاک, میژووه پر له قوربانیه کان و هه لۆیسته ئازایه
نه ته وه ییه کانی ئه و, به ریگهی خزانندی زانراوه به نیو بناغه کانی
حزبی و جه ماوه ری نیشتمانی په روه ردا که وا ناکۆکی له نیوان ههر دوو
جه مسه ردایه نه ک له نیوان گشتیان له لایه ک و بیری راسترپه وی له
لایه کی دیکه دا. هاوکات له گه ل ئه مه یان راسترپه وه کان که وتنه جو له
بۆ دست به سه رداگرتنی پاشماوه ی ئه و ریخستنانه ی مابوونه وه و
پرپاگنده کردن بۆ هه لۆیسته کانیاں, بۆیه ده ستیان کرد به گه یانندی
ئاستی داخوازییه کانی نه ته وه یی بۆ نزمترین پله له روانگهی واقعی
-که مه نه ته وه یی- وه که مافه کانی نه ته وه یی نییه و له ولاته
میژوو ییه که ی خۆی ناژی به پیچه وانه ی واقعی ئه و -گه له- ی که مافی
چاره ی خۆنووسینی هه یه, به مه ش یه که م خواستی ده سه لاتی
فه رمانپه وایی به جیهینا وه کو مه رجیکی ره فتارکردن و ئامرازیکی خۆ
پاراستن له ده ستگیرکردن و راوه دونان. سه باره ت به هه لۆیسته
به رامبه ر به بزووتنه وه ی رزگار یخوازی کورد له به شه کانی دیکه ی
کوردستان و له پیش هه موویانه وه شۆرش ی کورد له کوردستانی
عیراق, وه کو ئاشکه رایه له سالی (۱۹۶۴) ه وه ناکۆکی که وته نیوان

سەرکردایه‌تی شۆپش و پارتی دیموکراتی کوردستان و ته‌قینه‌وه‌ی
دواخرا تا ساڵی ۱۹۶۶، له‌و ماوه‌یه‌شدا شانده‌کانی پارتمان ناوه
ناوه‌ سهردانی کوردستانی عیراقیان ده‌کرد و سهرانی راسته‌وه‌کان
له‌ زۆربه‌ی سهردانه‌کاندا به‌شدارییان ده‌کرد و چاویان به‌ هاوتاکانیان
ده‌که‌وت له‌ ره‌وتی -۶۶-، به‌لکو پشتگیری هه‌لۆیسته‌کانیان ده‌کرد و
ریککه‌وتننامه‌یان له‌ پشته‌وه‌ی سهرکردایه‌تی پارتی له‌ گه‌ل
سازده‌کردن. ئەم سهردانانه‌ش له‌ (۱۹۵۸) هوه‌ به‌رده‌وامبوون تا کو
ساڵی ۱۹۶۶. ئاشکه‌راشه‌ که‌وا ئەو به‌یاننامه‌یه‌ی که‌ به‌ ناوی
پارتمان‌ه‌وه‌ به‌ سهرپه‌رشتی راسته‌وخۆی هیماکانی راسته‌وه‌ له
کو‌تایی ساڵی ۱۹۶۴ ده‌رچوو، وه‌کو هه‌لۆیست راگه‌یاندن بوو
به‌رامبه‌ر ئەو ناکوکیه‌ی له‌ شۆپشی کورد روویدا دژایه‌تیکردنی
سهرکردایه‌تی شۆپش و بارزانی نه‌مری سهرکرده‌ی شۆپش و
چوونه‌پال ره‌وتی -۶۶-. ئەمه‌ش هه‌ستی هه‌موو ئەندامانی پارتی به
سهرکردایه‌تی وقاعیده‌وه‌ بریندار کرد و ده‌ربرینی له‌ هه‌لۆیستی
راسته‌قینه‌ی زۆرینه‌ نه‌ده‌کرد. هه‌روه‌ها په‌یوه‌ندییه‌کانی -
عه‌بدولحه‌مید ده‌رویش- دیارترین رابه‌ری نه‌ته‌وه‌یه‌ راسته‌وه‌کان له
گه‌ل سهرانی -۶۶- نه‌پرا و له‌ ساڵی (۱۹۶۳) هوه‌ نامه‌ و
رینماییه‌کانی ده‌رباره‌ی مملانی له‌ گه‌ل بارزانییدا پیده‌گه‌یشت و
ئه‌ویش تیروانینی ئەو ره‌وته‌ دژه‌کاره‌ی سهرکردایه‌تی شۆپش،
به‌وانه‌ی ده‌وروبه‌ری و شوینکه‌وتوه‌وه‌کانی خۆی راده‌گه‌یانند، ئەمه‌ش

سەرپيچيکردن بوو له بهنده کانی په پرهوی ناوخو و پابه ندييه کانی پارتايه تی وئسوله باوه کان.

به م جوړه هه لويستی راستره وه نه ته وه ييه کان پشتی به دوو بنه ما به ستبوو، يه که میان گواستنه وهی هه والی نادرست و لایه نگر بو رهوتی -٦٦- سه بارهت به شوپش. دووهميشيان کارکردن بوو بو قولکردنی ملکه چبوونی هزری و سیاسی بو نه و رهوته. نه مهش کاریکه تیگه یشتنی ئاسانه، چونکه نه و ململانییهی که له و قوناخه دا له شوینی پيشه وهی بزووتنه وهی نه ته وهی کورد به رپابوو، مه به ستم گوره پانی کوردستانی عیراقه، ململانییه کی قول بوو، بوو به ململانییه کی خویناوی بو دهیان سال و تاكو ئیستاش ته واو نه بووه هه رچه نده شیوازی دیکه ی به خووه گرتووه. نه و ململانییه به هه ردوو شیوازی ستوونی و ئاسویی راکشا و سنووری شوپش و کوردستانی عیراقی بری و کاری له گشت گوره پانه کانی پارچه کانی کوردستان وده ره وهشی کرد و شیوه یه کی نه ته وهی به خووه بینی، نه وهش یه که م ململانیی نوییه له میژووی بزووتنه وهی رزگارخوازی کوردیدا که نه م په ره سه ننده به خووه ده بینی و له به شیکه وه ده چیته گشت گوره پانی نه ته وه ییه وه. نه نجامه کهشی دابه شبوونی بزووتنه وهی نه ته وهی بوو بوو سه ر دوو ئاراسته. یه کیکیان نیشتمانی دیموکراتی ئاشتیخوازه به چه سپاوه نه ته وه ییه کانی وهه لويسته روون و ئاشکه را و بنبره کانی ده ناسری، نه وی دیکهش

موغامر و سهوداكار و هه لپه رسته . بئگومان له سايهى ئهم گشتيكرده سهرتاسه ريه شدار , هه ر به شيك له به شه كاني كوردستان خسله تي تاييه تي خوئ هه بوو و هه ر گوره پانيك ده رهاويشته ي خوئ هه بوو له سه ره له داني كوومه له كاندا به پيي بارودوخي خوئ له روي بير و هه لويستي سياسي و كرده وه كانيه وه به لام خسله تي گشتي سه ره له داني ره وته راستره وه كاني سهوداكار بوو له سه ر دوزي كورد له ژير ناونيشان و دروشي جياجيادا . به تپه رپووني كات ئهم رهوتانه بوون به نيمچه قوتابخانه يه كي هزي سياسي و موريد و شوينكه وتووي خوئ دوزيه وه له هه موو پارچه كاني كوردستاندا . وه كو باسيشمان كرد به هوئ موركى هه لپه رستانه ي خوئ رهوت وكومه له ي وا ده رده هاويشت كه له نيوان راستره وي سهوداكار و چه پره وي قومار باز ديئ و ده روات و له كو تاييشدا له دوو مه سه له دا يه كده گرن , يه كه ميان شويني هه ناسه هه لكيشاني ئه و رژيمه چه وسينه ر و شوئينيانه يه كه كوردستانيان له نيوان خوئاندا دابه ش كردوو و ده روازه يانه بو سه ره تاتكي كردن به سه ر رهوشى كورد به به كارهيئاني توند وتيژي و پاكتاو كردني ره گه زي و و ئحتواي سياسي و په رش و په رت كردن و پيلانه كاني له ناوبردن . دوو هميشيان زيان گه ياندنه به و ده سكه وتانه ي كه به قوربانيه كاني گه لي كورد و خه باته كه ي به سه ر كرده يه تي رهوتي نيشتبماني ديموكراتي هاتوونه ته ئاراو و زياتر له چل ساله و تاكو ئيستاش ئهم رهوتانه ي

قوتابخانه‌ی - راسترپه‌وی هه‌لگه‌پاوه - چه‌ندین ده‌رفه‌تی گران به‌ها له ده‌ست ده‌ده‌ن.

گه‌ر له سه‌ر ئاستی گشتیدا مه‌سه‌له‌ی نه‌ته‌وه‌یی و هه‌لویست وه‌رگرتن ته‌وه‌ری سه‌ره‌کی پیک بی‌نن له مملانیی نیوان هه‌ردوو ئاراسته‌دا، خو ئه‌وه ئه‌زموونی پارتی و بزووتنه‌وه‌ی کورد له به‌شی رۆژئاوا دا ئاشکه‌راتر دیاره. هه‌روه‌کو له سه‌ره‌وه‌ش باسمان کرد، یه‌که‌م نا‌کوکی که له نیو سه‌رکردایه‌تی پارتی سه‌ریه‌له‌دا بو باب‌ه‌تی نه‌ته‌وه‌یی ده‌گه‌رپه‌ته‌وه له روه‌ی رۆلی ئامرازی نه‌ته‌وه‌یی و داخوازییه‌کانی نه‌ته‌وه‌یی و به‌رنامه‌ی نه‌ته‌وه‌یی. هه‌روه‌ها له سه‌ره‌تا دا ئاراسته‌ی - راسترپه‌و - پاشگه‌زبوونه‌وه به‌ ریگی - ده‌ستکی‌شانه‌وه‌ی سه‌رانیان له کار - پاش ئه‌وه‌ی بینیان که‌وا زۆرینه‌ پابه‌ندن به‌ به‌رنامه‌ی نه‌ته‌وه‌یی، به‌لام دوا‌ی ده‌ستگیرکردنی سه‌رکردایه‌تی می‌ژوویی که له پیش دادگای سه‌ربازی له سه‌ر - تاکتیک - نا‌کوک بوون، ئه‌وان دیسان سه‌ر له نوی گه‌پانه‌وه پاش ئه‌وه‌ی هه‌ستیان کرد که‌وا گۆرپه‌پان له باره بو ده‌ستدا‌گرتن‌یان به سه‌ر حزبا.

کۆنفرانسی پی‌نجه‌می ئابی سا‌لی ۱۹۶۵ به‌وه جیا کرایه‌وه که‌وا به‌شداربووانی دوا‌ی دانیشتن و وتووێژی زۆر ناو‌نیشانه‌کانی ته‌نگ‌ژه‌ی ناو پارتیان هه‌لنجا و مه‌سه‌له راسته‌قینه‌کانی نا‌کوکیان گه‌لاله‌کرد و په‌نجه‌یان خسته سه‌ر برین و جه‌ختیان له سه‌ر سی مه‌سه‌له کرد:

مهسه له یه که م، بهرنامه ی پارتی نه ته وه یی، که خستنه رووی
پرسیاری نه ته وه یی (ئیمه کیین؟) ده گریته خو، ئایا ئیمه گهلین یان
که مه نه ته وه یین؟ - وه ک که راستره وه کان ده لاین- و ئیمه چیمان
ده وی، مافه کانی نه ته وه یی به پیی پرینسیپی مافی چاره ی
خونووسین یا خود ته نها هه ندی داخواری رو شنبیری؟ چون پیناسه ی
حزب ده کریت؟ ئایا ئامرازیکی سیاسی خه باتگیپی شوپرشگیپی
ریکخراوه ییه یا خود کومه له یه کی چاکسازییه؟ مهسه له ی دووه میش
ئامرازه کانی خه باتکردن و شیوازی رووبه رووبونه وه ی پیلانه
شوفینییه کانه، به تایبه تی پاش جیبه جیکردنی پشتینه ی عه ره بی- و
ئایا ئیمه به شیکین له هیزه دیموکراتییه کانی سوریا و له پاشانیشدا
هاوپه یمانییه تیان له گهل ده به ستین یا خود خو مان به ریگای ده زگا
و کارگیرییه کانه وه ده ده یینه پال ده سه لات؟ ئایا شوینی ئیمه له
کوئییه له کیشه سیاسی و کومه لایه تیه کانی ولاتدا؟ ئایا ئیمه له
بزووتنه وه ی گورانگاری سیاسی گشتیداین یان شوینی ئیمه له
ته نیشته ده سه لات و رژییه؟ مهسه له ی سییه میش هه لوئیستی ئیمه
بوو له به رامبه ر مهسه له ی نه ته ویی کورستان و له سه روویانه وه ش
شورشی کورد له عیراق، ئایا ئیمه له گهل سه رکردایه تی رهوا و
شه رعینه به سه رکردایه تی بارزانی نه مر یان له گهل رهوتی - ۶۶- دا.
به کورتی کونفرانسه که کومه له پرینسیپیکی به شیوه ی بریار و
راسپارده دارشت، که ریبازی پیشوو و سیاسه ته کانی سه رکردایه تی

پیشووی به شیوه‌یه‌کی گشتی ره‌تکرده‌وه و وشکی و سرپوونی و دوودلیی ئەم سەرکردایه‌تیه له ئەجامدانی چاکسازی له حزبدا مه‌حکوم کرد و به‌رپرسیاریه‌تی ئەوه‌ی روویداوو خسته سەر ئەستۆی ئاراسته‌ی راسته‌وه له سەرکردایه‌تیدا و سەرکردایه‌تیه‌کی کاتییان پیکهینا به مه‌به‌ستی خو ئاماده‌کردن بو کۆنگره‌یه‌کی گشتیی پارتی به ئاماده‌بوونی ته‌واوی ئەندامانی سەرکردایه‌تی پیشووی هه‌لوه‌شاو. پارتی و بزوتنه‌وه‌ی نه‌ته‌وه‌یی به گشتی به به‌شیک له هیزه نیشتمانی و دیموکراتیه‌کانی وه‌لات دانرا و داوای سزادانی سهرانی ئاراسته‌ی راسته‌وه کرد ئەوانه‌ی که ده‌ستیان تیکه‌ل ببوو له رستنی په‌یوه‌ندی نه‌یینی له گه‌ل ده‌زگا‌کانی ده‌سه‌لاتدا، له‌وه‌رۆانگه‌یه‌شه‌وه هه‌نگاو بنری که‌وا گه‌لیک هه‌یه به‌ناوی گه‌لی کورد و ته‌واوی بنه‌ماکانی نه‌ته‌وه‌یی و خو‌به‌ستنه‌وه‌ی به مافه نه‌ته‌وییه نه‌گۆره‌کانی هه‌یه که جیی سه‌ودا‌کردن نین، و راوه‌ستان له گه‌ل شۆرش‌ی کورد و سەرکردایه‌تییه شه‌رعیه میژووییه‌که‌ی به رابه‌رایه‌تی بارزانی نه‌مر و پیشکه‌شکردنی هاوکاری و پالپشتی بۆی له هه‌موو بواره‌کاندا. به‌م شیوه‌یه ده‌بینین چۆن تاییه‌تمه‌ندی گۆرپانه‌که‌مان سه‌باره‌ت به ناوی چه‌پره‌وی نه‌ته‌وه‌یی و راسته‌وه‌ی نه‌ته‌وه‌یی گه‌لاله بوو.

ئیمه له سهر ریچکه‌کانی مارکسیزمی سوڤیه‌تی، چینی، ئەلبانیایی، ئۆرۆمارکسیزمی نوی و ترۆتسکیزم ناکوک نه‌بووین. پارتیمان له سللی

۱۹۷۳ وە پابەندی خۆی بە مارکسیزمی لینینی بە دیارخست، واتە دواى كۆنفرانس بە هەشت سال، مەلانیمان لە سەر پالەدرە تەواوەکانی چینایەتی نەبوو، چونکە زۆربەى کاتەکان بێهەمەکانى هەردوو لا وەکو یەك بوون لە رووی روواندنگەى کۆمەلایەتیهوه له بهر ئەوهى ئیমে بزووتنەوهیهکی نەتەوهی و پارتیى دیموکراتی بووین و پارتیى نیونهتەوهی نەبووین وەکو حزبى کۆمۆنیستی سوریا، هەر بۆیهش له خشتهى کارەکانماندا شتیکی وا نەبوو کەوا له مەسەله میتۆدییه فەلسەفیهکانى و هاودژەکانى بدوین، چونکە له ئەرکە سەرەکیهکانمان نەبوو، بەلکو زۆر جار خۆمان له چوونه ناو گفتوگۆکردن له سەر مەسەله ئایینیەکان و داب و نەریتهکان و کەلهپور بەلا دەنا. ئەگەر ناکۆکییهکیهکیش هەبوايه له سەر مەسەله ئایدۆلۆژییهکان سەبارەت بە بزووتنەوهى نەتەوهی کورد له گەل لایەنەکانى دیکە خۆ ئەوه له گەل ئاراستەى-کۆسمۆپۆلیتی-بوو (کەبیرو باوەر نەتەوهییان نەبوو) و کوردە کۆمۆنیستەکانى ناو حزبى کۆمۆنیستی سوریا پێشەوايهتیا دەکردن. بۆیه دیسان دووپات دەکەینهوه کەوا ناکۆکی له نیوان چەپ و راستدا له چوارچۆیهى کارى نەتەوهی بوو نەك چینایەتی. له ئەنجامیشدا ئاراستەى چەپ لایەنى بەرژەوهندییهکانى زۆرینهى رۆله چەوساوهکانى گەلى کوردی گرت بە حوکمی نوینهرایهتیکردنى هزر و هەلوێستی زۆرینهى جەماوەرى کوردی پابەند بە مەسەله نەتەوهییهکانى خۆیهوه، ئەو

زۆرىنه يەي كە پىكھاتبوو لە جوتيار و ھەژار و كرێكارانى كشتوكالى و
تويژ و كەساييه تيه نيشتيمان پەرورە دەولمەند و حالخوشەكان و
رابەرە لاساييه كان و خوينده واران لە قوتابيان و رۆشنبيان كە تويژى
ھەرە بەرفراوان بوون. پاشان بە ھۆى كارىگەرى ھۆكارە
ناوخوييه كان و ناكوڤى لە سەر ھەلويست و سياسەتەكان ريزبوونيكي
ھزرى سياسى ئاشكەرا ھاتە ئاراوہ كە خويندنەوہى ناونيشانە
سەرەكويه كانى مەسەلەكانى ناكوڤى ئاسان دەكات، ئەمەش جارى
يەكەمە لە ميژووى بزووتنەوہدا روودەدات، كەى كورتىيەكەى
داقلىشانى حزب بوو بۆ دوو بال: چەپرەوى نەتەوہى و راسترەوى
نەتەوہى، ھەر يەكيان بەرنامە و ھەلويست و رەوشتى خوى ھەيە،
رۆژگاريش واى خواست كەوا مەسەلەكانى ناكوڤى لە نيوان ھەردوو
لايەندا لە سەر مەسەلە ستراتيجيە سەرەكويه كان بيت نەك تەنھا لە
سەر تاكتيكى سياسى، ئەمەش بوو ھۆى كەوا داقلىشانەكە ئاسويى
و ئەستوونى بيت، ئەگەرچى دواى سى سالىش ناكوڤىيەكە ھيشتان
بەردەوامە و ململانئىيەكە ھەر ھەيە و بەلگە و نيشانەكان وا پيشان
دەدەن كەوا بەردەوام دەبيت تا وەكو بزووتنەوہى نەتەوہى كوردى
لە قوناخى رزگارخووزى نيشتيمانى داىە و لە دواى چارەسەرکردنى
كيشەى كورديش لە سوريا ناكوڤىيەكە ھەر سەرھەلدەداتەوہ بەلام بە
شيواز و ناوەرۆكى ديكەوہ.

کۆنفرانسه که له شوینیک له تهنیشت مالله که مان له گوندی جه معایه به ستره و هه مان شوینی به ستنی کۆنفرانسی چواره می سالی ۱۹۶۴ بوو کاتی که هیشتان پارتی به یه کگرتوو داده نرا. (۲۲) هه قال له چین و تویره کومه لایه تیه کانی جیاجیا به شداریان تیدا کرد و هه موویان له که سان و کادیرانی پی شه وه و پی شه نگ بوون و هه ستیان به بهرپرسیارییه تی نه ته وه یی و نیشتیمانی و حزبی ده کرد و دلگهرم بوون بو رزگارکردنی ریخراوه سیاسی که یان و زۆربه ی ئه وان هه ش له ریخستننه کانی جه زیره بوون و هه ندیکیشیان نوینه راییه تی ریخستننی حزبیان ده کرد له زاكوی دیمه شقدا. ریخستن له ناوچه ی کوبانیه و چیای کورده کان هاتبووه سپرکردن یا خود نیمچه نه ماو بوو به هوی ده ستگیرکردنه کان و ئاشکه رابوونی لیپرسراوانی, بانگهیشت نه کردنی ئه ندامانی سه رکردایه تی له ئه نجامی برپاریکه وه هات که به کومه ل وه رگیرا بوو, به تایبه تی زۆربه ی زۆریان له گرتوو خانه ی مه ده نیی شاری هه له ب بوون و شتیکی ئاسایی و لۆجیکیه که وا توخمه راستره وه کانی بهرپرس له ته نگزه که بانگهیشت نه کرین که بو خویان خه ریکی خوشگوزه رانی و رابواردن بوون. له نیو ئه و ژماره یه شدا هه ندیک توانیان تا کوتایی له ریپره وه که به رده وام بن و هه ندیکیش خویان دووره په ریژ راگرت له - رووبه رووبوونه وه کانی ریخستننی سیاسی - له بهر هوییه کانی تایبه تمه ند به کاری فه رمانبه راییه تی و ئاسایشی خویان به لام هه ر نزیك مانه وه له ریپازی

نوی و وپه یوه ندى خو شه ویستی و دوستایه تیان له گه ل پارتیدا پاراست.

پاش ته و او بوونی کاره کانی کونفرانس که وه کو و وتمان سه رکردایه تیه کی کاتی هه لبارد و به یانی کوتایی بلاو کرده وه، هه سانه وه یکی میلی له نیو ناهنده پارتیه کان و نیشتمانی په روه ره سه ربه خو یه کان هاته ئاراهه. راسته په وه کانیش توشی سه رسوپمان و نائومیدی هاتن به هوی سه رکه وتنی هه نگاهی یه که م له سه ر پئی گای دور و دریژدا، به تایبه تی پاش خویندنه وه ی برپار و ریئماییه کانی هزی و سیاسی که به روودانی بومه له رزه یه که ده چوو له کومه لگای کوردیدا و له جه رگی بزووتنه وه ی نه ته وه ییدا به لکو له گوره پانی کوردستاندا به گشتی، وه که یه که م دیارده ی هزی - روئنبیری که به م شیوه روون و بویرانه یه رووبدات. به بی زیاده پویی یه که م هه ولی چاکسازی ریشه یی بوو له پارتییکی کوردستانیدا به تیروانینیکی زانستیانه و بابه تیانه هه موو کارتییکه ره کان و لایه نه ناوخویی و سوریایی و کوردستانی و جیهانیه کان وه رگریت و بخوینیته وه. زوری شی ناخایاند نه زمونه تازه که به رنامه میتودیه ته و او ه که ی پیشکش کرد سه باره ت به هه ردوو مه سه له ی نه ته وه یی و نیشتمانی و کاری به ره یی له سه ر ئاستی بزووتنه وه ی نه ته وه یی کوردی و بزووتنه وه ی نیشتمانی دیموکراتی له سوریا و بزووتنه وه ی رزگارخوازی کوردستانی له ناوچه که دا.

هه‌رچه‌نده له سه‌ره‌تادا راست‌په‌وه‌كان وایان خو پیشاندا كه بایه‌خ ناده‌ن به مه‌سه‌له‌كه و خو‌یان وا پیشاندا كه‌وا ئه‌م رووداوه به لایانه‌وه کاریکی قلیشانه‌یی منالانه‌یه و هیچ کاریگه‌ری نیه، به‌لام له هه‌مان کاتیشدا هه‌ولیاندا رووداوه‌كه بگرنه خو‌یان به ریگای مانۆرکردن، به داخه‌وه‌ش هه‌ندیک له كه‌س له سه‌رکردایه‌تی خزمه‌تیکی گه‌وره‌ی راست‌په‌وه‌كانیان كرد و به‌گه‌رمیه‌وه به‌شداریان له -پیلانی- له‌ناوبردنی بریار و ئه‌نجامه‌كانی كۆنفرانسیان كرد، هه‌رچه‌نده له پاشاندا پاشگه‌ز بوونه‌وه، به‌لام به‌م کاره‌یان به‌شداریان له درێژبوونی ته‌مه‌نی راست‌په‌وه‌كان كرد. له به‌رامبه‌ر ئه‌م هه‌موو مانۆرانه‌دا، سه‌رکردایه‌تی کاتی به‌بروایه‌تی مه‌زنه‌وه له به‌رامبه‌ر رووداوه‌كان راوه‌ستا و كه‌وته ره‌فتارکردن و گفتوگۆکردن له گه‌ل ئه‌و پێشنیار و گه‌نگه‌شه و چاره‌سه‌رانه‌ی خرابوونه‌روو، چونكه مه‌به‌ستی رزگارکردن و یه‌كگرتنی پارتی بوو له سه‌ر بنه‌ما پرینسیپه‌كانی نوێ.

كۆنفرانسه‌كه ئاماده‌كرا و به‌سترا به بی ئه‌وه‌ی یه‌ك كه‌س له ئه‌ندامانی سه‌رکردایه‌تی پێی بزانی. پێش به‌ستنی كۆنفرانس به‌سالیك، من له هه‌له‌ب بووم، له هاوینی ۱۹۶۴ بو به‌شداریکردن له خيوه‌تگای لاوانی قوناخی دواناوه‌ندی ناوچه‌ی -راموسه- به به‌شداري قوتابیانى هه‌سه‌كه و دیرل‌زور و رقه و هه‌له‌ب كه نزیكه‌ی مانگیکی خایاند. چه‌ند رووداوێك له‌و خيوه‌تگایه‌ دروستبوون كه

هه رگیز له یاد ناچنه وه له وانەش رووداوی رووبه پووبوونه وهی -
ره گه زپه رستانه ی - نیوان قوتابییه به عسییه کان و هه ندیک له
کوردەکانی جزیره که هه قالانی ئیمه بوون، له پیناو دۆزینه وهی
جۆره - هاوسه نگییهک - چووم به دواي هه قالانماندا گه پام له پارێزگای
حه له ب و ئاشناييم له گه ل پهیداکردن و هه ماهه نگی و هاوکاری له
نیوانماندا دروستبوو له و - رووبه رووبوونه وانە - دا بۆ به رگریکردن له
خۆمان له به رامبه ر شه رهنگیزی شوڤینیا نه ی هه ندیک له به عسییه کان.
کار گه یشته رابه ره کانی خيوه تگا - یوسف که نعان و جۆرج ئەنتی -
ئەوهی دووه میس خه لکی قامشلۆ بوو و ئەفسه ریچکی به عسی بوو له
کاتی یاخیبوونی - سه لیم حاتوم - کوژرا و کیشه که چاره سه ر کرا.
رووداوی دووه میس ئەو پیکدادانه خویناویانه بوون که له نیوان
قوتابییه به عسییه کان و ناسرییه کاندایان دا و خه ریک بوو
فیتنه یه کی گه وره ی لیبه که ویته وه ئەگه ر خو تییه له قورتانی
سه رکردایه تیه بالاکان نه بوایه ، له م باره شه وه سه رکردایه تی لقی
حزب له حه له ب به مه به ستی ناویژیکردنی پیکدادانه که رایانکرد بۆ
ئەوی و - ئەحمه د ئەبو سالح - ی وه زیر و ئەندامی سه رکردایه تی
به عس له گه لیان بوو ویستی هه ندیک ته نگژه که خاو بکاته وه و له
ووته ی خویدا ستایشی ناسرییه کان و جه مال عه بدولناسری کرد.
نایشارمه وه ئیمه له و پیکداداناندا له گه ل ناسرییه کان راوه ستاین که
له دهره وه ی ده سه لات بوون. پاش ته واو بوونی خيوه تگا که له

خۆمه وه بېرم كرده وه سەردانی هەقالانی سەركردایه تیمان له زیندانی
حه له ب بكه م, له نیوانیاندا ته نها (عه بدوللا مه لا عه لی) م ده ناسی,
گه یشته زیندان و کیسه یه کی میوه م پی بوو, داوای ئەوم كرد. هات
و شه پرزه دیار بوو و پیی سەیر بوو. پاش پرسین له حالی ئەو و
هەقالان پیم گووت: ده مه وی ئاپۆ - ئۆسمان سەبری - و ئەوانی دیکه
ببینم و باسی شله ژانی رهوشی پارتی له گه لیاندا بکه م و گوئی له را و
پیشنیا ره کانیان بگرم سەبارەت به و چاره سەریانه ی که له دیدی
ئەوان ده کری ئەنجام بدرین, چونکه له قاعیده کولانیك هه یه به
تایبه تی به رامبه ر کرده وه و رهفتاره کانی رهوتی راسته وه. وا
پیکهاتین دووباره سەردانیان بکه مه وه و ئەویش ئاگاداری ئاپۆ
ئۆسمان و ئەوانی دیکه بکاته وه له وه ی که له نیوان هه ردوو کماندا
باسکرا و له سه ری پیکهاتوین. من - عه بدوللا مه لا عه لی - م باش
ده ناسی و لیپرسراوی من بوو و ئەندامیکی ناسراوی سەركردایه تی
بوو له جزیره و کابرایه کی ئازاو روورو بوو, پیش ده ستگیر کردنی شی
له روژانی راوانانی له لایه ن ئاسایشه وه سەردانی مالمانی ده کرد له
گوندی جه معایه. له سەردانی دووه مدا دیسان داوای ئەوم کرده وه,
ئەم جاره یان خوئی و ئۆسمان سەبری و ره شید هه مۆ و که مال
عه بدی و هه ندیکی دیکه ش به دیار که وتن. تییانگه یان دنم که وا ئەوان
ده زانن ته نگزه که گه وره بووه بارودۆخه که مه ترسیی هه یه و هه روه ها
ده زانن که وا هۆکاری سەره کی پیلانگیپی راسته وه کانه به تایبه تی

-عه بدولحه مید ده رویش- و ئه وان له گهل هه کارئکی رزگاری
چاکسازین که له لایهن قاعیده وه ئه نجام بدرئیت.

- له سه ر بانگه یهشتی هه قال- مه حمه د عه بدو- سه ردانی ناوچه ی
-چیای کورده کان- م کرد و نزیکه ی مانگیکم به سه ر برد و
سه ردانیکی شادی به خش بوو، تیادا چیژم له جوانی شاخ و دلپاکی
خه لکه که ی و سروشته جوانه که ی وه رگرت و یه که م سه ردانیشم بوو
بو ناوچه که، هه روا دیسان بو یه که م جاریش سه ردانی دیمه شقم
کرد، پاشانیش گه رامه وه قامشلو جاریکی دیکه له گهل هه قالان و
دۆستان که وتمه وه ناو که ش و خه مه کانی رزگارکردنی پارتی تا وه کو
له سالی دووه مدا کاتی دیاریکراوی هات. نایشارمه وه که وا سه ردانم
بو هه قالان له زیندان هیژ و پشتگیریه کی گیانی پیبه خشین که
پله ی به پیروه چوونی و سووربوونی ئیمه ی به رابه رکرد.

وه ک باسم کرد سه رکردایه تی کاتی به پیی رینماییه کانی کۆنفرانس
برپاری دا په یوه ندی به ته واوی ئه ندامانی سه رکردایه تی پیشووه
بکات به بی ئه وه ی هیچ که س لیی به دهر بیّت و ئه نجام و برپاره کانی
کۆنفرانسیان پی رابگه یه نرئیت و بزانیّت هه لوئستیان چیه به رامبه ر
به و رووداوه و چهند ئاماده بیان هه یه بو به پیروه وه هاتن و هاوکاری
کردن به بی ئه وه ی داوایان لی بکرئیت بینه ناو سه رکردایه تی کاتییه وه
و ئه مه یان بو قوناخیکی دیکه واز لی به یئری.

هه قالان منيان راسپارد بۆ ئەنجامدانی ئەم ئەركه له گهه قالانی
حه له ب و ديمه شق كه له زيندان ده رچووبوون و په يوه نديم له گهه
زۆر به يان كرد و دوایينيان ئۆسمان سه بری بوو له ديمه شق, پاش
گه پانه وه م بۆ قامشلۆ كۆبوونه وه يه كي سه ركردايه تي كاتيمان به ست
ئوه ي روويدابوو خستمانه روو و بۆمان ده ركه وت كه وا له ولامه كاندا
جياوازي هه يه. زۆر به يان ولامه كانيان دواخست و دوودل بوون و
به شيكيان ولاميان ديانه وه, ولامی ئاپۆ ئۆسمان سه بری له هه ر
هه موويان روونتر بوو و ئاماده يي ته واوي خۆي ده رپري بوو بۆ
هاوكاري كردن له گهه ئيمه به پيی بريار و دروشمه كانی كۆنفرانس.
پاش و توويژكردن رای زۆرينه مان ئه وه بوو كه وا پيويسته په نا بۆ به ر
ژماره يه ك له ئەندامانی سه ركردايه تي پيشوو به ين له وانه ي كه
مه رجه كانی خه باتگيري و هزري نه ته وه ييان تي دايه و رابردووي
پاكيان هه يه, به تايبه تي سه ركردايه تي كاتي, سه ركرده يي
ئەزموونداري تي دا نه بوو ته نها -مه حمه د نيو- نه بييت ئەواني ديكه
زۆر به ي هه ره زۆريان نه وه ي گه نج بوون و ئاماده ييان هه بوو هه ر هيچ
نه بييت چوار كه س قبول بكرين, ئەوانه ش به پيی
هه لسه نگانده كانمان -ئۆسمان سه بری, عه بدوللا مه لا عه لي,
مه حمه د مه لا ئەحمه د و كه مال عه بدی بوون و نه مان ده زانی په ند
له وه دا نيه كه ئيمه ئەمانه قبول بكه ين به لكو له وه دايه كه ئايا ئەوانه
يه كتر قبول ده كه ن.

له گهرمه‌ی ئاماده‌کاریه‌کانی کۆنفرانسدا من خۆم بۆ ئەنجامدانی
تاقیکردنەوه‌کانی بە‌کالۆریا ئاماده‌ده‌کرد و خۆم و ماله‌وشمان
ترسمان هه‌بوو له‌ده‌رنه‌چوونم و هیچ بواریکیشم به‌ده‌سته‌وه‌نه‌بوو
بۆ خۆیندن ته‌نها مانگی پیش تاقیکردنەوه‌کان نه‌بیّت و ئەنجامه‌که‌م
شتیکی مه‌زنده‌کراو نه‌بوو و له‌تاقیکردنەوه‌کاندا ده‌رچووم به‌پله‌ی
٦٢٪ له‌کۆی گشتی. کاتیك که قوتابی سه‌ره‌تایی بووم له
قوتابخانه‌ی سه‌لاحه‌دین له‌قامشلۆ و پر‌بووم له‌هه‌ستی نه‌ته‌وه‌یی له
ساله‌کانی یه‌که‌می دامه‌زراندنی پارتی و ناسراویش بووم به‌وه‌ی که
بچووکترین ئەندامی پارتی بووم له‌ماوه‌یه‌دا. رۆژیک له‌رۆژه‌کانی
سالێ خۆیندن ١٩٥٨-١٩٥٩ له‌یه‌کیک له‌مه‌ه‌ره‌کانی قوتابخانه‌دا
پارچه‌ کاخه‌زیکم دۆزیه‌وه‌، هه‌لمگرته‌وه‌ و خۆیندمه‌وه‌، بینیم
چامه‌یه‌کی شاعیری گه‌وره‌ ئەحمه‌دی خانی به‌زمانی کوردی تێدایه‌.
له‌سه‌ره‌تا سه‌رم سوپما و پاشان به‌هه‌ست زانیم که‌وا هی مامۆستا
مه‌حه‌مه‌د مه‌لا ئەحمه‌ده‌ که‌ مامۆستا بوو له‌قوتابخانه‌که‌، لێی نزیک
بوومه‌وه‌ و کاخه‌زه‌که‌م دایه‌وه‌ و ئەویش چه‌پ و راست رووانی و
پاشان کاخه‌زه‌که‌ی خسته‌گیرفانی و سوپاسی کردم، ئەو کات
هه‌ستم به‌گه‌وره‌یی کرد و پاشان له‌دووره‌وه‌ بووین به‌براده‌ر. دوا‌ی
گه‌یشتم به‌قوناخی ئاماده‌یی و دواناوه‌ندی له‌دواناوه‌ندی -
ئه‌لعروبه‌- له‌رۆژئاوای قامشلۆ له‌گه‌ل هه‌قال - نوری حاجی -
ده‌سته‌ی لێپرسراو بووم له‌ریکخستنی قوتابیان، له‌و سالانه‌شدا

رووداو و پيشكهوتنى گرنك هاتنه ئاراوه , به يانيهكى زوى يه كيك له
رۆژه كان هه والى رووداوى گرگرتنه سه رسامه كهى سینه ماى -
عاموده - مان بیست و برپارمان دا به ره و ئه وى برۆین به مه به ستى
پيشكه شکردنى هاوکارى , داوامان له چاودیرى قوتابخانه - حوسین
حاج حوسین - کرد که دواتر بوو به پارێزگار و پاشانیش به وه زیر که
رێگامان بدات برۆین به لام رازی نه بوو و رووداوى گرگرتنه که به
سه دان مندالى کورد بوونه قوربانى هيچ کارى تینه کردبوو , ئيمه ش
گويمان نه دا ئه و و رۆشستين , دوو رۆژ له وى ماینه وه و هاوکارى
خه لکه که مان ده کرد له گواستنه وهى تهرمه کان و دلنه وايدانه وهى
که س و کارى قوربانیه کان , تاكو ئیستا گومان ده کرى ده سته
شوقینیه کان له دواوهى ئه م رووداوه بن . رووداوه که ش له کاتی کدا
روويدا که فليميک ده بارهى شوپشى جه زائىرى نمایش ده کرا و
داهاتى فيلمه که ش هه ر بو ئه و شوپشه بوو . له قوتابخانه که شماندا
ژماره يه ک له مامۆستايان ده ستیان کرد به راپورتنووسين له سه ر
ئيمه بو ده زگاكانى ئاسایش به تايبه تى چاودیران , له وانه ش -
حوسین حاج حوسین - و - عه لى شه مسين - و - حه سه ن عروانى - و
فه رحان بولبول - , له میانى پيشه که شکردنى سلأوى ئالا که هه موو
به يانيه ک به ئاماده بوونى گشت قوتابى و مامۆستايان ئه نجام ده درا ,
ئيمه ش له رووى هه ستیكى نيشتیمانیه وه ئه وه مان ئه نجام ده دا و
سرودى نيشتیمانیمان ده چرى , منیش دل سارد بووم له گووتنه وهى

دروشم وهوتافاتی حزبی به عس و جارئیکیان ئەفسه‌ری لاوان حه‌سه‌ن
عروانی منی بینی و له پیش هه‌موویان بانگی کردم و فه‌رمانی پی‌دام
له سه‌ر س‌ک له زه‌وی بخشم و بارانیش ده‌هات. دوا‌ی که ته‌واو بووم
پی‌گووتم: ئە‌گه‌ر به دل‌ت نیه برۆ لای مامت بارزانی، دوا‌ی چه‌ند
سالئیک به دروستی چوومه لای. له‌و سالانه‌شدا ناکۆکی که‌وتبووه
نیوان دوو ئاراسته‌دا له ناو حزبی به‌عسدا یه‌کیکیان سه‌ر به ئە‌که‌ره‌م
حۆرانی - بوو، ئاراسته‌ی دووه‌یش ئاراسته‌ی فه‌رمانه‌ره‌وا بوو که له
قوتابخانه‌که‌ماندا به‌هیزتر بوون و رۆژئیکیان ریککه‌وتین که
خۆپیشاندا نیکی هاوبه‌ش ئە‌نجام بده‌ین و مه‌رجمان بۆ دانان که‌وا
ده‌بی کۆمۆنیسته‌کانیش به‌شدار بن له گه‌لمان، ناچار له ژیر فشاری
ئیمه‌دا رازی بوون، هه‌روه‌ها له سه‌ر سروشتی دروشمه‌کان ریککه‌وتین
و ده‌رچووین بۆ خۆپیشاندا نه‌که و ئیمه ئە‌و کات وه‌کو ریکخستنیکی
حزبی بووین و له هه‌موو ریکخستنه‌کانی دیکه گه‌وره‌تر بووین، جاری
یه‌که‌میش بوو که وتووێژ و خۆپیشاندا نه‌که له گه‌ل به‌عسیه‌کاندا بکه‌ین،
ئهمه‌ش به ده‌ستپیشخه‌ری من روویدا و ته‌نها خۆم لئی به‌رپرسیار
بووم و له شه‌قامه‌کانی شاریشدا هه‌ندی له هه‌قالانی خۆمانم بینی
سه‌ریان سوورما بوو له‌و دیمه‌نه و هاتنه ناو خۆپیشاندا نه‌که و دلایان
خۆشبوو به‌و به‌شداریکردنه‌یان، له‌وانه‌ی به بیریشم دین حه‌سه‌ن
به‌شار، عه‌زیز ئۆمه‌ری، نعه‌ته‌تۆ، ئۆسکی زاخرانی و سه‌عید بارودۆ
بوون. پاش گه‌یشتنی پیشه‌وه‌ی خۆپیشاندا نه‌که بۆ به‌رده‌م باره‌گای

به ریوه بهری ناوچه که، بالی دوه می به عسی تووشی ئستفزاز بوون و شه په دست دهستیپکرد، دواى دهستیگرکردنی ژماره یه که له قوتابیان خویشاندانه که به لاهوی لیکرا. ئومیدم بوو که وا دریژه به خویندتم بدهم له دهره وهی ولات و ئه و کاتیش بزوتنه وهی پشتیوانانی ئاشتی، که سهر به حزبی کومونیسست بوو و - فوئاد قه دری - به ریوهی دهرد، کورسیه به خشراره کانی سوؤقیه تی بو خویندن دابهش ده کرد، به حوکمی په یوه ندییه مکومه که ی باو کم له گهل - قه دری جه میل پاشا - دا که ئه میش پیاویکی پر بوو له ههستی نه ته وهی و هانی گه نجانی کورد ده دا بو خویندن و زانین، من به ریگای ئه وه وه داخوازی و په ره کانی خووم پیشکه شکردن به مه به سستی به ده ستهینانی یه کی که له کورسیه به خشیئراوه کانی خویندن. زوری نه برد و نامه یه کم له پاشبه ندی روئشنبیری سوؤقیه تی پیگه یشت، تیادا ئاگادارم ده کاته وه که وا من کورسیه کم به ده ستهیناوه بو خویندنی پزیشکی له زانکوی - لومومبا - له مؤسکو و ته نها له سهر من ئه وه یه که وا سهر دانی پاشبه نده که بکه م به ریگای - بزوتنه وهی پشتیوانانی ئاشتی -، چوومه دیمه شق بو بینینی - فوئاد قه دری - له مالى خوئی له گه ره کی کورده کان (رکن الدین)، له وی دوو هاوپی دیکه ی خووم بینی که بو هه مان مه به ست هاتبوون، ئه وانیش - عوزیز فه رمان و خورشید خه باز بوون. یه که م به یاننامه ی له سهر - پشتینه ی عه ربی له گهل به لگه نامه ی - مه حه مه د ته له ب

هیلال-م له گه ل خوځمدا هه لگرتبوو، له و کاتی که خه ریکی قسه کردن بووین له سه ر یځخستنی سه فهر و فیزا، دانه یه کم له و به یاننامه و به لگه نامه یه پیشکesh به میوانداره که مانم کرد. پاش خویندنه وهی به یاننامه که به دهنگیکی تونده وه رووی له من کرد ووتی: ئەمه پروپاگندهی ئمپریالیزمه هیچ بنه مایه ک بو ئەم پیلانه هه لبه ستروانه نیه، پاشانیش تو بو به یاننامه ی گومانلیکراوی وه ها بلاو ده که یه وه، به رده وام بوو و گووتی: ئەگه ر حکومه تیش هه لسیت به بیبه شکردنی کورده کانی جزیره له مافه کانی هاوولاتیه تی وه کو که له به یاننامه که دا هاتوووه خو ئەوه کاریکی رهوا و یاساییه، چونکه ئەوان له تورکیاوه هاتوون. قسه کانی وه کو تریشقه بوون له سه رمدا، بویه که و تمه ولآمدانه وهی و به رگریکردن له ناوه روکی به یاننامه که و راستی ئەو زانیاریانه ی که له به لگه نامه که ی -مه حمه د ته له ب هیلال- و - پشتینه ی عه ره بی- دا هاتبوون و به رگریکردن له وهی کورد دانیشتوانی ره سه نی ناوچه که ن و دزه یان نه کردوووه ته ئەو ناوچه یان، به لکو پرۆژه یه کی ره گه زپه رستانه هه یه بو به عه ره بکردنی ناوچه کوردیه کان و ئەمه ش خراپه کاریه به رامبه ر به ولات و گه لی سوریا و لیدانی یه کبوونی نیشتمانیه، گه یشتمه ئەوهی پیی بلیم ئەگه ر به راستی مکورپی له سه ر ئەوهی که وا کورده کانی جزیره تازه هاتوونه ته سوریا، ده من پیموایه بنه مالهی ئیوه دوایین که س بوون که هاتوونه ته ئیره بویه فه رموون ئیوه له پیش هه موو

كەسىك بگەپنەوہ توركيا ئەوسا ئىمەش بەدواتانەوہ دىين. زياتر توند بوو و گووتى: ئەگەر تۆ خاوەنى ئەم ھزرانە بى ھەرگىز بەخشى خويندن لە يەكئىتى سۆقىيەتدا بەدەست ناھيئى, يەكسەر ولاميم دايەوہ و گووتم: ئەمە ھزرەكانى منە و ھەرچى رووبدات ھەرگىز وازيان لى ناھيئم و لە مالەكەيان دەرکەوتم و ھەردوو ھاورپىكانى ديكەم دوامكەوتن و مەترسى خۆيان بە ديارخست لەوہى ئەوانيش كورسى بەدەست نەھيئن پاش ئەوہى ھى من كەوتنە بەر حوكمى نەمان. بەلام ئەوان سەفەريان كرد و خويندى خۆيان لە پاشان تەواو كرد.

لە سەر ريگاي دارپشتنى پرۆژەى نەتەوہى نىشتيمانى:

سەرکردايەتى كاتى ھيىدى ھيىدى دەستىكرد بە رى خوشكردن بۆ خۆى بە ريگاي پەيوەندىكردن بە جەماوەر و كەسايەتية نىشتيمانپەرورەكان و بناغەكانى حزب, و نزيكبونەوہ لە سەرکردايەتى كۆن و گەنگەشەى بەردەوام بە نھيئى و بە ئاشكەرا لە سەر مەسەلەى شەرعىيەت و ناكوكيە ھزرى و سياسىيەكان. پاش گەراندنەوہى -ئۆسمان سەبرى- و ھەلبژاردنى بە سكرتيرى گشتى حزب و بەرفراوانكردنى سەرکردايەتى, كە -مەحمەد مەلا ئەحمەد- یش بۆ ماوہى زياتر لە ساليك گەرايوە ريزييەوہ و پاشان خۆى كيشايەوہ لەبەر ھەندى ھۆكارى تايبەت بەخۆى, ھەرورەھا - رشيد

سمۆ- و کهسانی دیکهش گه پانه وه پیزییه وه , سه رکردایه تیه کی گونجاو دروست بوو که پیکهاتبوو له سه رکردایه تی میژوویی و کادره پیشکه وتووهرکانی نه وهی نوئی گهنج و له هه موو ناوچه کوردیه کان و شوینه کانی نیشته جی بوونی کورد. ده ستمان کرد به دارشتنی پرۆژهی - پرۆگرام و په پرهوی ناوخۆ- و خو مائاماده کردن بو به ستنی یه کهم کۆنگرهی دواي کۆنفرانسی ئاب. هه روه ها له و ماوه یه دا دوو به لگه نامه ی میتۆدی گرنگمان ده رخست یه که میان له ژیر ناو نیشانی "که مه نه ته وه یان گهل" که ده رباره ی مه سه له ی سه ره کی ناکوکیه که بوو له گهل - پاستره وه کان- و میژوویی سیاسی هه بوونی کورد له سه ر خاکی میژوویی خو ی ده گپرایه وه و ره وایی خه باتی ئه و گه له ی ده خسته پوو بو به دیهینانی مافه نه ته وه یه سیاسی و پۆشنبیری و کۆمه لایه تی و دیموکراتیه کانی.

به لگه نامه ی دوو هه میس له ژیر ناو نیشانی "سه باره ت به چه په کان" بوو که بریتی بوو له خستنه پووی ره گه کانی ئه م ئیدیۆمه و میژووی چه پ به گشتی و له ئه وروپا به تایبه تی و ده ربهرینه کانی له پۆژه ه لات و سو ریادا و هه روه ها سه روشت و واتا که ی له ناو بزووتنه وه ی نه ته وه یی کوردیدا و پاشانیش بو ئیمه چی ده گه یه نیّت وه ک - حزب - که ناوی حزبه که مان - پارتی دیموکراتی چه پره وی کورده له سو ریا. ئاشکرایه ئه م دوو به لگه نامه میتۆدی پۆلیکی به رچاویان هه بوو له وروژاندنی ره وش ی هزی لای پۆشنبیران و خوینده واران به شیویه کی

تایبەت ئەوانەى ئەندامانى حزب بوون و وەكو وەلامىك بوون بۆ ئەو پرسىيارە كەلەكەبووانەى دەكران دەربارەى مەسەلەكانى ناكۆكى لەگەل -پاسترەو-دا، بىجگە لەمەش دەرخستنى بەلگەنامەى مېتۆدى كارىكى نوئ بوو لە ناو بزووتنەوەى نەتەوەى كوردى لە سورىا.

تەنها بەمەش نەوەستاین بەلكو لە نىوان خۆماندا دەستمان كرد بە لىكۆلینەوە لە شىو و سروشتى ئەو قۆناغەى كە سورىا پىايدا تىدەپەرى و ئەو پەيوەندىە كۆمەلایەتیانەى لە ناوچە كوردیەكاندا هەیه و هەقالانمان لە زۆربەى ناوچەكاندا ئاگادار كردهووە كەوا هەلسن بە ئەنجامدانى سەرژمىرى و چاوپىكەوتن و ئامادەكردنى لىكۆلینەوە لەسەر هەرىكە لە ناوچەكانیان. بەرھەمەكانىشان يەك لە دواى يەك بە دەستمان دەگەيشتن و تاكو ئىستاش هەندىكىان لە لامان پارىزراو و سوودمان لىيان وەرگرت لە جوولانەوەى سياسىمان و پۆشنبىرىە مېتۆدىەكەمان و پوانگە هزرىەكانماندا. هەرۆهەا لىكۆلینەوەى دىكەش پىشكەش كران سەبارەت بە پەوشى هەرىەك لە كوردستانى توركىا، كوردستانى عىراق و شۆرشى ئەیلول و مەسەلەكانى ناكۆكى لەگەل پەوتى -٦٦-دا. بابەتى كورده كۆمۆنىستەكانىشان لە بىر نەچووبوو كە لە ناو حزبى كۆمۆنىستى سورىادا كارىان دەكرد و كردهوەى سياسىى دوور لە پرىنسىپەكانى "ماركسى-لینىنى"يان دژ بە كىشەى كورد ئەنجام دەدا و بە خەستى كەوتىنە سەرخویندەوەى ئەو بەرھەمانەى ستالین، لینین،

ماركس و ئەنجلسى تايىبەت بە كىشەى نەتەوہىي، بۆ ئەوہى بتوانىن بەرەنگارى -كۆسمۆپۆلىتيةكانى كورد- ببينهوه و سوودمان زۆر لە پەرتووكى "وہ لآمدانەوہى كۆسمۆپۆلىتيزم"ى -عەبدورەحمان زەبىحى- وەرگرت.

لە رېڭاي پۆژنامەى حزبەوہ -دەنگى كورد- و بە لاوكر اوہ ناوخۆيىيەكان و بەياننامەكاندا زۆر ھەلۆيىست و پراو بۆچوونمان بلاو كردهوہ كەوا خزمەتى ئەو رېبازە ھزرى و سياسىيەمان و پپوژەى نەتەوہىي و نيشتيمانى دەكرد، كە ئيمە بە تەماى گەلآلە كردن و خستنه پووى بووين. ھەروەھا ھەوالەكان و ھەلۆستەكانمانى دەگرتە خو سەبارەت بە پيلانى -پشتينەى عەرەبى- و ببەشكردنى كورد لە رەگەزنامە و كارى دەستگير كردن و پاونان و بانگكردنى خەلك بۆ بنكەكانى ئاسايش و حوكمدانى خەباتگيران لە دادگاكانى سەربازيدا. داخوازكردنى مافە نەتەوہىيە سياسى و پۆشنبىرى و كۆمەلآيەتيةكانى كورد لە پۆژئاواى كوردستان لە ماوہى شىستەكانى سەدەى بيستەمدا شتىكى نوئى نەبوو، بەلكو داخوازيەكانى كورد لەم بەشەدا پيش پووخانى ئيمپراتورىيەتى عوسمانى دەستى پيكردبوو وەكو بەشيك لە خەباتى گشتى نەتەوہى كوردى ھەر لە سەرەتاي سەدەى نۆزدەمەوہ كە پيشرەوہ بەرايىيەكان ئەم ئالايەيان ھەلدابوو بە رېڭاي كۆمەلە و رېكخراو و راپەرپينهكانيانەوہ و ھەروەھا بەرپيڭاي خستنه پووى داخوازيەكانيان

له كۆنگره نيو نه ته وه ييه كاني سيفهر و لوزان و كۆنگره ي ئاشتي له پارس كه ژه نه پال - شهريف پاشا - به ناوي هه موو كورده وه ئاماده ي ببوو. پاش سايكس - بيكوش بارودوخ گوراو قوناغيكي نوي هاته ئاراهه , ويپاي ئه مه ش كي شه ي نه ته وه يي كورده كاني سوريا دانه مركا يه وه و له سالي 1928 كورده كان ياداشتنامه يه كيان پيشكه ش به كۆنگره ي دامه زراندي سوريا كرد و داواي مافه نه ته وه ييه كارگيري و پو شنبيري و سياسي هه كانيان كرد. له سالي 1932 پوژنامه نووسي ناسراوي سوريا - منير الريس - ووتاريك له يه كيك له پوژنامه كاني ديمه شق بلاو ده كاته وه له ژير ناوي "كورده كان داواي ده وله تيكي كوردي ده كهن له سوريا". كي شه ي كورد كه وتبووه نيو بايه خه كاني ده سه لاداره كاني ئينتيداب و په يوه نديه كاني فرهنسا و توركي ا. به لگه نامه كو نه كاني بريتانيا و فرهنسا كه ئيستا ئاشكرا بوونه زور بابته و هه وال و نهيني ده گر نه خو ده رباره ي چالاكي كورده نه ته وه ييه كان و بزاڤ و خواسته كانيان و له پيش هه مووشيانه وه نامه كاني سه ركرده ي نه ته وه يي به رچاو - حاجو ئاغا - بو ده سه لاتداراني فرهنسا و به ريتانيا سه باره ت به مافي كورده كاني پوژئاواي كوردستان.

شانديكي ميلي كوردي له ديمه شق:

سه ركردايه تي كاتي حزب له هاويني ۱۹۶۶دا شانديكي ميللي
ناماده كرد بو چوونه ديمه شق و بينيني سه روكي حكومهت -يوسف
زه عين- و باسكردني رهوشي جووتياراني كورد و مه سه له ي بي
به شبوونيان له ره گه زنامه، له وه ي پيلاني پشتينه ي عه ره بي له
جي به جي كوردن دايه و نه وانه ي له ره گه زنامه بي به شكراون به دست
نازهره كاني دنالين و ياسا به دهره كان له ناوچه كه دا په يره و
ده كرپت و هه موو شتيك ده بي به ريگاي ده زگا كاني ناسايشه وه
تي به پيري ته نانهت نووژه نكرده وه ي خانووه كان و ناوي مناله تازه له
دايكووه كانيش، له گه ل به رفرانوبووني دياردهي به رتيل و
له بنه ينياني سه رچاووه كاني پوله كاني نه ته وه ي كورد به شيوه يه كي
به رنامه كراو بو نه وه ي ناچار بن كوچ بكن و بار بكن له
ناوچه كانيان. ته نانهت نه و ژماره كه مه ي له جووتياره كورده كان
ماونه ته وه و زه ويان به دهسته وه ماوه و له سه ر به ره مه كه ي ده زين،
كه وتوونه ته ژير ركي ي هه ره شه كردن به بي به شكردن يان له و زه ويانه
به تاي به تي نه گه ر بزاني كه وا شه پول شوقيني هه ره گه زپه رسته كاني دژ
به جووتياراني كورد هه ر له كو تايي سالاني په نجاكاندا له سه رده مي
-يه كبووني سوريا و ميسر- و سه رده مي جيا بوونه وه ياندا كه وتنه
جووله كردن بو بي به شكردن نه و جووتيارانه له و زه وي و زارانه. له
ژير سي به ري ده سه لاتي به عسي شدا، كه تاكو ئيستا به رده وامه،
كاره كه گه يشتووه ته راده ي كاره سات، وته يه كي به ناوبانگي وه زي ري

چاکسازی کشتوکالی - مستهفا حەمدون - ههیه له سهردهمی
یه کبووندا، که له و سهردانهی بۆ ناوچهی جزیرهی کرد به بۆنهی
دابه شکردنی زهوی به سهر جووتیاراندا و له کاتی سکالاکردنی
جووتیاره کوردهکان له بیبه شبوونیان وه لامیانی ده دایه وه و
دهیگوت: "کورد هیچی نیه له لای من - الکردی مالوشی عندی -".
گشت ئەوانه ی ئاگادارمان کردبوونه وه له که سایه تیه نیشتمانیه روه ره
کوردهکان و سه رۆک خیله کانی گشت ناوچه و شار و شارۆچکه کانی
پاریزگای حه سه که داوه تنامه ی ئیمه یان قبول کرد. سه رکرایه تی
پارتی منی پاسپارد بۆ به دوا داچوونی بابه ته که و ئاماده کردنی ده قی
ئەو یاداشتنامه یه ی که بۆ سه رۆکی حکومه ت به رز ده کرایه وه .
ئەندامانی شانده که له گۆره پانی یه کیک له میوانخانه کانی دیمه شق
کۆبوونه وه و ژماره یان زیاتر له ۳۰ که سایه تی بوون، له گه لیاندا
که وتمه شروقه کردنی هۆکاره کانی ئەم ده ستپیشخه ریه و ناوه رۆکی
یاداشتنامه که و ئەو داخوازیانه ی که به رز ده کرانه وه و وتووێژیکی
زۆر له سه ر هه ر پسته و وشه یه کی ناو یاداشتنامه که کرا.
ئەو به پیروه اتنه گه رمه ی داوه تنامه که مان ریگای له ئاماده بووان
نه گرت که داوای هه ندیک گۆرانکاری بکه ن له و یاداشتنامه دا و
ئەندامانی شانده که بوون به دوو به ش : یه کیکیان به شیوه یه کی
گشتی پشتگیری له یاداشتنامه که ده کرد و به پیویستی نه ده زانی
گۆران له به نده کاندای بکریت ئەوه ی دیکه ش سوور بوو له سه ر

ئەنجامدانی گۆرپانکاری بە تاییهتی لەسەر بەندی "شاندەکه نوینەرایهتی جەماوەری کورد لە جزیره و خواستی مافی جووتیارانی کورد لە زهوی و پەگەزنامە دەکات" هەرۆهەا دروشمی دابەش کردنی زهوی بەسەر جووتیارانی کورد وەکو جووتیارانی عەرەب و "دروشمەکانی براییهتی کورد و عەرەب و هەندی بەند و مەسەلە ی دیکە".

هەرچەندە ئەوانە ی -بەرەهەستکار بوون- زۆرینەنەبوون بەلام وێپرای ئەمەش من پازی بووم لەسەر تیبینیەکانیان و یاداشتنامە یهکی نویم -هەموارکراو- ئامادە کرد چونکە ئامانجی سەرەکی بینینی سەرۆکی حکومەت بوو بە ناوی شانیدیکی یهگرتوو که نوینەرایهتی هەموو پیکهاتە ی کوردی دەکات لە ناوچە ی جزیره . پاش چاره سەرکردنی ئەم کیشە یه کۆسپی نوی هاتنە ئاراوه . هەندی هەر لەوان پێشنیاریان کرد داوای یارمەتی لە فوئاد قەدری بکەین بۆ دابین کردنی دیدارە که . پای ئیمەش ئەوه بوو که دوویان سی له ئەندامانی شاندە که سەردانی نوسینگە ی سەرۆکی حکومەت بکەن بۆ ئەم مەبەستە . پاشان دوا ی پەزنامەندی ئیمە - فوئاد قەدری- یان هیئا و هەر له یه که م ساته وه ههولێ دا پاساو بینیتته وه , جارێکیان سه بارهت به یاداشته که که به شیوه یه کی نیمچه کۆمه لێ , برپاری له سەر درابوو له کاتی دیدارە که دا بیخوینمه وه , جارێکی دیکەش سه بارهت به بارودۆخ و ئاماژە کردن به پۆلی پارتی له ئامادە کردنی شاندە که .

هه لبه ته دواى چهند پوژيک - نوابژيکار - ئاگادارى کردينه وه که واه سهرۆكى حكومت داواى ليىبوردن دهكات له ئه نجامدانى دیداره که پاش ئه وهى پيشتر رازى ببوو و کاتيکى بو ديارى کردبوو. له دوايشدا ده رکهوت که واه له نوابردنى پوژه که کاريکى هاوبهش بو له نيوان گرووپه به رهه لستکاره کهى ناو شانده که و نوابژيکاره ناپاکه که دا. و پراى ئه وهى پرويدا به لام ده ستپيشخه ريه که به کاريکى سهرکه وتوو دانرا چونکه يه که مين کارى له م جوړه بوو له لايه ن پارتي و سهرکردايه تى کاتيه وه ئه نجام بدریت, هه روه ها به نامه يه ک داده نرا بو ده سه لاته کان که واه جه ماوه رى کورد به هه موو تويزه کانیه وه يه کگرتوون دژى پيلانه کانى چه وسانه وهى نه ته وهى و پارتيش ريز و پيزانى هه يه له نيو ريزه کانى گه لدا, ئه مه له لايه ک, له لايه کى دیکه شه وه بو ئيمه ئه زموونیک بوو بو ناسينى تويزه کانى بورژوا نيشتمانيه کانمان و رابه ره کانى کومه لگا که مان و تيکه لکردن له که ليان به ريگاي گه نگه شه و ئاشنا بوون له گه ل هزرى هه نديکيان و لابردي لیلی له سه ر حربه که مان و به رنامه و سهرکردايه تيه کهى. ئاشکراش بوو که واه ئيمه سه رکه وتنيکى گه روه مان به سه ر راستره وه کانداهينا ئه مهش گوشه گيريانى زياتر ده کرد و ده يان خستنه سووچيکى ته سه که وه. لي ره شدا پيوسته دوو به سه رهاتى بزه ئاميز بگيرينه وه که له په راويزى ده ستپيشخه ريه که دا پرويان دا. يه که میان کاتيک - عوسمان سه برى - سكرتيرى پارتمانم له ئه نجامى

دهستپيشخهريه كه ئاگادار كرده وه له مالى ئه و له گه په كى كورده كان توورپه بوو و هه لچوو چه قويه كى چيشخانه ي گرته دهست و دهستى به هه ره شه و گوره شه كرد له ئاغا و دهره به گه كان و ده يگوت: من زور له ميژه باش ده يانناسم و ترسنوكى و خيانه تكاريان به رامبه ر به مه سه له ي نه ته وه يى ده زانم, كو تاييان له سه ر ده ستى من ده بيت - چه قوكه ي به رز ده كرده وه -. بو من ديمه نه كه سه ير نه بوو چونكه ئيمه راهاتبووين له دووباره بوونه وه ي ئه م كاره ي. دووه ميشيان له قاميشلى پوويدا پاش ئه وه ي هه ولى ديدار له گه ل سه رو كى حكومه ت سه رى نه گرت و زانيارى بلاو بووه وه كه وا هه ندى له ئه ندامانى شانده كه له سه ر نه كه وتنى ديداره كه به رپرسيار بوون, هه واله كه له جزيره دا بلاو بوويه وه, له كاتى گه يشتنى جميل حاجوى ئه ندامى شانده كه بو قاميشلى كه به ئوتومبيللى خو ي به ره و - تر به سپى - ده رو يشت, - ئوسكى زاخرانى - (هه قالىكى خه باتگير بوو سه ر به هه مان خيلى - هه قيركان - ي بنه ماله ي حاجو ئاغا بوو و ناسراو بوو به خوين شرينى و قوشمه بازى و زمان دريژى) هاته سه ر شه قامه كه و له پيش ئوتومبيله كه راهه ستا و جه ميل حاجو بانگى كرد: چيت ده وى؟ ئه ويش له وه لامدا ووتى: "جه ميل ميژه ره كه مان بده ره وه" چونكه زور به ي ئه ندامانى بنه ماله ي حاجو - كوم و كولوس - يان ده به ست وه كو نه ريتىكى نه ته وه يى كوردى ناسراو كه زور له كورده كانى جزيره ش به كاريان ده هينا مه به ستيش لي ره به خوازه

ئەو ھەيە كەوا سەر كرده كان ئۆوه نوشستتان به ئەر كى شانده كه هینا،
به مهش له چوارچیوهی كوردایه تی ده رچوون. جه میل حاجۆش به
هیواش و له سه ر خو گالته و گه نكه شه ی له گه ل كرده.

هه ندى ووشه ده رباره ی هیماكانى نه ته وه یی و حزبی:

شتیكى سوود به خشه باسی هه ندىك له و كه سایه تیانه بكه ین كه پۆلى
جیاجیایان هه بووه له بزووتنه وه ی نه ته وه یی كورد له سوریا و له
ژیانی پارتایه تیدا، به پى ئه وه ی په یوه سته به هه لۆیستمان له
به رامبه ریان و شیوه ی په فتار كردنیان له گه لماندا وه كو حزب و وه كو
پى بازى هزرى-سیاسى، بو ئه وه ی به هه له تینه گه ین و
هه لسه نگانده كه رىك و دروست بیته له پینا و خزمه تكردنى راستیدا،
ئاشكراشه من له م بواره دا باسی میژووی ژیانی ئه وان ه ناكه م چونكه
ئهمه ماوه یه كى درىژ و ماندوو بوونیكى زۆرى ده وى به لكو ئه وه نده
به سه -هه لۆیستی ئالوگۆر كراومان- له هه ندى كاتى ده ستنیشان
كراودا باس بكه ین.

عوسمان سه بری:

بیجگه له وه ی كه دیارترین دامه زینیه ری-پارتى دیموكراتى
كوردستان-سوریا بوو و كو نترین خه باتگىر بوو له نیوان

سەرکردایه تیه کانی حزبدار، -ئاپۆ- جیی پیزی گشت لایهك بوو، له نیو نهوهی گه نجدا به سەرکرده یه کی ئازا ناسرا بوو، که هه رگیز سه ودای له سه ر جیگیره نه ته وه ییه کان ناکات و به ئاشکرا هه لویسته ناره زاییه کانی خوئی به رامبه ر به سەرکرده کوردییه لاساییه کان ده رده بپری. کاتیك کاری به ستنی کونفرانسی ئابی ۱۹۶۵مان ئەنجامدار، ئەو تاکه که س بوو له سەرکردایه تیدا ئومیدمان پی به ست بوو بۆ ئەوهی پاش ئەو گۆرانکاریانه رابه رایه تی حزب بکات، هه رچه نده زۆربه مان له نزیکه وه نه مان ده ناسی، ئەویش هیچی نه ده زانی ده رباره ی به ستنی کونفرانسه که و ئەو پیشکه وتنه ی له کاتی به ستنیدا هاتبوونه ئاراوه، چونکه وهك وتمان ئەو له زیندانی مه ده نی (حه له ب) دا بوو.

هه ر له و کاته ی که پایه ی سکرته یری گشتی حزبی به ده ست هیئا، به ئاشکرا دیار بوو که وا ئیمه -وه کو نه وه یه کی گهنج- که برپای به میتۆدی زانستی و سەرکردایه تی به کۆمه ل هه یه له کاری حزبییدا و کاریگه ره به هزره پیشکه وتنه خواز و سۆسیالسته یه کان- له به رده م قوناغیکداین که بی کیشه نییه و پووبه پرووین له به رامبه ر سەرکرده یه کی میژووی که زۆربه ی ته مه نی خوئی له زیندان و گرتووخانه کاندایه سه ر بر دووه و هه لویستی پیشینه یی هه لده گری به پیی -به هره- و زۆربه ی جاره کانیش ئەو هه لویستانه ی نه گه تیقیانه یه له به رامبه ر سۆسیالیزم و کۆمۆنیزم و مارکسیزمدا به

بی ئەو هی به ریگای خویندنه وه و لیكۆلینه وه ئاشنایی له گه لیاندا
پهیدا بکات، له به رامبه ر که سایه تیه کی ئەو هادا، زۆر زه حمه ته به لکو
مه حالیشه له قسه کانی په شیمان ببیته وه (چ جای هه لویسته کانی).
ئیمه له به رامبه ر مرۆقیکی که کینه یه کی چیتایه تی قوولی
هه لگرتوو به رامبه ر به هه ر شتی که په یوه ندی به هه موو جووره
سه رکرده و که سایه تیه کانی کۆمه لگای کوردی هه بیته به بی هیچ
بیانو و پاساویکی میتۆدی یاخود شیکردنه وه یه کی زانستی به
تایبه تی ئیمه له چوارچیوه ی بزوتنه وه ی رزگاربخوازی نیشتمانی
داین که یاسا و ئەرک و تیروانینه بابه تیه ئیجابیه کانی خوئی هه یه
به رامبه ر به رۆلی بورژوای نیشتمانی و که سایه تیه کۆمه لایه تیه کان و
رۆشنبیره نه ته وه ییه کان. ئیمه هیچ ریگایه کی دیکه مان نه بوو بیجگه
له خوگونجاندن له گه لیدا و نواندنی ریزیکی تایبه ت به رامبه ر به
سکرتری حزب و پایه و ته مه نی.

پاش ماوه یه که له ئاشنا بوون و به یه که وه کارکردن و پاش سه ردانم بو
کوردستانی عیراق و بینینی بارزانی نه مر کی شه یه کی دیکه ی نوئی
سه ریه لدا ده رباره سکرتری گشتی و ده رچوو سکرتری که مان به
هوی هه لویسته کانی پیشووی جیی ره زامه ندی سه رکردایه تی شوپرش
نیه، ویپرای ئەمه ش، زۆر کاری تی نه کردین، چونکه هه لویستی
پابه ندبووی ئیستای گرنگ بوو به رامبه ر به حزب و به شوپرش کورد،
کۆنگره ی دووه میشمان به سه لامه تی تیپه پاند و له میانی کۆنفرانسی

شەشەمدا بە شىۋەيەكى كتوپر ئارەزۋى دەست لەكار كىشانەۋەى خۆى دەربىرى، لە بەر ئەۋەى بىرپارىدا بچىتە كوردستانى توركىيا و لەۋى شۆرش بەرپا بكات، ھەرچەند ھەولماندا لەو بىرپارە پاشگەزى بگەينەۋە و سوور بووین لەسەر مانەۋەى بەلام ھەر پاشگەز نەبوۋىۋە و دۋاى چۋار سال - جودابوونەۋە - پوویدا، كۆنفرانسىش بە تىكپراى دەنگ منيان بە سكرتېرى حزب ھەلبژارد كە ئەندامى مەكتەبى سىياسى بووم.

بىگومان چەند ھۆيەك ھەبوو بۆ جىابوونەۋەى عوسمان سەبرى لە حزب و بە پىي خويندەۋەى خۆم بۆ پووداۋەكان و ھەلوئىستەكان، ھۆكارەكانم لەمانەدا كورت كردهۋە:

۱. سكرتېرى گشتى بينى پىكھاتەى سەرکردايەتى كاتى لە پووى ھزر و ھەلوئىستى سىياسى و پۆشنىبىرىيەۋە جىاۋازە لە سەرکردايەتى لاسايى و پىرۆژەيەكى توكمەى پىيە و پشت بە شىكردنەۋەى زانستى و پرىنسىپەكانى سەرکردايەتى بە كۆمەل دەبەستى و ئەم پىكھاتەيش لە رووى ھزر و پۆشنىبىرى و پىزانىنەۋە بە چەندىن قۇناخ لە پىشەۋەى سەرکردايەتى كۆندايە و كەلىنىكى گەرە لە نىۋان ئەو و گەنجەكاندا ھەيە كە زەحمەتە بتوانىت - بە دلئارامىيەۋە - بەردەوام بىت بە تايبەتى ئەو لەو جۆرانەيە كە ناتوانىت لە ھزرى بەسەرچووى خۆى پاشگەز بىتەۋە بۆ بەرژەۋەندى نوئى گەنجان، ئەو گەنجانە بوون كە

ئەرکی-گۆرانی جۆری-یان له بونیاتی حزیدا دروست کرد و
نوشستیان به هزری راستره و هیئا و بناغهی حزبیان به رفاوان
کرد و پرۆگرامیکی پیشکەوتووئووی نوئیان بۆ دانا، بنه مایه کیان بۆ
په یوه ندیه پیشکەوتووئووی سیاسی دامه زراندا له سه ر ئاستی
کوردی و سوریا یی و عه ره بی، لایه نی میتۆدی پی یوه ست به
کیشه ی نه ته وه یی و مافه کانی گه لی کورد و خواسته دوور و
نزیکه کانیان قول کرد، ئەوانن سه ره رشتی ده رچوونی پۆژنامه ی
حزب و به یان نامه کانی ده کهن و په یوه ندی له گه ل ریکخراوه کانی
حزب له ده ره وه ده کهن و جه ماوه ر ئاماده ده کهن بۆ
به ره نگار بوونه وه ی پیلانه کانی پشتینه و سه ر ژمیری به بی
ئوه ی سکرتری گشتی هیچ به شدار بوونیکی تیدا بکات.

۲- هه روه ها بینیی ئیمه پیکهاته ی سه ر کردایه تیدا به ئاراسته ی
په یوه ندیه ستراتیژی نه گۆره کان ده رۆین له گه ل بارزانی نه مردا،
له ناخیشیدا له م پیشکەوتنانه ئاسووده نه بوو، ئەمه شی له
دواییدا به ئاشکرا چه سپاند (له کۆتایی ژیانیدا) کاتیك که به
توندی پشتگیری له هه لویستی - ئۆجه لان - کرد دژ به
سه ر کردایه تی پارتی دیموکراتی کوردستان و سه رۆکی پارتی
مه سعود بارزانی.

۳- باری ناهه مواری داراییمان که هیچ هاوکاری و پالپشتیمان
نه بوو له هیچ لایه نیکه وه و پشتمان به ئابوونه ی ئەندامانی پارتی

و پیتاکی دۆستان ده به ست و زۆرجار نه مان ده توانی کرئی
سه فهری نیوان قامیشلو و دیمه شقدا دابین بکهین، له م حالته شدا
حزب ناتوانیت به ئهرکی خۆی هه لسیت به رامبه ر به سه رکردایه تی
خۆی و به تایبه تی سکرتری گشتی که شایسته ی هه موو
چاودیریه ک بوو و پیویست بوو به شیوه یه کی هه ژی بژی، به لام
سه یر له وه دایه بزووتنه وه ی کوردی له سوریا به پیچه وانه ی گشت
گۆره پانه کانی دیکه نه یده توانی خه رچی بژیوی
سه رکردایه تیه کانی خۆی دابین بکات ئه مه ش کاریکه پیویستی به
هه لوه سته هه یه. چونکه زۆر له خه باتگیڕان کاری نیشتمانیان له
پینا و بژیوی ژیاندا جیهیشت و به مه ش بزووتنه وه ی کورد
ژماره یه کی بی سنووری له وزه کان له ده ست دا.

جه گه رخوین:

ئه و شاعیره مه زنه یه که نه وه ی ئیمه و نه وه کانی دوا ی ئیمه
قه رزارینه به وه ی پیشکه شی کرد له بواری داهینانی شیعی و
پۆشنبیری نه ته وه یی و جه ماوه رئا ماده کردن و رابوونه وه دا که ریگی
پیشووانی گرتبووه به ر له پیشره وه به راییه کانی هه لسانه وه ی
نه ته وه یی وه کو جزیری و خانی و کوئی. بیجگه له پایه ئه ده بیه که ی
(له شیعر و میژوو و زماندا) پۆلی - داخوازیاری نه ته وه یی - گیڕاو و

به شدارى جۆراوجۆر و دهوله مەندى هەيه له بزووتنه وهى نه ته وهى كوردیدا هەر له دامه زاندى -بزووتنه وهى خواهه بون- وه , ههروهها ئاگای له بزووتنه وهى ديموکراتى ناوخۆ و جيهان هه بوو و کاربگه ر بوو به هزرى سۆشیا ليزم و ئيمهش وهكو نه وهى -چه پره و- كه ده رهاویشهى كۆنفرانسى ئابى ۱۹۶۵ بوين, سه رسورما بووين به جه گه ر خوین وهك شاعیرێك كه قسهى ده كرد و شيعرى به زمانى گه نجه كانى تامه زرو بۆ پيشكه وتن و نوێخوازى و زانين ده نووسى.

گه نگه شه له گه ل ئه وه له سه ر چاره نووسى بزووتنه وهى كورد و رێگا چاره كانى نه ده برایه وه, له گه ل بۆچوونه كانيشمان ده گونجا و هانى ده داین بۆ نوێكردنه وه و پيشكه وتن به تايبه تى زۆربهى ئه وه كه سه چالاكانهى ئيمه په يوه ندىه كى مكوممان له گه ل ئه وه شاعیره هه بوو و زۆربهى كاته كانمان له ديوه خانه ساكاره كهى ئه ودا به سه ر ده برد.

دواى كۆنفرانس و هاتنه ئارای سه ركردايه تى كاتى و ئاسييكردنه وهى ره وشه كانى حزبيمان و په يوه ندىه سياسيه كانمان, جگه ر خوین ئه وه كات له گه ل خيزانى خۆى له ديمه شق داده نيشت و له ميانى يه كێك له سه ردانه كاندا بۆ لای ئه و, داواى لێكردم كه به ته نيا بين و ئاره زوومه ندى خۆى به ديار خست بۆ هاتنه ناو كارى سياسيدا, له به ر ئه وهى خۆى سه رسورما بوو به رپيازى حزب و برپواى به هيله سياسيه كهى هه بوو. ئه مهش بۆ من كارێكى له پر و مه زنده نه كراو

بوو، چونکه له و برۍاښه دا بووم که و ا جه گه رځوینی شاعیر مولکی گشت
رۍله کانی گه لی کورده و بو ټه و و که سانی وه کو ټه و دروست نیه بچنه
ناو حزب و رۍکخراوه سیاسیه کاندا و خۍیان بخه نه کونجه
به رته سکه کان و بکه ونه مملانیی و ا که نه سه رته تای هه یه و نه بنه تا.
له بهر ټه وهی شوینی سروشتی ټه و - حزبی کورده - به ئاسمانه
به ر فراوان و جیهانه بال ټاکشاوکه یه وه، ټه و حزبه ی که هیچ سنووری
نیه و هیچ په پره وی ناو خۍی نیه و پابه ندبوونیکی ده ست نیشان
کراویشی نیه. پاشانیش ټه و برادر و دۍستی ئیمه یه و به به رده و ام
ئیمه ټاکانی وه رده گرین.

له یه که م کو بوونه وهی لیژنه ی ناوه ندی ئاره زوی جگر خوین خرایه
روو جیگای ئاسووده بوونی گشت بوو به پیچه وانه ی سکر تیری گشتی
که ئاسووده نه بوو له خستنه رووی ټه م بابه ته و پاش دانیشن
وتووژی زور بریار درا به وه رگرتنی به لام له سه ر بنه مای - ټه ندای
شهره ف - له سه ر کردایه تیدا و نه ک وه ک ټه ندایکی کارگیږ، ټه مه ش
وه کو ریزگرتن و خه لاتکردنی بوو. به رۍگای منه وه ئاگادار کرایه وه و
ئاماده ی چه ندین دیدار بوو، به لام و ا دیار بوو که و ا ره وشیکی دیکه ی
ده ویست، پاشان بو ماوه ی سالیک به م حاله ته ماینه وه تا وه کو
جاریکیان داوای لیبووردنی خۍی پیږاگه یاندم له قبول کردنی -
ټه ندای شهره ف - له بهر ټه وهی ټه مه بو ټه و گونجاو نیه. پاشانیش
له په یوه ندیه کانی خو شه ویستی و برادرایه تی به رده و ام بووین تا ټه و

کاتەى پاسترەووەکان ئەو هەلە و کاردانەووەیان قۆستەووە و لە
حزبەکەى خۆياندا کردیان بە ئەندامى مەکتەبى سياسى، بە مەزنىدەى
من کارەکە برىتى بوو لە يارىەک کە پاسترەووەکان بۆ خۆيان قۆستەووە
بۆ سوود وەرگرتن لە ناوى شاعىر لەسەر کىسى ناووبانگ و پاىە
نىشتمانىەکەى ئەو، لەو رۆژەووە کە چووە ناو حزبى پاسترەودا و لە
گەلّيان جولایەووە تەنانەت لە کاتى هۆنىنەووەى پەيوەندىەکانىشان
لەگەلّ پزّىمى عىراقدا، ئەو ناوبانگەى جەگەرخوین تووشى شىوان بوو
و زىانى پىگەىشت ئەمەش جىى داخ و نارەحەتى شەيدايانى ئەم
شاعىرە بوو.

پشتىنەى عەرەبى و برىارى بەرپەرچدانەووەى:

وەکو باسمانکرد لە ژىر ساىەى دەولەتى سەرپەخۆدا کورد لە هەموو
مافەکانىان بىبەشکران تەنانەت لە داننان بە هەبوونىشان. لە
سەردەمى عەقىد - ئەدىب شىشەکلى - دا ناوہندە شوقىنىەکانى
دەسەلاتدار لە سەرەتای سالى ۱۹۵۴ - دەستيان کرد بە وروژاندنى
رق وکىنەى نەتەوہى بەرامبەر بە کورد جارىک لە ژىر ناوى -
مەترسى لە کورد - و جارىکى دىکە بە بيانووى کەوا پىلانىک هەىە بۆ
دابراندى بەشىک لە سوريا و نزەکردنى کورد لە تورکىاوہ بۆ سوريا
وہک جارىکيان لە پراگەياندىکى وەزىرى دەرەوہى سوريادا هات کە
هاوکات بوو لە گەل دەرچوونى لىکۆلنىەوہى - هىلال - ئەسەد

مه حاسن-، به لام پاش لابردي شيشه كلي له سهر دهسه لات له لايهك و له لايهكي ديكه شه وه راوه ستاني پيلانه ره گه زپه رسته يه كان به هوي تيپه ربووني ولات به بارودوخيكی ديموكراتي ريژه يی، كه تيايدا ريگا درا به نازادي حربه كان و روظنامه گه ري و نه جامداني هه لبراردنيكي په رله ماني پاك.

له گه ل به ده ركه وتني سالاني شيسسته كان و به ري نمايي ناوه نده برژوا نه ته وه ييه كانی فه رمانره وا دهسه لاتا داره كان ده ستيانكرد به دانانی سه رتاي پيلانه كانی به ره گاربوونه وه ی بزووتنه وه ی سياسي كورد و گه ران به دواي نه و ريگايانه ی كه جيی متمانهن له به ديهياني - كورپانكاري له پيكهاته ی ديموگرافي- له ناوچه كورد ييه كاندا له مياني سياسه تي به عه ره بكردندا.

بو نه م مه به سته ش مولازمی يه كه م -مه حمه د ته له ب هيلال- ی سه روکی هوبه ی سياسي له جزيره به لگه نامه به ناوبانگه كه ی خوی له سالی ۱۹۶۳ ئاماده كرد له ژير ناوی: "ليكولينه وه يهك له سهر پاريزگای جزيره له روي سياسي- كوومه لايه تي- نه ته وه ييه وه ". نه م به لگه نامه يه ش تاكو ئيستا وه كو به رنامه يه كي كار كردن به كاردیت له لايهن حكومه ته يهك له دوايه كه كانی سوريا وه. ويپرای كه نه و به لگه نامه يه- له شيسسته كاندا به شيوه يه كي به رفران له لايهن بزووتنه وه ی كوردی بلاوكرايه وه، به لام گرنگه لي ره شدا هه نديك له و ئامانج و ئامرازانه بخه ينه روو كه وا نه و به لگه نامه يه پشتی پيوه

به سستبوو له پیناو سه ركه و تنی مه ترسیدارترین كرده وهی -
پاكتاوكردنی ره گه زی - كه له سوریا ی - هاوچه رخ - دا دژ به رۆله كانی
گه لی كورد ئه نجام ده دریت. شایانی باسه به لگه نامه كه - جوگرافیا -
ی جزیره ده گریته وه كه چی كاری به عه ره بكردنی ناوه كان و ناوچه و
گوند و شاروچكه كان هه ره وه ها سیاسه ته شوؤقینیه به ده ره كانی دژ
به كورد، هیچ له ناوچه كانی كورد له جزیره و كوبانیه (عین العرب)
و چپای كورده كان به ده ر ناگری.

له ریكه وتی ۱۹۶۳/۱۱/۱۲ مولاظمی یه كه م له ئاسایشی سیاسیدا،
لیكۆلینه وهی خۆی پیشكهش به لایه نه سه رووه كان له دیمه شق كرد،
وه كو به دیش ده كری لیکۆلینه وه كه ی به هاوکاری له گه ل - سه عید
ئه لسه یید - ی پارێزگاری چه سه كه ئاماده كردوو كه میژوو یه کی
دریژی هه بوو له وروژاندنی پروپاگنده و مه ترسیه ناراسته قینه كانی
ده رباره ی هه بوونی گه لی كورد.

لیكۆلینه وه كه (۱۶۵ لاپه ره بوو)، هه ر له ده رچوونیه وه بوو به
به رنامه ی كار بو ناوه نده شوؤقینیه كان، هه ندیک له به نده كانی
جیبه جیكران به تایبه تی ئه وه ی په یوه ست بوو به پیلانی "پشتینه ی
عه ره بی" و "سه رژمیری به ده ر" كه له پارێزگای چه سه كه ئه نجام درا
و مافی ره گه زنامه ی سوریا یی له (۱۵۰) هه زار هاوالاتی كورد سه نرایه وه
بو ئه وه ی بیبه شیان بكه ن له گشت مافه كانیان له وانه ش مافی
مولکیه ت و سوودوه رگرتن له زه ویه كانیان. ئه مه ش وه كو

رېځو شکر د نیک بوو بو هیڼانی هاو لاتیڼه عه ره به کان له ناوچه کانی دیکه وه. وا دیاره به نده کانی ئەم لیکۆلینه وه یه و لیکۆلینه وه کانی دیکه ی وهک ئەمه - وهک وتمان - له ژیر و توویژدا بوون پیش سالی ۱۹۶۳ که میژووی فەرمیی لیکۆلینه وهی - هیلال - ه, که بو نمونه تیایدا هاتوه:

"ئیمه پیشنیار ده کهین:

۱- ده ولت پشت ببهستی به کاری راگواستن و دابه شکردن بو ناوه وه و ناگاداری یه که به یه کی توخمه مه ترسیداره کان بیټ.
۲- سیاسه تی نه خوینده وارکردن: واته دروست نه کردنی قوتابخانه و په یمانگه زانستیه کان له ناوچه که دا (مه بهستی ناوچه کوردیه کانه) چونکه ئەمه به شیوه یه کی زور به هیژ و ئاشکرا پیچه وانهی ویستراوی چه سپاند.

۳- ده بی تو ماره کانی مه ده نیی زور به ی کورده کانی جزیره راست بکرینه وه و داوا ده کهین له ئەنجامدا ده رکردنی ئەو که سانه ی لیبکه ویته وه که ره گه زنامه یان نه سه لمینراوه و بدرینه وه ده ست ده ولته کانی خو یان.. پیویسته هیچ کوردیکیش ره گه زنامه ی سوریایی وه رنه گری مه گه ر به مه رسومی کو ماری نه بیټ.

۴- گرتنی ده رگای کارکردن: هه روه ها پیویسته له سه رمان له پی ناو به شداری له پلانه که دا ریگای کارکردن له کورده کان بگرین بو ئەوه ی یه که م جار بکه ونه بارودوخیک که نه توانن جووله بکه ن و

دووهميان بيانخهينه بارودوؤخىكى ناجيگير بو ئه وهى هموو ساتيک له ئاماده باشيدا بن بو کوچ کردن. بويهش دهبي چاکسازى کشتوکالى له جزيره يه کهم جار ئه و برپاره وهرگرى که نابى زهوى به کرى بدریته کورد و ناييت مولکيه تيان هه بييت و توخمه عه ره بيه کانیش وه لحه مدو ليللا زورن و هه ن.

۵- په رپاکردنى هه لمه تيکى به رفرأوانى پرپواگه نده له نيوان توخمه عه ره بيه کان و له سهر کورده کان چرپکريته وه، يه کهم جار به مه به ستى ئاماده کردنى توخمه عه ره بيه کان بو پاشه پرؤژ و دووهميشيان شله ژاندنى بارودوؤخى کورده کان به شوويه ک که بيانخاته ئه و بارودوؤخه ناجيگيره دا.

۶- دامالينى خه سله تى ئاينى له شيخ و مشايخه ئاينيه كانى کورد يا خود گواستنه وه يان بو ناوه وه له جياتى که سانى ديكه و ناردنى شيخه عه ره به كانى ده ستکرد به پلانىكى دارپيژراور چونکه كور و كو بوونه وه كانى كورد ئاينى نيه به لكو كور و كو بوونه وهى نه ته وه ييه .

۷- تيکبه ردانى کورده کان له گه ل يه کتردا و ئه مه ش کارىكى ئاسانه به رپگاي ئه و که سانه يان که په گه زى خو يان به عه ره ب داده ني ن له و ناوچه کورد يانه ي سهر سنوور، ئه وانه شوره ي ئاينده ن و له هه مان کاتيشدا چاوديرن له سهر کورده کان تاوه کو ده گوازي نه وه .

۸- هيلى سنوورى باکوورى جزيره بکريته ناوچه يه کى سه ربازى وه کو ناوچه ي به ره ي جهنگ (به ره ي سه ربازى له گه ل ئيسرائيل) به

شیوه بهك كه چهك و چهكه مهنی و هیزی تیا دابنریت ئهركی
نیشته جیگردنی عه ره ب و دهرخستنی كورد بیٲ به پی ئه و پلانه ی
كه ده ولت دایدهریٲیت.

۱۰- دروست كردنی كیلگه ی هه ره وهزی بؤ عه ره به كانی كه ده ولت
له هیلی باكوو نیشته جییان دهكات به مهرجیك ئه و كیلگانه
مه شق دراو بن و چه كدار بن وهكو كیبوتزاكانی جووله كه كان به
ته واوی.

۱۱- ریگه نه دان به و كه سانه ی به عه ره بی قسه ناكهن كه مافی
هه لٲژاردن و خوٲالوتنیان هه بیٲ له و ناوچانه ی باسمان كردن.

۱۲- قه دهغه كردنی به خشینی ره گه زنامه ی سوریا یی به شیوه یه کی
بنٲر به و كه سانه ی ده یانه وی له و ناوچانه نیشته جی بن جا له هه رچی
ره گه زیك بیٲ (ته نانه ت ره گه زی عه ره بی نه بیٲ).

خیله كانی عه ره ب له جزیره : پیٲشنیاری بلاوكرده وه ی زانست و
هوشیاری و رۆشنبری ده كه یین له نیوان ئه و خیلا نه دا :

۱- دروست كردن و دامه زراندنی زۆرتین ژماره ی قوتابخانه ی جیا جیا
به هه موو قوناغ و جووره كانیه وه له نیو خیله عه ره به كان و له
ناوچانه كانیاندا و دابینكردنی هه موو پیداویستیه كانی قوتابخانه كان
به باشتین شیوه .

۲- دامه زراندى يه كه كانى رېنمايى و رېنمايى ميللى له گه لّ نه و قوتا بخانا نه دا هه بيّت كه يارمه تى بلاو كرده وهى رۆشنبيري و زانست بدات.

۳- ناردنى زۆرترين ژماره له لاوانى عه رهب به تايبه تى له هه ژاره كان به بيّ خۆبه ستنه وه به مهرجه باوه كان بۆ دهره وهى ولّات و ته واو كرده نى خويندىن پسيورى، ته نانه ت من پشنيار ده كه م هه ر كه سيك له عه ره به كانى جزيره پروانامه ي دوانا وه ندى به ده ست هيّنا بيّت ره وانه ي دهره وه ولّات بكرّيّت بۆ خويندىن.

۴- كرده وهى په يمانگا كشتوكالّيه بالاكان له جزيره بۆ رۆله كانى عه رهب كه گشت ئامرازه نوّيه كانى يارمه تيدهرى گه شه سه ندى كشتوكالّى به خۆيه وه بگريّت.

پيشنيارى ديكه سه باره ت به خيّلّه عه ره به كان:

۱- جيگير كرده نى نه وانه ي كه جيگير نه بوونه له سه ر زه ويه كان و ئاماده كرده نيان به زووترين كات.

۲- دابه شكرده نى مولكه كانى ده ولّه ت به شيّويه يه كى دروست به سه ر توخمه عه ره به كاندا.

۳- دابه شكرده نى نه و زه وي و زارانه ي كه چاكسازى كشتوكالّى ده ستى به سه ر داگرتوون به سه ر توخمه عه ره به كاندا.

٤- هینانی توخمی دیکه‌ی عه‌ره‌بی له ناوه‌وه و نیشته‌جیکردنیان به پی‌ی مه‌رجی مه‌عقول. "کۆتایی هات-".

له پووی میژووویه‌وه بژارده‌ی سیاسی عه‌ره‌بی له سوریا ئاماده‌بوو بۆ په‌تکردنه‌وه‌ی کورد وه‌کو گهل و ماف نه‌ک وه‌کو تاک, له می‌شکی نه‌ته‌وه‌یی خۆیشیدا هه‌لو‌یستیکی نه‌گه‌تیقانه‌ی پ‌شینه‌ی هه‌بوو به‌رامبه‌ر به‌ کیشه‌ی کورد. له‌وانه‌یه‌ ئه‌مه‌ش بۆ بارودۆخی تایبته‌ت به‌ میژووی سوریا بگه‌رپ‌ته‌وه‌ کاتیکی که مه‌یلی جوداخوازی له هه‌ندی له ناوچه‌کاندا سه‌ری هه‌لدا وه‌کو-چپای دروز- و -چپای عه‌له‌ویه‌کان- که هه‌ره‌شه‌ی له یه‌کی‌تی نیشتمانی ده‌کرد, به‌ هه‌ر حال - بیگونا‌هیش- نه‌بوو له پووی په‌یوه‌ندی له گهل ئینتدابی کۆلۆنیالی -فرانسا و ئینگلیز-دا, یاخود ئه‌مه‌ ده‌گه‌رپ‌ته‌وه‌ بۆ نووسینه‌کانی پ‌شپه‌وه‌ نه‌ته‌وه‌یه‌ به‌راهیه‌کانی عه‌ره‌ب وه‌کو زه‌کی ئه‌له‌رسوزی که کورد به‌ -جرج- ده‌چوینی یاخود -میشیل عه‌فله‌ق- (که هه‌ر که‌سیک له ولاتی عه‌ره‌بیدا بژیت به‌ عه‌ره‌بی داده‌نی‌ت) واته‌ بی‌به‌شکردنی کورد له پ‌یناسه‌ نه‌ته‌وه‌یه‌که‌ی و دان نه‌نان به‌ هه‌بوونی. ئه‌مه‌ له کاتیکیدا که ده‌بینین کورد به‌ در‌یژایی میژووی خۆی له‌گه‌ل سه‌ربه‌خۆیی ولات و سه‌روه‌ری یه‌کبوونی بووه‌, پرۆژه‌ی ئینتدابی -فره‌نسی-ئینگلیزی- بۆ دامه‌زراندنی ده‌وله‌تیکی مه‌سیحی کوردی له جزیره‌دا په‌ت کردۆته‌وه‌ و له به‌رامبه‌ری پاوه‌ستاوه‌, به‌ل‌کو ژیا‌نی له گهل گه‌لی عه‌ره‌بی سو‌ریایی هه‌لب‌ژاردوو له ژیر په‌شمالی

یه کپارچه یی نیشتمانیدا به لام له سه ر بنه مای داننان به هه بوون و ته وای مافه کانی.

ئه وهی جیی سه رنجیشه ئه وانهی له پی شه وهی ئه رکی به ره نگار بوونه وهی کورد بوون و به دوی پاسا و و بیانوودا ده گه پان بو ئازاردانیان له نیو گشت رهوت و پچکه سیاسی و هزریه کاندایا بلو ببون، له نیو بورژوا لاساییه کان و نه ته وهییه عه ره بیه کان و به عسیه کان و نه ته وهییه کومه لایه تیه کانی سو ریادا هه بوون، ئیسلامیه کان و کومونیه کانی زوربهی کاته کان بیلایه ن بوون. (مه گه ر هه ندیک حاله تی تاکه که سی نه بیته لی ره و له وی که پالپشتیان له کی شهی کورد ده کرد) ئه مه بیجگه له وانهی فه رمان په واییان ده کرد له پژییم و حکومه ته کانی سو ریا و ده زگای کارگیپی و دامه زراوه ئاسایشیه کانی که پر بوون له ئاراسته سیاسییه جیا جیاکان و زوربهی کاته کان کۆک بوون له سه ر بابه تی کورد. وه ک بلیی هیچ پۆلیکی کورد به دریزی میژووی خوئی به هانایه وه نه هاتبیته هه ر له سه ره له دانی ئیسلامه وه بگه ره تا سه لآحه ددین و تا ده گاته پی شه وه به راهیه کانی سه ره به خوئی وه کو - ئیبراهیم هه نانو - و - یوسف ئه له زمه - و که سانی دیکه. چاکه کانی شی به چاکه وه لام نه درانه وه. وه کو پی شتریش ئاماره مان پی کرد، سه ره تای شه سه ته کان شه پۆلیکی شو قینی به ربلاوی به خو وه بینی دژ به کورد، ده ست پی کردنی له سه ره تادا به دارپشتنی پیلانی نهیینی و ناردنی توخمی هه لپژارده و

مه شقردوو بوو بۆ ناوچه كوردیه كان به تایبه تی جزیره (ناوچه ی نهفت و دانه ویله) به مه بهستی وهرگرتنی دهسه لاتی کارگیپی و ئاسایشی و هه ماهه نگیکردن له گهل دامه زراوه جیا جیاکانی پاریزگادا به لکو پیش ئه ویش له گهل وهزاره ته په یوه ننداره کانی دیمه شقدا له ژیر ناویشانیکی وورواودا: پریگا گرتن له "جیا بوونه وه ی کوردی" و "ئیسرایلی دووه م" و "به عه ره بکردنی کورد" هه روه ک له به لگه نامه ی - محمد ته له ب هیلال - دا هاتوو ه. له م بابه ته شدا زور پیلان و دیارده ی دیکه ئاشکرا بوون و زوربه یان هه ر به په نهان مانه وه. جوریکی نویشیان له - پیاوه ئاینیه کانی - عه ره بیان هیئا به تایبه تی له پاریزگای هه له ب و له نیو گونده کانی جزیره دا بلاویان کرده وه بۆ رینماییکردنی کورده کان, به لام به زمانی عه ره بی, هه روه ها ژماره یه ک له شاعیره حیکایه تخوانه عه ره به کانیان هیئا و زوربه یان خه لکی ناوچه کانی فورات بوون (دیروزور و په قه), ئه مانه له میوانخانه کانی کوردان له گونده کان کور و شه وچرایان ده به ست و چیرۆک و به سه ره اتیان ده گیپرایه وه و چامه و شیعره ی میلی عه ره بیان ده گووته وه له نیوانیشیاندا - حاجی مه حمه د ئه لغزی - که به ناوبانگ بوو, هه روه ها ئه و کات, ده زگای (نوسینگه ی دووه م) - که سه رۆکه که ی سه ره هه نگ - حیکمه ت مینه - به دلره قی و دوژمنکاری ناسراو بوو - پۆلی چوونه ناو ناوه نده ئاینی و خیله کیه کان و هاندانی سه رۆک هۆزه کانی عه ره بی گیپرا به مه بهستی دژایه تیکردنی

كوردەكان و دەست بەسەرداگرتنى زەوى و زارەكانيان و ئەشكەنجەدانى خەباتگىرە كوردەكان بە خراپترىن شىۋەكانى ئازاردانى دەروونى و جەستەيى لە پىناو چاوترساندى - نەتەوەيىيە كوردەكان - و قەدەغەكردنى گۆرانى و مۆسىقاي كوردى و نەهيشتنى ئاھەنگى بووك گواستەنەوەي كوردى - بە شىۋىيەكى تايبەت لە شار و شارۆچكەكاندا - . ئەو كاتىش پىروپاگەندە بلاو بوويەوە كە يەكئەك لە مۆسىقاژەنە ھەر بەتواناكانى كوردىان تىرۆر كىردووە كە ناسراو بوو بە - چەلەبى - و داھىنەرىكى گەورە بوو و ئايندە پۆلىكى پىشپەوانەي بۆ حەشاردا بوو. ھەر وەھا دەسەلاتەكان ھەموو توانايەكيان خستە گەر بۆ ھاندانى ھەندى لە سەركردەكانى خىلە كوردىيەكان بۆ گۆرپىنى (نەتەوەكەيان) و پاگەياندى پەگەزى عەرەبىيان. ھەر وەھا ھەولەيدا ناكۆكى و ناھەزى لە نىوان ھاولاتىيە كوردەكاندا دروست بكات بە تايبەتى لە نىوان خەلكى سەرخەتى و خەلكى بن خەتى و چەندىن پلان و پىلانگىرىي دىكەي لەم جۆرە, كە چاوەرپى پۆژىك لە پۆژان ھەر ئاشكرا دەبن.

دواي كۆنفرانسى ئابى ۱۹۶۵ و لە سەرەتاي ھاوینی سالى ۱۹۶۶ كۆنگرەي يەكەممان بەست, كە دووھم كۆنگرە بوو لە دواي كۆنگرەي دامەزراندنى حزب لە سالى ۱۹۵۷, ھەر وەھا كۆبوونەوەي لىژنەي ناوھندى نويمان لە كىلگەي - ئەبو ئاراس - ي ھاوپریمان بەست لەسەر رىگاي قامشلۆ - حەسەكە و جىگايەكى ئارام بوو و زەحمەت بوو

ئەو شۆيئە بە مېشكى كەسكدا بېت، دانىشى پېدا دەنم كەوا لە
هېچ كۆبوونوھىھى كى دىكەى پېشوو و پاشترى ئەم كۆبوونوھىھى و
ھەستم بە و ھەسانوھ دەروونىھ نەكردوھ. خشتەى كارەكانى
كۆبوونوھەكەشمان بېجگە لە مەسەلەى رېكخستن و پەيوەندىھ
نەتەوھىھى سىياسىھەكان و پېكھيئەنانى سەركردايەتى، كېشەى
"پشتيئەى عەرەبى" بە شۆوھىھى كى تايبەت و چەوسانەوھى
نەتەوھىھى بە شۆوھىھى كى گشتى بە خۆوھ گرت. پاش وتووئزىكى دور
و دريژ كە گشت ئامادەبووان بەشداريان تېداكرد بە تېكپرايى
رېككەوتىن لەسەر برپيارى بەرپەرچدانەوھى ئەنجامەكانى پيلانى
پشتيئەى عەرەبى بە ھەموو شۆوھ و ئامرازىك، و پلانئىكى بەرفراوان و
ورد دانرا كە دەبى لەم پووەوھ بزاقيكى سىياسى بو ئەم مەبەستە
ئەنجام بدرىت لەسەر ئاستى سوريا و بزوتنەوھى كوردستانى و
دەرەوھ. جەماوھرى كورد ئامادە بكرىت و لە رېزەكانىدا گيانى
بەرگى بە ھىز بكرىت و سەركردايەتى چەند سەردانىكى مەيدانى
بكەن بو ناوچە جياجياكان بە تايبەتى ئەو ناوچانەى كە دووچارى
پيلانى شۆقيئى نارەوا دەبنەوھ.

دواى كۆنگرە و دواى چەند كۆبوونوھىھى كى لىژنەى ناوھندى برپيار درا
بە دابەشكردنى بلاوكراوھىھەك كە خۆم دامرشتبوو و (۲۱) دروشمى
كورتكراوھى گشت پرىنسىپ و ئامانجەكانى حزبى دەگرته خو و بە
شۆوھىھى كى سەرەكى جەختى لە سەر بابەتى "پشتيئەى عەرەبى" و

به ره‌نگار بوونه‌وهی ده‌کرد و داوای له جه‌ماوه‌ری کورد و هی‌زه
دیموکراتیه‌کان ده‌کرد هاوکاری بکه‌ن له به‌ره‌نگار بوونه‌وهی
پشتینه‌که و سیاسه‌تی چه‌وسانه‌وهی نه‌ته‌وه‌یی. پاش
لیکۆلینه‌وهیکی وورد به هه‌زاران دانه له م‌بلاوکراوه‌یه له گشت شار و
شارۆچکه‌کانی هسه‌که و له ناوه‌ندی پارێزگا و له‌یه‌ک کاتدا بلاو
کراته‌وه. هیچ که‌سی‌کیش له هه‌قالانمان ده‌ستگیر نه‌کرا، چونکه
وه‌کو ووتم به لیکۆلینه‌وه‌یه‌کی ورد و به ئاگایه‌کی زۆره‌وه کاره‌که
ئه‌نجام درا. شتیکی کتو پ‌پ‌یش بوو بۆ ده‌زگا‌کانی ئاسایش‌یش که
پ‌یشتر پارێزگا‌که به خۆیه‌وه‌ی نه‌بینی بوو. ئه‌مه‌ش نیشانه‌ی
ده‌ستی‌کردنی کاری به‌رپه‌رچدانه‌وه‌ی سیاسی بوو دژ به پشتینه‌ی
عه‌ره‌بی. هه‌روه‌ها چه‌ند رووداوی دیکه و پ‌ووبه‌پ‌ووبوونه‌وه‌ی
جووتیاران له گه‌ل ده‌زگا‌کانی ئاسایش و پ‌ولیس هاتنه ئاراوه و زۆر
قوربانی گیانی‌شی له گونده‌کانی -عه‌لی فرۆ- و گوندی -گری پ‌ری-
لیکه‌وته‌وه. نایشارمه‌وه، بیروکه‌ی سووتاندنی ئه‌و کیلگانه‌ی
دروستکراوانه‌ی دوا‌ی بیبه‌ش‌کردنی جووتیاره کورده‌کان له
زه‌ویه‌کانیان له ناوچه‌ی کورده‌کان، لای پار‌تیمان هه‌بوو وه‌کو دوا
چاره ئه‌گه‌ر ده‌سه‌لاتداره‌کان له برپاره‌کانیان پاشگه‌ز نه‌بنه‌وه.

سه‌رقال بوون و خۆئاماده‌کردنمان بۆ به‌رپه‌رچدانه‌وه و نوشسته‌هێنان
به پیلانی پشتینه‌ی عه‌ره‌بی، به‌ره‌نگار بوونه‌وه‌ی پاستره‌وه‌کانی له
بیر نه‌بردینه‌وه و به هزر و سیاسه‌ت و پ‌ۆشن‌بیری به‌رپه‌رچی

ئەوانىشمان دەدانەوہ و لە پيش گەلى كورد ئاشكرا و رسوامان دەکردن، بە تايبەتى لە مەسەلەى -راوەستانيان وەكو تەماشاکار- لە بەردەم ئەم ئەركە سەرەكیە و ملكەچبونی بەردەوامیان بو دەسەلاتدارانى خۆجیى و خۆ بیبەریکردنیاں بە هەموو شیۆهیهك. لیرهشدا شتیكى سوود بەخشە بگەرپینەوہ سەر دانپیدانانى ئەندازیارى پشتینەى عەرەبى بەوہى سوود لە ئەزموونی زایۆنى رەگەزپەرست وەردەگرى، كاتیك باسى هەندىك لە و کردەوانە دەكات كە زایۆنیەكان ئەنجامى داون بە مەبەستى بە جوولەكەکردنى ناوچە عەرەبىە فەلەستینیەكان. لە سالى ۱۹۴۹ بە پىى هەندى یاسای تايبەت "ناوچەكانى ئاسایش" لە ئیسرائیل دروست بوون و پىگا بە وەزارەتى بەرگرى درا كە عەرەبەكان لەو شار و شارۆچكانەى دەكەونە سەر هیلى سنوورى بە پانتایى ۱۰ كم دەربكەن و مولکیەتى زەویەكانیان لى بسەنریتەوہ بە مەبەستى كەمکردنەوہى رپژەى عەرەب. لە سالى ۱۹۵۲ یاسایەك دەرچوو رەگەزنامە دەبەخشى بەو جوولەكانەى پيش دامەزراندنى ئیسرائیل و ئەوانەى دواى دامەزراندنى هاتوون و عەرەبەكانیش بیبەش دەكات، هەرۆهە مەسەلەى وەرگرتن لە خویندنى بالآ و بارودۆخى بژۆوى و جیاکردنەوہى رەگەزى و رپگەدان بە فەرماندارى سەربازى لە بیبەشکردنى هەر كەسىك لە مافە مەدەنیەكانى و دەستگرتنى مادى و پيشكەشکردنى یارمەتى بە - كیبۆتزاكانى - جوولەكە و بیبەشکردنى جووتیارانى عەرەب لە

ئەنجامیشدا بەرھەمی جووتیاری عەرەب زۆر کەم بوویەو و پەنابەری ناوخوای سەرپهه‌لدا پاش ئەو هی جووتیارانی عەرەب لە زەوی و زارەکانی باوک و باپیرانیان بێبەش کران. هەرۆه‌ها شتیکی سوودبەخشە سروشتی ئەنجامدانی یاسای چاکسازی کشتوکالی لە ناوچە کوردیەکان بزانی بە شیویەک کە لەگەڵ ناوچەکانی دیکە جیاوازه و ئەمەش وەک سەرەتایەک بوو بۆ ئەنجامدانی بەعەرەبکردن و پیلانی پشتیینه و بێبەشکردنی جووتیاران و مولکدارانی کورد بە بی جیاوازیکردن لە نیوان زەوی چاک و خراپیان.

لە ناوچە ی جزیره‌دا دەستداگیرا بەسەر زەوی ۶۰۰ مولکدار کە یاسای چاکسازی کشتوکالی دەیانگرتەو و زەوی ۲۰۰ مولکداریش لە ئەنجامی بریارەکانی لیژنە ی پشتبەستن. ئەو زەویانە ی دەستیان بەسەرداگیران ۶۵۵۵۲۷۰ دۆنم بوو کە ۱۳۸۸۵۳۰ دۆنم بۆ کیلگەکانی دەولەت بوو و ۴۷۰۶۳۸۱ دۆنم بۆ وەبەرھێنان نەدەشیا. جیگای تیبینیە کەوا ئەو زەویانە ی لە جزیره دەستیان بەسەرداگیرا ۴۳٪ زەویە دەست بەسەر داگیراوەکان پیک دینیت لە کۆی تەواوی پارێزگاکی سوریا، چونکە گشت ئەو زەویانە ی لە ولاتدا دەستیان بەسەرداگیرا ۱۳۰۱۳۵۱۵ دۆنم بوو. ئاشکراشە کەوا بانگەشەکانی شووقینیەکان بەو هی کورد نزه‌کراوه و نامۆن لەسەر هیچ بنه‌ماو راستیەکی میژوویی نەبوو بەلکو بریتی بوو لە دیدیکی

رەگەزپەرستانەى ستەمكار، بۇ نموونەش دەقى سەرژمىرى برىتانيا دەخەينە پوو كە لە سالى ۱۹۱۹ ئەنجاميدا دەربارەى ژمارەيەك لە بنەمالە كوردەكانى ئەوكات لە دەرهوہى ناوچە كوردیە رەسەنەكانياندا دەژيان، واتە لە ناو سوریا، ئەم سەرژمىرىەش لە راپۆرتىكى وەزارەتى جەنگ لە فەرمانگەى سالۆخقانى سەربازى ژمارە م.ی ۸۶۹۳۵ لە ۱۱ تشرینی یەكەمى سالى ۱۹۱۹ بلاوكراوہتەوہ : دیمەشقى شار ۱۲۵ خیزانن، دیمەشقى ساحیە ۱۶۰۰، عەدرا ۵۰، حەماہ ۱۰۰، كوردەكانى ئىبراھیم لە نزیک حەماہ ۵۰، كوردەكانى عوسمانۆ ۱۰۰، قونەیتەرە و حۆران و كەرەك ۱۵۰، خیزانى دیکەى پەرش و بلاو ۴۰۰، كۆى گشتى : ۲۵۷۵ خیزان.

ناوى خیلەكانى دەرهوہى ناوچە كوردیەكان: شیخانى سەرۆكەكەى (مەحمود پاشا بۆزۆ) یە و ژمارەى مالەكانى ۲۲۵، كىكى ئەحمەد باس عەجیل ۶۰، مللى حەسەن مەلا ۸۰، زازا عەلى ئاغا زلفۆ مەدینە ۳۵، دقۆرى رەشىد ئاغا شەمدین ۱۰، بەرازى مستەفا بەگ بەرازى ۱۵۰، زەرکالىا عەبدلرەحمان پاشا ئەلیوسف ۱۰، ئەیوبیە حەسەن كۆسە ۵۵، ئاشیتا بابۆ مراد ۵۰، پینار ئالى ئیسماعیل ئاغا نەمۆ ۱۰، واتیلی حەسەن كالتۆن ۴۰، حەسنىە ۱۵، موشیلیا ۵، مىكارى حاج حەسەن حاج حوسین ۳۰، قەرەچۆلى محیەدین ئاغا قەرەچۆلى ۱۰، متینا ۱۰، علوشیا ۵، قەرەگیچی ۲۰، رەشوانى ۵، كوردى ۵، سوراقیا

٢, داريا ١٠, باراڦي ٣٠, گرڪوڻيا ٢٠, خيزانه ڪاني بلاو له حوران ١٥٠,
ڪوي گشتي دهڪاته: ١٠٤٤.

سه بارهت به ژماره ي ڪورديش به پي قسه ي ماموستا فيليب خوري
له پهرتووي "سوريا و نندابي فرانساي" ٨,٥% دانيشتواناني
سوريا له سالي ١٩٤٥ به ڪوردي قسه يان دهڪرد و له بنه پرتدا خيلي
نيمچه ڪوچهر بوون له ناوچه ي فورات و جزيره دا دهڙيان. ئەم
ريژه يه ش ڪورده ڪاني ناوچه ي چي اي ڪورده ڪان و عه ينلعه ره ب
(ڪوبانيه) و شاره ڪاني هله ب و ديمه شق و حهما و چي اي
عه له وييه ڪان و ده وروبهر ي ديمه شق ناگريته وه, ئەگر ئەم هه موو
ژمارانه يان ڪو بكهينه وه ئەو ڪات ريژه ڪه ده گاته زياتر له ١٥%.

ماموستا (اديب معوض) سالي ١٩٤٥ سنوري ناوچه ي ڪوردي له
سوريا به م شيويه ده ستنيشسان دهڪات. "هي ليڪه له روژئاواي
موسله وه به جزيره دا تيده پهر ي به ره و باشوري تورڪيا تا ده گاته
ليواري دهرياي ناوه راست له ئەسڪه ندهرونه ئەو هيله روژئاوايه ي
هاوسو له گهل گوشه ي باڪوري روژئاواي پانتاي ناوچه ي ڪوردي ڪه
ئيمه له مهر باسڪردني داي و ناسراوه به ڪوردستان ياخود ولا تي
ڪوردان, پيوسته له روانگه يه ڪي جوگرافي روتته وه تماشا ي بكهين و
ئو هيله ي ئاماره پيڪراوه به جزيره ي فوراتي ڪورديشه وه به
روژه لاتي دابني و چي اي ناسراوه به ناوي چي اي ڪورده ڪان به
روژئاواي و ئەوه ي ده ڪه ويته نيوانيان ئەو ناوچانه ن ڪه توخم ي ڪورد

به زۆرينه‌ی هه‌ره زۆری تيا‌دا نيشته‌جین و خاکی‌کی کوردیه و کورد به به‌شیکی داده‌نین که له ولاتی ره‌سه‌نی کورد جیا ناکریت‌ه‌وه".

ژماره‌ی کوردیش به نو ملیۆن داده‌نیّت و له و ژماره‌یه‌ش ۳۰۰ هه‌زاریان له کوردستانی سوریا‌یه بیجگه له کورده‌کانی دیمه‌شق. هه‌روه‌ها ده‌لی کورده‌کانی تیکه‌لبوو له گه‌ل کۆمه‌لگای سوریا له گه‌په‌کی کورده‌کان له دیمه‌شق و له قه‌زای -حارم-ی نیوان حه‌له‌ب و ئەسکه‌نه‌ده‌روونه‌دا و له حه‌ماه و چیا‌ی عه‌له‌وییه‌کاندا ده‌ژین. پیی‌وایه‌ش ژماره‌ی کورده‌کانی دیمه‌شق ده‌گاته ۲۰ هه‌زار که‌س له ناوچکانی کورد ۲۰۰۰-۱۸۰۰ گوند هه‌یه هه‌موویان کوردن له نیوانیا‌ندا چه‌ند گوند و کیلگه‌یه‌کی ناکورده‌کان هه‌یه, ئەو ژماره‌ گه‌وره‌یه‌ی شوینه‌ ئاوه‌دانیه‌کان بلاوه‌یان کردوو له رۆژئاواوه له لیواری رۆژه‌لاتی شاری ئەسکه‌نده‌روونه که ده‌که‌ویته‌ سه‌ر که‌نداو له‌و شوینه‌ی که له رۆژئاواوه, به‌شه‌کانی چیا‌ی کورده‌کان که پیی ده‌گوتریت -کورداغ- و لیژاوه‌کانی ئەم به‌شانه‌ کۆتایی دیت, تا وه‌کو ده‌گاته کۆتایی قه‌زای -جزیره-ی فوراتی رۆژه‌لات. ئەو قه‌زایانه‌ی که له رۆژئاواوه بلاوبوونه‌ته‌وه هه‌ر له ده‌ستپیکردنی ئەمه‌ی دوا‌یه‌وه ئەمانه‌ن عه‌ین دیوار, قامشلی, راسلعه‌ین, ئاراب بینار, جرابلس, مه‌نبه‌ج و عه‌زاز که به قه‌زای کورداغ ده‌گاته‌وه و زیاتر له هه‌زار گوند به‌ته‌نها له جزیره‌ن و نزیکه‌ی ۳۵۰ له ئاراب بیناره‌و ۳۹۰ له کورداغ.

شه پۆلى دهستگير كردنه كانى سالى ۱۹۶۶:

هه لمه تى دهستگير كردنه كانى كو تاىى ئابى سالى ۱۹۶۶ به رفر او انتيرين هه لمه ت بوو له ميژووى بزووتنه وهى نه ته وهى كورد له سوريا و دووه ميان بوو له پووى ريز كردنه وه پاش دهستگير كردنه كانى سالى ۱۹۶۰ كه له بنه ر ه تدا له ناوچهى جزيره چر بوو بووه وه و نزيكهى ۱۰۰ كهسى گرته وه .

شتيكي ئاشكه رايه كه وا دهستگير كردنه كان - خو پاريزى - بوو له مه ترسى نه گه ره كانى گه شه سه ندى گيانى به رگري كردن دژ به پيلانى پشتينهى عه ره بى و له دهست ده رچوونيان , به تايبه تى نه و شه پوله له دواى برپارى به ر ه نكار بوونه وه هات كه له لايه ن كو نگره كه مان كو بوونه وه كانى ليژنهى ناوه نديه وه ده رچووبوو , هه روه ها له دواى مه سه لهى دابه ش كردنى بلاو كراوه كان و دزه كردنى هه والى - سووتاندنى به ر بوو - له ناوچه كانى - كي لگه كانى ده وله ت - بويه شه پوله كه - هه ر ه مه كى - بوو له پلهى يه كه م دووه مى تيپه راند له رووى پۆلى كه سه دهستگير كراوه كان كه زور به يان دوور بوون ته نانه ت له بزووتنه وهى سياسيش .

نه و ده م من له قامشلو بووم له مالى هه قال - به هجه ت مه لا حاميد - و يه كيك هات ئاگادارى كردينه وه كه وا چه ند ئوتومؤبيللى ده ورييه كى

هاوبه ش له ئاسايش و پۆليس له گه ل ئوتومبيلیكى فریاكه وتن
گه یشتنه ديه كه مان -جه معایه-، مالى ئيمه یان پشكنى و به دواى
مندا گه پابوون، له و كاته وه بووم به كه سیكى -پاونراو- و وه كو
ژماره یه ك له هه قالانم له و مال بو ئه و مال و له و ناوچه بو ناوچه یه كى
دیه كه له ژیر په رده ی تاریكیدا ده مگواسته وه. ئه م په وشه نوویه ی من
بووه هوى زیاتر ناسینی ئه ندانمان و دوستان و جه ماوه رى حزب له
گشت ناوچه كانی جزیره دا چ وه كو تاكه كه س چ وه كو په وش و
بارودوخی كومه لایه تی، تاوه كو له ژیانیشدا مابم هه رگیز دلپاكی و
چاكه ی گه له كه مان به ژن و پیاوه وه و ئه و خو به خت كردن و
قوربانیدانه یان له پیناو به خته وه ركردنى خه باتگیرانى پاونراو له یاد
ناكه م كه بو ئيمه دایك و خوشك و براو هاوپرئ بوون براو براده ر و
گیانپاریز و به ره قان بوون.

چوومه دیمه شق له وى پيوست بوو له سه رمان -موریك- بو لیژنه ی
ناوه ندی حیزب له به یرووت دروست بکه ین، -مه ننان- ی خوشنووس
نه خشه یه كى به پى ویستی ئيمه دروست كرد و له گه ل خو م هه لگرت
و به ره و لوبنان به ریکه وتم، یه كيك له هه قالانمان له ریکخستنه كانی
دیمه شق -تاوركه م نه قش- وه كو ریناس له گه لما بوو، گه یشتینه
سنوورى سوریا- لوبنان له نزيك كارگه دا له سنووره شاخاویه كه وه -
به دزه كراوى- ده رباز ده بووین، چه ند کیلومه تریکمان بریبوو كاتیک
دوو چه كدار له ناکاو لیمان به ده ركه وتن و رایان گرتین و ده ستمانیان

گریدا و به ووردی ئیمه‌یان پشکنی و هه‌رچی لیره‌ی سوری هه‌بوو
لئیان بردین که نزیکه‌ی ۵۰ لبره‌ بوو، هه‌روه‌ها نه‌خشه‌ی
مۆره‌که‌شیان برد که جیگای بایه‌خ و نیگه‌رانی هه‌ردووکیان بوو،
هه‌ره‌شه‌یان لیکردین که‌وا ده‌مانده‌نه‌ ده‌ست ئاسایش چونکه‌ ئیمه‌ له
سیاسیه‌کانین. وتووێژ له‌ نیوانماندا ده‌ستی پیکرد تا ده‌ستبه‌ردارمان
بوون پاش ئه‌وه‌ی هه‌موو شته‌کانمانیان بردن، له‌ پۆیشتنمان
به‌رده‌وام بووین تا گه‌یشتینه‌ ئه‌و دیو سنوور به‌ دووریه‌کی زۆر.
لیره‌دا ئه‌رکی یاوه‌ره‌که‌م ته‌واو بوو منیش به‌رده‌وام بووم له
گه‌شته‌که‌مدا بۆ به‌یرووت پاش ئه‌وه‌ی له‌ گه‌ل شوفییری تاکسی
پیکهاتم که‌وا کرێکه‌ی پاش گه‌یشتنم بۆ به‌یرووت بده‌م، ناو‌نیشانی
هه‌قال شه‌هیدمان - خدر شانباز - م پیبوو که‌ نه‌ریت ئاسا زۆر به
گه‌رمی و نه‌جیبانه‌ پیشوازی لیکردم. به‌ ریگای ئه‌ویش چاوم که‌وت
به‌ هه‌قالانی ریخ‌راوی به‌یرووت و مه‌سه‌له‌ی په‌یوه‌ندیه
ئاینده‌ییه‌کانمان ریخ‌خست و به‌ هه‌مان شیوه‌ گه‌رامه‌وه‌ دیمه‌شق به‌لام
به‌ هاوکاری براده‌ریکی دیکه‌ ئه‌ویش مامی هه‌قالمان - حوسام
که‌یلانی - بوو که‌ خه‌لکی دیمه‌شق بوو و زۆر ئازا بوو له‌ مه‌سه‌له‌کانی
سنوور و به‌ سه‌لامه‌تی گه‌یشتینه‌وه‌ دیمه‌شق و هه‌قال - عوسمان
سه‌بری - م ئاگادار کرده‌وه‌ له‌ هه‌موو ئه‌وه‌ی له‌ گه‌شته‌که‌مدا
پویدا‌بوو. پاشان مائاواواییم لیکرد و به‌ره‌و جزیره‌ که‌وته‌ پری و
پیویست بوو له‌ سه‌رم برپاری سه‌رکردایه‌تی به‌ جیبینم به‌وه‌ی به‌ره‌و

ناوچه‌کانی شۆرپش برۆم له کوردستانی عێراق. ئەوەش ماوه بۆ ئێم
که‌وا شه‌هید -خدر شانباز- که‌ نمونه‌ی قوربانیدان و گیانبازی و
نیشتمانپه‌روه‌ریی راستگۆ بوو له‌ پۆژانی شه‌ری تشرینی ساڵی ۱۹۷۳
له‌ ئەنجامی یه‌کیک له‌ بۆردومانه‌ ئاسمانیه‌کانی ئیسرائیلی شه‌هید بوو
له‌ کاتی ئەنجامدانی ئەرکی خۆی له‌ -کارگه‌کانی به‌رگری- دا له‌ نزیک
دیمه‌شق. ئەو کاتیش ئەو ئەندام بوو له‌ ده‌سته‌ی سه‌رکردایه‌تی
رێکخراوی پارتمان له‌ دیمه‌شقی پایته‌ختدا یاده‌ شکۆداره‌که‌شی هه‌تا
هه‌تایه‌ هه‌ر له‌ می‌شک و هه‌ستی هه‌قالانی ده‌می‌نی‌ت.

گه‌شتی کوردستانی عێراق و دیدار له‌ گه‌ل یارزانی

نه‌مردا:

په‌یوه‌ندی و نامه‌ له‌ نیوان ئێمه‌ و برایانمان له‌ سه‌رکردایه‌تی شۆرپش
و پارته‌ی له‌ عێراق دوا‌ی کۆنفرا‌نسی ئابی ۱۹۶۵ نه‌ب‌را. دوا‌ی
کۆنگره‌که‌مان و گه‌راندنه‌وه‌ی بارودۆخی رێکخستن بۆ با‌ری ئاسایی
خۆی و دارشتنی به‌رنامه‌ی حزب و ته‌واوبوونی ژماره‌ی ئەندامانی
سه‌رکردایه‌تی و هه‌لبژاردنی عوسمان سه‌بری به‌ سه‌کرته‌یری حزب، زۆر
پێویست بوو له‌ گه‌ل برایانمان و به‌ تایبه‌تی رابه‌ری نه‌مر بارزانی نه‌مر
راویژ بکه‌ین و پێشکه‌وتنه‌کانی مه‌سه‌له‌ی کورد و بارودۆخ و
پووداوه‌کانی ناوچه‌که‌ش ئەمه‌یان ده‌سه‌پاند. من له‌ لایه‌ن
سه‌رکردایه‌تیه‌وه‌ نێردرام و هه‌قالی شه‌هید محمد حسن به‌رپرسی

لیژنه‌ی ناوچه‌ی جزیره و پالیئوراوی ئەندامیه‌تی لیژنه‌ی ناوه‌ندی له‌و
گه‌شته‌مدا یاوه‌رم بوو، له‌ سه‌ره‌تای مانگی نیسانی ساڵی ۱۹۶۷
شه‌و به‌ مه‌له‌ له‌ دجله‌ له‌ كه‌ناری ئەو به‌ره‌وه‌ له‌ گوندی -
جه‌مشه‌ره‌ف-ی به‌رامبه‌ر شاری -جزیره‌ی بۆتان- په‌رینه‌وه‌ ،
هه‌وه‌ها یادی به‌ خێر شه‌هید مه‌حه‌مه‌د ره‌شو له‌گه‌لمان بوو كه‌
كوردی سوریا بوو، خزم و كه‌سی له‌ كوردستانی عێراق هه‌بوون و
گه‌یشته‌بووه‌ شوێنی ئەیلول و پێشمه‌رگه‌یه‌کی ئازا و بوێر بوو له‌
په‌وه‌بوو و نه‌وه‌یه‌كدا له‌ گه‌ل له‌ شكری عێراقدا له‌ نزیك گه‌لی زاخو
شه‌هید كرا. له‌ ریگاماندا به‌رده‌وام بووین تا به‌ره‌به‌یان تا وه‌كو
گه‌یشته‌ینه‌ دوا و ئیستگه‌ی ئەو كوومه‌لانه‌ی كه‌ یه‌ك له‌ دوا‌ی یه‌ك ئیمه‌یان
ته‌سلیم به‌ یه‌كتر ده‌كرد و له‌ خزمه‌تی شوێرشدا بوون به‌ هه‌ماهه‌نگی
له‌ گه‌ل سه‌ركرده‌ی سه‌ربازی شه‌هید -عیسا سوار-. پاش
خۆره‌ه‌لاتن ئیمه‌یان گواسته‌وه‌ ئەو به‌ری په‌وباری -هیزل- له‌وی
ئێتر هیزکی پێشمه‌رگه‌ ئیمه‌یان وه‌رگرت و یاوه‌رمان بوون تا
باره‌گای عیسا سوار، ئەمیش زۆر به‌ گه‌رمی و به‌ پێزه‌وه‌ پێشوازی
لیك‌ردین. پۆژی دواتر درێژه‌مان به‌ پێره‌وه‌كه‌مان دا و دوو
پێشمه‌رگه‌ی عیسا سوار به‌ دوو و لاخه‌وه‌ -هیستر- یاوه‌رمان بوون و
به‌ره‌و ناوچه‌ی باله‌ك به‌ ری كه‌وتین، له‌ ریگادا و به‌ دروستی له‌ -
گه‌لی زاویته‌-وه‌ په‌بیه‌کانی له‌ شكری عێراق له‌ سه‌ر پۆخه‌کانی چیا‌ی
گاره‌ به‌ چاو دیار بوون ، وتووێژی چپ‌چپ‌یش له‌ نیوان حكومه‌ت و

سه رکردایه تی شوپش هه بوو، ئاگر به سستیکی کاتی سه پاندبوو به لام به بی هیچ ریپکه وتنیك. له کاتی ریگردنمان بینیمان هیژیکی له شکری که نزیکه ی ۳۰ سه رباز بوون له یه کیك له و ره بایانه وه زور به په له به ره و رووی ئیمه هاتن بو ئه وه ی کونترۆلی ئه و ریگیه بکه ن که ئیمه پیایدا ده پۆین، یاوه ره کانمان داویان لیگردین په له بکه ن بو ئه وه ی به دیل نه که وینه ده ستیانه وه. ئیمه ش په له مان کرد و شته که مه زنده کراو نه بوو بو ئیمه و بینیمان پاسه وانه کانمان به دووریه کی زور له پیشمانه وه ده پۆن به بی ئه وه ی گوی به ئیمه بده ن، به م شیوه یه ماینه وه بو ماوه ی ۳ کاتر میرو زور ماندوو بووین و تینویتی گه رووی وشک کردین به هوی پاکردن و ترس له چاره نووسی نه زانراودا. پاشان زانیمان که واهه و سه ربازانه سه رنجی بینینی دوو که سیان دابوو که جلیکی مه ده نیان له به ره وایان مه زند کردبوو که واهه بیانینه و چونکه ئاگر به ست راگه یه نرا بوو ته قه کردن قه ده غه بوو، بویه نیازیان نیچیرکردنی ئه م دیمه نه به هاداره بوو. گه یشتینه یه که م به ره به سستی پیشمه رگه که به سه رکردایه تی شه هید وه یسی بوو، شه ویك میوانداری کردین و پاشان یاوه ری ئیمه ی کرد تا باره گای حسو میرخان که - حوسی ن باب به شیخ - له گه ل هیژیکی سه ربازی میوانی ئه و بوون. به یانی پوژی دواتر دریژه مان به پیروه وه که مان دا و گه یشتینه ناوچه ی بارزان و له سه ر پیپرگه کانی - بلی - پیشمه رگه کانمان ته قه یان کرد و دوو - که ویان - گرت، زوری نه خایاند

و له لايهن كۆمهله يهك له پيشمه رگه بارزانيه كان گه مارۆ درايين ،
كاتي ك كه ميواني ان بيني هه ندي ك گه رانه دواوه و له گه ل هه ردوو
پاسه وانه كه مان قسه يان كرد ، پاشان تي گه يشتين كه وا داوايان لي كراوه
ته قه نه كه ن به تاي به تي كوشتني بالنده له ناوچه ي بارزان قه ده غه يه
و نه گه ر ئيمه له گه ليان نه بووينا يه تووشى سزادان ده هاتن . پوژى
دواتر گه يشتينه دوا خالى په رينه وه له زى گه وره و شه و له مالى
يه كي ك له گونديه كان بووين . پاش نه وه ي گه يشتينه سنوورى ناوچه ي
باله ك به ري كه وت تا كه گو ري كمان بيني كه له سه رى نوسرا بوو
"شهيد - ناجى به گ- له هه قالانى بارزاني ". وه ها دواي دوانزه پوژ
گه يشتينه - كانى سماق - باره گاي مه كته بي سياسى و عه لى
عه بدوللا ، سامى عه بدولره حمان ، حه بيب مه حه مه د كه ريم له وى بوون
بي جگه له - شه كي ب ئا كره يى - به رپرسى ده زگاي پاراستن . پاش
هه فته يه ك له وى (كو نفرانسى سياسى - عه سكه رى) ي به ناوبانگ
به ستر له ۱۹۶۷/۵/۱۵ كه بو نه يه كى باش بوو بو نه وه ي سللو له
بارزاني نه مر و ئيدريس بارزاني بكه ين و زور به ي هه ره زورى
سه ركردايه تي و كادره كانى شو رپش و حزب بناسين .
له وى ماه يه ك ماينه وه ، له و ماوه يه شدا له كانى سماق چاومان كه وت
به باوكه - پو لس بي داري - نه ندامى نه نجومه ني سه ركردايه تي شو رپش
هه روه ها كۆمه لي ك له پوژنامه نووسانى نه لمانى و فره نسا ييمان بينى .

پاش ئه وهی چه ند دیداریکمان له گه ل مه کته بی سیاسی سازکرد
چووینه قه سری - که باره گای زستانی بارزانی لیبوو - و یه که م
دیدارمان له گه ل به ریزیدا ئه نجام دا و ده ستمان کرد به
شروقه کردنی بارودوخی سوریا و بارودوخی کورد به گشتی و حزمان
به تایبه تی تا وه کو گه یشتمه سهر ناوه یانی - عوسمان سه بری -
یه کسه ر بارزانی پرسیری کرد : ئه و له گه ل ئیوه یه ؟! و وتم به لئ
سکرتری حزمانه ، له ده م و چاویدا گرژی و داخ به دیار که وت و
ووتی : ئه گه ر ئه و سکرتری تانه ئه ی ئیوه لی ره چ ده که ن؟ هه ول م دا
بوی شروقه بکه م که هه لویستی سکرتری حزمان هه مان هه لویستی
ئیمه یه و هه رچه نده ئیمه نازانین له رابردوودا چی لیی پووداوه به لام
ئیمه له و برپوایه داین که وا ئه و ئیستا پابه نده به هیلی حزمان و به
هه لویستمان به رامبه ر به شه رعیه تی سه رکردایه تی میژووی شوپش .
هه ندیک هیور بوویه وه میزاجی گوپا و دهستی کرد به قسه کردن
له سه ر - خالد به گداش - به شیوه یه کی نه گه تیف ، پاشان چووه سه ر
باسی عسمه ت شه ریف وانلی و په فتار و کرده وه کانی و هه له کانی ،
هه ستم کرد شه وه که مان بوو به شه ویکی کوردی سوریا یی به لام نه ک
به و شیوه یه ی که من ئومیدم ده کرد . پوژی دووه م جاریکی تر
بینیمان و شه ری حوزه یران دهستی پیکردبوو ، ئه ویش به باسکردنی
گه لی فه له ستین دهستی به ئاخاوتن کرد و چوون ئه و گه له بووه به
قوربانی فه رمانره واکانی عه ره ب و به هه ناسه هه لکی شان وه گووتی :

وا دیاره ئیسرائیل به سهر عه ره بیدا سهرده که ویت چونکه
فه رمانره واکانی عه ره ب پاستگو نین. پاش ئه وه چووینه ناخی
بابه ته کانی تایبه تمان و مه سه له ی په یوه ندی و چی خوازیاره بو
خزمت کردنی شوپش و داوای لیگردین که بایه خ به خویندکارانی
کورد له ئه وروپا بدهین، و به رهوشی لوبنان، هانی داین بو به رده وام
بوون له په یوه ندیه کانی عه ره بیمان دا به تایبه تی له گهل
فه له ستینیه کان، و پیش خواحافیزی کردنمان ئاماژه ی پیگردین که وا
دیداریکی دیکه له گهل مه کته بی سیاسی ساز بکهین، دوا
دهسته واژه ش که به سهر زاری داهات داوای لیگردین دانه یه ک له
دیوانی مه لای جزیری بو دابین بکهین، پاشان بو سلاو کردن له
ئیدریس بارزانی و ئاخوتن له گهل سه باره ت به هندی کاری دهست
نیشانکراو و ئاگادار بوو که به شیوه یه کی ته واو و ورد له
پیشکه وتنه کانی بزووتنه وه ی کوردی و به گشتی و رهوشی بزووتنه وه
له سوریا و رهوشی پارتیمان سوپاس و پیژانینی خوی به دیار خست
بو هه لویستی پاکمان به رامبه ر به شوپش و پارتی، له نیوان - گالته و
پاستیشدا - ئاموژگاری کردین که وا زور به ره و هزری کومونیزم
نه پوین.

پاش ئه و دیداره میژووویه گرنگهی یه که مم له گهل بارزانی نه مردا و
پاش ئاگادار بوونم له رهوشی شوپش و حزب (به پیی ئه و ماوه

کورتیهی بۆم په خسا) به ئه رکی خۆم ده زانم سه رنجه به راهیه کانم
پوون بکه مه وه به م شیوهیهی خواره وه:

۱- سه سورمانم به م سه رکردهیه به رابه ر بوو و له که سایه تی ئه ودا
گشت فاکته ره کانی سه رکه وتنم بینی و زیاتر دلنیا بووم له ئاراسته
نه ته وه ییه کوردستانیه کهی و خواسته ره واکانی له گوپانی ئه و
واقیعه تالهی که کورد تیادا ده ژی. له سه ره هموو ئه وانه ش پرا
گه یشته ئه و برپوایه ی که واه ئه م سه رکردهیه زۆر زولمی لیگراوه له
لایه ن پۆله کانی گه له کهی و له لایه ن هه قالانی - پيشوو-ی له
سه رکردایه تی حزیدا و هموو ئه و تاوانانه ی په وتی - ۶۶ -
به سه ریاندا باراندبوو هیچ بنگه و بنه مایه ی بۆ نیه و ئه و تاکه
چه پره وی راسته قینه یه - به واتا نه ته وه یی و کۆمه لایه تیه که ی
وشه که - له په وشتی پۆژانه یی و په فتارکردن له گه ل میلیه ت و
پاوه ستان له گه ل جه ماوه ردا و له پیزی هه ژاره کاندای و چه قین له
سه ر ئامانجه نه ته وه ییه کان و خۆبه ستنه وه به پرینسپه کان.

۲- ئه و سه ر سورمانه ی من (وهك گه نجیکی ۲۲ سال و ئه ندای
مه کته بی سیاسی حزبیکی کوردی پارچه یه کی دیکه) به و
سه رکرده مه زنه ریگای لیئه گرتم ئه و کات هه ست به جوړه - بی
ئومیدیه ک - بکه م به رامبه ر به کارکردنی سه رکردایه تی پارتی و به
تایبه تی مه کته بی سیاسی, بینیم ئاگادار نینه له وه ی له
ده وروبه ریان رووده ات له ناو بزووتنه وه ی کورد و له ولاتانی

ده وروبهردا به لكو هه ر بايه خيان پي نه ده دا و ئه م كه مته رخه ميه
-مه ترسيده- بووه هوي بييه شکردني باره گاي بارزاني له
زانباري وزانراوه و له كو تايشدا -هه نديك جار- نه توانيت برياري
گونجاو له كاتي گونجاودا سه باره ت به م به شه يان به و به شه ي
كوردستان وه رگرييت, سه ركرديه كي به و ئاسته شايسته ي
كو كردنه وه ي ده يان بسپور و راويژكار و سه رچاوه ي زانباري بوو
له ده وروبهريدا. ئه مه ش كاري مه كته بي سياسي بوو كه هه رگيز
نه يکرد. -له رووي ئه مانه ته وه- ده ليم سيماي چالاكي و جولم
به شيوه يه كي به ده ر له يه كي له ئه ندamani سه ركرديا هه تيم بيني
تازه گه يشتبوه شوپش ئه ويش -سامي عه بدولره حمان بوو و
ئه و كات سه رپه رشتي راگه ياندي ده كرد. پاشا ماوه يه كي ديكه
شه هيد -فره نسو حه ريري- م ناسي كه روليكي گرنگي ده بيني له
شوپش و له پارتيدا.

چه ند رويك پاش ئه وه ي چووينه كاني سماق و ديدارمان له گه ل
مه كته بي سياسي سازکرد, ده ستمانکرد به گه پانه وه و هه مان
ماوه ي خاياند, له ريگا لاماندايه -قومري- كه باره گاي ئه سعه د
خوشه وي ليبوو و دوو روي له ميوانداری ئه و ماينه وه,
سه ركرديه كي به ره وشت و ژير و ئاگادار بوو, زور پرسياريشي
ئاراسته كردين ئاره زووي زانيني وردی ئه وي پيشان ده دا بو
ئاگاداربون له بزووتنه وه ي كورد له سوريا. ئيمه ش ئامانچ

وریبازی خۆمان له دواى كۆنفرانسی ئاب بۆ شرۆڤه كرد و -مه لا
حه مدی - له گه ل - سه لیم - ی كوری له وی ئاماده بوون. له جیاتی
په پینه وه بۆ تورکیا مه حه مه د ره شو پيشنیاری كرد له سنووری
هاوسو له گه ل ناوچه ی سه رچاوه كانی نه وت و كۆمپانیای -
قه ره چۆخ - بپه پینه وه , واشمان كرد و ئه و رۆژه گه یشتینه گوندی
- گر زیاره ت - .

په یوه ندیه سیاسیة نیشتمانیه كان:

ئیمه ئه رکی جیبه جیكردی دروستكرده وه ی په یوه ندیه كانمان
له گه ل هیزه نیشتمانیه كانی سوریا یاخود سه ر له نوی
بنیادنانه وه یان له پیش بوو، به تایبه تی ئیمه چاره سه ركردی
كیشهی نه ته وه ییمان له چاره سه ری نیشتمانی و دیموكراتییدا
له سه ر ئاستی ولاتدا و له و چوارچیوه یه دا ده دۆزیه وه . له و
قوناغیشدا هیچ هیژیکی دیکه نه بوو بیجگه له حزبی كۆمونیستی
سوریا كه بتوانین په یوه ندیمان له گه لیاندا دروست بكه ین ته نها
چه ند تاك و كۆمه له یه ك نه بن له بزوتنه وه ی نه ته وه ییی عه ره ب و
ناسریه كان و كه سایه تییه عه ره به بیلایه نه كان. ئه و كات
تیگه یشتنمان بۆ واقیعی ولات ئه وه بوو كه وا پیویسته
دیموكراتییه ت و هه نگاوه كانی سۆسیالیزم به دیبه یت له سه ر ئاستی
ئابووری و به هیژكردی په یوه ندیه كان له گه ل بلۆکی سۆسیالیزم و

چاره سه رکردنی مه سه له ی کوردی به ریگای گفتوگو و به هیژکردنی یه کیّتی نیشتمانی و به ره نگار بوونه وهی هیژه ئیمپریالیسته کان و شه پانگیژه کان و پشتگیری و پالپشتیکردنی خه باتی گه لی فه له ستینی و وه رگرتنی هه لویستیک که پشتگیری سه رکه وتنی خه باتی بزووتنه وهی نه ته وهی کورد له ناوچه که دا بکات و دروستکردنه وهی پرده کان و بنیاتنانی بناغه یه کی پته و له برایه تی عه ره ب و کورد.

هه لویستی فه رمیش به ئاراسته یه کی دیکه بوور ئه ویش به ده سه ته یانی ده سه لاتی زیاتر بوو بو سه رکردایه تی تاکه حزب و کۆنترۆلکردنی کورسی فه رمانره وایی به له شکر و ئاسایش و ده زگاگان و ئابوورییه وه و ریگه نه دان به ژیانی دیموکراتی و ئازادی کاری سیاسی و پراگه یاندنی و پۆشنبیری و خنکاندنی ئازادیه کان و به رزکردنه وهی دروشمه پادیکالیه کان به رامبه ر به ناوچه که و کیشه ی فه له ستین به بی ئه وهی هیچ پيشکه وتنی که له کرده وه کانیدا ئه نجام بدات، هه روه ها داننانی به هه بوونی گه لی کورد و مافه کانی په تکرده وه و بزووتنه وهی نه ته وهی کوردی به شتیکی نامۆ دانا که پیویسته به هه موو ریگایه ک به ره نگاری بکریت و وه رگرتنی هه لویستی شوڤینانه دژ به مافه کانی کورد له ولاتانی دیکه شدا به تایبه تی له عیراقدا تا ئه و پاده یه ئاماده بوو

له سالی ۱۹۶۳دا له شكري سوريا بنيريت بو كوردستاني عيراق و

شهر له دژي شورشي كورد بكات.

له ژير ئەم بارودۆخه توندهدا دهستمان به جولە كرد، هەرچهنده په يوه نديشمان له گەل حزبي كۆمونيستي سوريای هاوپهيمان له گەل حزبي فرمانره وادا هه بوو به لام ئەو له گەل بزووتنه وهی كوردی كۆك نه بوو و له ناخيدا له گەل بيروكهي -تواندنه وهی نه ته وهی - بوو له سهر ئاستی كوردی سوريا واته تيكه لكردنی كورد له گەل كۆمه لگای سوريا تا پلهی توانه وه و گواستنه وه له پیناسه ی نه ته وهی خوی بو پیناسه یه کی دیکه، ئەمەش -به پیی بیروكهي رانه گه یه نراوی كۆمونيسته كان - به ریگای سۆسیالیزم و سه ره له دانی په يوه نديه كۆمه لایه تیه كانی نوپوه ئەنجام ده دریت كه جیاوازیه نه ته وهی و ئەتني و زمانه وانیه كان له ناوده چیت، هه لویتي حزبي كۆمونيستيش له پشتینه ی عه ره بی پالپشتيكردي بوو چونكه به پرۆژه یه کی سۆشیالیشتیان داده نا كه ئامانجی ئاودانكردي "کیلگه كانی دهوله ته" له شیوه ی -كۆلخۆزه كانی - ولاتانی سۆشیالیستدا. دیارده ی -كۆسمۆپۆلۆتیزمیش - لای كورده كانی ناو حزبی كۆمونيستيشدا هۆیه کی دیکه بوو بو دروستبوونی هاورکی و جیاوازی له نیوانماندا و بگره هه ندی جاریش ده گه یشته پووبه پووبوونه وهی هزری و سیاسی، شتیکی ریكه وتیش نیه كۆمونيسته كانی كورد له جزیره پیلانی پشتینه ی عه ره بی ئەنجام بدهن و كۆمه له جووتیاریک

که له ۳۰ خیزان پیکهاتبوو له سهروویانهوه ئەندامی مهکتەبی سیاسی بهرپرسی په یوه ندیه دهرهکیهکان - په مۆ شیخۆ - له شوینهکانی خویان له - ته لسه عیر - و گوندهکانی دهوروبهری له کۆتاییهکانی سالی ۱۹۶۶ بگوازنهوه بۆ گوندی - قه له تهادی - له و کاته ی که بزوتنهوهی نه تهوهی کوردی - به تایبهتی پارتمان - بریاری دابوو به رهنگاری ئەم پیلانه په گه زپه رسته شو قینیهی دژ به سۆشیالیزم و پره نسیپهکانی بیتهوه . به سه رهاتی (قه له تهادی) وه کو ئاماژه یه کی ره شه له میژوی کۆمونیسته کوردهکاندا ده مینیتهوه و شتیکی ریکهوت نه بوو له کۆبوونهوهی "ئه نجومه نی گشتی نیشتمانی حزبی کۆمونیست" دا که له تشرینی دووه می سالی ۱۹۷۱ له دیمه شق سازکارا ، په مۆ شیخۆ له میانی خویندنهوهی راپۆرتی ناوچهی جزیره بلیت: "ئیوه هه مووتان ده زانن ئە گه ره هه بوونی ئیمه وه کو ریکخراویکی به هیژ له جزیره دا نه بووایه کورده نه ته وه ییه کان زۆر زۆر به هیژتر ده بوون له وهی که ئیستا هه یه ، ئاشکرایه که وا ئیمه نو هه قالی خو به ختکه رمان په وانه کرد بۆ کاری گیانبازی له فه له ستیندا ، که چی له جزیره هیچ که سیك له لای ئیمه وه بۆ لای بارزانی په وانه نه کرا" هاوریکه شی - یه عقوب کرۆ - ی ئەندامی سه رکردایه تی حزب و ده سته ی بهرپرس له ریکخراوی جزیره قسهکانی په مۆ شیخۆی برادهری ته واو کرد و گوته: "ریکخراوی جزیره ، ریکخراویکی قاره مانه له میانی مملانی چینیایه تی توند و ته نانه ت له میانی مملانی دا دژ به

مهیل و هزره نه ته وه ییه کانی کورد که پارتی ئالا هه لگریه تی، گه شهی سه ند و پیشکه وت. له گونده کوردیه کاندای ته نها کۆمۆنیسته کان و نه ته وه ییه کورده کان هه ن و لییره شدا مملانی به رده وام له نیوان هه لویستی نه ته وه یی و هه لویستی چینایه تیه ". بیجگه له هه وله به رده وامه کانی ره مۆ شیخۆ بۆ ئه وه ی ولاته سۆشیالیسته کان پیشوازی له قوتابیه کورده کانی سوریا نه که ن که به ریگی ئه و کورسیانه وه وه رده گیران که سالانه بۆ حزبه که مان ته رخان ده کرا. هه روه ها له ژیر په رده ی - هاوپه یمانی تیان له گه ل حزبی به عسی ده سه لاتدار- و له گه ل - پرژیمی نیشتمانی پیکه وتنخواز- که به ریگی - پیشکه وتنی ناسه رمایه داریدا- تیده په ری، هه ندیکیان ده ستیان له گه ل ده زگا ئاسایشیه کان تیکه ل کرد سه باره ت به بزووتنه وه ی نه ته وه یی کورد و ره وش و هه وال و چالاکیه کانی تا ئه و راده یه ی به رپرسی پیشووی ده زگای ئاسایشی سه ربازی و پیاوی به هیز لیوا -عه لی دۆبا- خشته یه کی ئاماده کردبوو به ناوی ۵۰ که سایه تی کوردی که له سه ر ئاستی سوریا دا به هاوکاری هه ندیک له کورده کۆمۆنیسته کان و پابه ریکی دیار له پارچه یه کی دیکه ی کوردستان - حزبیکی - جیگره وه دابمه زرینن، به لام ئه و کات پرۆژه که سه ری نه گرت و ئه مه ش له سه ره تای هه فتا کاندای بوو.

به پیی میتۆد مه زهنده مان ده کرد که وا حزبی کۆمۆنیستی سوریا نزیکترین لایه نی نیشتمانیه بۆ کیشه که مان و بۆ پارته که مان و برپوای

بە پره‌نسىپه‌كانى نىو نه‌ته‌وه‌يى ھەيە و دۆستى ولاتە
سۆشپالسىپه‌كانە، بەلام واقىعى كرده‌يى پىچەوانەى ئەمە بوو،
جاريكى دىكە دەلئىمە‌وه كۆمۆنىستە كوردەكان - كۆسمۆپۆلۆتپه‌كان -
ئەو پۆلە نه‌گەتپقانه‌يان گىپرا، ئەوه‌ي زياترپش مەسەلەكەى خەست
كرد ئەوه بوو - خالد بەكداش - ى ئەمپندارى گشتى ئەو حزبە بە
رەگەز كورد بوو ھەرچەندە ئەو لە ياداشتەكانى خۆپدا دەلئت بوو بە
عەرب، ئەو واقىعەش بە شپۆه‌په‌كى نه‌گەتپقانه لەسەر بزوتنە‌وه‌ي
نه‌ته‌وه‌يى كورد دەژمپردرا. دواى كۆنگرەى سىپه‌مى پارتپمان و
پابەند بوون بە ھزرى ماركسى، دژاپه‌تى كوردە كۆمۆنىستەكان بۆ
ئپمە زپاد بوو و دەستپان كرد بە وتەى - ناپئت دوو حزبى كۆمۆنىست
لە ولاتپكدا ھەبئت بە پىپى گوتەى لپنپن و دەبى يەكپكپان دژ بە
بەرزە‌وه‌ندپه‌كانى چپىنى كرپكار بپئت - ۋەلامەكانمان و
شپكردنه‌ۋەكانمان ھپچ سوودپكى نه‌بوو لە گەلپاندا و پوونكرده‌ۋەمان
سەبارەت بە‌وه‌ي ئپمە حزبپكى كۆمۆنىست نپن بەلكو حزبپكى كوردى
نه‌ته‌ۋەپپن ماركسپزم و لپنپنپزم بە سەرچاۋه‌ي ھزرىمان دادەنپپن لە
خەباتماندا و ئامرازپكه بۆ بەدپهپنپانى ئامانجەكانمان و چەكپكى
مپتۆدپه بۆ زانپنى مپژوو و كۆمەلگا و گۆرپانى پەپوه‌ندپه
كۆمەلپه‌تپه‌كان و ئپمە دەتوانپن بەپه‌كەۋە ھاوكارى بكەپن و خەباتى
ھاوبەش ئەنجام بدەپن چونكە ئەوه‌ي لەسەر ئاستى مپتۆدى و
پره‌نسىپى ئپمە بەپه‌ك دەگەپه‌نى زپاتر و بەرفراوانترە لە ھۆكارەكانى

جیاوازی و ناکوکی، وا دیاره ئەم ئاخاوتنانە هیچ شوینیکیان بۆ
خۆیان لە میشکیاندا نەدۆزیهوه، ئەرکه لیڕەشدا گەواهی بدهم کهوا -
کۆمۆنیستە کوردەکانمان - لە میتۆدی زانستی تینەگەیشتبوون و
نەیانتوانی لە پرەنسیپەکانی مارکسی-لینینی سەبارەت بە مەسەلە
نەتەوهیی و پەپرەوکردنە کوردیەکانی تیڭگەن، رِق و کینە
چینایەتیان بەرامبەر بە نیشتمانپەرە کوردەکان کویری کردبوون
بە تاییبەتی بەرامبەر بەو کەسانە کە لە بنەمالە ناسراویان
دەولەمەندیان پەسەن بوون. هەلۆیستیان بەرەو خراپتر پۆیشت و
گۆرەپانی نیشتمانیان بەزاند و دەستیانکرد بە دژایەتیکردن و
دوورکەوتنەوه لە "کۆمەڵە خۆیندکارانی کورد لە ئەوروپا" بە
بیانوی ئەوهی کە کۆمەڵەیهکی رەگەزپەرستی گۆشەگیرە و خۆیان
تەنها پابەندن بە چوونە ژێر ئالای "یەکیتی قوتابییانی نیشتمانی
سوریا" کە ریکخراویکی قوتابییانی بەعس بوو. گەنگەشەش لەگەڵیان
نەبرایهوه لەسەر نیشتمانپەرەری و پیشکەوتنخوازی سەرکردایەتی
یاسایی میژوویی شوپشی کورد لە کوردستانی عێراق و
هەلۆیستەکانیان دوودل و گومانلیکراو و بریندارکارانە بوون بەرامبەر
بە سەرکردایەتی بازرانی نەمر.

بیگومان پانتاییهکی زۆر ههیه له کیشه ناکوکیهکانی نیوان ئیمه و
کۆمۆنیستە کۆسمۆپۆلیتەکانی کورد و هەرۆهە حزبی کۆمۆنیستی
سوریا و زۆر بابەت و ناوێشان و مەسەلە هزری و سیاسی پەرلق و

پۆپ ھەيە سەبارەت بەم بابەتە و پيويستی بە ھەلۆستەيەکی
تایبەت ھەيە لە کاتیکی دیکە ی گونجاودا. ئەگەر بمانەوی بابەتە کە
کورت بکەینەو ە دەلێن ھەلۆیستی کۆمۆنیستەکان بەرامبەر بە
مەسەلە ی کورد بە دوو ھۆکاری سەرەکی تیکەل بەیەک بوو و
بەيە کەو ە بەستراو مەحکوم بوون، یە کە میان خۆی لە بیتواناییاندا
نواند لە دەستنیشانکردنی تایبەتمەندی ئەم مەسەلەيە و لە
رەتنەکردنەو ە ی پرەنسیپی تواندنەو ە ی نەتەو ە یی بەرامبەر بە کورد،
ئەو نەشتەرگەریە زۆرەملییە ی کە لە ھەندی ولاتی نەتەو ە جیاوازا
پوویدا و بە پیی ھەولدرائەو نەتەو ە جیاوازانە تیکەل یە کتر بکرین بە
ریگای تواندنەو ە یان و پرەگ ھەلکیشانی زمان و پۆشنبیریان.
دوو ەمیشیان خۆی لە چەوت ھەلسەنگاندنی پۆلی کۆمۆنیستەکاندا
نواند لە بزووتنەو ە ی پرزگاریخوازیدا بە گشتی. پاش ماو ە یە ک ھیزی
کۆمۆنیستە نوئیەکان سەریان ھەلدا کە بەبی دوو دلێ پابەند دەبوون
بە گەو ە ری پاستەقینە ی مارکسی-لینینی و ھەلۆیستی خۆیان بە
پوون و ئاشکرا لە بەلگەنامەکانیاندا رادەگەیاندا لە داننان بە ھەبوونی
گەلی کورد و مافی چارە ی خۆنووسینی و ھاوکاری لەگەل خەباتە کەیدا
و لە پيشەو ە ی ئەو ھیزانەش ھاوبەندی کاری کۆمۆنیستی بوو کە
پاشان بوو بە حزبی کاری کۆمۆنیست.

سوودبەخشە لیڕەشدا جاریکی دیکە بگەرپینەو ە بو ھەلۆیستی فەرمی
رژیمی بەعسی فەرمانرەوا. ئەم حزبە لە ئەدەبیات و بۆچوونە

میتۆدیه کانیدا کوردەکانی سوریا بە -کۆچبەرێکی - ناعەرەبی دادەنێت وەکو کۆچبەرەکانی دیکە ی ئەرمانی و چەرکەسی و ئاشووری و تورکمانی ... هتد. هەرۆک لە گۆڤاری "المناضل" دا هاتوو بەمەش ناوەستی بەلکو بە بینینی ئەرمانی و حزبە هەبوونی کوردەکان لە سوریا لە ئەنجامی پیلانیکی نیو دەولەتیەو بوو کە هانی کوردی داو بە دزەکردن بۆ سوریا، بۆیە دەبێت ئەرمانی دزەکردووانە بگەرێندرێنەو و لاتە پەسەنەکانیان، لە پێناو ئەمەشدا دەبی پلانی پشتیینهی عەرەبی جیبەجیبکری و سەرژمێری بەدەر بە دوایدا بێت بۆ بێبەشکردنی ئەرمانەکان لە مافی هاوڵاتیەتی و ئاسانکردنی کاری دەرکردن و کۆچیکردنیان لە گەڵ ئەنجامدانی کردەوێ ئاسایشی و سیاسی بە سوود وەرگرتن لە ئامۆژگاری و پێنماییەکانی بەدناو -مەمەد تەلەب هیلال- کە تاییبەتمەندە بە تیۆر دژ بە بزوووتنەوێ سیاسی کوردی بە پێگای بێبەشکردنی کەسە چالاکەکانی لە مافە مەدەنیەکانیان و دەستگیرکردنی خەباتگێڕانی و پاونانیان و زیندانیکردنیان و سەپاندنی گەمارۆی ئابووری و دەروونی بەسەریاندا.

هەلۆیستی گشتی فەرمی وەها بوو، بەلام ئەمە رەتکردنەوێ نێه بۆ سەرھەلانی هەندیک تاک و توێژ کە ناوێ ناوێ لە نیو پیزەکانی حزبی بەعسدا بە دیار دەکەوتن و هەلۆیستی جیا جیایان هەلەدەگرت و داوای

چاره سه ریکی گونجاویان ده کرد و تووی دیموکراتیه ت و مروقایه تیان
هه لده گرت به لام کاریگه ر و یه کلاکه ره وه نه بوون.

پاش سه رکه وتنی بزووتنه وهی سه روکی کوچ کردوو - حافظه سه د -
که پیی ده و ترا بزووتنه وهی راستکردنه وه له سالی ۱۹۷۰، هیچ
گوپانکاریه ک له ریپازی پژییم - پژییمی تاکه حزب - دا پرووی نه دا ته نها
یه ک شت نه بییت نه ویش پرووخاندنی دروشمه بریقه داره کان بوو له سه ر
ئاستی نیشتمانی و نه ته وهی که له راستیدا ته نها دروشم بوون،
هه روه ها شیوازی راگه یاندنی کوئی پهیره وکراو راگیرا که سیمایه کی
رادیکالی هه بوو به رامبه ر به کیشه ئابووری و کوومه لایه تیه کان و
کیشه ی فه له ستینی. سه باره ت به بابته تی سروشتی ده سه لات و
ئاراسته کوومه لایه تی و سیاسییه کانی و هه لوئیستی به رامبه ر به
دیموکراتیه ت و مافه کانی مروقه به پیی گه واهیدانی بزووتنه وهی
نیشتمانی و دیموکراتی سوریا و ریچکراوه جیهاینه کانی مافی مروقه
به ره و خراپتر چوو و سوریا بوو به زیندانیکی گه وره و پژییم که وته ناو
هه ندی کار و کرده وهی ناحه زی و ئازارده ر به رامبه ر به ریچکراوی
رژگاربخوازی فه له ستینی و بزووتنه وهی نیشتمانی لوبنانی، هه روه ها
بو جاری یه که م له میژووی سوریا دا پژییم که وته تیوه گلانی
پووبه پووبوونه وهی چه کداری دژی به رگری فه له ستینی و
سه رکردایه تیه یاساییه که ی. له سه ر ئاستی ناوخویشدا که وته ناو
شه ریکی چه کداری و سیاسی دژی هه ندی له تویره کانی گه لی سوریا

که کاریگه‌ریه تایه‌فیه‌کانیشی به خۆوه گرتبوو و کوشتاریکی درپندانه له شاری -حه‌ما- و له زیندانی -ته‌دمور- روویاندا، هه‌روه‌ها ژماره‌ی زیندانیه‌کان گه‌یشته ژماره‌یه‌کی خه‌یالی و پاکتاوکردن و له ناوبردن به ئامرازی جیا‌جیا و ته‌نانه‌ت به ئامرازه قه‌ده‌غه‌کراوه‌کانی نیو ده‌وله‌تیشه‌وه ئه‌نجامدران.

هه‌روه‌ها ژماره‌ی ده‌زگا‌کانی ئاسایش زیاد بوون و بوونه چه‌ندین جو‌ر له ناوچه جیا‌جیا‌کانی ولاتدا : ئاسایشی سیاسی، ئاسایشی سه‌ربازی، سالو‌خقانی ئاسمانی، ئاسایشی ده‌وله‌ت، ئاسایشی ناو‌خوی هه‌ر ده‌زگایه‌کیش لق و تایه‌تمه‌ندی و بودجه‌ی خوی هه‌یه ئه‌مه بی‌جگه له ده‌زگا‌کانی سه‌ر به وه‌زاره‌تی ناو‌خو و کۆشکی کۆماری و حزب و حکومه‌ت.

سه‌باره‌ت به په‌وشی کوردی وه‌کو به‌شیک له په‌وشی گشتی نیشتمانی، به به‌رده‌وام هه‌مان نالینی ئه‌وانی دیکه‌ی هه‌یه به تایبه‌تی هیزه به‌ره‌له‌ستکاره نیشتمانیه‌کان و خوازیارانی دیموکراتیه‌ت و له لایه‌کی دیکه‌شه‌وه ده‌که‌ویته ژیر پکیفی حاله‌ته به‌ده‌ره‌کانی تایبه‌ت به هه‌لو‌یست له به‌رامبه‌ر گه‌لی کورد و بزووتنه‌وه نه‌ته‌وه‌یه‌که‌یدا. له‌گه‌ل به‌رده‌وامی هه‌لو‌یسته‌کانی پێشوو هه‌ندی کار و کرده‌وه‌ی نوی و شیوازی داهینراویان هی‌نایه ئاراوه بو به‌ره‌نگاربوونه‌وه‌ی حاله‌تی کوردی، پلانه شو‌قینیه‌کان به‌رده‌وام بوون به شیوه‌یه‌کی خیراتر به‌لام بی ژاوه‌ژاو و به ئامرازی -هیور- و ئه‌وه‌ه‌نگا‌وانه‌ی مابوون له

جیبه جیکردنی پشتینهی عه ره بی و به عه ره بکردنی ناوچه کوردیه کان ته واو کران و پیژهی ده ستگیرکردن و پاونان و ده رکردنی کورده کان له فرمانبه ریستی به رابه ر بوون و پیژهی بانگکردن بو لیپچینه وه گه یشته لوتکه، له میانی ئه و سی سالهی سه رده می - بزووتنه وهی راستکردنه وه - شیوازی نوی سه ریان هه لدا له رفتار کردن له گه ل کیشهی کورد. ده زگایه کی ته رخانکراو به فایلی کوردی دامه زرانده که پسپور و سالو خده ر و تایبه تمه نده کانی خوئی و بودجهی تایبه تی خوئی هه یه و پوئی ریخهر ده بینئی و سوود له کاره کانی گشت ده زگاکی دیکه و ه رده گری، هه روه ها ئه وهی په یوه سته به کورد گواسترایه وه بو ئه م ده زگایه ئه مه ش واتای به رده و امبوونه له سه ر ئه وهی کیشهی کوردی به مه سه له یه کی ئاسایشی داده نریست و پیویستی به به ریوه بردنیکی ئاسایشیه. پاشان ده سته کرا به وه به ره یانی په یوه ندیه کانی سوریا له گه ل لایه نه کوردیه کانی عیراق بو به رژه وه ندی خوئی و هه ندی جاریش سوود وه رگرتن لییان بو ئازار گه یاندن به کورده کانی سوریا به هوی ئه و په وشه سه ختهی که له سه ره تاکاندا دوو چاری بزووتنه وهی کوردی هات له عیراقدا، جه لال تاله بانیش دوو دلی نه ده کرد له پیشکه شکردنی خزمه ته کانی خوئی بو پژی می سوریا و پراگه یاندنه کانی خوئی ده دا وه کو: "هیچ کیشیه کی کوردی نیه له سوریا" یان "ئه رکی سه ره کی کورده کانی سوریا ئه وه یه بچنه ناو حزبی په که که". ده بی ئه وه ش به ئاشکرا پابگه یه نین

که‌وا پڙیمی سوریا توانی بزووتنه‌وهی کوردی له عیراق بیلایهن راگریت له به‌رام‌بهر کیښه‌ی نه‌ته‌وهی کورد له سوریا و مافه‌کانیان و خواست و نازاره‌کانیان هندی جاریش هه‌بوونیان. پیویسته لیږه‌شدا پوون بکه‌ینه‌وه که جیاوازی له‌سه‌ر پیناسه‌ی به‌رژه‌وه‌ندیه‌کانی کوردی عیراقه که هه‌رگیز پیویستی به -نکو‌لیکردن- نیه له هه‌بوونی کورد له سوریا به‌لکو کورده‌کانی سوریا قولایی ستراتیژی کوردی عیراق پی‌کدینن و له هه‌مان کاتیشدا پیویست ناکات کوردی عیراق ئه‌رکی کورده‌کانی سوریا به‌جیبینن له وه‌دیپینانی ئامانج و خواسته‌کانیان. بارزانی نه‌مر زور جار خوی هه‌لده‌قورتانده لای حکومت‌ه‌کانی سوریا بو به‌ردانی زیندانیه سیاسی‌ه‌کانی کورد و که‌مکردنه‌وه‌ی نازاره‌کانیان له‌وانه‌ش ئاراسته‌کردنی نامه‌یه‌ک بو دکتور نوره‌ددین ئه‌له‌تاسی سه‌رۆکی پیشووی سوریا بو ئه‌م مه‌به‌سته هه‌روه‌ها راگه‌یاندنی کوردی عیراق له‌سه‌رده‌می بارزانی نه‌مردا ره‌وشی کورده‌کانی سوریایان ده‌خسته پوو له خه‌بات و ئه‌له‌ت‌خاخی و ئییزگه‌ی ده‌نگی کوردستانی عیراقدا.

عه‌بدوللا ئوجه‌لانی سه‌رۆکی په‌که‌که هه‌رچی هه‌بوو له توانا و خزمه‌تکردن پیشک‌ه‌شی به به‌رژه‌وه‌ندی سیاسی‌ه‌تی سوریای کرد تا ئه‌و راده‌یه‌ی رایگه‌یاند که‌وا کورده‌کانی سوریا له باکووره‌وه هاتوون و پیویسته به ریگای حزبه‌که‌ی ئه‌و بگه‌رینه‌وه ئه‌وی، شو‌قینیه‌کانی وه‌کو موقه‌دمی پیشووی ئاسایش و یه‌کیک له ئه‌نجامده‌رانی پلانی

پشتینهی عه ره بی - منذر الموصلی - ئەم قسانە ی - سەرۆکی
نەتەوەیی - قۆستەووە لە خستنه پووی نکولیکردن لە هەبوونی
میژوویی کورد لە سوریا. هەرۆهە پزیم توانی کورداندنی مەملانی
بەینیتە ئاراو لە نیوان پزیه کانی بزوتنهووەی نەتەوەیی کورددا و
بەشداری لە هەلگیرسانی شەری کورد و کورد بکات و لە ناو پراستی
نۆه دە کانی سە دە ی پابردوودا بە پزگی پە کە کە وە سەر پەرشتی
پراستە و خۆی هەلمەتە سەربازیه کانی دژ بە پارتی دیموکراتی
کوردستانی عێراق کە ناسراو بە پیلانی - ئۆکۆردیۆن - بکات،
هەرۆهە پزیم یەکیک بوو لە خوازیارانی بەستنی دیداری سی قۆلی
لە گەل تورکیا و ئێران بە مە بەستی خنکاندن فی دپالیه تی کوردی و
پاکتاوکردنی دەستکەوتە کانی گەلی کوردستانی عێراق.

کۆمەڵە ی خۆیندکارانی کورد لە ئەوروپا:

کۆمەڵە ی خۆیندکارانی کورد لە ئەوروپا بە کۆنترین پزیکراوی
نەتەوەیی کوردی دادە نریت لە ئەوروپا، ئەو قوتابیه کوردانە
دایانمە زانند کە لە ولاتانی ئەوروپادا دەیانخویند هەر لە گەل یە کە م
جاری گەیشتنی پزیه نگە کانیان بو زانست وەرگرتن لە زانکۆکانی
ئەوروپا. ئەو پزیکراوێکی کوردستانی بوو بوو هەر
قوتابیه کی کورد هەبوو لە هەر چوار پارچه کانی کوردستان بچیتە
پزیه وە، زۆر خزمەتی گرنگیشی بە خەباتی نەتەوەیی کورد گەیانند،

بوو به پالپشتیک بۆ تیکۆشانی ناوحو و سهکۆیهکی پراگه یاندن بۆ خستنه پووی مهسهلهی کورد له بهردهم پرای گشتی جیهانی و تاکه سهرچاوه بوو بۆ ههوالهکانی کورد و مهسهلهی کورد و بزووتنهوهی نهتهوهیی سیاسی. به درێژایی شۆرشی ئەیلوولیش ئەم کۆمهلهیه ئەلقهی بهیهکگه یاندنی شۆرش و دهرهوه بوو، پۆژنامه نووسان و پیاوانی پراگه یاندنی بیانی بۆ ناوچهکانی شۆرش دهنارد و ههوالهکانی بلاوده کردهوه.

ههندیك له كوردهکانی سوريا پۆلیکی بهرچاویان ههبوو له دامهزراندن و پێشخستنی ئەم کۆمهلهیه لهوانه نوره ددین زازا و عیسمهت شهریف وانلی.

پاش سه رهه لانی ناکوکی له شۆرشی کوردی و پارتیدا له عیراق وهکو پێشتریش باسمان کرد ئەم ناکوکیه بهرفراوان بوو و گه یشته جهستهی کۆمهلهکه و ململانی دهستی پیکرد له سه رهتهوهی کێ دهست به سه رکارهکانی ئەم پیکخراوه تیکۆشه رهدا دهگریت، ههچ شوینیکیش نه بوو بۆ چاره سه ری مامناوه ند یان هه ولدان بۆ هیورکردنه وهی بارودۆخ و هاریکارکردن له پیناو به پێوه بردنیکی هاوبه شی فراوان له نیوان گشت لایه ن و په وته کاندای دوورخستنی کۆمه له له -یه کبرینه وهی حزبی- به تایبه تی وهکو وتمان پیکخراوه که ته نها پابه ست نه بوو به به شیکی کوردستان به لکو پیگیر بوو به به رنامه یه کی نه ته وهی کوردستانی.

پاش به ستنی کۆنگره‌ی سالانه‌ی گشتی له به لگراد که برپار درابوو له کۆتایی سالی ۱۹۶۷ ببه ستریت و تا سه‌ره‌تای سالی ۱۹۶۸ به‌رده‌وام بوو سه‌رکردایه‌تی حزب بانگه‌یشتنامه‌یه‌کی پیگه‌یشت تیادا داوا ده‌کات نوینه‌ری خو‌ی بنی‌ریت بو ئاماده‌بوون له‌و کۆنگره‌یه‌دا. سه‌رکردایه‌تیش منی راسپارد بو ئه‌م ئه‌رکه، دوا‌ی به‌ده‌ست خستنی پاسپۆرتیکی قه‌لبی‌سوریایی چوومه به‌یرووت. له‌وی‌شه‌وه به‌ره‌و سو‌فیای پایته‌ختی یوگوسلاقیای پی‌شوو -به‌لگراد- رۆیشتم و یه‌کسه‌ره په‌یوه‌ندیم به‌ کورده سوریا‌یه‌کانی ئه‌وی کرد و بینیم که‌وا ژماره‌یه‌ک له‌وان به‌لکو زۆربه‌یان هه‌لو‌یستیان به‌ لای ره‌وتی -۶۶- دا یه‌کلا کردبووه‌وه و به‌لکو زیاتریش تا ئه‌و راده‌یه‌ی که ئه‌و باب‌ه‌ته‌یان کردبوو به‌ کیشه‌ی ناوندیان. له‌ میانی دانوستاندنم له‌گه‌لیاندا هه‌ولمدا بایه‌خه‌کانیان یه‌که‌م جار بخه‌نه سه‌ر ره‌وشی کورد له‌ سوریا و هه‌لو‌یستی نه‌ته‌وه‌یی دروست وه‌رگرن، دیداره‌که‌ی پیش چه‌ند مانگی‌ک که له‌ گه‌ل رابه‌ری شو‌رش بارزانی نه‌مر ئه‌نجامم دا‌بوو بو شو‌رقه‌ کردن و بو‌چوون و سه‌رنجه‌کانی خو‌م به‌ هه‌موو راس‌تگۆیی و قه‌ناعه‌ته‌وه بو باس‌کردن.

له‌ میوانخانه‌دا چاوم که‌وت به‌ سکرته‌یری پارته‌ی دیموکراتی کوردستان حبیب محمد کریم که به‌ ناوی حزبه‌که‌یه‌وه ئاماده ببوو پی‌ی ووتم - هیلکه‌ی قه‌پان- له‌و مملانییه‌دا کورده‌کانی سوریا‌نه و ئه‌وانه ئه‌گه‌ر بیانه‌ویت ده‌توانن باب‌ه‌ته‌که بو به‌رژه‌وه‌ندی شو‌رش یه‌کلا بکه‌نه‌وه،

به لام زۆربه يان دژ به ئيمه ن. پيم گووت هه لويستي حزيمان زانراوه و
يه كلايه و نه و هه لويسته به هه موو نه مانه تيکه وه بو گشتيان شروقه
ده که م شه پرزه ييشي به ئاشکرا پيوه ديار بوو به تايبه تي جه لال
تاله بانيش گه يشتبووه نه وي و هه ره شه يه کی ئاخراوي خزاندبوو که وا
ئاماده ي پووبه پووبووه نه وه يه کی هزريه له گه ل -حه بييدا- و
ئاشکراکردني گشت په ره کان, که نه ميش پي و وتم که وا خو ي ناخاته
نيو نه و گيژاوه دا. دانيشتنی کردنه وه ي کونگره ده ستي پيکرد و
ميوانه کان و وته کانی خو يان خو ينده وه و سييه م و وته ش دوای هه ردوو
به رپرسه کورده کانی عيراق و ته ي من بوو که وه کو -مينيکی
کاتکراو- بوو و شتيکی کتوپري هه راسانکار بوو بو هه نديکيان,
هه لويستي جيگيري حربه که مان راگه ياند به لای شوپش و رابه ره که ي
بارزانی که شه رعيه تي شوپش و حزب و نه ته وه ده نوينييت، و هه موو
نه و درو و ده له سه و پرپواگه ندانه ي له لايه ن ره وتی (جه لال-
ئيبراهيم) ده رده چن هيچ بنه مايه کی راستی نيه و بارزانی چه په به
واتا زانستي و نه ته وه يي و نيشتمانی و مروقا يه تيه که يه وه،
کوومه له که ي دیکه ش په يوه ندي نه يني ده هونيته وه له گه ل پرژيمي
سوريا که ئيستا پيلانی پشتينه ي عه ره بي نه نجام ده دات.

پاش و وته که قوتابيه کورده کانی سوريا به تايبه ت هاتنه لام و
ده ستیان کرد به پرسيارکردن و ليپيچينه وه هه روه ها ژماره يه که له

هه قالانمان به ديار كه وتن ئه وانه ي كه پيش ئه وه له حاله تيكي
وونبووندا ده ژيان.

ئه نجامه كاني كو نگره له به رژه وه ندي ئيمه بوو، شته كه سه راوبن بوو و
ده سته ي به رپوه به ري له ده ستي - جه لاليه كان - گه رايه وه و
ده سته يه كي نيمچه هاوبه ش دروست بوو و ئه وان لي ي به دور
كرانه وه. شه ويكيان له كاتي به ستنى كو نگره كه دا كه من له ژوورى
خوم كه وتبووم گويم له لي داني ده رگا بوو، ده رگام كرده وه بينيم
جه لال تاله باني و كه مال فوئاد و كه مال خو شناو پووبه پوو له پيشم
وه ستاون به بي ده ستوور وه رگرتن هاتنه ژووره وه، جه لال ده ستي
كرد به قسه كردن به ده نكيكي به رز و به هه لچوونكي زوره وه و
هيش كردن بو سه ر من و بو سه ر حزيمان، هه ولم دا گه نكه شه كه
بخه مه وه ته رازووه - ديموكراتيه كه ي - خو ي به لام سوودي نه بوو و
ئه گه ر كه مال خو شناو خو ي تيه لئه قورتاندايه شه ره ده ستمان
ده كرد. پاشان ئه و ميوانه - ره زا قورسانه - ژووره كه ميان جي هيشت
به لام پاش ره فتارى نارپك و به زاندى سنوورى ئه ده ب.

له رپگاي گه رانه وه مدا به رپگاي وشكاييدا چوومه توركيا، من و
حه بيب محمه د كريم و دارا عه تار بووين به ئوتومبيلي ئه وه ي دوايي
رپويشتين له ئه سته نبول دوو رپوژ راوه ستاين و له وي له گه ل هه قاله
قوتابيه كانمان كو بووينه وه، پاشان به رده وام بووين له رپگامان تا

ئەدەنە و ھەقالانم بەرەو سنووری عیپاق و منیش پراوەستام بۆ ئەوێ
بەرەو بەیرووت بە فرۆکە بەرپێ بکەوم.
پاش ئەم کۆنگرەییە ئامادەیی سێ کۆنگرەیی دیکە بووم لە کاتی
لەیه کتر دووردا.

دەستگیرکردن و بەندیخانە:

گەیشتمە بەیرووت و لەوێ بە بەردەوام دیدارم لەگەڵ ھەقالانماندا ساز
دەکردن و پەوشی - کۆمەڵەیی خویندکارانی کورد لە ئەوروپا - و
پووداوەکانیم بۆ شروۆفە کردن. پاشان بەرەو دیمەشق پۆیشتم، کە
پیش مانگیك بە ھۆی - ناسنامەیی کەسی - دەرچوو بووم بەلام
ئاسایشی گشتی سوریا پاش لیووردبوونەوێ لێی منیان دەستگیر کرد
و لەگەڵ ھێزیك منیان پەوانی پایتەخت کرد، شەویك لە نیو
گرتوو خانەیی - ئەلئەمانات - مامەوێ و بەیانی پۆژی پاشتر منیان
گواستەوێ و بە سەر سێ نووسینگەیی سێ دەزگای ئاسایشیدا
گەپاندەیان ھیچیان منیان وەرنەگرت گواپە بابەتە کە پەپوێندی بە
تایبەتمەندی ئەوانەوێ نیە. لە - ئاسایشی سیاسی - گیرسامەوێ لە
زیندانیکیی ناسراو بە - قەسری شیخ تاج - کە (تاجەددین حوسەینی
سەرۆکی پێشووی دەولەت بوو) لە ناوچەیی - ئەلحەلبوونی - و
خستمانە ژووریکەوێ کە ۱۵-۳۰ گرتووی تێدابوو ژمارە کە لە
بەرزبوونەوێ و نزمبوونەوێدا بوو، ئەو کەسانەیی ئەوێ سەر بە لایەنە

سیاسیه جیاجیاکان بوون له نیوانیاندا کهسی وا هه بوو که تاوانبار بوون به کارکردن بو ئیسرائیل و ولاته عه ره بیه کان - لوبنان و ئوردن -، له وی له گه ل گه نجیکی مه سیحی فه له ستینی کو بوومه وه که خه لکی حه یفا بوو، داهیژرا بوو له ئه نجامی ئازاردانی زوره وه و تاوانبار کرابوو به کارکردن بو به رژه وه ندیه کانی ئیسرائیل، چونکه دواى شه پى حوزه يران له سهر سنوور ده ستگیر کرابوو کاتیك هه ولى ده دا بیته ناو سوریاوه (سالآ ده پۆن و من ئەم گه نجه له نووسینگه ی سه رۆك عه ره فات ده بینمه وه و ناوی - عیماد شه ققور - بوو و راپوێژکاری سه رۆك بوو بو کاروباری ئیسرائیلی و یه کیك بوو له کادره کانی بزووتنه وه ی فه تح تاكو ئیستاش براده رایه تیه کی به هیژم له گه ل ئەو خه باتگیڤه فه له ستینیه پته وه ماوه) هه روه ها نزیکه ی مانگیك له ته نیشته پیاویکی ئاینی مه سیحی ره وشته به رز بووم که ده ستگیر کرابوو به هوی راپوړتی یه کیك له پاره وه رگرانی پاس کاتیك ئەو پیاوه له شاروچکه ی خوی ده چوووه دیمه شق و له پێگادا سه ربازه سوریا یه کانی بینى بوو دواى شکه ستی شه پى حوزه يرانى سالی ۱۹۶۷ و له هه سه رته ی دیمه نه که گووتبووی: "سه ربازه کانمان ئەمجاره به پئی په تی گه رانه وه ئومیده وارم له خوا جاریکی دیکه به پروتی نه گه رینه وه". رۆژیکیان له و درزه جیاکه ره وه یه ی نیوان ئیمه و دالانی سه ره کی که به ره و به رپوه به ری گرتوو خانه که ده چوو که ئەفسه ریکی به پله ی عه مید بوو له ویوه به یه که وه بینیمان کچیکی بالآ به زی قژ

رەشى تاريك و خاوهن جوانيهكى زۆر، بەرەو نووسىنگەى بەرپۆه بەر دەپرات، هيچ لە دەست - باوكە ئاينيه رەوشت بەرزەكە - نەما تەنات گريان نەبى و دەستىكرد بە منەمن و خویندەنەوہى ھەندىك لە ئايەتەكانى ئىنجىل. پىم گووت چىبووہ؟ وەلامى نەدايەوہ. بە زۆرەكى جىم نەھىشت و پاش تۆزىك مەيلى پىدام و داواى لىكردم كە بۆ هيچ كەسىك نەيدركىنم و گووتى: "كچەكە كچى منە و قوتابى زانكۆيە ھەستم بە شكاندەنەوہ كرد كاتىك كە بينىم ھەولى پرزگار كردنم دەدات بە رىگاي پەيوەندى كردن بەم چەپەلانە لە ئەفسەرانى سالۆخانى كە هيچ بەزەيى ناكەن." ھەندىك ھىورم كردهوہ و دلنەوايىم دايەوہ، رۆژى پاشتر مائئاوايىمان لە -باوكەكە- كرد بە رىزىكى زۆرەوہ. پاش دەرچوونم لە گرتوووخانى قەلا بە رىكەوت لە دىمەشقم بينى و پەيوەندىمان بەردەوام بوو و بانگەھىشتى كردم بۆ -ئەبرەشيەتەكەى- خۆى لە دەورو بەرى دىمەشقادا.

كەش و ھەوا سارد بوو لەمانگى يەكەمى سالى ۱۹۶۸ و ئازاردانەكەش -رۆتىنى بوو- فەلاقەكردنى بەردەوام و پاشان ھاويشتنە ناو گۆمى ئاوى بەستراو لە گۆرەپانەكەدا بەم شىوہيە ماوہى دوو حەفتە مائىنەوہ. پاشان لە لايەن بەرپۆه بەرەوہ بانگگرام كە ئەفسەرىكى رۆشنبىر و ھىمنى چىاي دروز بوو لە بنەمالەى -نصر-. زۆر بە درىژى لىكۆلئىنەوہى لەگەلدا كردم. پىشترىش لە مەكتەبى سياسى پىش دەستگىر كردنم رىكەوتبووين كەوا ھەريەك لە

عوسمان سەبرى و محەمەد نىۆ و سەلاح بەدرەدىن دەبىت لە كاتى دەستگىركردنىان دانبنىن بەوہى ئەندامانى سەركردايەتىن و بەرگرى لە پىرۆگۆامى حزب بكەن. زانىم كەوا ھۆى راستەوخۆى دەستگىركردنم ووتەكەمە لە كۆنگرەى كۆمەلەى خویندكارانى كورد لە بەلگراڊ. چۆن راپۆرت بەم خىرايىيە گەيشت نازانم؟!، بۆ زانىنىش جەلال تالەبانى راستەوخۆ لەوئوہ بەرەو ديمەشق ھاتبوو، كەچى من ناتوانم ھىچ كەسك تاوانبار بكەم بە ھۆى نەبوونى بەلگەوہ. ھەلبەتە ئەمە بىجگە لەوہى ئاسايشى سوريا پيشتر رەوش و پۆلى منى لە حزبدا دەزانى بەلام ناوى من بەر لە كۆنگرە ھىشتان بەسەر خالە سنوورىيەكاندا بلاونەكرابووئوہ. كارى لىكۆلئىنەوہ سى جارى خاياند و لە سنوورى ئەوہى كەوا من لە سەركردايەتيمە و بەرپرسم سكرتيرى گشتيە و من راسپىراوم بۆ كاروبارى راگەياندن و ھىچ كەسك دىكە ناناسم بىجگە لە سكرتيرى گشتى و محەمەد نىۆ، سەبارەت بە كۆنگرەش وتم من بانگھىشت كرابووم كۆمەلەكە كۆمەلەيەكى پەتى قوتابيانە. لەو ماوہيەدا پۆژىك لە گرتووخانە پىيان راگەياندىن كەوا بەرپرسيك سەردانمان دەكات بە مەبەستى پشكنين و ئاگاداربوون لە رەوشى گىراوہكان. بەراستيش سەرھەنگ -عەبدولكەریم ئەلجوندى- ئەندامى سەركردايەتى ھەرىمى حزبى بەعس و بەرپرسي يەكەمى ئاسايش سەردانى كردين. دەستى كرد بە قسەكردن بۆ چەند خولەكك لە گەل ھەريەك لە ئيمە و لە ھۆى دەستگىركردن و ماوہكەى دەپرسى، و

خه لکی چ شوینیکه؟ که گه یشته لای من له هوی دهستگیرکردنی
پرسی وتم: "به هوی مهسه لهی کورد" به ووردی ته ماشای کردم و
پاش ماوهیهک ووتی: "دهتهوی دهولهتی کوردی پیک بیئی؟" وه لامیم
نه دایه وه. پاشان به رده وام بوو گووتی: "مافی خوتانه کورپی خوم".

رهنگه تاکه کهس بووبم که له دهست جنیوه کانی ده رچووبم چونکه
بینیم که -ئه لجوندی- زور توند و جنیوده ره. پاشان زور بیرم
کرده وه که بو ئه م هه لویسته نادوژمنکارانهی نواند؟!، پاش
گواستنه وهم بو گرتوو خانهی قه لآ و کو بوونه وهم له زینداند له گه ل
کورپه مامه دهستگیرکراوه کهی -خالد ئه لجوندی- سی سه روکی یه کییتی
سه ندیکای کریکاران له سوریا، زانیم که وا ئه و پیاوه ناسراوه به
هه لویستی لایه نگرانهی بو مافه کانی کورد و به ریگا تایبه تیه کانی
خوی نامه گوپی له گه ل بارزانیدا ده کرد.

منیان له -قه سر شیخ تاج- گواسته وه بو بنکهی پولیسی سه ربازی و
شه ویکی سه ختم به سه ر برد که سه ره رای هه موو ئه و ئازاردانه
جه ستهیی و دهروونیهی قه سری ره حمه تم بو شه وانی ئه وی ده نارد.
پوژی دواتر منیان گواسته وه بو بینایه کو نه کهی په رله مانی سوریا بو
به رده م جیگری گشتیی دادگای ئاسایشی بالای دهولهت، مولازمی
یه که م -علی عبدو الظاهر- جاریکی دیکه دهستی کرده وه به
لیکولینه وه له گه لم به ئاماده بوونی هندی که سی که نه مده ناسین.
سه رم سوپما له نه فامی ئه م جیگره گشتیه (که خه لکی -ئه لرستن- ه

و له دهستهی -العماد مصطفى طلاس-ه) و بی ناگایی له کیشهی کورد و تهناهت له رهوشی سیاسی له سوریا، بو نمونه له کاتی لیکولینه و هدا ویستی به سه رمدا بسه پیینی کهوا وشهی پارتی واتای نه ته وهی کورد ده گه یه نیی و سوور بوو له سه ر ئه م رایه ی، پاشان وه لامیم دایه وه کهوا وشه که لاتینییه و به واتای حزب یان کومه له دیت و ئه م وشه یه نیستا له زمانی کوردیدا به کار دیت و باوه. پاشان کاتی گواستنه وه م هات بو زیندانی -قه لای مه ده نی، له و ده وریه پۆلیسیه ی گواستنه وه ی منی پی راسپیردرابوو به ریکه وت یه کیک له هه قالانمان که سه رباز بوو و ده رهاویشته کرابوو بو ریزی پۆلیس له ناو ئه و ده وریه دا بوو و منی ناسیه وه و زور نیگه ران بوو به دیمه نه که و پاشان کاتیکی قوسته وه کهوا به راده رانی نه یبینن و به کوردی پرسیا ری لیکردم ووتی: "تو هه قال سه لاح به دره دینی وا نیه؟" به ئه ری وه لامیم دایه وه.

چوومه قاوشی چوارده که تایبته بوو به و گیراوانه ی که هیشتا له سه ر لیکولینه وه دان، له وی چاوم که وت به خالد ئه لجوندی و جیگره که ی حوسین پزق و هه ندی که سانی دیکه ی سه رکردایه تی حزبی رزگار یخوازی نیسلامی و سه عید هه داد که به ریوه به ری چاکسازی کشتوکالی بوو له هه سه که له و سه رده مه ی که محمه د هه دهر پاریزگار بوو و دیار بوو به تاوانی -ناده ستپاکیه وه- گیرا بوو و وای لیتیگه ی شتم کهوا بیگونا هه و بووه ته قوربانی سیاسه ت و

به رژه و هندیه کانی پاریزگار، دوی به ربوونیشی به ماوهیهك له شاری
حه ماه تیرو کر. پاش ماوهیهك - سامی ئەلجوندی - یش پیمان
گه یشت که نووسەر و سهرکردهیهکی حزبی به عس بوو و بالوویی
سوریا بوو له پاریس و بانگهیشت کرابوو که وا حکومه تیکی نوئی
پیکهینیت به لام له فرۆکه خانه یه کسه ره دهستگیرکرا و هینرایه
زیندان، بهردهوام به گالته دهیگوت: "مادام نه مانتوانی حکومهت له
دهره وه دروست کهین له زینداند دروستی ده کهین و سه لاج
به دره دینیش ده کهینه وه زیری کاروباری کوردی" پاش ماوهیه کیش
پیشوازیمان کرد له - محمه د مه عرف - ئەفسه ری ناسراوی سوپای
سوریا. شه ویکیانیش - یوسف ته حتوح - ی به پیره بهری بهش له
- ئاسایشی سیاسی - ئاماده بوو و به ره و قاوشی ژماره ۱۲ پویشت و
گشتیانی درخست، هه مووشیان سیاسی ته مه دار بوون و سه ری
گشتیانی تاشی و له سه ری هه ریه کیکیانی سه پاند که وا موویهك
بخواتن وه کو شکانده وه و سووکایه تی پیکردن هه روه ها دهستی
به سه ره موو په رتوو که کانی ئەوی داگرت و سووتاندنی و
که لوپه له کانی ئەوانی فریدا.

له یه کهم سهردانی ئاساییدا که سهردانه کان هه فته ی دوو جار بوون
جاریك بو ئافره تان و جاریك بو پیاوان، ژمارهیهك له هه قالان
سهردانیان کردم، چونکه پۆلیسه که ی هه قالمان ئاگاداری
سهرکردهیه تی کردبووه وه و له سهردانی دووه مده هه قالانمان له پیزی

پۆلیسدا به ناوی خۆیان تۆمار کرد بۆ نۆبه گرتن و بهردهوام
نۆبه داریان له بهردهم قاوشی ئیمه دهگرت و سهردانه کانیان
رێکدهخست. ئەمەش پشتگیریهکی گهوره بوو بۆ ئیمه له پووی
دابینکردنی خۆراك و پهرتووک و گوێزان و بیجگه له نامه گۆرینهوه له
گهڵ سهركردایهتی و سكرتیۆری گشتی به شیوهیهکی تایبەت كه له
ژێر هیشتنهوهی زۆرهکیدا بوو. ههروهها بهرپرسی چیشتهخانهی
زیندان کابرایهکی کورد بوو و برادهرمان بوو ئەویش پهزلی له گهڵدا
نهکردین. سهبارەت بهو بابەتەش هه‌رگیز سه‌ردانه‌کان و سوژه
دایکانیه‌که‌ی خانم -شادیه- ی خیزانی ئاپۆ -ئۆسمان- له بیرم ناچن
که هه‌موو هه‌فته‌یه‌ک خواردن و جلی پاکی بۆ ده‌هینام. زۆرجار داوام
لێکرد واز له سه‌ردانکردنم بێنیت و زه‌حمه‌تی پێگای هاتن بۆ زیندان
نه‌گریته‌ به‌ر، به‌لام سوودی نه‌بوو، منیش له به‌رامبه‌ر گه‌وره‌یی و
شکو‌داری یادی ئەو خانمه -چه‌رکه‌سیه‌ مه‌زنه- جگه له چه‌مینه‌وه
هیچی دیکه‌م بۆ نیه، که ئازاره‌کانی ئەو که‌متر نه‌بوون له ئازاره‌کانی
-عوسمان سه‌بری- ژيانیکی پر له گرتن و پاونان و کوچکردن ژیا.
سلاوت لیبی و په‌حمه‌تی خوات له سه‌ربی ئەه‌ی "دایکی هۆشین".
پاش نزیکه‌ی سالیك نېمچه لیبوردنیک ده‌رچوو به ناوی -به‌ردانی
کاتی- که تایبەت بوو به سیاسیه‌کان و منیشی گرتەوه. به‌ره‌وه مالی
-عوسمان سه‌بری- چووم و پیی گووتم که‌وا یه‌ک له هه‌قالانی
سه‌ركردایه‌تیمان لی‌ره‌یه و به‌رپرسیکی گه‌وره له ده‌زگای ئاسایش

دهیهوی بمانبینیت و پیش دوو رۆژ له گهلی کۆبوومه تهوه و کۆبوونه وه که پۆزه تیقانه بووه، پاشان داوای لیکردم که خۆم ئاماده بکه م بۆ ئهوهی له گهلی برۆم بۆ دیداری دووه م. له پۆژی دواتر چووینه نوسینگهی ئهوه بهرپرسه که پیموایه له -پردی سپی- بوو که ئهفسهر -محهمد عهلی ئهلابلسی- ی سه رۆکی هۆبهی ئاسایشی سیاسی بوو. پیاویکی خۆشه و یستبه خش بوو خۆی به چهپی به عس داده نا و برۆای به سۆشیالیزم و یه کسانی له نیوان گه لانداهه بوو، پیشنیاری کرد که گفتوگۆیه کی قول له نیوانماندا دروست بیت به لکو بگهین به چاره سه ریک بۆ مه سه له ی کورد.

پیشنیاره که مان ره تنه کرده وه به لکو هانمان دا بۆ ئه م هه ناسه نوئییه و پیشه وازیمان له و ئاراسته نوئییه ی لایه نی به عسیه کان کرد و داوی چه ند کاتر می ریک له وتووێژ ریکه وتین که وا جار یکی تر دیدار نوی بکه ی نه وه. پاشان زانیم که وا کۆمه له ی -سه لاح جه دید- خولیکی خیرای بۆ نزیکه ی ۱۰۰ که س له کادره پیشکه وتوو هکانی خۆی کرد بووه وه له وانه ی که برۆانامه ی مافیان هیه و به سه رۆکی هۆبه کانی ئاسایشی سیاسیان دامه زران دبوون له سوریا، ئه مه ش یه که م وه کو هه ولێک بوو بۆ کۆنترۆل کردن له به رامبه ر مه ترسیه کانی ده سه لاتی -حافز ئه سه د- و دووه می ش ئه نجامدانی چاکسازی له ده زگا ئاسایشیه کانداه. له لایه کی دیکه وه وه ک -ئیبراهیم ماخۆس- ی وه زیری ده ره وه ی پیشه ووی سوریا له جه زائیر پیی راگه یاندم

كۆمهلهكه يان ئەو كات برپياري دابوو بناغهكه يان به رفاوان بكن و به سهر لايه نه سياسيكاندا ببنه وه و رپهفتار له گهله كورد بكن له سوريا و عيراقدا، -عه بدولكه ريم ئەلجوندی- راسپيڤردرابوو بۆ ئەوهی كه ناليك له گهله بارزانيدا بكاته وه به رپيگا تايبه تيه كانی خوی نهك به رپيگای بزووتنه وهی كوردی له سوريا كه رهنه دهستی تيگه وتبی و تووشی قۆستنه وه بیته له لايه ن كۆمهلهی ديكه وه. به پيی قسه كانی ئاراسته كه وابوو كه گفتوگو له گهله بزووتنه وهی كورد له سوريا بكریت.

به رپيگای حه له به وه و به شه مه نده فه ری -ئۆتۆماتريس- چوومه قامشلی، خزم و براده ران و هه قالان له پيشوازيمدا بوون، پاش چه ند رۆژيک به رپيگای هه قالیکه وه هه واليکم پيگه يشت گوايه -خه ليل جه هماني- ی سه رۆکی هۆبه ی سياسي له جزيره كه نووسينگه كه ی له قامشلۆ بوو ده يه ويته من ببينيته، وه لامي منيش ئەوه بوو كه وا من بۆ لای هيچ كه سيك نارۆم مه گهر به برپياري راکيشانی فه رمی نه بيته. پاش ئەوه ديسان داخوازی خوی دووباره كرده وه -دوای هه مواركردنی- به داوه تکرردنمان بۆ فنجانيکی قاوه له مالى خوی.

ئهمه ش پرويدا، بينيم ئەم پياوه به زمانی -ئه لنابلسی- و به هه مان ئاراسته یی ئەو قسه دهكات به لام ماوه و ماوه له نيو قسه كانيدا هه ندي هه رپه شه ی ئاخراو دهكات سه باره ت به وه ی ئەگه ر ئيمه هه لسين به سووتاندنی به ره می -کيلگه كانی ده ولته- ئەوه ش به -

هیلکی سوور- داده نرا، له میان و توویژه کانماندا له دیمه شق و قامشلی له گهل ئەم ههردوو بهرپرسه له ئەنجامدا دهیانویست ههلوێستی سیاسیمان به رهو هیورکردنه وه ببهین و واز له هاندان دژی مهسه له ی پشتینه ی عه ره بی بئین و گشت چالاکیه ناوخوی و دهره کیه کانمان راگرین و ببین به زورنای پروپاگه نده بو پزیم به گشتی و کومه له ی -سه لاح جه دید- به شیوه یه کی تایبته ت، له گهل ناماژه کردن به هه بوونی کهسانی دیکه ئەگه ر ئیمه رازی نه بین - کهسانی دیکه ش راستره وه کان بوون- . ئەمانه ش هیچیان پووی نه دا و ئیمه ش به رده وام بووین له سه ر پێبازه که مان به بی دوودلی. کاردانه وه له لایه نی دیکه وه خیرا پوویدا و بریارێک دهرچوو له جیگری دادوه ری عورفی -محهمه د عید عه شاوی- ی ئەندامی سه رکردایه تی هه ری می و وه زیری ناوخۆ به بیبه شکردنم له له هه موو مافه مه ده نیه کانم به بیانوی ئه وه ی من مه ترسی دروست ده که م له سه ر ئاسایشی ده ولته ت، هه روه ها پاله په ستۆ له سه ر عوسمان سه بری زیاد کرا به رێگای بانگکردنی و چاودێری خستنه سه ری و هه ره شه ئاراسته کردنی. ئەم هه لوێسته نه گه تیقه ی ده سه لات له کو تاییدا گه یشته ئه وه ی جارێکی دیکه له به رده م دادگای ئاسایشی بالای ده ولته تاماده ببینه وه. به م بۆنه یه شه وه ئیمه یه که م وه جبه بووین له بزووتنه وه ی نه ته وه یی کوردی که بخرینه پیش دادگایه ی ئاوا که

تایبەت بۆ ئییمە سازکرا، وەکو زانراویشە حوکمەکانی جیی (بەرپەرچی و جیاکرنەو)ی تیا دا نەبوو.

له دادگای بالای ئاسایشی دەوله تدا:

پیش کاتی دادگا که هندی پراویژکاریمان له کهل پاریزهران کرد له وانەش پاریزه ری کۆمۆنیست و ئەندامی سەرکردایه تی - مۆریس سه لیبه - که هه لویستی ئەو له گه ل ئییمه بوو و پیشنیاری کرد که هاوړی حزبه که یان - حیکمه ت تورکمانی - به رگریمان لیبات به کری ئاساییه که ی خوی و ژماره یه کی تر له پاریزه ره کۆمۆنیسته کان له گه لیدا بن بۆ هاوکاریکردنی له به رگریدا و کاره که ش هه ر هه مووی شتیکی هیمایی بوو. ئاماده ی دانیشتنی تاوانبارکردنمان - عوسمان سه بری - و - من - بووین و دانیشتنه که به ئاماده بوونی قازی - عه لی مینا - بوو که - حیکمه ت مینه - ی به بیر هیئامه وه ناشزانم هیچ په یوه ندی یان خزمایه تیه کان هه یه یان نا. هه روه ها ریگیان دابوو به هه ندی له هه قالانمان وه کو بیسه ر ئاماده بن و پاریزه ریش ئاماده بوو. جیگری گشتی - عه لی عه بدۆ ئەلزا هیر - ده ستیکرد به خویندنه وه ی به نده کانی تاوانبارکردن و له وانەش "هه ولدان بۆ دابرا ندی به شیك له سوریا" و "وروا ندی نه عره ته کانی ره گه زپه رستی" و "چوونه پال ریخراو یکی ریپینه دراو" تا کۆتایی له م قه وانه ناسراوانه. له دانیشتنی به رگری له پۆژی دووه مدا داوامان له پاریزه ر کرد که وا

جهخت بخاته سهر لايهني ياسايي و ئهوهي ديكه وازي ليبييني، چونكه دهيويست بچيته ناوهندي بابته و له ههندي ههلويست قوول بيتهوه كه هاورك بوون له گهل ههلوستي ئيمه و له گهل بهرنامهي حزبمان، له بهر ئهوهي ئهركي ئهوكاركرده بو بيبهريكردي موهكيلهكاني خوئي وهكو هه پاريزهريكي ديكه تهنانهت ئهگهر مهسهلهكه بگاته دهستهلگرتن له ههندي شت و داواي بهزهيي بكات و شتي ديكهش. ئه مكارهش شايستهي ئيمه نهبوو و له گهل ئيمه نه دهگونجا.

له سهرهتادا عوسمان سهبري قسهي كرد و ههلوستي ئيمه ي دهبري بهرامبهر به يهكيئي ولات و ههروهها راوهستاني كورد دژ به پلانهكاني توركي له وانهش پرژهه ي -هاتاي- و جهختي كرده سهر پابه ندبووني حزب به يهكيئي خاكي نيشتمان. پاشان من دهستمكرد به چوونه ناو پهيوه نديهكاني كورد و عه ره ب به دريژاي ميژوو و بهرنامه ي حزب كه مان داواي نه هيشتنى ئه و ره گه زپه رستيه دهكات كه دژي كورد له ئارادايه به تايبه تي پرژههكاني سه رژمييري و -پشتينه ي ئاسايش- ، حزب كه شمان حزبيكي نهينيه به هوي نه بووني ديموكراتيه ت و ياساي حزبه كان، بهرنامه كه شي كاركردن بو به هيژكردي يهكيئي نيشتماني له وولاتدا ده گريته خوئي نهك دابه شكردي. گه لي كورديش له سوريا له گشت مافه كانيان بيبه شن بو نمونه ش كه مه نه ته وه ي ئه رمه ني قوتابخانه ي به زماني خوئي هه يه و بلاوكراوه ي پو شنبيري

ئەرمەنى لە چەند ناوچەيەكى ولاتدا ھەيە . ليرەدا جيگري گشتي قسەكانمى برى و گوتى: "ھەبوونى قوتابخانەكانى ئەرمەنى لە سوريا ھيچ راستيەكى بۆ نيه". وەلامم دايەوہ و ناوى چەند قوتابخانە و جيگاكانيانم بۆ گووت. ھەلوئىستى شلوق بوو شەپرزەيى لە دەموچاوى قازيەكان بە ديار كەوت و سەرۆكى دادگا بە مەبەستى ھەسانەوہ فەرمانى ھەلگرتنى دانىشتنەكەى دا. دوا دوو سەعات دادگاييكردنەكە دەستى پيكردەوہ , بەلام بەبى ئامادەبوونى جيگري گشتى پيشوو و ئامادەبوونى -ئەبولخير عابدین- لە شوينى ئەو. ئەمەيان دەستى كرد بە زمانىكى نوئى و شيوازىكى نەرم كە ستايشى كورد و ميژووہكەيانى دەكرد و سەركردايەتى سياسى , ھەموو پۆلەكانى سوريا بەيەك پلە دادەنيئ و جياوازي لە نيوان عەرەب و كورد ناكات , ھەرگيزيش نە لە نزيك و نە لە دور بە لای قوتابخانەكانى ئەرمەنى ياخود بەلای مافە پۆشنبيريەكانياندا نەچوو. جەختى خستە سەر ئەوہى كەوا ئيمە لە -كۆمەلەيەكى سياسى ناياسايدايين- و دواى توندرين سزاي كرد.

پيش ئەوہى بەرەو دانىشتنى كۆتايى (دانىشتنى تاوانباركردن) برۆين , پاريزەر ئامۆژگارى كردين كەوا ئامادە نەبين و خۆمان لەبەرچا و ن كەين تاكو ھەلوئىستەكە پوون دەبيتەوہ بۆيە من لە نوسينگەكەى مامەوہ تاكو گەرايەوہ و دەموچاوى گرژ بوو و بە خەمەوہ پيى گوتم: توندترين سزايان دەرخت ئەويش دوو سالە.

پاشان چوومه گه په کی کورده کان بۆ ئەوهی په یوه ندی به سکرتری
گشتی بکه م و پراویژکاری له گه لدا بکه م.

کیشهی "د. شقان و سه عید ئالچی"

پارتی دیموکراتی کوردستانی تورکیا له ناوه پاستی سالی ۱۹۶۵
دامه زرا به سه روکایه تی فائق بوجاق و سه عید ئالچی به سکرتری
دانرا، سه ره لانی پارتیک که خه باتی گه لی کورد ریک بخات
هه نگاویکی گه وره و رووداویکی به رچاو بوو له ژیانی سیاسی گه لی
کوردستانی تورکیا و پرکردنه وهی بوشاییه ک بوو که ماوه یه کی دریز
بوو وا مابوو یه وه. سالی ک تی نه په پی سه روکی پارتی که وته بهر
کاریکی تیروری، ئیتر پایه ی سه روک لابردرا و ئالچی هه ر وه ک سکرتری
مایه وه.

هه ر له سه ره تای سه ره لانی پارتی، سه رکردایه تی -راستره و-
جو ره په یوه ندییه کی له گه ل سه رکردایه تی خو ی دروست کرد و
به پی ئه وهی زانراوه -ره شید هه مۆ- له ۱۹۶۷/۱۱/۱۵ گه یشته
کوردستانی تورکیا به مه به ستی رو شنبیرکردنی ئەندامانی پارتی و
له ویش مایه وه تا ده زگاکی سالو خقانی تورکیا شالاویکی به رفروانی
ده ستگیرکردنی ده ستپی کرد و گشت ئەندامانی سه رکردایه تی و
زۆربه ی کادیر و به رپرسیانی گرت ه وه و ره شید هه مۆ به سه لامه تی
گه پایه وه سوریا. ئەو کات هه لو یستی سه رکردایه تی -راستره و- لای

سەرکردایه‌تی شۆرشى كورد له عىراق په‌سند نه‌بوو، و زیاتر له ره‌وتى -٦٦- نزیك بوو، به‌لكو هه‌ماهه‌نگیان له گه‌لى هه‌بوو له په‌یوه‌ندییه‌كانیادا و هاوبه‌ندیان پێشكه‌وتوو بوو، ئاشكه‌رایه‌ كه‌وا پارتيى توركیا كاتیك په‌یوه‌ندیه‌كانى خۆى له گه‌ل سەرکردایه‌تی -راستره‌و- هۆنیه‌وه ته‌نها به‌م مه‌سه‌له‌یه نه‌وه‌ستا به‌لكو بێده‌نگیشى نواند به‌رامبه‌ر گشت ره‌فتاره‌كانى ئەم ره‌وته، ره‌نگه له‌م حاله‌ته‌شدا - بێده‌نگى نیشانه‌ى ره‌زامه‌ندى بێت-. ئەمه له‌ لایه‌ك، له‌ لایه‌كى دیکه‌وه -ره‌وتى ٦٦- به‌ شیوه‌یه‌ك په‌یوه‌ندى له‌گه‌ل پارتيى توركیا هه‌بوو تا ئه‌و راده‌یه‌ى به‌ رێگای سەرکردایه‌تی -راستره‌و- هوه‌ گوژمه‌یه‌كى پارهى وه‌كو هاریكاری بۆ ره‌وانه‌کرد. هه‌وال و پێشكه‌وتنه‌كانى ره‌وشى كوردستانی توركیا له‌ میژ بوو جیگای بایه‌خ و به‌دواداچوونى ناوه‌نده حكومه‌تیه‌كانى سوریا بوو. چۆن نا؟ و توركیا ئەندامه له‌ هاوپه‌یمانیه‌تی (ناټۆ)ى هاودژ له‌ گه‌ل بزووتنه‌وه‌ى نیشتمانی عه‌ره‌بى و سوریاش ده‌یان ساله‌ په‌یوه‌ندى سه‌ربازى و سیاسى و ئابورى له‌ گه‌ل بلۆكى سوسیالیستی - پێشوو- هه‌یه و په‌یوه‌ندییه‌كانى سوریا-توركیا له‌ سه‌ر ئاستى فه‌رمى به‌رده‌وام شله‌ژاو بووه. له‌م چوارچۆیه‌یه‌شدا ده‌زگاكانى ئاسایشى سوریا ئەم بابه‌ته‌یان له‌ په‌یوه‌ندییه‌كانیدا له‌ گه‌ل كۆمه‌له‌ سیاسیه‌كانى كورد پشتگوى نه‌ده‌خست و هه‌ولێ ده‌دا -كه‌ ئەگه‌ر بكری‌ت- به‌كاریان به‌ینی بۆ كۆکردنه‌وه‌ى زانیاری به‌لكو پالپشتیکردنى هه‌ر هه‌ول و

کاریکی سیاسی دژ به حکومتی تورکیا تا ئه و رادهیهی که و
ئاسایشی سوریا چهند کۆمهلهیهکی دیکهیی بۆ ئه م مه به سته
به کارهینا له وانهش کۆمهلهیهکی سه ره به حزبی نه ته وهیی
کۆمه لایه تی سوریا به تایبه تی -ئهنیس حه نا مدیوایه- خاوه نی
په رتوو کخانه ی لیوا له قامشلۆ، ئه مه بیجگه له چهند که سانیکه سه ر
به تایه فه ی سریانه ی. له و رووداوه ی (پۆلوش)ی ئه ندامی ده زگای
سالۆ خقانی تورکیا -میت-، که هه ندیک به رووداویکی لیلیان داده نا
له سالی ۱۹۶۲، پرسیار و گومان لای زۆر له ئه ندامانی پارتی
دیموکراتی کورد له سوریا دروست بوو به تایبه تی به رامبه ره هه ندیک
له ئه ندامانی سه رکردایه تی سه باره ت به ئاستی تیوه گلانیان له و
په یوه ندیه ئالۆزه دا. کورته ی به سه ره اتی (پۆلوش) ئه وه بوو که ئه و
کات -عه بدول حه مید ده رویش-ی به رپرس داوای له هه قالانمان له
جزیره کرد که میوانیکه کوردستانی تورکیا لای خویان دانین و
بایه خی پی بده ن، میوانه -خۆشه ویسته که-ش به دیارکه وت و له و
ناوچه بردرایه ئه و ناوچه و له و مال بردرایه ئه و مال و یه ک هه فته ش
میوانی من بوو، منیش ژووریکم به کری گرتبوو له قامشلۆ و قوتابی
بووم له ئاماده یی. میوانه که ش گه نجیکی وه رزشوان بوو ته نها تورکی
و ئنگلیزیی ده زانی. پاش ئه وه ی ئاشنایی له گه ل زۆربه ی هه قالان و
گشت به رپرسیانی ناوچه ی جزیره ی په یدا کرد، له پریکدا ده رکه وت
که واه سه ره به سالۆ خقانی تورکیایه و خۆی دایه ده ست ئاسایشی

سوریا و گوتیان پاشان گه پرایه وه تورکیا. تا کو ئیستاش په رده له سه ره و هۆکار وی امانجی رووداوه که لانه دراوه. له و کاته وه سیماکانی په یوه ندیه ئاسایشیه کانی سوریا- تورکیا به دیار که وتن به تایبته تی سه باره ت به مه سه له ی کورد. له سالی ۱۹۶۸ ده ست کرا به دامه زانندی پارتیکی کوردی نوی له تورکیا به سه رکردایه تی د. شقان په روه ر، وی رای ناته بابوون له سه میژووی دامه زانندی به لام نه و پارتیه به ناوی پارتی دیموکراتی کوردستان له تورکیا هاته ئاراوه، جیاوازیش له نیوان هه ردوو ناوه که هه رچه نده بچوکه به لام هه یه و دیاره جیاوازیه که چیه له نیوان -تورکیایی- و -له تورکیا.

ئاشکراشه که وا ئه م پارتیه نوییه له ئه نجامی داقلیشان و جیابوونه وه نه هاته ئاراوه به لکو به به رنامه یه کی نوی و هیلی سیاسی جیاواز و ستراتیژیته تی جیاوه سه ری هه لدا.

سه رکردایه تی ئه م پارتیه ش له و ناوچه رزگارکراوانه ی شوپشی ئه یلول له کوردستانی عیراق جیگیر و نیشته جی ببوو به پیی بنه ماکانی په یوه ندی دۆستایه تی و هاریکاری له گه ل پارتی دیموکراتی کوردستانی عیراق و بارزانی سه رکرده. هه لویسته کانی خووشی له به رامبه ر ناحه زانی بارزانی به ئاشکرا راگه یان دبوو به تایبته تی کۆمه له که ی - ۶۶- و په یوه ندیه کی دۆستانه له نیوان هه ردوو حیزبه کانماندا دروست ببوو له سه ر بنه ما ی ریژگرتن له یه کتر و خو نه قورتاننده نیو کاروباری ناوخویی یه کتر و زور مه سه له ی هزری و

سیاسی هاوبه ش له نیوانماندا هه بوون. بۆ دوا جاریش له کۆتاییه کانی
سالی ۱۹۷۰ چاوم پی کهوت له باره گای بارزانی له قه سری به
ئاماده بوونی ئیدریس بارزانی و ئه سعه د خۆشه وی و ئه و کاتیش من
له سه ر سه فه رکردن بووم بۆ ئه وروپا به پێگای به غداوه مائئاوایم لی
کردوو پی ووتم کهوا له م نزیکانه له ئه لمانیا ده مبینیته وه. ئاشکرایه
کهوا پروودانی کوشتنی سه عید ئالچی له سه ر ده ستی دکتۆر شقان به
تاوان داده نریت و کاریکی په تکرار و مه حکوم کراوه که هۆ و
هۆکاره کان و پاشینه کانی خۆی هه یه و سه رکردایه تی هه ردوو لایانو
سه رکردایه تی پارته کانی دیکه ی کوردی له کوردستانی تورکیا نه یان
توانی ته لیسمه کانی بکه نه وه و نه یینه کانی ئه م پرووداوه ئاشکرا
بکه ن, ئه و پرسیارانه ی چاودیرانیش بی وه لام مانه وه وه کو: بۆ شقان
وای کرد؟ بۆ ئالچی له ناو برد و کۆتایی به خۆی هیئا؟

به مه زنده ی من مه سه له که له سنووری ململانیی هه ردوو حزب و
هه ردوو سه رکردایه تی ده رناچی و ئه م قه ناعه ته شم له و کاته دا بۆ
دوو پات بووه وه پاش ئه وه ی چاوم به نامه یه کی عیسمه ت شه ریف
وانلی کهوت که ئاراسته ی عه بدولحه مید ده رویش کرابوو له
۱۹۶۷/۱/۳۰, ئه مه ش وه کو کللیکه بۆ چوونه ناو قولایی ئه و
پرووداوه. وا له نامه که ده رده که ویت کهوا عیسمه ت شه ریف
په یوه ندیه کی مکومی به دامه زراندنی حزبی - ئالچی - هه بووه و
به شداری له هۆنینه وه ی په یوه ندی له نیوان ئه و حزبه و ناوه نده

دەرەکیه کان کردوو، له وانەش یۆنانی دوژمنی هەرە سەر سەختی
تورکیا و هەرودەها لە گەڵ قوبرسدا. وا دیارەش دوو کەس لەو حزبە
ئاگایان لە نەینیهکانی ئەم پەيوەندیە هەبوو ئەم دوویش فایەق
بۆ جاق و سەعید ئالچی بوون. لیژەشدا بە دوور نازانریت کە بۆ جاق
بوو بە قوربانی ئەو پەيوەندیە چونکە ناوەندە تورکیه کان ئەمەیان
پی هەرس نە دەکرا و چونکە عیسمەت شەریف یەکیک بوو لە
ئەندامانی لیژنە ی ناوەندی حزبی - پاسترەو- و نوینەری ئەو حزبە
بوو لە دەرودە، بۆیە ئاشکرایە کە هەندیک لە ئەندامانی سەرکردایەتی
- پاسترەو- ئاگادار ئەم پەيوەندیانە بوونە لە ئەنجامیشدا وا
دەردە کەوێت کەوا دەزگا ئاسایشەکانی سوریاش ئەمەیان زانیو و
دەبیّت هەماهەنگی ئاسایشی ئەو لە گەڵ تورکیا لە یادمان نە چیت.
وا دیارە پیککەوتنی حەمید و عیسمەت دەمیکی درێژ بوو دروست
ببوو بە دروستیش لەو کاتەو کە لە کوردستانی عێراق لە سالی
١٩٦٤ یەکتریان بینی بوو، ئەو کات ئەو هی دوو ئەندامی
سەرکردایەتی و نوینەرایەتی حزبی بە دەست خۆ هینا بە نوسراویکی
مۆرکراو لە لایەن - حەمید- هەو، هەلبەتە گومانیش لەو دا نیە کە
ئەم کارە لە پشت سەرکردایەتی پارتي دیموکراتی کورد لە سوریا و
بەبی ئاگاداریان کراو. ئەمەش جاریکی تر دوویات دەکاتەو کەوا
حەمید ئامادەیی داقلیشان و جیابوونەو هی تیادا هەبوو ئامادەیی
خۆی بۆ ئەم مەبەستە وەرگرتبوو. هەرودەک لە نامە کەشدا دیارە،

عسمهت په یوه ندى به لایه نه ئیسرائیلیه کانه وه کرد بوو و هاوکاری دارایی به ناوی حزبه وه به دهست خوئی هیئابوو، ههروه ها له نامه که دا ئاشکرایه که واکه مەرچی ئیسرائیلیه کان ئه وه بووه که نابیت بارزانی به م کاره بزانی و ئه مهش واتای ئه وه یه که واکه بزاقه کانی عسمهت شهریف له کاتی که هات که به های له لایه ن سهرکرده تی شوپشه وه که م ده بوویه وه، پاش ئه وه ی ئیسرائیلیش هه ره سی هیئا له به رامبه ر مکورپی بارزانی و ملکه چ نه بوونی ئه و سهرکرده یه بو ویست و پیلانه کانیا ن دژ به عه ره ب. بو یه ناوه نده کانی ئسرائیلی ده ستیا نکرده به گه ران به دوا ی جیگره وه ی ئه و و هیلی - نوئیان - دروست کرد و له پشته وه ی بزوتنه وه ی کوردی ریگای بو خو کرده وه، ئه مهش شتیکی سه یر نیه چونکه ستراتیژییه تی ئسرائیلی هه ر له سه ره تای سه ره له دانیه وه پشت ده گری به پرینسیپی هه ولدان بو نه دوزینه وه ی چاره سه ری دیموکراتی ئاشتیانه بو مه سه له ی گه ل و نه ته وه کانی ناوچه ی ئیسلامی به گشتی و ولاتیانی عه ره بی به تایبه تی، (بن گو ریون) یش زور پیلانی دارشت سه به ا ر هت به ره فتار کردن له گه ل نوینه رانی نه ته وه و که مه نه ته وه کان و تایفه ئایینی و مه زهه بییه کان و ژماره یه ک له ولاتیانی ده و روبه ر و هاوسیاییانی ئسرائیل نه ک له پیئا و لادانی زولم و زورداری و چه وسانه وه له سه ریا ن به لکو له پیئا و قولکرنی ململانییه کان و گه رمکردنی رووبه رووبوونه کان، چونکه سهرکرده کانی ئسرائیل و

دامه زرينه ره يه كه مه كانيان هر له دامه زراندى ده ولته كه يانه وه له
سه ر كيسى ده ربه ده ركردنى گه لى فه له ستينى و داگر كردنى
مافه كانيان, هه ستيان كردوو به وهى هه بوونبان هاوړكه له گه ل
پرينسيپه كانى چاره سه ركردنى ديموكراتيانه ي مه سه له ي گه لان و
به رده وامبوونى مملانى له ناوچه كه ماندا به شيوه نه ته وه يى و
ئه ته نى و ريچكه يه كانيه وه له به رژه وه ندى ئه وان دايه. خيانه تكردنى
كيسنجر و بزووتنه وهى زايونيزم به گشتى له گه ل بزووتنه وهى
نه ته وه يى كورد و سه ركردنه كه ي بارزانى مسته فا, نمونه يه كه
ئاشكه رايه له ميژووى بزووتنه وه كه ماندا و ده بى سوودى لى وه رگرين.
له م رووه وه ش (ئه ليا هو ساسون) له ياداشته كانيدا باسى ياريه كانى
بزووتنه وهى زايونيزم ده كات له جولاندى رابه ره فه له كانى لوبنان و
سوريا له سه رده مى نندا بدا و په يوه نديكردنيان له گه ل (بتونى) ي
مه ترانى سريانى له جزيره و كه سانى ديكه ش له پياوانى كه نيسه.
بيجگه له هه ولدانى بو لاواز كردنى سه ركردايه تى بارزانى و گه پانى
به دواى جيگره وهى ئه و, روويه كى ديكه ي ستراتيزيه تى ئسرائيل
به رامبه ر به بزووتنه وهى كوردى به ديارده كه وى, ئه ويش هه ولدانيه تى
بو دوزينه وهى زياتر له يه كه سه رچاوه به مه به ستى ريگه گرتن له
دروستبوونى يه كه ناوندى نه ته وه يى و شهرعى بو بزووتنه وهى كوردى
چونكه ئه مه يان يه كيكه له مه رجه كانى سه ركه وتنى بزووتنه وه و
به ده سته ينانى مافه كانى گه لى كورد.

ئەم پرۆژەيەي ئسرائیلی - که به گشتی له لایەن رۆژئاواوه پیرۆزبایی
لینەکرا - پشتگیری و پالپشتی - هنری کیسنجەر - ی زیۆنی
به دەستەینا که له شوینکی هەستیاردا بوو پیش ئەوهی بی وەزیری
دەرەوهی ئەمەریکا و زۆر دژی مافی کورد بوو و رقی له بارزانی بوو
و تاکو ئیستاش هەر وایه . هەرەوهها سەرکهوتنی پرۆژەي ئسرائیلی
به رزوهندی زیادتر له لایەنیکی کوردی تیادا بوو، پیموایه - چیاو
شرف خان - که ئەو کات له بهیروت بوو و ناسراو بوو به
په یوه ندیه کانی له گەل ئسرائیلدا دەستی له و رووداوانه دا هەبوو،
به ریگای پرۆژەي ئسرائیل و خو هەلقورتان له کیشەي - شقان و
ئالچی - دە یویست رۆلێک بو خۆی دەستە بهر بکات له سەر کردایه تی
بزووتنه وهی کوردیدا . لێره شدا شتیکی سوود به خشه ئەو قسه یه ی
خوایخۆشبوو - فایق بۆ جاق - ی سەرۆکی پارتی دیموکراتی
کوردستانی تورکیا (که به ئاگاداری عسمهت شەریف دامەزرا بوو) به
- عەبدولحەمید دەرویش - ی گووتبوو دووباره ی بکهینه وه که ئەمه ی
دوایی له دوا په رتوکی خۆیدا نووسیویه تی، ده لێ: (نهینێ
دامەزاندنی حزب و سەرۆکایه تی من بپاریزه و به بارزانی نه لێن نه وه ک
- میت - ی تورکیا پێی بزانیّت). لێره شدا ئاشکه رایه که وا مه به ستی
حه مید ته نها زیان گه یاندنه به که سایه تی و سەر کردایه تی بارزانی و
تاوانبار کرنی به ده ستتیکه لکردن له گەل - میت - ی تورکیا بیجگه
له مه ش هیچ مه به ستیکی دیکه ی نیه .

جاریکی دیکه دوو پاتی ده که ینه وه و ده لئین پیویسته مه سه له ی -
شقان ئالچی - به پیی به رده ست و راستیه کانی بارودوخی ۳۲ سال
به ر له ئیستا و ئاستی هزری ئه و کات بیته هه لسه نگاندن. له وانه شه
د. شقان ئه و کات له و راستیانه ئاگادار بیته، بیجگه له وه ی ئه و له و
بروایه دا بوو که وا حزبی - ئالچی - له ده ستگیرکردنه کانه وه ده ستی
- میت - ی تیکه وتوو ه. به پیی گه واهیدانی - شاکر - که به هاوسه نگ
و راستگویی ناسراوه و یه کیکه له دامه زرینه رانی حزبی - ئالچی - ،
کاتی شقان ئه وی له - قومی - له کوردستانی عیراق بینیوه ، پیی
گووتوو ه: " تو لییره چی ده که ی؟ له سوریا له گه ل سه رکردایه تی
راستره و کو ده بنه وه و پاشان له - گه لاله - سه ره له ده نه وه و
جاریکی دیکه له زاخو ! ". بیگومان له ریپه وی بابه ته که ماندا ئه م
قسه یه زور واتای قوولی هه یه. هه روه ها ده بی گه واهیدانی - عومه ر
تورهان - ئه ندای مه کته بی سیاسی له حزبی - ئالچی - دا پشتگویی
نه خه ین، که له به یروت له سه ر داوای ئه و چاوم پیکه وت و له
قسه کانی دا ئامازه ی به هه ندیک له و مه زنده و راستیانه دا و جه ختی
کرده سه ر رۆلی نه گه تیقانه ی - ضیاء شرفخان - و په شیمان بوو له و
په یوه ندیی ه ی که له گه ل - راستره و - دا هه یبووه. بابه تی دیکه شی بو
باسکردم که په یوه ندیی به مه سه له ی - پاره - و شتی له و بابه ته وه
هه بوو و نامه ویت ئیستا بیانخه مه روو. به داخه وه ش نه خو شی
خستبووی و گه رایه وه تورکیا و له وی سه ری نایه وه. پاش ئه وه ی د.

شقان پارتە نوێیه‌که‌ی خۆی دامەزراند دوو هه‌لۆیست له‌ ناو حزبی -ئالچی- دا له‌ به‌رامبەر ئه‌م سه‌ریان هه‌لدا. هه‌لۆیستیکی بابه‌تیانه‌ که مه‌سه‌له‌که‌ی به‌ شتیکی ئاسایی ده‌بینی و داوای دروستکردن و هۆنینه‌وه‌ی په‌یوه‌ندی و هاوکاریکردنی به‌ یه‌که‌وه‌ی ده‌کرد له‌ پیناو خزمه‌تکردنی گه‌لی کورد و دۆزه‌ نه‌ته‌وه‌یه‌که‌ی, ئه‌م هه‌لۆیسته هه‌ردوو که‌سایه‌تی ناسراوی نه‌ته‌وه‌یی -شاکر- و -شه‌ره‌فه‌دین- له‌ پێشه‌وه‌ی بوون و هه‌لۆیسته‌که‌ی دیکه‌ش, -سه‌ره‌لدانی ئه‌و حزبه‌ی- به‌ هه‌ره‌شه‌کردن داده‌نا له‌ سه‌ره‌به‌بوونی حزبه‌که‌یان و سه‌عید ئالچی له‌ پێشه‌وه‌ی بوو و پشتگیری بو‌ ئه‌م هه‌لۆیسته‌ی خۆی له‌ ده‌ره‌وه‌ی کوردستانی تورکیا دۆزییه‌وه‌ به‌ تایبه‌تی له‌ لایه‌ن -راسته‌وه‌ی- کورد له‌ سووریا.

له‌ هه‌موو حاله‌تی‌کدا دوو هۆکار کۆتاییان به‌ ئاواته‌کانی -د. شقان- هینا, یه‌که‌میان : تاوانی کوشتن . دووه‌میان موکۆپی و رشتبوونه‌ له‌ راده‌به‌ده‌ره‌که‌ی و پرۆژه‌ ستراتیژییه‌ پر خواسته‌که‌ی بو‌ پرژگار کردنی کوردستانی تورکیا له‌ کاتی‌کدا که‌ گۆرپه‌پانی کوردستان ئاماده‌ی هه‌لگرته‌نی دوو شوێنێکی کوردی له‌ یه‌ک کاتدا نه‌بوو.

به‌رده‌وامکردنی مملانی له‌ گه‌ل راسه‌وه‌ی نه‌ته‌وه‌یی:

له‌ و ماویه‌دا مملانی هزری و سیاسی له‌ گه‌ل په‌وتی راسه‌وه‌دا به‌ره‌و به‌رزبوونه‌وه‌ پویشته‌ به‌ تایبه‌تی پاش ئه‌وه‌ی ئه‌و مملانییه‌ تیکه‌ل

بوو له گه ل کارى به ره ننگار بوونه وهى سياسه ته کاني ده سه لاتی شوؤقینى، له و کاتهى که ئیمه چ وه کو ئاراسته و چ وه کو سه رکردایه تی خه ریکى قولکردنى ستراتیژیه نه ته وه ییه کانمان و پیشخستنى بهرنامه و هه لویسته سياسیه کان و بهر فرأوانکردنى رپکخراوه کانمان و ئاماده کردنى جه ماوه رى کوردی بووین بو داخوازکردنى مافه کانیان، سه رکردایه تی راستره و خه ریکى مانور و تیکوشان بوون بو پراگرتنى ئیمه به رپگای پروداو دروستکردن و هاندانى ده سه لاتداران دژى ئیمه له میانى تاوانبارکردنمان به توندپه وهى نه ته وه یی و په فتارکردن له گه ل به ره له ستکارانى سوریا وه کو بیانوو ییه کی دیکه بو زیادکردنى پاونان و ده ستگیرکردن و لیپرسینه وه دژى هه قالانمان و دوستانمان، هه روه ها سه رکردایه تی راستره و به رده وامى به ئه رك و په یوه ندییه کانی خویدا له گه ل ده زگا کانی ده سه لاتدا به شیوه ی پیشکه شکردنى - پراویژکارى - سه باره ت به کیشه ناوخوییه کانی بزووتنه وهى کورد له سوریا و نهینى و تایبه تمه ندییه کانی و خاله لاوازه کانی، که ئه مانه هه موویان بوونه یاریده ر که وا رژییم پلانه کانی خو ی جیبه جی بکات له په رته وازه کردن و دابه شکردنى بزووتنه وهى کوردی که به دواى یه کدا و تاكو ئیستاش پرووده دات. کار گه یشته راده ی مه ترسیمان له وهى ته نگره که بگاته پووبه پووبوونه وهى ناوخویى له نیوان کورده کاندان و وروژاندنى ئاژاوه له نیوانیاندا و به کوردیکردنى مملانى به

شیوهیه کی یه کجاره کی. له ئەنجامی ههستکردنمانه وه به لیپرسراویتی نهتهوهیی و نیشتمانی و به مه بهستی دوورخستنهوهی مه ترسیه کانی جیبه جیکردنی پیلانه کانی دهسه لات، دهستمان کرد به کارکردن به شیوهیه کی چر و خهست بو پۆشنبیرکردنی هه قاله کانمان به ریگای بهستنی کۆر و کۆبوونه وه و پینماییه ناوخۆییه کان و ئاگادارکردنه وه یان له وهی بکه ونه ناو شه پێکی لابه لاوه و جه ختمان له سهر کیشهی سهره کی کرد که ئەویش مافه کانی گه لی کورده، ههروه ها و امان له تویره نیشتمانیه بیلایه نه کان کرد که وا ههست به م مه ترسیانه بکه ن و به دلێکی فراوانه وه پیشوازیمان له و کۆمه لانه ی - هه وله خیرخوازه کان - کرد که لی ره و له وی سهریان هه لدا به تایبه تی له شاری قامشلۆ که ئامانجیان هیورکردنه وه و گفتوگو و تیگه یشتن بوو، له و که سانه ش پیکده هاتن که به ئەمه کی و نیشتمانیه پهره ی راستگو ناسراو بوون.

گه شتی ئەوروپا و زیندانی بهرلین:

له هاوینی سالی ۱۹۶۹ جاریکی تر بانگهیشت کراین بو ئاماده بوون له کۆنگره ی کۆمه له ی خویندکارانی کورد له ئەوروپا که بریار بوو له بهرلینی پۆژئاوا سازبکریت و له لایه ن سهرکردایه تیه وه پاسپێردرا بووین بو ئەم ئه رکه . پاش ئەوه ی جاریکی دیکه

په ساپورتیکی قهلبی سوریاییم به دهست خو خست به فرۆکه چوممه به پرووت و به ره و -پراگ- رویشتم و له ویشه وه به شه مه نده فەر به ره و -به رلین- ی پایته ختی کۆماری ئەلمانیای دیموکراتی چومم بۆ ئەوهی له وئوه بپه پمه وه به رلینی پۆژئاوا و هه قال -فه رهاد حاجۆ- و براده ریکی دیکه له کورده کانی سوریا له م گه شته مدا یاوه رم بوون. دواي گه یشتنم به خالی په پینه وه -فریدریک شتراسه- ی قایم و ناسراو به توندی له بواری پشکنین و چاودییری ئاسایشیدا، منیان دهستگیر کرد پاش ئەوهی ئاشکرا بوو که پاسه پورته که م قهلبه -وا دیار بوو به ریکوپییکی ئاماده نه کرابوو- منیان خسته زیندانی - گۆره پانی ئەلیکزاندەر- ی به ناوبانگ له ناوهندی شاردا، به لام بی ئەوهی یه که س سیمای زیندانه که ببینی و له ژووریکی تاریکی تاکه که سیدا ۱۲ پۆژ مامه وه و ناچاریان کردم که نوسراویک واژۆ بکه م که نه مده زانی ناوه رۆکه که ی چیه، دواي زانیم که وا برپاری حوکمدانه له سه ر من بۆ ماوه ی ۲ سال و پاشانیش به دهسته وه دانم به ولاته که م. له و ماویه دا مانم له خواردن گرت و ته ندروستیم به ره و خراپی چوو له ئەنجامی ئەو نه خووشیهی که دووچار ببوم و زۆر ئازاری دام تا کو پزیشکیک سه ردانی کردم و پاشان له ژمه کاندای گوشت و ماسیان پیشکەش ده کردم و وایان ده زانی من مانم گرتوووه له خواردنی گوشتی به راز، دواي پۆژی ۱۲ ه که ژماره یه که له پیاوانی ئاسایش به یاوه ری پاچه قانیکه وه هاتن و -که پاچه قانه که له به رلین کاری

ده کرد و کوردی دیمه شق بوو- و دهستیان به لیکۆلینه وه کرد له سه ر پاسه پۆرته که م و چۆن من له به یرووته وه - پایته ختی ئیمپریالیه تی جیهانی - هاتوومه , بۆم شروقه کردن که من کیم و بۆچی هاتوومه و باسی رهوشی کورده کانی سوریا م کرد و چۆن پارته که مان به یاننامه یه کی ده رخستوو ه پشتگیری له ئە لمانیا ی دیموکرات ده کات بۆ چوونه نیو ئە ندامیه تی ده سته ی نه ته وه یه کگرتوو ه کاندای و ئیمه وه کو ئە وان سۆشیالیستین . رۆژی دواتر هاتن و به رپرسیکی ریکخراوی - لیژنه ی هاوکاری ئافرو - ئاسیایی - یان له گه ل پزیشکیک هی نابوو بۆ دلنیا بوون له رهوشی ته ندروستیم ، پاشان پاساویان هی ناوه که وا ئە وه ی پوویدا له بهر ئە وه بووه چونکه ولاته که یان له لایه ن ئیمپریالیزم و کۆنه په رسته یه وه بهر ئامانجه و ههروه ها داوی لی بووردنیان لیکردم چونکه ئە وه ی پوویدا - به هه له تیگه یشتن - بوو و پیان گووتم که وا ده مگه یه ننه سنووری چیکۆسلۆفاکیا بۆ ئە وه ی بگه ریمه و - پراگ - و رینگام پیئاده ن به و پاسه پۆرته قه لبه وه ده ربازی به رلینی رۆژئاوا بيم . منیان گه یانده سنوور به لام پۆلیسی چیکیا نه یانه یشت به بی قیزه ده رباز بيم ، ئە وه به هاره ی پراگ له م باره وه توندیه کی له لیپیچینه وه دا به خۆه بینی بوو . جاریکی دیکه گه رامه وه لای پۆلیسی ئە لمانیا جانتام به شان ه وه و به پیاده . یه کسه ره منیان خسته زیندانه وه و دوا ی کاتر می ریک ئە فسهری به رپرسی ده رگای سنوور هاته لام و ئینگلیزی ده زانی و داوی

لیبوردنی لیکردم له وهی له هاوکارانی پوویدا به رامبهر به من، پیی
گووتم که وا من له م ساته وه ئازادم به لام به هوی نه بوونی گه شته کانی
شه مه نده فهر له م کاته دا بۆ بهرلین من ئەم شه وه میوانی ئەوان دەبم
و منیان گواسته وه ژووړیکی پاک و بهیانی منیان برد بۆ لای
شه مه نده فهر و پاره ی بلیته که یان بۆ دام. یه کیك له و پیکه وتنانه ئەوه
بوو جابی بلیت که پیاویکی به سالآچوو بوو پاش ته ماشاکرنی
بلیته که م لیی پرسیم گوئی تۆ خه لکی کوئی؟ منیش ووتم پۆژه لاتی
ناوه پراست. خه لکی کامه ولاتی؟ سوریا، تۆ عه ره بی؟ نا.. کوردم. له
ته نیشتم دانیشتم و کاتیك که گه نج بوو خزمه تی له کوردستانی عیراق
کردبوو بی ئەوه ی بزانه ئه رکی چ بووه له وی، ده ستیکرد به
ناوه یانی شار و شارۆچکه و ناوچه کوردیه کان له گه ل هندی
ووشه ی کوردی. گه یشتمه بهرلین و پروم کرده ناویشانی هه قالانی
قوتابیمان له کۆلیژی ئابووری - کارل سۆرس - هه قال - مه حمود
شه ویش - م دۆزیه وه که به سۆز و ههستی مهردانه ی ناسراوه و بایه خ
و داخی ده ربپی به رامبهر به گرتم و پیی راگه یاندم که وا کۆنگره به
هوی من دواخراوه و نا په زایی بهرز بۆته وه و یاداشتنامه یه ک
پیشکەش به لایه نه نیو ده وله تیه کان و پۆژنامه و راگه یاندنه کان
کراوه و راگه یاندنی بهرلینی پۆژئاوا به تۆوه مژووله. پۆژی دواتر
هه قال و براده ران منیان گه یانده شوینی کۆنگره و ئەندامی
سه رکردایه تی حزبی کۆمۆنیستی عیراق - موکه په م تاله بانی - که

نوینه رایه تی حزبی خۆی ده کرد له کۆنگره دا له گه لیان بوو. له ناخمدا بریارم دابوو که وا نه بم به که رسته یه ک بو دژایه تیکردنی ئەلمانیای دیموکرات به تایبه تی داوای لیبوردنیان لیکردبووم و ئازادیان کردبووم، ویستی خۆشم به ئەنجام گه یاند و ویپرای ئاماده بوونی په یامنی ره کانی رادیو و ته له فزیۆنه کان هیچ لیدوانیکم دژ به ئەلمانیا رانه گه یاند، له یادمه -حه مرش په شو- له هه لویستی من په ست بوو که په یوه ندیه کی مکومی له گه ل سکرتری حزبه که ماندا هه بوو، له هه مان کاتیشدا براده ری ئیمه بوو. وه لامی منیش بو هه ری هکی که پرسیا ری لیکردبام ده رباره ی هۆی دواکه وتنم له کۆنگره، ئەوه بووه که وا من ده ستگیر نه کرابووم به لکو به هۆی نه خۆشیه وه له نه خۆشخانه که وتبووم، ئەمه ش له ئەنجامی پالنه ری پره نسپی و هه ستکردن بوو به دۆستایه تی له گه ل بلۆکی رۆژه لاتی پيشوودا. چاوم که وت به ئەندامانی کۆنگره و نوینه ری پارتی دیموکراتی کوردستانی عیراق و قوتابیه سوریا یه کان له هه قالان و براده ران ماوه یه ک و له وی مامه وه. وتووێژ له نیوان سه رکردایه تی شوپشی کورد و حکومه تی عیراق قوناغیکی باشی بریبوو پاش چه ند رۆژیک - محهمه د سالح جومعه - و -ئه لکرانده ر قون شتاینبیرگ- که پیاویکی ئەلمانیه په ی به مه سه له ی کورد ده بات و هاوسۆزی خۆی له بۆنه جیا جیاکاندا به رامبه ر به کیشه ی گه لی کورد ده رده خات به بی ئەوه ی پالنه ر و ئامانجا که نه ی بزانی، هاتنه لام و هه ردووکیان پیاوان

پاڳه ياندم كه وا ڪۆنگره يه كي جيھاني له ڪۆلن ده به ستریت سه بارهت به ڪيشه ي - بيافرا - , پپوگرامي ڪۆنگره كه بابته ڪاني نه ته وه و گه له جيا جيا ڪاني خوازياري ئازادي ده گريته خو و شتيكي له باره من وه كو به رپرسِيكي بزووتنه وه ي ڪوردي ئاماده ي ڪۆنگره كه بم , منيش پازي بووم و چوومه شويني ڪۆنگره كه و دكتور جه مشيد به درخان به حوكمي زانيني زماني ئه لمان ي له گه لمدا بوو .

پاش گه يشتمان راسته وخو دكتور جه مشيد به ژماره يه ك له كه سايه تي ئه لمان ي ناساندم , له نيوانياندا ڪابرايه كي ئيسرائيلي هه بوو ئاماده ي ڪۆنگره كه ببوو و داواي ليكردم كه شه ويه كتر ببينين . يه كسهره گه پامه وه شويني خووم و به هاوڪارم وت من پاشه كشه ده كه م و له ڪۆنگره يه كدا به رده وام نابم كه ئيسرائيليه كان تيا دا به شدار بن , چونكه ئه مه دژ به هه لويستي حربه كه مان و پلاني سياسي مانه و پيگاي ده رچوونم له هوله كه گرته بهر . به لام ئه و دوام كه وت و نارهازاي خو ي له م ره فتاره م ده ربري , به لام من پيم گووت تو ده تواني بمينيته وه و ئازاديت . به لام من برياري خووم داوه و مه سه له كه ڪوتايي هات . ده رچووم به بي ئه وه ي بزائم بو ڪوي ده پوم و بليتي گه رانه وه شم له لاي هاوڪارم مايه وه , پاشان كه ماوه يه ك به پي پويشتم و دووركه وتمه وه له شه قامدا ئه و دوام كه وت و گه يشتينه به رلين به بي ئه وه ي به دريژاي ماوه ي فرينه كه قسم له گه لدا بكات . پاش چه ند پوژيڪ ئاشت بووينه وه و من سه رسورپما بووم به و

كەسايەتتە خۆشەويىستە و پاستگۆيەى نەوھى بنەمالھى بەدرخاننەكان و كورپى - جەلادەت بەدرخان - . لە يەككەك لەسەردانەكانم بۆ لاي ئەو خانمى داكىم بىنى - پەوشەن خانم بەدرخان - پاشان دىدار لە نىوانماندا چەندىن جار دووبارە و بوويەوھ و زۆر سوودم لە پۆشنبىرى و زانىارى و ھەلوئىستەكانى وەرگرت . پاشەكشە كردنم لە كۆنگرەى كۆلن زۆر ھەراسانى بۆ جىھىشتەوھ بىجگە لە ناپەزايى ژمارەيەك لە ھەقالانمان لە بەرلىن ھەندىكيان راپۆرتيان بۆ بارزاني نەمر نووسى بە شىوھيەكى زيادەپۆ و وئىنەكەيان وا كيشابوو وەك بلىيى من بوومە ھۆى پزگار نەكردنى كوردستان و دەرفەتتەك لە دەست داوھ كە قەرەبوو ناكريتەوھ , پاشان بەرەو بەيرووت چووم دوای ئەوھى دوو ھەفتە لە پراگ مابوومەوھ .

بەيانى ١١ى ئادارى سالى ١٩٧٠:

گەيشتمە بەيرووت و ھەوالەكانى گفتوگۆى كورد و حكومەتى عىراق لە نىو ناوھەندە سياسىيەكاندا بلاو ببويەوو و پۆژىكيان - مستەفا جاف - دوای لىكردم بە يەكەوھ لە گەل نوئىنەرىكى بارزاني نەمر برۆينە سوريا بۆ سەردانى ميشيل عەفلەق و بە ئامادەبوونى بىرمەندى نەتەوھىي - مەنح ئەلسولج - ئەمەش لە بارەگاي پۆژنامەى - المحررى - بەيرووتى ، بىنيم كەوا سەرەتايەكى گۆران ھەيە لە

هه لۆیستی حزبی به عسدا هه رچه نده سیماکانی ئاگایی و ناپه له یی
پیوه دیار بوو، تیگه ییستم کهوا سه رکردایه تی بارزانی دهستی کردوو
به ئەنجامدانی گفتوگۆیه ک له قوولاییدا له گهل ناوه نده کانی حزبی
به عس و پیویست به ئیولاندنی (قه ناعهت پیهینانی) -عه فله ق-
ده کات به هۆی کاریگه ری زۆری له سه ر سه رکردایه تیه کانی حزب له
عیراقدا. پاشان به یانی ۱۱ ئاداری سالی ۱۹۷۰ راگه یه نرا و گۆرانیکی
قول و پروداویکی به رچاو بوو له میژووی عیراقدا و له په یوه نده کانی
عه ره بی کوردیدا و سه رکه وتنی ک بوو بو پریئسیپه کانی ئاشتی و
به یه که وه ژیان، بۆیه پشتگیری و پالپشتی ولاتیانی بلوکی
سۆشیالیستی -پیشوو- و یارانی ئاشتی و ئازادی له جیهان و گشت
دۆستانی گه لی کوردی به ده ست هیئا. به یاننامه که هۆکاریکی
ئه ریانه ی پیکهینا له پیشکه وتنی بزوتنه وه ی نه ته وه ی کورد
له پارچه جیا جیا کانی کوردستاندا و ته کانیکی به رابوونه وه یانی دا و
گیڕانه وه ی ئیعتیار بوو بو مافی ره وای کورد له گشت شوینه کاندا،
به لام له سو ریادا له لایه ن بالی دیکه ی حزبی به عسه وه به ناره زایه وه
وه رگیرا و رکه به رانی خو یان له به غدا تا وانبار کرد به ده ستبه ردان له
-خاکی عه ره بی- و -به شداریکردن له دروستکردنی ئیسرائیلی
دووهم له ولاتی عه ره بیدا- و له گو قاری -المناضل- ی ئۆرگانی ئه و
سه رکردایه تیه که به ئالویریکی سنوردار دانه کانی بلاوده کریته وه
نووسراوه:

ئاشكرايه پڙيمى به غدا به هۆى -لاوازى- و پيويستى به ئاگر به ست له گه ل كورده كان به م به يانه ميژووييه پازى بووه . پوژگار و ساله كانيش ده ريانخست كه چون تا قى ده سه لاتدار به يان نامه كه ي له ناوه رو كه راسته قينه كه ي خوى به تال كرد و پاشگه ز بوويه وه پاش ئه وه ي ره وشه ناوخويى وسه ربازى و داراييه كانى خوى ريخسته وه . بانگه يشتيكي فه رميم له بارزاني نه مر پيگه يشت به ريگاي -مسته فا جاف- بو ناماده بوون له كو نگره ي هه شته مى پارتى ديموكراتى كوردستان , پاش ئه وه ي به هه قالانم له ولاتدا راگه ياند كه وا پيويسته يه كي ك له هه قالانى سه ركردايه تى پيم بگا من سواري فرۆكه بووم و به ره و به غدا به ريكه وتم و ژماره يه ك له به رپرساني كورد له پيشوازيما بوون له وانه ش -سامى عه بدولره حمان- ي وه زيرى كاروبارى باكوور . بو چه ند پوژي ك له به غدا مامه وه له ميانيدا سه ردانى لقي پينجى پارتى و نووسينه گه ي پوژنامه ي -التاخى- م كرد و كاتى كه له نووسينگه ي -حبيب محمد كريم- بووم شانديكي باليو زخانه ي سو قيتى به سه رو كايه تى باليو ز سه ردانى كردن و ناساندن له نيوانماندا روويدا و باليو زه كه له ره وشى كوردى سوريائى پرسى و ئاگادار بوو له مه سه له ي كورد .

به ئوتومبيل چوومه كوردستان و كاتى گه يشتينه شاروچكه ي سه لاهه ددين ئوتومبيلمان له ئاهه نكيكي گه وره ي يه كي تى ماموستايانى كوردستان راگرت كه گورانبيژى به ناوبانگ -فوناد

ئەحمەد - گۆرانی تیدا دەچەری، پاشان سکریتی یەکیتی
مامۆستایانی کوردستان هاتە لام و خواردنی ئیوارە ی پێشکەش
کردین و شەو لە میوانداریتی خۆی هیشتینەو، رۆژی دواتر بەرەو
حاجی ئۆمەرەن بە ریکەوتین و چوومە لای بازرانی نەمر و لە تەنیشتی
خوالیخۆشبوو شیخ بابۆ دانیشتبوو، بە گەرمی و بە ریزەو لە لایەن
رەبەری نەتەوێ کورد و یاوەرەکانی پێشوازی کرام و منی لە
میوانداری خۆی هیشتەو لە خانوویەکی هاوبەند بە خانووەکیەو.
پاش چەند رۆژیک داوای لیکردم برۆمە بەغدا بۆ بینینی ئەندامی
سەرکردایەتی نەتەوێ و هەریمی -عەبدولخالق سامەرانی- چونکە
بەعسیەکان دەیانەوی ئاشنایی لە گەل سەرکردایەتیەکانی کورد
دروست بکەن و پەيوەندیەکانیان لە گەل بزووتنەوێ نەتەوێ کورد
لە پارچەکانی دیکە کوردستان و بە تاییبەتی لە سوریا بهۆننەو، لە
گەل سامی عەبدولرەحمان چووم و لەوێ لەگەل -سامەرانی- لە
بالەخانە سەرکردایەتی نەتەوێ کۆبوومەو کە کابرایەکی ئەریانی
بوو لە مافەکانی کورد تیدەگەیشتی و وای دادەنا ئەوێ لە عیراق
بەدیھاتبوو تاکە هەنگاویکە و مافی کوردە چارەنووسی خۆی وەکو
خۆی دەیهوی دەستنیشان بکات. پێی راگەیاندم کەوا ئەوان لەمەر
دامەزراندنی پەيوەندیەکانیان لەگەل بزووتنەوێ کوردی بە
شیوہیەکی گشتی وەکو هەنگاویک بەرەو چەسپادنی پەيوەندیەکانی
نیوان بزووتنەوێ رزگاربخواری هەردوو گەلەکەدا، هەرودەها ئەوان

دهيانه وي پيهو ندى له گهل ئيمه دابمه زرينن و نامادهى
پيشكه شکردنى پشتگيرى و پالپشتين بو حيزبه كه مان به بى هيچ
مه رجيك و ئه ويش نامادهيه گوى له پيداويستيه كانمان بگريت. بينيم
كه وا گونجاوتره وه لامم بخه مه كاتيكي ديكه تاوه كو دهر فتم بو
دهره خسى و گوى له راي بارزاني نهر و راي ئه وه هه قاله ده بيت كه
رهنگه گه يشتببته گه لاله. كاتيكي ناماده بووم سهر له نوى وتوويز
بكه م, پيشكه وتنى ناوخويى له به غدا هاته ئاراهه دژ به بالى -
سامه پرائى - كه ده ستگيركرا و پاشانيش تيروركرا و مه زنده ده كرا
بييت به جيگره وهى سه دام حوسين, به نه مانيشى پرورژه كه به ره و
نه مان چوو.

تيگه يشتم كه وا بارزاني به زيره كايه تى سياسى خوى و به تيپروانينى
وردى, خوى سه پاندبوو به سهر حيزبى به عسدا و ناچارى كردبوو
هه لويسى خوى به رامبه ر به كيشه ي كورد بگورپيت, به لكو كاريگه رى
ده كرده سهر ملاملانى باله كاني و پشتگيرى له بالى - سامه پرائى -
ده كرد كه ناسراو به كراوه يى له سهر مه سه له ي كورد و له سهر
بزووتنه وهى ديموكراتى له عيراقدا, هه روه ها به هيمنانه كاري ده كرد
بو به ديهينانى نزىكى له نيوان هه ردوو بزووتنه وهى سياسى كوردى و
عه ره بى و به تينکردنى برايه تى و به يه كه وه ژيانى هه ردوو گهل.

كونگره ي هه شته مى پارتى ديموكراتى كوردستان:

له سه ره تاي ته موزي ۱۹۷۰ كونگره ي هه شته م به ستره كه يه كه م
كونگره يه دواي وه ديه يناني نأشتي. كونگره كه له لايه ن بارزاني نه مر
كرايه وه به ئاماده بووني نوينه راني گشت قاعیده ي پارتی له
كوردستان و له دهره وه و نوينه راني پيشمه رگه و ده زگاكاني شورش
و به ئاماده بووني مير كامه ران به درخان و نوينه راني سه ركردايه تي
نه ته وه يي حزی به عس و وريخراوي رزگارخوazi فه له ستين و
ده وله ته سو سياليسته كان و حزب و ريخراوه كاني عيراقی, من و
مه حمه د نيؤ نوينه ري پارتيمان پارتی ديموكراتی چه پره وي كوردی
بووين و تاكه حزی كوردی بووين كه به فه رمی بانگه يشت كرابووين
بو كونگره كه و وته يه كي دوور و دريژم پيشكه ش كرد كه جيی
ره زامه ندي ئاماده بووان (بپوانه به شي به لگه نامه كان), هه روه ها
شانديكي ريخراوي پارتيمان له لوبنان ئاماده ببوو, وته كه ي منيش
دوو ئاريشه ي نايه وه: يه كه ميان ره وشي كوردم له توركيya و ئيران
خسته روو, هيرشم كرده سه ره ر دوو رژيمي كو نه په رست, ئه مه ش
بووه هؤي ناپزايي دهربريني ئيران, دووه ميشيان له كاتي
شروقه كردنم بو ره وشي كورد له سوريا وتم حزی به عسي ده سه لاتدار
خؤي به رپرسه له ئازاره كاني گه لي كورد كه بووه هؤي ناره زايي
دهربريني - مه حمه د سليمان - ي ئه ندامي سه ركردايه تي نه ته وه يي
حزی به عس له به غدا و پيي وتم ئه وانه ي فه رمانره وايي له سوريا
ده كه ن حزی به عس نين به لكو ئيمه شه رعيه تي حزی ده نوينين.

پاش تەواوبوونى دانىشتنى كۆنگرەكە، ژمارەيەك لە كادىرانى پارتى ھاتنە لام (من لە -دارسەلام- بووم لە ناوپردان كە تيايدا رىككەوتنى ئاشتى لە نىوان بارزانى نەمر و سەدام حوسەين مۆركرا و دەكەوتە بەرامبەر شوينى بەستنى كۆنگرەكە) و پىرۆزبايان لىكردم بۆ ئەو وتە باشەيەم بەتايبەتى مەسەلە كۆمەلايەتى و ھزرى و سياسىيەكانى گرتبوو خۆ لەوانەى لە بىرىشم دىن -سەلىم ئاغۆكى، عەلى ھەژار، فارس باوہ و ھەمىد بەروارى- ھەرودەھا ئىوارە سەركردەى بەتوانا و بىرمەندى سياسى خۆشەويست شەھىد -سالىح يوسفى- بۆ ھەمان مەبەست ھاتە لام ھەرودەھا -فازل مىرانى- كە ئەو كات گەنجىكى قۆز بوو بە كەسايەتەكى پىرخواست جوى دەكرايەوہ و بايەخى بە خويندەوہ و پۆشنىرى دەدا.

شاندىك لە كۆمەلى -پاسترەو- گەيشتبووہ كوردستان بە بى بانگەيشتنى پارتى بۆيان و عبدالحمىد دەرويش و جەگەرخوين لە نىوان شاندەكەدا بوون و پىگايان پىنەدرا پىنە ناو ناوچەى كۆنگرەكە، ئەمەش ئامازەيەك بوو كەوا دان بەوان نانرىت وەكو حزبىك كە نوينەرايەتى شەرعىيەتى رىكخستنى ھەبىت لە مەملانىياندا لەگەل ئىمە، لە پەراويزى كۆنگرەكەشدا ناسىنم لەگەل مىر خانم -سىنەم خان- ى كچى مىر جەلادەت بەدرخان و مىردەكەى -سەلاح سەعدوللا- م كرد و زۆر پووخواش و بە سۆز بوون.

له شهوى ئەو پۆژەدا ئوتومبیلێك له باره گای بارزانی نەمر گەشت بۆ ئەوهى له سەر داخوای خۆى بمانگەیه نیتە لای ئەو ، گەشتینه ئەوى و پى ووتم : "ئەو چەپلە ریزانە دريژەى كۆنگرەوانانت بەدل بوو." پاشان ووتى "شیتە چۆن هیرش دەكەیتە سەر ئیران و ئەوانى دیکە و نوینەرانى له نزيك تۆوهن؟" وهلامم دایه وه "كۆنگرەى پارتى له كەشى ئاشتى و ئۆتۆنۆمیدا و بەسەرپەرشتى بەرپرستان بۆ ئیمه بۆنەیهكى گەرە بوو، بۆیه ئازادى خۆمان له قسەکردن وەرگرت، نارازى بوونى پيوه دیار بوو له بەرامبەر ناوهرۆكى ووتەكه به لام به بى ئەوهى بگاته پلهى هەراسانى و ماوه ماوهش به دەستهواژەى شیت پووخواشى دەنواند و دواتر هەر كاتێك منى ببینیايه واى پیدەگووتم، پاشان خواحافیزیمان لیکرد و بەرهو -دارسه لام- رۆشتین. پاشان تیگەیشتم كهوا -ساقاك- نارەزاییهكى توندیان پیشكەش كردبوو بەرامبەر به ووتەكهى من، داواکردنى بارزانیىش بۆ ئیمه به مەبهستى ئاگادارکردنەوه و خستنه ناو كەشەكان بوو بۆ ئەوهى له ئایندهدا ووریاى بنوینین. هەلبەتە ئەگەر ئەم كارە له ئەمپۆدا پروویدا، به پى بیرکردنەوه و تیروانىنى سیاسى كه ئەمپۆ هەمانه، له پینا و پاراستنى رهوشى شۆرش و بەرژەوه ندىه كانى هیرشم نەدەكرده سەر پژیى ئیران. بۆ ئەمانه تیش دەلیم كهوا هەقال -محەمەد نیۆ-ى ئەندامى مەكتەبى سیاسیمان كه من ئەو كات سكرتیری حزب بووم، ئاگادارى كردمەوه له مبابهتە به حوكمى

شاره‌زایی و هه‌ستی سیاسی به‌لام من گویم پینه‌دا. ئیرانیه‌کان به دواى بیانوو ده‌گه‌ران بۆ زیادکردنی فشار له‌سه‌ر بزووتنه‌وه‌ی کوردی به‌تایبه‌تی ریکه‌وتننامه‌ی ئاداری سالی ۱۹۷۰ جیی خوشحالی نه‌بوو بۆ سیاسه‌ته‌ لاساییه‌که‌یان دژ به‌کورد و عه‌ره‌ب و به‌لیدانی هه‌لوئستی ستراتیزیان ده‌ژمیردرا که به‌ستراوه‌ بوو به‌هه‌لوئستی ئەمریکایی که ئەمیش ئەم ریکه‌وتننامه‌ی به‌سه‌رکه‌وتنیک دانا بۆ سیاسه‌تی سوڤییتی و به‌پشتیوانیه‌ک له‌پژیمی عێراقی هاوپه‌یمانی سوڤیه‌ت که دوا‌یی دوو سالی دیکه‌ په‌یماننامه‌ی دۆستایه‌تی و هاریکاری له‌گه‌لدا ده‌به‌ستیت.

کۆنگره‌ی نیشتمانی کورده‌کانی سوریا:

دواى ئەوه‌ی سه‌رکردایه‌تی راسته‌وه‌هه‌ستی به‌لاوازی و پاشه‌کشه‌ و دوورکه‌وتنه‌وه‌ی جه‌ماوه‌ر کرد له‌ده‌وروبه‌ری و به‌دووره‌په‌ریزی له‌بزووتنه‌وه‌ی پزگاریخوازی کوردی که ناوه‌نده‌ سه‌رکیه‌که‌ی کوردستانی عێراقه‌، تاکتیکی نوئی بۆ خو دانا به‌پیی پره‌نسیپی -سوتانی خووم و دوژمنم- پاش سه‌رشۆربوونیان له‌کۆنگره‌ی هه‌شته‌می پارتی دیموکراتی کوردستان، سه‌رکردایه‌تی راسته‌وه‌هه‌ولئ به‌رده‌وام دا له‌گه‌ل هه‌ندی له‌ئهدامانی مه‌کته‌بی سیاسی و مانۆریکی بۆ خوئی دارپشت بۆ ئەوه‌ی پێشنیاره‌که‌ی بگاته‌ نووسینگه‌ی بارزانی نه‌مر، ئەویش بریتی بوو له‌داواکردنی کردنه‌وه‌ی

لاپه‌پیه‌کی نوی و بپیاره‌که‌ی له ده‌ست بارزانی بیټ، هه‌ندیك له ئەندامانی مه‌کته‌بی سیاسی پشتگیری پيشنیا‌ره‌که‌ی سه‌رک‌دایه‌تی راست‌په‌ویان کرد به تايبه‌تی -محمود عوسمان و عه‌لی عه‌بدوللا- چونکه هه‌ندیك له‌وان له‌گه‌ل ئيمه‌دا کۆک نه‌بوون به هوی هه‌لو‌یستی نه‌گۆرمان به‌رامبه‌ر به‌ره‌وتی -٦٦- و هه‌ندیك ئه‌م هه‌لو‌یسته‌سیاسیه‌ی ئيمه‌یان نه‌ده‌ویست و هه‌ندیكیش پيشان وابوو ئه‌مه‌ تاکه شیوازه بۆ یه‌ک‌گرته‌نی بزوتنه‌وه‌ی کورد له‌سوریا، بۆیه پالنه‌ره‌کان زۆر بوون و ویسته‌کان یه‌ک‌بوون بۆ ئاراسته‌کردنی زه‌بریك له‌ده‌سه‌لاتی هه‌لکشاو و زیاده‌بویی حزبمان.

بارزانی نه‌مر بانگی کردین و پای ئيمه‌ی وه‌رگرت سه‌باره‌ت به‌بابه‌ته‌که و ووتی ئه‌وانه (سه‌رک‌دایه‌تی راست‌په‌و) ئاماده‌یی خویان ده‌ربرپوه بۆ جيبه‌جیک‌کردنی ئه‌وانه‌ی من ده‌مه‌ویټ، پای ئيوه‌ چیه‌؟. پای خۆمان پي‌راگه‌یاند که بریتی بوو له‌گومان‌کردنمان له‌راستگویی ئه‌م کۆمه‌له‌یه و شته‌که هه‌مووی مانۆره و له‌بنه‌ره‌تدا پي‌ویست به‌کات به‌سه‌ربردن ناکات له‌گه‌ل یاریه‌کانیادا و ئيمه‌ باش ده‌یانناسین. پاش ماوه‌یه‌ک جاریکی تر بانگی کردینه‌وه و هه‌مان پرسیاری لی‌کردین و پيشنیا‌ری کرد که به‌یه‌که‌وه برۆینه‌باره‌گا‌که‌ی، واش پوویدا و من و محهمه‌د نیۆ و عه‌بدولحه‌مید ده‌رویش و جه‌گه‌رخوین له‌گه‌ل ئەندامانی مه‌کته‌بی سیاسی (عه‌لی عه‌بدوللا، مه‌حمود عوسمان و نوری شاوه‌یس) رۆیشتین به‌بیریشم نایه‌ ئایا سکرته‌یری پارتی له‌وی

بوو یان نا. بارزانی داوای کرد قسه بکهین، گوتم چی لای ئەو کۆمه له ههیه با بفرموون بیلین. حه‌مید دهستی به قسه کردن کرد و گووتی هه‌رچی پیشتەر پوویداوه من هاتوومه بو ئیره بو ئەوهی داوای لی‌بووردن بکه‌م سه‌باره‌ت به هه‌ر هه‌له‌یه‌ک که پوویداوه، پووی کرده بارزانی و گووتی: "ئه‌مه سه‌ری من و ئەوه شمشیری تو من له به‌رده‌متانم". ئیمه بارزانیمان به سه‌رپشک داده‌نا بو چاره‌سه‌ری کیشه‌کانمان به پئی ئەوهی که ئەو به گونجاوی ده‌بینی. ده‌ستم به ئاخوتن کرد له‌سه‌ر داوای به‌پیزی و به دریژی هه‌لو‌یسته‌کانی راس‌ت‌په‌و و په‌فتار و تی‌پروانینه‌کانیان سه‌باره‌ت به مه‌سه‌له‌ی کورد گێ‌رایه‌وه، جه‌ختم کرد له‌سه‌ر هه‌بوونی نا‌کوکی له نیوانماندا چونکه راس‌ت‌په‌وه‌کان بر‌وایان به هه‌بوونی گه‌لی کورد له سوریا نیه و په‌یوه‌ندی گومان‌لی‌کراویان هه‌یه له گه‌ل ده‌سه‌لات‌دارانی ولات، هه‌روه‌ها سالانی‌که هه‌لو‌یستی هاودژیان هه‌یه دژی شو‌رش و چوومه ناو قولایی شته ورده‌کانه‌وه. جگه‌رخوین هه‌ستی به هه‌ندی‌ک ترس کرد و ووتی من نویمه له‌گه‌ل -حه‌مید- دا و به‌رپرسیاریه‌تی هه‌لو‌یسته‌کانی پيشووی هه‌ل‌ناگرم به‌لام ئیمه لی‌ره‌ین بو ئەوهی هه‌موومان به‌یه‌که‌وه بلین -خوا له کاره‌کانی پيشوو خوش بی‌ت- و بارزانی خاوه‌نی بریاری کۆتاییه، ئە‌گه‌ر بیه‌ویت حزبه‌که‌مان هه‌ل‌ده‌وه‌شینی‌ه‌وه و ئە‌گه‌ر بیه‌ویت له گه‌ل چه‌پ خۆمان لی‌کده‌ده‌ین و ده‌بین به‌یه‌ک، جا با به‌پیزی فه‌رمان بدات. حه‌مید له‌سه‌ر قسه‌کانی

ئەو پازى بوو. پاشان بارزانی نەمر پرسىياری لیکردم چى دەلین سەبارەت بەیەك بوونی هەردوو حزبەكە؟ وەلامم دایەو و ووتەم کارەكە بەو ئاسانیە نیه. من دەتوانم زۆر قسەى شیرین بکەم بەلام پەند لە پەپرەو کردنیەتی. دواتر بارزانی فەرمانى دا کەوا پەيوەندیمان بەردەوام بیئت بو تەواوکردنی بابەتەکان. ئیوارەى هەمان پۆژ داواى کردین بو کۆبوونەو وە لە گەلى و گووتى مەکتەبى سیاسى فشارىكى زۆرى خستوووتە سەرم و داواتان لیدەكەم ئەم بابەتە یەكلا بکەنەو، ئیمەش رەفتار ئاسا رووبەرپوو پیمان گووت ئیمە ناتوانین بریار لەسەر چارەنووسى حزبەكەمان بدەین، ئیمە هەردووکمان قەناعەتمان بە هەموو ئەو شتانه نیه کە سەرکردایەتى راسترەو دەیخاتە پوو و ئەگەر بەرپزىشت قەناعەتت هەیه کەوا بەرژەوهندى لەوهدایە، لیمان گەپى با گوئیستی رای هەقالەکانمان بین لە ولاتدا، ئەگەر پازى بوون با وایت و ئەگەر نارازى بوون ئیمە ئەم بەرپرسیە میژووییه هەلناگرین. بەرپزى پازى بوو و دووبارەى کردەو و کەوا خوى قەناعەتى بە یەكسانى لە نیوان دلسۆز و خائین نیه و ئیو وە ئیمە نزیکن و هەلوئىستە راستگۆیه کانتان لەگەلمان لە تەنگانەترین بارودۆخدا لە بیر ناکەین، بەلام من لەو برپوایەدا دام کەوا ئەنجام لە بەرژەوهندى ئیو دەبیئت و لە بەرژەوهندى رپبازى سیاسیتان دەبیئت. رپکیش کەوتبووین کەوا لە حالەتى رازیبوونى هەقالانمان لە هەر دوو لایەنەكەو وە ژمارەیهكى دەستنیشانکراوى

یه کسان ئاماده ببن بۆ بهستنی کۆنگره‌ی یه‌کگرتن، هه‌قالانمان پاش ئه‌وه‌ی محهمهد نیۆ به درییژی ئه‌وه‌ی پرویدابوو بۆیانی باسکرد کۆنفرانسیکیان به‌ست به زۆرینه ره‌زامه‌ندیان ده‌ربهری له‌سه‌ر پرۆژه‌ی کۆنگره‌ی یه‌کگرتن، له دوا ساتدا سه‌رکردایه‌تی -پاستره‌و- ویستیان مانۆریکی پیلانگی‌پری ئه‌نجام به‌ده‌ن به پێشنیار کردنیان به‌سه‌ر هه‌قالانماندا که‌وا نه‌پۆنه کوردستانی عی‌پراق و له جیاتی ئه‌وه به‌یه‌که‌وه سه‌رکردایه‌تیه‌کی نوی پیکدی‌نین و با سه‌لاح به‌دره‌ددین ببی به سکرته‌یری حزبی نوی یه‌کگرتوو.

له کاتی ده‌ستنی‌شان‌کراوی کۆنگره‌ی نیشتمانی کورده‌کانی سوریا ئاماده بووم چونکه له ئه‌وروپا بووم و ئاماده‌ی کۆنگره‌ی کۆمه‌له‌ی خویندکارانی کورد بووم که له سوید به‌سترا. ژماره‌ی ده‌ستنی‌شان‌کراوی هه‌ریه‌ک له‌و دوو لایه‌نه ئاماده ببوون، له‌گه‌ل کۆمه‌له‌یه‌ک له که‌سانی نیشتمانی‌په‌روه‌ری سه‌ربه‌خۆ. کۆبوونه‌وه له ناوپردان له ۱۹۷۰/۷/۲۶ ئه‌نجام درا و له لایه‌ن بارزانی نه‌مره‌وه کرایه‌وه و هه‌ولێ دا جووره هاوسه‌نگیه‌که نیوان هه‌ردوو لایه‌ندا به دیار بخات به مه‌به‌ستی گه‌یشتن به یه‌کگرتنیکی راسته‌قینه و به بیرمه دوا‌ی ته‌واوبوونی ئیدریس بارزانی که له لای دانیشته‌بووم داوا‌ی لی‌کردم که به باوکه بلیم که‌وا نابیت یه‌کسانی له نیوان دلسۆز و خائیندا بکریت. وه‌لامیم دایه‌وه که‌وا پیموایه پیویست ناکات قسه‌کانی -باوکه- بپریم پاش ئه‌وه‌ی که ئیره به جیدی‌لی به درییژی

باسی دهکەین ئەویش پازی بوو، بۆ ئەمانەتیش دەلیم ئیدریس
هاوسۆز بوو لەگەڵ ئیمە و برۆی نەبوو بەوەی کە پوویدا و هەرگیز
برۆی بە سەرکردایەتی -پاسترەو- نەبوو. پاشان دارا تۆفیق
دەستی کرد بە بەرپۆوە بردنی کۆبوونەووە کە تا وەکو سەرکردایەتیەکی
کاتی هاوبەش هەلبژێردرا بە سەرکردایەتی کە سایەتی نیشتمانپەرور
-دھام میرۆ- . پەوشە کە زۆر درێژەیی نەخایاند و -پاسترەو-
دەستی کرد بە خۆکێشاندنەو پاش -پاکردنی- عەبدولحەمید دەرویش
و پەشید حەمۆ بۆ سوریا بە بی ئاگاداری و دەستور وەرگرتن لە
سەرکردایەتی پارتی کە لە بەغدا بوون و بە پێی رێککەوتنیکی
پیشوو لەوێ کاریان دەکرد لە ژێر فەرمانی بەرپرسیانی راگەیانندی
پارتی، ئەم هەنگاوەش بە هەلۆه شاندنەووەی -پابەند بوون- دانرا و
پاشگەزبوونەووە بوو لەو پەیمانەیی کە -سەرکردایەتی پاسترەو-
دابوو، ئەمەش دیسان ئەو دەگەییە نیت کەوا پرۆژەیی یەکشستن -
وێرایی ئەووەی کە ئەمەیی لی دەبینرا- کەوتە بەر هەلۆه شاندنەووە
چونکە لایەنیکی لەو دوو لایەنەیی ئەم پرۆژەیی دەرچوو.

بە درێژایی ئەو ماوەییە من لە دەرووەی ولات بووم و بەدواداچوونیکی
تێرۆتەسەلم نەبوو بۆ پیشکەوتنەکان و پاشماوەیی ئەو ناکوکیەکانەیی
لە دواي دەرچوونی پاسترەو هاتبوونە ئاراو. هەرۆهە ئاگام لە
برپاری پاشەکشەیی هەقالانیشمان نەبوو تاوەکو پوویدا، ئومیدم وابوو
پاش ئەو هەموو ماندووبوونە پرۆژە کە ئامانجەکانی خۆی بەدیپینی و

به تايبه تي چونكه به ناوي بارزاني نه مره وه به ند بوو و له
كو تاييشدا ملكه چي برياري هه قالانم بووم و پابه ند بووم به راي
زورينه ي سه ركردايه تي.

ليردها به و بو نه يه وه پيوسته پوونبكريته وه كه نه وه ي پوويدا لاواز
بوون بوو بو بزووتنه وه ي كوردي له سوريا و نه مه ش به كرده وه ي
پيلانگيري نه خسه كي شراوي سه ركردايه تي راستره وي كورد له سوريا
دروست بوو. له لايه كه وه , مانور و ده ستبه رداريه كاني له پيش
بارزاني نه مردا , به لگه ي هيچ پينه مان و پووخاني به رنامه كه يه تي , له
لايه كي ديكه شه وه نه يده تواني هه بووني حزبيكي به هي زي ري كخستوو
له سه ر گو رپه پاني كوردي له سوريا قبول بكات , چونكه نه مه له
پووي ميژووييه وه هاورپكه له گه ل ئاراسته و ريباز و سياسه ته كاني ,
بو يه ش هه موو شتيكي كرد له پيناو لاواز كوردي بزووتنه وه و
ئاراسته كوردي زه بريكي ئازاربه خش به و بزووتنه وه يه . نه زموونه كه مان
في ري كردين كه كو كورده وه ناكري له نيوان بزووتنه وه يه كي كوردي
ري كخستوو و به هي زي خاوه ن به رنامه يه كي خه باتگيري له سوريا و له
نيوان راستره ويكي كورديدا كه خه مي سه ره كيي نزيكبوونه وه و
رازي كوردي ده سه لاته , به بي نه وه ي ته ماشاي هاورپكي نه مه بكات
له گه ل به رژه وه ندي و مافه كاني نه ته وه يي , نه م دووه له توانا ياندا نيه
به يه كه وه كو ببنه وه و به يه كه وه بژين . نه م هاوكيشه يه ش ده رپري

تایبه تمه ندی بزوتنه وهی نه ته وهی کوردیه له سوریا تاکو ئیستاش
کاری خوی ده کات.

قوتابیه له بهرلینی پۆژه لآت و کریکاره له بهرلینی پۆژئاوا:

له میانی دانیشتنی کردنه وهی کۆنگره ی نیشتمانی کورده کانی سوریا
بارزانی نه مر رایگه یاند کهوا پیویسته دوو ئەندامی سه رکردایه تی
له هه ردوو لایه نه که وه له کوردستانی عیراق بمیننه وه , من و محهمه د
نیو له لایه ن خۆمانه وه و حهمید و ره شید حهمو له لایه نه که ی
دیکه وه , ئەمه ش له پیناو ئاسانکردنی کاری یه کگرتندا به پیی رای
به پیزیان , پاش ئە وهی گشتیان گه رانه وه سوریا ئیمه له ناوچه ی
ناوپردان ماینه وه و و پاشان بارزانی نه مر داوای کردم و به
پوونه رمیی له گه لدا نواندم و گو تی : " وه ره له باره گای من ده وام بکه
به لکو فییره بنه مای حزبا یه تی بیت . " وه لأمیم دایه وه : " ئە گه ر تاکو
ئیس تا فییر نه بووبم هه رگیز فییرنا بم " پاشان پیشنیاری کرد که کار له
مه کته بی سیاسی یان له مه کته بی راپه راندن بکه م و جه ختی له سه ر
کرده وه , به لام من به ئە ده به وه ئە مه م ره تکرده وه و گوو تم : " گه ر من
له ولاتی خۆم به که لکی خه بات نه یه م لییره ش هیچ سوودی ک به ئیوه
ناگه یه نم . داوام لی کرد ریگه م بدات سه فه ر بکه م بو ئە وروپا بو

ته واوکردنی خویندتم. وه کو پره نسیپ نارازی نه بوو، به لام داوای لیکردم که زیاتر بیر له و پیشنیاره ی بکه مه وه. پاش نزیکه ی مانگیك ریژدار - ئیدریس بارزانی - م بینی داوام لیکرد ریگام بدهن به سه فەر کردن بو خویندن و ئەمه ش بریاری کوتاییمه، پاش که گه رایه وه لای - باوکه - داوای کردم چومه قه سری و لهوی به ریکه وت دکتور شقان و ئەسههه خوشه ویم بینین، داوای ئیدریس زور له گه لم دانیشته ویستی قه ناعه تم پیبینی به مانه وه و کهوا ئەمه هه مان ویستی باوکیه تی، به لام نهیتوانی له کوتاییدا داوای لیکردم پابه ند بم به کونگره ی نیشتمانی و نامه یه کی بو شه هید - سالح یوسفی - پیدام بو هاوکاری کردنم له دابینکردنی په ساپورتی عیراقی و داواکردنی کورسیه کی خویندن بو من له حکومتی ئەلمانیای دیموکرات. گه یشتمه به غدا و په ساپورتم به ده ست هیئا و به لینی کورسی خویندنیان پیدام، پاش سی حفته مانه وه له نزیکه وه زوربه ی ئەندامانی سه رکردایه تی حزبی دیموکراتی کوردستانی ئیرانم ناسین که له به غدا بوون و هاوکاری و پشتگیریان له حکومتی عیراق وهرده گرت.

گه یشتمه به رلینی پایته ختی ئەلمانیای دیموکرات و پاش ماوه یه ک سه ردانی وه زاره تی دهره وه م کرد سه باره ت به مه سه له ی کورسی خویندن، به رپرسه که ی پیی راگه یاندم کهوا ره زامه ندی وهرگیراوه و داوای لیکردم فورمیکی پیویست پر بکه مه وه و کاغه زه پیویسته کانم

به ديار بخه م, منيش وام كرد. به مهرجيك كه دهست به خويندن
بكه م له خولى داهاتوودا چونكه من دواكه وتووم, له و ماوه يه شدا كه
چاوه پروانيم ده كرد چاوم به هه قالانمان و هه قالانى پارتى ديموكراتى
كوردستان ده كهوت و شتيكى ئاسايى بوو كه وا گه نكه شه له سهر
مه سه له ي سياسى و بابه تى كو نگره ي نيشتمانى بكه ين. پوژيكيان
دكتور محمهد صالح دهوكى كه ئەندامى دهسته ي به رپوه بردنى
رپيخواوى پارتى بوو له ئەوروپا له مالى خو ي ميوانداريى كردم, له و ي
موقه دده م - عه زيز ئاكره يى - م بينى كه ئەندامى ليژنه ي ناوه ندى
پارتى بوو ديداره كه شمان گهرم و گوپ بوو, به لام زورى نه برد به ره و
ساردى چوو به هوى وتوويزمان له سهر كي شيه ي فه له ستينى, چونكه
ئاكره يى هيرشى كرده سهر فه له ستينيه كان و پشتگيرى له
ئيسرائيليه كان كرد و پاش ئەوه ي كه هه ستى كرد پاساو و
بيانووه كانى لاوازن, گووتى: "ئه گهر ئەمه راي تو يه تو ناكوكى له گهل
راي سه ركردايه تيمان و تو دژى ئيمه ي, پاشانيش بو باسى سياسه ت
ده كه ي ئەه ي نابى پابه ند بيت به بريارى كو نگره ي نيشتمانى." سه رم
سو رما له لوجيكى به رامبه رم به هه موو ئەده به وه وه لاميم دايه وه و
گوتم: "ئه مه راي منه و من له حزبىكى ديكه م و ئەنداميش نيم له
حزبه كه ي تو دا پاشان له و بروا يه دام كه وا ئەمه هه مان راي بارزانيشه
بو ئاگاداريشت كو نگره ي نيشتمانى بريارى نه داوه كه وا ئيمه نابى
قسه له سياسه تدا بكه ين". زياتر تو ره بوو و هه لچو بو يه به باشم

زانى پاشه‌كشه بکه‌م و له پيش ده‌رگا دهۆكى داواى لیبووردنى
لیکردم و وپرای په‌یوه‌ندى دۆستانه‌ی پيشووم له گه‌لیدا، به‌لام داواى
گه‌رانه‌وه‌ی بو کوردستان راپورتیكى دژى من پيشكەش به
سه‌ركردایه‌تى كرد. له میانى به‌ستنى كوڤنگره‌ی گشتى حزبى
سوڤسالیستى په‌گرتووى ده‌سه‌لاتدار له ئەلمانیا شاندیكى پارتى به
سه‌رۆكایه‌تى - حه‌بیب مه‌حه‌مه‌د كه‌رىم - ئاماده بوون، داوام له -
شاخه‌وان نامق - كرد دیداریکم بو له گه‌لیدا دابین بکات، كه ئەمه‌ی
داواى له ره‌وشى من تیده‌گه‌یشت. ئیواره له كافیتریای هوتیلی
حزبدا بینیم و به‌ریز - عه‌زیز مه‌حه‌مه‌د - سكرتیری گشتى حزبى
كوڤونیستى عیراق ئاماده‌بوو و گه‌توگوو له نیوان من و - حه‌بیب
مه‌حه‌مه‌د كه‌رىم - دا ده‌ستى پیکرد، پئی گووتم : بارزانى لیت توپه‌یه
چونكه تو دژ به برپارى كوڤنگره‌ی نیشتمانی ده‌جولییه‌وه و هی‌رش
ده‌كه‌یته سه‌ر پارتى. به نا وه‌لامیم دایه‌وه چونكه له هه‌موو
ئەلمانیاى دیموکراتدا كوردى سوریای تیدا نیه و پاشانىش من هه‌له‌م
به‌رامبه‌ر به بارزانى و پارتى نه‌کردوو، كه‌رىم جارێكى دیکه
دووباره‌ی کرده‌وه و گووتی ئیمه له زۆر سه‌رچاوه‌وه بیستوومانه تو
دژ به ئیمه کار ده‌کە‌ی و ئیمه ناچارین ئەو به‌خشه‌ی خویندنت
لیبېرین. عه‌زیز مه‌حه‌مه‌د خۆى هه‌لقورتایه ناودا و به - كه‌رىم -
گووت: ئەوه‌ی ویستان به‌و خه‌لكانه‌تان كرد و راتانگرتن له كارى
حزبى و پارتیكى نوێ و سه‌ركردایه‌تیه‌كى نوێتان به سه‌ر سه‌پاندن

زیاتر چی دیکه تان دهوی، پاشان سه لاج گه یشتوو ته ئیره بخوینی
واته پیشتتر سه رکرده بوو ئیستا بووه به قوتابی، تا ئەم جیگایه ش
هه راوی ده نین.

دوای دوو ههفته لهو دیداره له لایه ن سه روکی به شی روژه لاتی
ناوه پاست له وه زاره تی دهره وهی ئە لمانیا به ریژ - شورات - بانگ
کرام و داوای لیبوردنی خوئی پیپراگه یاندم و وتی: هه رچه نده ئیمه ریژ
له تو و له هه لویسته کانت ده گرین به لام ناچارم ئەو به خشه ی
خویندنت لیبکی شمه وه له سه ر داوای سکر تییری گشتی پارتی،
وه لامیم دایه وه: ده مه وی پیت بلیم منیش له م حاله ته دا ناچارم
بپه رمه وه به رلینی روژئاوا - ئەو کات شه پی سارد له لوتکه دا بوو - له
نیوان روژه لات و روژئاوادا و به رلینی روژئاوا وه کو که لینیکی
ئاسایشی و پروپاگنده یی هاودژ بوو له ناو قه دی کو ماری ئە لمانیای
دیموکرات. زور په ست بووم له وهی له گه وره ترین ئومید بیبه ش کرام
ئەویش به رده وامیدان بوو به خویندتم، هه روه ها زور دلگران بووم لهو
هه نگاوه ی حه بیب مه حه مه د که ریم هاویشتی که هیچ هه ستردنیکی
به لیپرسراوه تی تیدا نیه و ته نانه ت هه ستردن به مرقایه تیشی تیدا
نیه، چونکه به خشه که له سه ر کیسی ده وله تیکی دیکه بوو، پاشان
- سوتام - دوای بیبه شکردنم لیی. دوای ئەمه جاریکه دیکه بۆم
دووپات بوویه وه که وا هه ندیک ناوه ند له سه رکردایه تی پارتیدا خیریان
بۆ بارزانی ناویت و خه لکی پال ده دن بۆ دژایه تیکردنی، به پیی

حهزى خۆيان كار دهكهن. ههنگاوهكهى -حهبيب- رهفتاريكى
ههراسانه بوو بهرامبهر به من و مهبهستى پالڊانى من بوو بو
وهرگرتنى ههلويسى دوژمنكارانه و كاردانهوهى نهرييانه بهرامبهر به
بارزانى و پارتى, بهلام من له -ياريهكه- تيگهيشتم و به ئيشانهوه
كپ و بهرۆژوو بووم.

به خه مه وه گهيشتمه بهرليني رۆژئاوا و ههنديك له ههقالانم بينى
داوام ليين كرد كاريكم بوو بدۆزنه وه بوو ئه وهى بتوانم بژيم, بينيم
كۆمه له يهك له ههقالانم له ده وروبهرم كۆبوونه وه و برپاريان دا له
نيوان خوياندا كومه كى دراويم بكهن و نهيه لن كار بكه م وه كو
ريزگرتنيك له لايه ن ئه وانه وه بهرامبهر به من, له وانه ش: جه مشيد
عه بدولكريم, عومه ر وه تى, عه بدولره زاق ئۆسى, شه مسه دين حاجو و
حوسين كيكى و ههنديكى ديكه كه ناويان نايه ته وه يادم. به لام من
هه ر سوور بووم له سه ر گه پان به دواى كاردا تا وه كو دۆزيمه وه و له
كارگه ي-لۆنۆس- دهستم كرد به ۱۲ كاتژمير كار كردن به لام به
كرييه كى باش.

له و ماوه يه دا هاوكارى ههقالانم كرد له به هيز كردنى ره وشى
ريكخستن له ئه وروپا و ئه نجامدانى كار و چالاكى له بهرليني رۆژئاوا دا,
كاتيك داها ت كه لقي كۆمه له ي خويندكارانى كورد له ئه وروپا كه وته
ژير كۆنترۆلى ههقالانمان له و شاره دا. كونگره يهك به ستر و عه لى
شنگارى به ناوى پارتى ئاماده بوو, بينى زۆربه يان له ههقالانمان,

پیشنیارم کرد که دستهای کارگیری نیوه به نیوه بیټ هرچه‌نده
هه‌قالانی له ژماره‌ی پیویست که‌متر بوون، ئەویش ریژو ستایشی
نواند به‌رامبەر ئەو هه‌لویست و ئەمه‌کداریه‌ی من بۆ شوپش و پارتی
ویپرای ئەو هه‌مووه‌ی له گه‌ل من ئەنجام درا. پیشی گووتم که‌وا
ره‌وشی راسته‌قینه‌ی ئیمه‌ و هه‌لویستی ئیمه‌ به‌ بارزانی نه‌مر
راده‌گه‌یه‌نیټ دوا‌ی ئەوی هه‌ندیك له سه‌رکردایه‌تی(پارتی) ویستیان
بیشیوینن.

گه‌رانه‌وه بۆ به‌یروت:

له‌ سالی ۱۹۷۲ جاریکی دیکه‌ له‌ به‌یروت بووم له‌ سه‌ر داوا‌ی هه‌قالانم
به‌ سووربوونه‌وه، له‌وی پهیوه‌ندیم له‌ گه‌لیاندا کرد و لیژنه‌ی
ناوه‌ندیان کۆبوویه‌وه و که‌وته لیکوئینه‌وه و هه‌لسه‌نگاندنی ئەوه‌ی
روویداوو و بریاردرای خۆمان ئاماده‌ بکه‌ین بۆ به‌ستنی کۆنگره‌ی
سییه‌می حزب، ئەو کات گۆره‌پانی لوبنان مه‌لبه‌ندی بزووتنه‌وه‌ی
شوپشگیری عه‌ره‌بی بوو و شوینی دانیشتنی سه‌رکردایه‌تی شوپشی
فه‌له‌ستینی و بزووتنه‌وه‌ی رزگارخوازی و هه‌موو سه‌رکردایه‌تییه‌کانی
فه‌له‌ستینی بوو، ئیمه‌ش ده‌ستمان کرده‌وه به‌ بزاق و دروستکردنه‌وه
و بونیادکردنی په‌یوه‌ندییه‌کانمان له‌ گه‌ل هیزه‌ فه‌له‌ستینی و

لوبنانیه کان له بزووتنه وهی -فه تح- و به ره ی دیموکراتی و به ره ی میلی و کۆمۆنیسته فه له ستینیه کان ه وه بگره تا وه کو ده گاته حزبی پی شکه و تنخوازی سۆسیالیست و حزبی کۆمۆنیستی لوبنان و ری کخراوی کاری کۆمۆنیست و هی ز و ری کخراو و حزبه کانی دیکه . له ماوه یه کی کورتیشدا په یوندی و ئاشناییمان دروستکرد له گه ل زۆربه ی که سایه تیه کان و سه رکردایه تیه کانی ناو بزووتنه وه ی رزگاربخوازی عه ره بی ئه وانه ی له سه ر گۆره پانی لوبنان هه بوونیان هه بوو. بزاق و کاری سیاسیشمان له لوبنان له ژیر ناوی ری کخراوه که مانه وه ده کرد، که له بنه پرتدا له رۆله کانی که مه نه ته وه ی کورد له لوبنان پی که اتبوو، به خیری هه بوونی شه هید -که مال جه نبلات- و ده سه لات ه که ی و هاوسۆزی بو کورد و په یوه ندیه دیاره کانمان له گه لیدا (که به ره گه ز کورده) توانیمان ده ستووور بو کۆمه له ی رۆشه نبیری کۆمه لایه تی کوردی وه رگرین -که سه رپۆشی یاسایی- کۆمبه ندی کاوه بوو پیش په یدابوونی و به ده سه ته یانی ده ستووری یاسایی خۆی.

بزووتنه وه ی نیشتمانی لوبنانی - سه ری هه لدا و ئئی مه یه کی ک بووین له دامه زرینه رانی و هه قال - مسته فا جومعه - نوینه رایه تی ئئی مه ی ده کرد له ئه نجومه نی ناوه ندییدا و بو جاری یه که م بوو له رۆژه لاتی ناوه راستدا لایه نیکی کوردی ئه ندامیه تی ده زگایه کی به ره یی به ده ست خۆی بی نی به شیوه یه کی فه رمی و دانپینراو له له لایه ن گشتیان ه وه و

به‌شداری له گشت ده‌زگا سیاسی و رۆشنبیری و ئاسایشی و سه‌ربازییه‌کانیدا (له میانی شه‌ری ناوخوا‌دا) بکات. هه‌روه‌ها ئی‌مه به‌شه داراییه‌که‌ی خۆمان وه‌رده‌گرت له‌و یارمه‌تیانه‌ی که له لایه‌ن ریک‌خراوی رزگارخوازی فه‌له‌ستینی و لیبیا و عیراقه‌وه پيشکەش به بزووتنه‌وه نیشتمانی لوبنانی ده‌کران، ئی‌مه وه‌کو لایه‌نیک یه‌کسان بووین له مافه‌کانماندا له گه‌ل لایه‌نه‌کانی دیکه‌ی ناو ئه‌وه بزووتنه‌وه‌یه، وه‌کو: حزبی پیشکەوتنخوازی سۆسیالیستی به سه‌رکردایه‌تی -که‌مال جه‌نبلات- و حزبی کۆمۆنیستی لوبنانی و ریک‌خراوی کاری کۆمۆنیستی و بزووتنه‌وه‌ی -امل- و ناسرییه بیلايه‌نه‌کان و حزبی به‌عسی عه‌ره‌بی سۆسیالیست به هه‌ردوو لقه سوریایی و عیراقیه‌که‌یه‌وه و حزبی نه‌ته‌وه‌یی کۆمه‌لایه‌تی سوریا و حزبی کاری سۆسیالیست و یه‌کی‌تی سۆسیالیستی عه‌ره‌بی و ریک‌خراوی دیکه‌ش.

په‌یوه‌ندیه سیاسییه‌کانمان له گه‌ل ئه‌وه‌ی‌زو و لایه‌نه لوبنانی و فه‌له‌ستینیانه‌دا یه‌که‌م ئه‌زموونی بوو له په‌یوه‌ندیه‌کانی عه‌ره‌بی - کوردیدا و یه‌که‌م سه‌ره‌تاتکی‌کردنی کورد بوو به سه‌ر ئه‌وه هه‌موو ژماره زۆره‌ی هی‌زه عه‌ره‌بیه نیشتمانی و دیموکراتیه‌کاندا. ئه‌رکی ئی‌مه‌ش روون و ئاشکەرا بوو ئه‌ویش شرۆقه‌کردنی ره‌وشی کورد و مه‌سه‌له‌ی کورد بوو به هه‌موو لایه‌نه‌کانیه‌وه بۆ عه‌ره‌به دۆسته‌کانمان و له لایه‌نی به‌رامبه‌ریشه‌وه وه‌رگتته‌کی بی‌هاوتا هه‌بوو بۆ تی‌گه‌یشتن

و حالیبوون له مهسه له کهمان و هاوکاریکردن له گهل خه باته کهمان و داننان به مافه کانمان، زیده رویش نیه گهر بلیم نیمه له پیشه وه بووین له راکشانندی پرده به تینه کانی نیوان بزووتنه وهی ههردوو گهلدا و توانیمان کیسه کهمان به شیوه یه کی دروست روون بکهینه وه و هاوپه یمانانی راستگویی بو بدۆزینه وه.

له سهر ئاستی په یوه ندیه کوردیه فهله ستینیه کاندان نیمه هه ر له دواى کونفرانسی ۱۹۶۵ دا دهستان به و ئاراسته یه کردبوو، په یوه ندی سیاسیمان بو جاری یه که م له گهل نوینه ر و کادریکی پیشکه وتووی بزووتنه وهی - فهتج - دروست کردبوو له سالی ۱۹۶۶ له دیمه شق که ناوی - حوسین مولکی - بوو، په یوه ندیه کانمان به رده وام بوو و په ره یسه ند، دواتر په یوندمان له گهل - بزووتنه وهی دیموکراتی - دروست بوو پاش ئه وهی له - بزووتنه وهی میلی - جیا بوویه وه له سالی ۱۹۶۷ و پاش موحازه ره گرنکه کهی هه قال - نایف حه واتمه - له زانکوی دیمه شق که تیایدا به روون و ئاشکه رایى رایگه یاند کهوا گه لی کورد مافی چاره ی نووسینی خوی هه یه له هه موو پارچه کانی کوردستاندا به سوریا وهش. پاش ماوه یه ک له دانیشتنم له به یروت، که ئه و کات بارودۆخمان زۆر قورس بوو له رووی بزۆویه وه، چاومکه وت به - جهلال تاله بانى - که هه لویستی پیشووی خوی گۆرپیوو و ئاشت بووینه وه و به یه که وه دهستان کرد به بیرکردنه وه له چاره نووسی گه لی کورد و چۆنیه تی چاره سه رکردنی ته نگژه ی

بزووتنه وهی سیاسی کوردی. دواى که بینیشی رهوشی بژیویمان خراپه له خۆیه وه دهستپیشخه ری کرد و هاوکارییه کی دارایی به سوپاسه وه پیشکه شکردین و گوژمه کهش به شی کرینی - ئامیریکی چاپ- و - ئامیریکی له بهرگرتنه وهی- ده کرد و پیی گوتم که وا ئه م گوژمه یه به شی که له و هاریکاریه ی که لقیکی بزووتنه وهی نه ته وه ییه کانی عه ره ب له کویت پیشکه شی به ئیمه کردوه .

دواتر ئاشنا ییم له گه ل سه رکردایه تیه کانی بزووتنه وهی به رگری فه له ستینی دروستکرد به تایبه تی - یاسر عه ره فات, جوړج حه به ش, نایف حه واتمه, ئه بو ئه یاد (سه لاح خه له ف), ئه بو جهاد (خه لیل ئه لوه زیر) و که سانی دیکه و هه روه ها سه رکردایه تیه کانی بزووتنه وهی نیشتمانی لوبنانی و په یوه ندیه کانمان له گه ل گشتیان به هیز بوو و په ره یسه ند. پاشان بارودۆخمان باشتر بوو دواى ئه وهی که هاریکاریمان له بزووتنه وهی نیشتمانی لوبنانی و ریخراوی رزگاربخوازی فه له ستینی وه رگرت. روژیکیان - سو هیل یه موت- که که سایه تیه کی نیشتمانی لوبنانییه و دوستی سوڤیه ته بانگهیشتی کردم بو ماله که ی خوی و منیش دوو هه قالم له ریخراوی لوبنان له گه ل خو مدا برد. منی به روژنامه نووسیکی سوڤیه تی ناساند که له قاهره وه هاتبوو ناوی - یه فگینی بریماکوف- (که دواتر بوو به وه زیری ده ره وهی روسیا) بوو, یه کسه ره بیریم خسته وه که چون له سالی ۱۹۶۶ له میوانداری هه قالانمان بوو له قامشلو بو ئه وهی

به ريگای ئەوانه وه بپه پيته وه كوردستاني عيراق و چاوي بكه وي به بارزاني، پاشانيش گه پانه وه ي له پر و ناكوي له خالي په پينه وه بو بياڤ (حقل) -رميلان- له جزيره كه بسپوره سوڤيه تيه كان به ريوه يان ده برد و دواتریش له سه فه ره كه ي پاشگه ز بووه به مه زنده ي ئەوه ي كه وا له سوريا پيشكه وتن رووده دن، ئەو كاتيش چه ند رۆژيک پيش بزوتنه وه ي شوباتي ۱۹۶۶ ي -سه لاح جه ديد- بوو. ئەمانه ي هه موو به بيره اته وه و گووتي به ريگای به غداوه سه فه ري كرد و چه ند جار چاوي به بارزاني كه وتوووه. ديداره كه ريكوپيک بوو تا وه كو مه سه له ي حزبي كو مونيستي چيني و-ماوتسي تونگ- كه شه كه ي شيواند كاتيک له قسه كاندا گووتم ئەزمووني چيني شايسته ي ليكولينه وه يه به تايبه تي بارودوخي چين به بارودوخي گهلاني رۆژه لات ده چي و به تايبه تي گه لي كورد.

له و سالانه دا ده ستمان كرد به دروست كردني په يوه ندي له گهل ده وله ته سو سياليسته كان به ريگای باليو زخانه كانيان له به يروت كه په يوه ندي زيندوو و سوو دمه ند بوون و زور قازانجيشي ليكه وته وه بو هه ردوولا و به تايبه تي بو ئيمه كه هه لو يستمان ئالوگور ده كرد و گه نكه شه مان له مه سه له ي كورد ده كرد و گويمان له سه رنج و پيشنياره كانيان ده گرت سه باره ت به هه لو يستي گشتي له رۆژه لاتي ناوه پاستدا و مه سه له ي كوردي، توانيمان په ره بسينين به و په يوه نديانه مان تاكو گه يشته پايته خته كانی ئەو ولاتانه به ريگای

رېځخواوه کانی - هاوکاري ئافرؤ - ئاسیایی - که به دوا د اچوونی په یوه نډییه کانی پیراسپیږدرابوو له گهل بزووتنه وه کانی رزگارخوازی نیشتمانی له جیهاندا. هه روه ها به دهیان به خشی خویندلمان به دهستهینا و زیاتر له (۳۰۰) قوتابی کوږو کچ له کورده کانی سوریا که زؤربهیان له چینه هه ژاره کان بوون، نارده ولاته سو سیالیسته کان و بړوانامه یان به دهستهینا له بواره جیا جیا یه کانی زانستدا، ئەمه بیجگه له به خشه چاره سه رییه کان بو نه خو شه کان. به ریگای ئیمه شه وه په یوه نډی له نیوان ولاته سو سیالیسته کان و هندی له پارته کانی بزووتنه وه ی کوردی له تورکیا دروست بوو و بولگاریا به ناوی گشت ئەو دهوله تانه به م کاره راسپیږدرابوو، به گشتی سیاسه تی ولاته سو سیالیسته کان پوخت ده کرایه وه له دروستکردنی په یوه نډی و ناسین و کوکړدنه وه ی زانیاری و مه شقی سیاسی و پیښکه شکردنی به خشی خویندن، به لام له و قوناخه دا دژی هه ر کاریکی چه کدارانه بوون له تورکیا، به گشتی ولاته سو سیالیسته کان هیچ هه لوئیستیکیان ده ستنیشان نه کردبوو به رامبه ر به مه سه له ی گه لی کورد و بزووتنه وه رزگارخوازه که ی، بیجگه له وه ی که وا پابه ندبوون به سنوور و مه رجه کانی شه ری ساردی ئەو کات و پابه ند بوون به دهرنه برینی هیچ هه لوئیستیکی کوردی که دهوله ته کانی سه ر به رؤژئاوا، ئەوانه ی کوردسانیان له نیوان خو یاندا دابه شکردوو ه وه کو تورکیا و ئیران تووشی هه راسان بکات، له هه مان کاتیشدا ئەم

دهوله تانه كه وتبوونه ناو هاوپه يمانيه تي له گهل رژيمه برژوايه نه ته وه ييه كان به تايبه تي له عيراق و سوريا و به رژيميكي نيشتماني پيشكه وتخواز-ديان داده نان, ئەمەش ريگا له بهردهم هەر کرانه وه يه كي راسته قينه ده گريت به روي بزووتنه وه ي کوردي له ههردوو ولا تدا.

وا دياره ستراتيزيه تي ئەو دهوله تانه پشت به پاراستني به رژه وه نديه كانی خويان ده به ستي له چوارچيوه ي گشتيدا بو روه روه بوونه وه ي روژئاوا. به هوي رهوشي داته پيوي كورد و بزووتنه وه كه يان, ولا ته سو سياليسته كان روژيك له روژان هه ستي به وه نه كرد كه وا به رژه وه نديه ئي ستاييه كانی پيويست به پشتگيري كوردي ئەم گه له و بزووتنه وه كه ي ده كات, هه رچه نده ئەمه هاودژه له گهل پره نسيه ميتودييه كانيان و تيروانينه كانيان, حزبه كو مونيسته كانی ولا تانی تورکيا, عيراق, ئيران و سوريا هيج روليكيان نه گيرا له هه لسه نگاندي هه لويست به ره و باشتر, به لكو هه نديك له م حزبان هانی ولا ته سو سياليسته كانيان دا بو ئەوه ي له بزووتنه وه ي نه ته وه يي كوردي -كونه په رست- دوور بکه ونه وه. ئەمانه هه مووي ريگيان به ربه ست نه كرد له وه ي ئەو دهوله تانه تيکه لي له گهل بزووتنه وه ي كورد بکه ن به لام به ورياييه كي زوره وه و به ناماده کرنیكي - به ده ر- هوه به ريگاي ريخراوه كانی هاوکاری و دوستايه تي و پشتگيري كوردي ناراسته كانی كه خوازياری براييه تي و

ئاشتی نه ته وه یین له و ولاتانه ی که کیشهی کوردیان تیدایه . شتیکی سه یریش که هه رگیز له می شکماندا ده رناچیت ئه وه یه که وا بزوتنه وه ی نه ته وه یی کورد به حوکمی بارودوخه که ی ده ورره ی و هه لویستی هاودژانه ی رۆژئاوا، خوی به به شیک دادنا له سه نگه ری سۆسیالیستدا که چی ولاته کانی بلۆکی سۆسیالیست هه ر ئاگیان لی نه بوو و له خه یالکی دیکه دا بوون .

که مه نه ته وه ی کورد له لوبنان ده گه یشتته (۷۰) هه زار که س که به دوو شه پۆل ها تبوونه لوبنان، یه کیکیان له له کۆنه وه له سه رده می ئه یوبیه کانه وه، ئه م شه پۆله یان خه ریکه داننه نیت به ره سه نایه تی کوردی خوی و که وتوو ه ته به ر حوکمی - به عه ره بوون -، دووه میشیان له تورکیا وه له میانی ئه و چل ساله ی دوا ییدا هاتوون (به بینینی سالی ۱۹۷۲) بیجگه له هه ندیک کۆمه لیک له کورده کانی سوریا که به شیوه یه کی جیگیر له وی سه قامگیر نابن . کورد له لوبنان که مه نه ته وه یه کی هه ژاره و ریژه ی نه خوینده واریی تیدا زۆره و بونیاتی خۆبه ستنه وه ی خیله کی تیدایه . له سه ره تادا هه ولماندا مافی هاوولاتیه تی بۆ رۆله کانیان بگه رینینه وه و ریزی که سانی هۆشیاریان ریکخه یین له ریکخراویکی خاوه ن پیناسه ی کوردی - لوبنانی و رۆلیان هه بیت له ژیانی سیاسی لوبناندا و توانیمان هه ندیک له و ئامانجه ویستراوانه مان به دی بیین به تایبه تی له رووی دامه زرانندی - ریکخراوی لوبنان - که په یوه ندیه کی ریکخستنی و سیاسی هه بوو له

گهل حزب له سوريا و خاوهن بهرنامه يه كي نيشتيماني لوبناني پاراو
بوو كه يه كيك بوو له دامه زرينه راني بزووتنه وه ي نيشتيماني لوبناني.
بهرداواميش بوو له پيشكه شكردني مه سه له كاني كه مه نه ته وه ي
كوردى له لوبنان له سه ره موو سه كوويه ك و له هه موو بوونه كاند و
كه سايه تيه كي هيژاي بو خو دروست كرد كه جيگاي ريز وستايشي
ناوهنده ديموكراتيه كاني لوبناني و فه له ستيني بوو، هه روه ها
به شداريي له پشتگيري و پالپشتيكردني بزووتنه وه ي كوردى كرد له
هه ر چوار پارچه كاني كوردستان و چه ندين سه كووى راگه ياندين و
دهزگا رو شه نبيري دامه زراند كه گرنگترينيان وه كو باسمان كرد -
كومه له ي روشنبيري كومه لايه تي - و گوڤاري - رو هه لات - بوو كه به
زمانى عه ره بي و كوردى ده رده چوو و هه واله كاني بزووتنه وه ي
كوردى ده گرته خو ي و گوڤاري - ري به ر - به زمانى كوردى و به پيتي
لائينى و ژماره يه ك له په رتوو كي روشنبيري و ميژوويي سه باره ت به
كورد و كي شه ي كورد بلاو كرده وه و بايه خي به هونه رمه نده
كورده كان دا له موسيقاژهن و گورانبيي ژه كان به ريگاي
پيشوازيكردينان و ري كخستني ئاههنگ بو يان، ژماره به ك له نوسه ر و
شاعيرانى كوردى ميوان كرد و كوڤر و ئيواره كوڤرى بو سازكردين
له وانه ش شاعيري كوردى ئيران - هيمن - و نووسه ري كوردى سوريا
- بهنگي - نووسينگه كاني ري كخراو يش بوو به شويني گرته خو ي
نيشتيمانپه روه راني كورد له هه ر كوويه ك بن، له و هونه رمه ندانه ي كه

رێکخراو میوانی کردن و بایه‌خی به کاروباریان دا - شرین مه‌لا,
هونه‌رمه‌ند جوان حاجۆ و مه‌حمود عه‌زیز- بوون. له‌ ساڵی ۱۹۷۰ دا و
پاش به‌یانی ۱۱ی ئادار له‌ میانی سه‌ردانی به‌ریز - مه‌سعود بارزانی -
بۆ به‌یروت رێکخراو پێشوازییه‌کی گه‌وره‌ی بۆ ئاماده‌کرد و کۆرپێکی
جه‌ماوه‌ری به‌رفراوانی بۆ به‌ریزی سازدا. کاتیگ که‌ گه‌راپه‌وه‌ من له‌ -
حاجی ئۆمه‌ران - بووم به‌ دلخۆشییه‌وه‌ باسی کرد و سوپاسی کردین
بۆ ئه‌و ده‌ستپێشخه‌رییه‌ و ستایشی هه‌قالانی ئه‌ویمان کرد, ئه‌م
دیداره‌ش ئه‌و کاته‌ روویدا که‌ من له‌ ژێر خیه‌وه‌تی - ئدریس بارزانی -
دانیشته‌بووم له‌ نزیگ حاجی ئۆمه‌ران - و ئه‌و هاته‌ ژووره‌وه‌ و
ئاشنایمان دروست کرد که‌ جاری یه‌که‌م بوو یه‌کتر ببینین.

سه‌رکردایه‌تی - راسته‌وه‌ - له‌ به‌غدا:

له‌ سه‌ره‌تای ساڵی ۱۹۷۳ عه‌بدولحه‌مید ده‌رویش و جه‌گه‌رخوین به‌
ناوی سه‌رکردایه‌تی - راسته‌وه‌ - به‌ نه‌ینیه‌کی ره‌هاوه‌ به‌ره‌و به‌غدا
رۆیشتن. ئه‌و کاتیش په‌یوه‌ندیه‌کانی نیوان حکومه‌ت و سه‌رکردایه‌تی
بزووتنه‌وه‌ی کورد به‌ره‌و خرابی ده‌چوو و هه‌وله‌کانی تیروکردنی
بارزانی و سه‌رکردایه‌تیه‌کانی پارته‌ی به‌رده‌وام بوو, حکومه‌تیش له‌ خۆ
ئاماده‌کرندا بوو بۆ له‌ ناوبردنی رێککه‌وتنامه‌ی ۱۱ی ئاداری ساڵی
۱۹۷۰. به‌پێی هه‌ندی سه‌رچاوه‌ی کوردی عێراقی باوه‌رپێکراوه‌وه‌

په یوه ندى سه ركردايه تى - راستره و - له م گه شته وه ده ستي پى
نه كړدبوو به لكو پيشتر ده ستي پي كړدبوو به دروستيش له و كاته ي كه
عه بدولحه ميد ده رويش له به غدا بوو به ريگاي يه كي كه له ئه لقه
له گو ييه كاني سالو خقاني عيراقى كه به تاوانه بي به زه ييه كانيه وه
ناسراوه , ئه ويش - عه لى ره زا - يه و به رگه ز كورد بوو , هر ئه ويش
بوو يا وه رى شاندى - راستره و - ي كړد له به غدا و په يوه ندى و
چالاكيه كاني ئه واني ري كخست كه له گفتوگو ي ئاسايشيدا چر
ببوويه وه و به و په يوه ندىه روخساريانه ي له گه ل سه ركردايه تيه كاني
حزبه كارتونيه كورديه كاني سه ر به به عس داپوشرا بوو .

جيگاي سه رنجه كه وا په يوه ندىيه كاني - راستره و - له گه ل
ده زگا كاني رژيمى عيراق هاوكات بوو له گه ل په يوه ندىيه كاني -
عسمه ت شه ريف وانلى - له گه ل هه مان ئه و ده زگايانه دا كه خهريك
بوو ژيانى خوى له ده ست بدات دواى ئه و هه وله تيروريه ي دوو چارى
هات له سويسرا . شاندى - راستره و - گه رايه وه به يروت و له وي شه وه
چوونه سوريا و عه بدولحه ميد ده رويش بانگ كرا و سه ره هه نك -
مه حه مه د ناسيف - ي سه رو كي لقي ده زگاي ئاسايشى ناوخو
ليپرسينه وه ي له گه ل دا كړد سه باره ت به په يوه ندىي له گه ل رژيمى
عيراقدا , ده لين له وه لامدا گووتبووى : " به لى له م باره وه بزاقمان
كردوو وه كو لايه نگرى كړدن و پشتگيرى كړدن خه باتى عه ره بى دژى
بزووتنه وه كو نه په رست و جوداخوازه كاني هاودژى عه ره ب ."

ههروهه ها گووترا کهوا ئه و گه شته به ئاگاداری یه کیك له ده زگاکانی
ئاسایشی سوریا کراوه به مه بهستی به دهستهینانی زانیارییه کی چر و
پر له سه ر بزووتنه وهی کوردی له عیراق و هه لویستهکانی رژیم و
مه سه لهکانی دیکه. به هه ر حال - فایلی مه سه له که داخرا -
هه تا هه تایه. جاریکیش - عومه ر له علی - (که که سیکی
نیشتیمانیه روهی سوریا به و رۆژیک له رۆژان برادهری راستره وهکان
بوو) له جه گه رخوینی پرسی ده رباره ی ئه م بابه ته که چۆن تووماری
نه ته وهی خوی پیس کرد به و په یوه ندییه ی دژ به به رژه وه ندییهکانی
بزووتنه وهی کورد له عیراق. ولامی جه گه رخوین وا بوو: "له لایه ن
عه بدولحه میدوه په لکیش کرام و تیوه گلام و کات به سه رچوو،
هه روه ها من به شیوه یه کی دیکه له بابه ته که تیگه یشتبووم" وه لامی
خویشی ته واو کرد به گیڕانه وهی به سه رهاتیک به شیوه ی نوکته یه ک
که لییره دا ناگریی باسی بکهین. هه روه ها ده لاین شانده که له و
سه ردانه دا گوژمه یه کی زۆری پاره ی (حه لال و زه لال) ی به ده ست
هینابوو. تاهیر سفوک ئه ندای سه رکرده یه تی راستره و (له گه ل ره شید
حه مۆ و عه زیز داود که هه ردووکیان ئه ندامانی مه کته بی سیاسی بوون
و پیش چه ند سالیك لییان جیا بۆونه وه) له دیداریکیدا له گه ل گوڤاری
مه تین ژماره ٦٩ له تشرینی یه که م سالی ١٩٩٧ ده لی: "به ریز حه مید
ده رویش له لوبنان داده نیشت و ئالۆزی که وتبووه نیو لیژنه ی
ناوه ندی حزب به هوی سه ردانه که ی حه مید ده رویش بۆ به غدا که ئه و

كات په يوه نډيه كاني نيوان حكومه تي عيړاق و شوړپشي كوردى شيوا بوو و هه ر كاريكى له م جوړه به خيانه ت كردن داده نرا له به رامبه ر كيښه ي كورد و ئا بړووچوونى حيزبه كه مان بوو به تايبه تي پاش پيلانگيړي به غدا له سه ر ژيانى بارزانى".

به هوى بارودوخي قورسى بزووتنه وه ي پزگار يخوازي گه لي كورد و دابه شبوونى گه لي كورد له نيوان چوار دهوله تدا و هه ماهه نكي نيوان ئه م دهوله تانه و به هوى كرده وه توند و تيژه كانيان و سيسه تي برسى كردن و بگره له ناوبردنيش, هه نديك لا له لايه نه كاني بزووتنه وه ي پزگار يخوازي نيشتمانى كورد پريبازى هونينه وه ي په يوه نديان گرته به ر له گه ل هه ندى له و پريمانه ي كورد ستانيان دابه ش كردبوو به مه زنده ي ئه وه ي ده توانن هاوركيه لابه لايه كاني نيوان ئه و پريمانه بقوزنه وه, ئه م ديارده يه ش زياتر له لاي بزووتنه وه ي كورد له عيړاق به دياركه وت له هونينه وه ي په يوه نديه كان له گه ل پريمه كاني ئيران و توركييا و سوريا, بزووتنه وه ي كورد له ئيرانيش پالى خويان ده دايه پريمى به غدا, بزووتنه وه ي كورد له توركيياش پالى ده دايه پريمى سوريا. به داخه وه ش له رووه وه هيچ هه ماهه نكيه ك له نيوان لايه نه كورديه كاندا نه بوو له كاتيكا هاريكارى نه ينى له نيوان چوار پريمه كه دا هه بوو له پيناو گرته خوى بزووتنه وه ي كوردى و پاكتاوكردنى به پريگاي چوونه ناو ريزه كانيه وه به شيوه ي ئاسايشى و سياسى, زور له لايه نه كانيش له سه ر كيسى

سەربەخۆیی و پاستگۆیی و یەکیتییان باجیکی زۆریان دا، هەر وهها ئەو پزیمانه په یوه ندیه کانیان قۆسته وه بۆ گەرمکردنی دوژمنایه تی له نیوان بزووتنه وهی کورددا و هاندانیان بۆ شه پری کورد-کورد و بۆ ناوێراندنی لایه نیک به پزیمانی لایه نیک دیکه وه. ئەوهی جیی پیکه نینیشه هەندیک له لایه نه کوردیه کان که په یوه ندی گومانلیکراویان دروست کردبوو له گەل پزیمیک یان زیاتر له و پزیمانهی کوردستانیان داگیر کردوو، نه یارانی خۆیان تاوانبار ده کرد به تیوه گلان و دروستکردنی په یوه ندی له گەل ئەو پزیمانه دا، هەر وه ک چۆن -پاستره و- وایده کرد، بۆ نمونه کاتی که به شداریی له وه له مه ته هیستریاییه دا کرد که ده زگاکی ئاسایشی سوریا دژی حزبه که مانی پیکه ستبوو و تاوانباری ده کرد به په فتارکردن له گەل پزیمی عیراق به بیانوی ئەوهی که پیکه خراوه که مان په یوه ندی له گەل پیکه خراوی به عس له لوبنان هیه که ئەو کات ئەندام بوو له بزووتنه وهی نیشتمانی لوبنانی. له هه مان کاتدا خۆی په یوه ندی نهینی له گەل پزیمی عیراق هه بوو و پاره ی لیوه رده گرت. ئیمه ش ده مانزانی که وا ئەو هه له مه ته ی سوریا بۆ سه ر ئیمه له پووی -شه پری ده روونیه وه یه- بۆ ورووژاندنی ئاژاوه یه له ناو بزووتنه وهی کوردیدا و مه به ستی پزیمانیگرتنه له خه باتی به رده واممان و ده سه لاتی هه لکشاو مان له نیو جه ماوه ری کورددا و پزیمانی لایه نه کانی بزووتنه وهی پزیمانی خراوی نیشتمانی عه ره بی له ئیمه. به داخه وه ش ده لیم چه ندین لایه نی

نه ته وهی کوردستانی - په لکش - کرانه نیو ئەم یاریه جا چ به
نه زانینه وه بیټ یان به دارشتنیکی پیشوه ختانه وه .
شتیکی سوودمەند و پیویسته کهوا ئەم کیشیه - په یوه ندیه کان
له گەل پزیمه داگیرکه ره کانی کوردستان - له میانی کاری گۆرانکاریدا
له سهرووی خشتهی کاری خه باتگیپانی کورد بیټ ئەویش به
هه لسه نگاندن و سوود وه رگرتن له وانه کانی و دۆزینه وهی جیگره وه
بۆی له پووی پوو خسار و ناوه روکه وه . به تایبه تی ئەو پزیمانە
هیشتان له پوانگه کهی - به پپوه بردنی ته نگرهی کوردی - کار
ده کەن و له دیدی ئاسایشیه وه رهفتار له گەل کیشیهی کورد ده کەن
به پښگای ده زگا سالو خفانیه کانیه وه ، ههروه ها سروشتی
په یوه ندیه کان به شیوهی کۆن له کوتاییدا ده که ویتته ناو به رژه وه ندی
ئەو پزیمانە چونکه یه کهم جار ئەوان له ژووری داخراودا
ده سوورپینه وه و به بی راگه یاندنی هاوبهش به لکو له یه ک لایه نه وه
پاده گه یه نری - ئەویش به زۆری لایه نی کوردیه - له و کاتانهی که
بزووتنه وهی پزگاربخوازی نیشتمانی کوردستانی زیاتر پیویستی به
په یوه ندیه سیاسییه کانی پوون و ته نک و به شداری به رفراوانترین
تویژه کانی میلی هه یه له دروستکردنی برپاره چارنووسیه کان و
پاراستنیان و به رگریکردن لییان .

ئیمه هه ر له سه ره تاوه پښازیکی نویمان گرته بهر له په یوه ندیه
سیاسیه کانماندا له سه ر ئاستی نیشتمانی سوریا یی و هه ریمی , ئەویش

جەخت كۆردن بوو لە سەر ھێزە شوپشگێرپەكان و بزووتنەوہ ديموكراتيخوازەكان و پيڤخراوہ ناھكومپەكان و ھيڤزەكانى رڤگارپخوازى عەرەبى، ھەر لە سەرەتاوہش ئاراستەمان نەتەوہى بوو لە شرۆڤەكۆردنى كيشەى كورد و عدالەتى ئەو كيشەى و رەچاوكۆردنى بەرژەوہندىەكانى گشت پارچەكان، ئەمەش بوو ھۆيەك لەو ھۆيانەى كەوا بگەوينە بەر ئامانجى ناھەزانمان، چونكە پڤۆژەيەكى ريك و پيڤك و بەرنامەيەكى پوون و تەنكمان ھەلگرتبوو سەبارەت بە كيشەى نەتەوہييمان.

كۆمبەندى كاوہى پۆشنپىرى كوردى:

سى ھۆ وائيلكۆردىن بىر لە دامەزراندنى كۆمبەندى كاوہى پۆشنپىرى كوردى - لە بەيرووت بگەينەوہ ھۆى يەكەم ميڤوويى بوو پەيوەست بوو بە كەلتوور و پابردووى بزووتنەوہى كوردى لە سوريا كە كارىگەر بوو بە -قوتابخانەى بەدرخانپەكان - ئەميش برىتى بوو لە رڤبازيڤكى نەتەوہى كە دوو پووى ھەبوو. پوويەكى سىياسى: شوڤش و بەرگى چەكدارى و پووبەپووبوونەوہى دوژمن بەخۆوہدەگرڤت لە پال كارى رڤكخستنى و دامەزراندنى كۆمەلە و رڤكخراوى سىياسى. پوويەكى پۆشنپىرىش: دەرڤستنى پۆژنامە و گوڤارەكان و پەيرەوكۆردنى پىتە لاتىنيەكان لە ئەلف و بڤى كوردىدا، چاپكۆردنى پەرتووك و كارەكان

دهرباهى ميژوو و ويژه و شيعر و فيرکردن و بهرفراوانکردنى زمانى
كوردى به خووه دهگرت. ئەو قوتابخانهيه كاريگهري له ميژووماندا
كرد و مۆركى تايبهتى خووى خزانه بونيادى بزووتنهوهى
نهتهوهييمان و حزبى ديموكراتى كوردستان له سوريا و بهرنامه
نهتهوهيى و دروشمى يه كگرتنهكهى و مۆركه پۆشنبيرييهكهى.

هۆى دووهم بابتهتى بوو، له ميانى ئەزموونى يه كه ممان له
پهيوه نديه كانماندا له گهلايه نهكانى بزووتنهوهى نيشتمانى عه ره ب
سه ريه لدا و ئەو كات به دياركهوت كه وا كه لىن و بۆشاييه كى قول
هه يه له پووى نه بوونى هيج سه رچاوه يه كى نووسراو سه بارهت به
گه لى كورد و كيشه نه ته وه ييه كهى و مافه په واكانى به تايبهتى به
زمانى عه ره بى كه ئەمه ش بىئاگاييه كى عه ره بى دروست كرد له مهر
پاستيه كانى كيشه ي كورد كه هه ندى جار به بى مه به ست زيانى به
خه باتى گه لى كورد ده گه ياند له لايه ن هه لبارده ي پۆشنبيري
عه ره بى.

هۆى سىيهم سياسى بوو، ئەه ويش به رنگار بوونه وهى نسكووى
نه ته وه يى بوو كه پووبه رووى شوپشى ئەه يلول و بزووتنه وهى
نه ته وه يى كوردى له عىراق و سه ركردايه تيه ميژووييه كهى بوويه وه و
به كاره ساتيك داده نرا به سه ر گه لى كورد له گشت شوينى كدا، ئەمه ش
پالى ناين به ره و بزاڤ كردن و پاگه ياندن كه وا گه لى كورد كوئا نه بووه
و بزووتنه وهى كوردى كوئايى نه هاتووه به لكو له شه رپكى ناهاوه يزا

دۆرا و تاكه چەكيشمان له و كارەماندا پووبه پووبوونەوهى پۆشنبىرى بوو. له جەرگهى بهيرووتى ناوهندى پۆشنبىرى عەرهبى و و بهم شيوهيه به كۆشى هەقالانمان له ئەورپا و به دروستيش ئەوانهى كه له -يهكيتى سۆقيهتى پيشوو- بوون -كۆمبهندى كاوهى پۆشنبىرى كوردى-مان له بهيرووت دامەزراند له ۱۴ى نيسانى سالى ۱۹۷۵، وهكو باسيشمان كرد، پيش ئەو -كۆمهلهى پۆشنبىرى كۆمهلايهتى كوردى- به چەند ساليك پيشتر دامەزراوو و تۆبهرهى بهرهمهكانى پەرتووكى -قارهمانى كوردى سۆقيهتى- -ليتيكىن- بوو، ليژهشدا دهبي من ئەوه پوون بكه مه وه كهوا له راستيدا ئيمه موغامه رهمان ده كرد له و پرۆژهيه دا به و رهوشه سهخته مان له پووى داراييه وه و له و كاتهى كه شهري ناوخويى بهردهوام بوو و پۆزانه پووبه پووى مردن ده بووينه وه كاتيک به ره و چاپخانه ده پۆششتين به مه به ستى پيداچوونه وه و به دوا داچوونيدا. ديسان ليژهشدا پيوسته ئاماژه به پۆلى برادر -جۆرج حداد- خاوهنى -دارالكاتب- بكم كه باشتين پالپشتمان بوو له و ئەركه پۆشنبىريه ماندا و به شدارى كردين له خۆشى و ناخۆشيدا و له گه ل ئيمه نه بوونى و نه دارى و دلەپراوكيى چه شت. به خيىرى ويسته پۆلايينيه كه مانه وه گشت ئاستهنگ و مه ترسيه كانمان برى تا ئەو پلهيهى ئەمرو كۆمبهندى كاوه بيگه له بهيرووت له ئەورپا و كوردستانيش هيه و بهرهمهكانى له گشت شوينيك بلاو ده كرينه وه به تايبهتى له وولاته

عەرەببەکاندا و لە پەرتوووخانە و پیشانگا ناوخوای و جیهانیەکانی جیا جیا نمایش دەکرین.

کۆمبەند پڕیگای بە خۆنەدا کە تەنھا بە دیلی - چاپ و دابەشکردن - بمینیته وە یاخود تەنھا پڕیگای بازرگانی بگریته بەر (چونکە پەرتووکی کوردی لە پۆژەهەلاتی ناوہ پاستدا تاکو ئیستا زەرەرمەندە) بە لکو پڕیگای پاستی خۆی بپی بە ئەنجامدانی ئەرکی پۆشنبیری جیا جیا و لە گۆرەپانی ئەوورپا و کوردستان دەستیکرد بە سازدانی کۆری زانستی و پۆشنبیری و سیاسی و هزری و ژمارەیان گەیشتۆتە دەیان کۆر هەرۆهە ئەنجامدانی قیستیقالی پۆشنبیری و بایەخدان بە هونەر و مۆسیقا و فۆلکلۆر لە ناوہ وە و لە دەرەوہ بە پڕیگای تیپ و کۆمەلەکانە وە، تیپی کاوہی هونەریش یە کە م تیپی هونەری بوو کە لە سوریا دامەزرا هاوکات لە گەل سەرەلانی کۆمبەند. هەرۆهە کۆمبەند بە سەرکەوتوویی لە دەرگایەکی دیکە دا ئەویش دەرگای مافی مرقە و دەستیکرد بە بەشداریکردن لە چالاکی و بزاق و کۆنگرەکانی مافی مرقە لە سەر ئاستی هەریمی و جیهانی و تاکە لایەنی کوردی بوو کە بانگهێشت کرابوو بۆ کۆنگرە ی - دۆربان - لە باشووری ئەفریقا سالی ۲۰۰۲ دەربارە ی پەگەزپەرستی و جیاکردنە وە ی پەگەزی.

لە بیریشمان ناچیت بلین کۆمبەند هەندیک لە ئەرکەکانی خۆی بە جیهانی بەرامبەر بە قوتابخانە ی بە درخانیه کان بە وینەگرتنە وە و

چاپکردنه وهی کاره کانی - جه لادته و کامه ران به درخان - و گوڤاری
- هاوار، پووناھی و ژینا نوو - که ئه و پیشرپه وه به راهیانه دهریان
خستبوون ئیمهش هیشتان له سه رپگی ئه وان ده پوین له پرۆژه
پوشنبیریه کانمان و بهرنامه نه ته وه ییه کانماندا.

ئه و که لتووره پووشنبیریه ئه مرپو شانازی پیوه ده کهین ده ره نجامی
پولی پووشنبیری ریپازه چه په که مانه له پیشخستنی پووشنبیری
نه ته وه یی دیموکراتی و مروڤایه تی، بیجگه له مهش دامه زرانندی تیپه
وه رزشیه کان، ده رخستنی گوڤار و سه کوی هزی و دامه زرانندی
کومه له کانی دوستایه تی کورد و عه ره ب هه ر بو ئه و ده گه ریته وه
هه روه ها زیندوو کردنه وه و به رفراوانکردنی ئاهه نگه کانیش به بو نه ی
نه ورۆز و وه رچه رخانندیان بو بالا کردنی رابوونمان و بو
پووبه پووبوونه وه ی پیلانه کانی - تواندنه وه ی نه ته وه یی - له پیشوودا
و به عه ره بکردن له دواییدا.

کۆنگره کانی حزب:

پیشتر گووتم که وا دواي گه یشتنم به به یروت ده ستمان کرد به
خوئاماده کردن بو به ستنی کۆنگره ی سییه م. راپورتی سیاسی،
پرۆژه ی بهرنامه ی حزب، پهیره وه ی ناوخو، پرۆژه ی بهرنامه ی به ره ی
نیشتمانی کوردی له سوریا و - دانه یه کی دیکهش بو - به ره ی
نیشتمانی کوردستانیمان ئاماده کرد. گه یشتمه وه دیمه شق به هوی

رېځگانى برادرانمان له يه كيځ له لايه نه كانى فه له ستينى، بونه يه ك
بوو بۆ بينينى هه قالانى رېځخراوه كه مان له ديمه شق و نه نجامدانى
سهردانيك بۆ سه ركردايه تيه كانى حزبى كۆمونيستى سوريا كه نه و
كات ببووه دوو بال، چاوم كهوت به خه باتگير - رياز نه لتورك - به
ناماده بوونى - يوسف نمر - له مالى نه وهى دواييدا له - قوساع -،
درفه تيځ بۆ ئالوگورپكردى پرا و هه لويست سه بارهت به كي شه
جياجيا كانى ناوخويى و عه ره بى و كوردى سوريا و له بيرم دى
ليمپرسى كه وا هه ندى پرؤپاگه نده هه ن ده لىن يه كيځ له هوكاره كانى
ناكوكيتان ناحه زيتان بوو بۆ - خالد به كداش - چونكه به ره گه ز
كورده، پياوه كه نه مهى به ته واوى ره تکرده وه و گووتى جا به
راستى كورده؟! به لام چ سوود به كورد ده گه يه نيٽ نه گه ر
سوودمه ند نه بووبيٽ بۆ عه ره ب. نزيكيه ك هه بوو له چه مكه كانمان
سه بارهت به ماركسيهت و پؤلى له پزگار كردن و يه كخستنى گه لان،
داوام ليكرد كه وا پيويسته به رنامه نوپيه كه يان كي شهى ره واى گه لى
كورد له سوريا و له پارچه كانى ديكه ي كوردستان بگريته خو له سه ر
بنه ماي پرهنسيپى مافى چاره ي خو نووسين، به لىنى دا به لام هيچ
شتيځ له م پوه وه نه هاته ئاراوه. پاشان نامه يه كى سلأوى بۆ
كۆنگره مان نارد، چونكه ئيمه نه مانويست هيچ كه سيځ به ناوى
كه سييه وه بانگهيشت بكه ين بۆ كۆنگره كه مان له بهر هوكارى
ئاسايشى و به نامه كانى سلأو و هاوكارى به سمان كرد.

ههروهه چاوم كهوت به بالهكهه ديكه و داوام له -عه بدولوه هاب
رهشوانى - كرد نامه يه كه سلاو ئاراسته ي كوئگره كه مان بكات, به لام
دواى به خوداچوونه وه نه يکرد, له گهل -ئىبراهيم به كرى - كوئبوومه وه
و له ماله كهه زور هه وال و زانراوه ي پيگه ياندم به تايبه ته سه بارهت
به ورده كار به كانى په يوه نديان له گهل حزبه به عسدا و سه بارهت به
چالاك به كانى -تاله بانى - له سوريا و هه ولدانى بو دامه زراندى
حزبه يكي نوئ به پي سيفه ته ويستراو و خواستراوه كانى ده سه لات.
كوئگره به ناماده بوونى گشت نوينه رانى خوئ به ستر له گهره كه -
ئه لغه ربه - له شارى قامشلو و كوئگره ي پرؤژه كانى هزرى و
به رنامه يى و سياسى بوو كوئگره ي گوپان و پابه ندبوون بوو به بىرى
ماركسى لينينى به پي تيگه يشتمان بو ئه و ميتؤده نهك به پي
تيگه يشتمنى - كوئسمؤپوليتيه كانى - كورد, له كوئگره كه دا به
سه ركردايه تيه كه نوئ به رفران ده رچووين و به سه رله نوئ
هه لىژاردنه وه م به سكرتيرى گشتى حزب و متمانه دان به و پرؤژانه ي
كه خرابوونه پوو.

له و كوئگره يه دا ديسان جه ختمان كرده وه كه وا ده رچوونمان له و
پيگيريه نه ي كوئگره ي نيشتمانى يه كخستنى كورده كانى سوريا كه
له كوردستانى عىراق به ستر به هيج شيوه يه كه له شيوه كان واتاى
ئه وه ناگه يه نيئ كه وا ئيمه هه لوئىستمان به رامبه ر به پارتى و بارزانى
رابه ر گوپاوه به لكو كاردنه كه ين بو دروستكردنه وه ي ئه و په يوه نديانه

وہکو سہردہمی پيشووی پاش ئەوہی تووشی شلہژان ہات بہ ہوی
ئەو ہۆکارانہی کہ باسمانکردن.

گہرامہوہ بہیرووت پاش ئەوہی خیزانہکہم -دایکی لەوہند-خواست
کہ ہہقال و خوشکی یهکیک لە ہہقالہ چالاکہکانمان بوو و لە
رپیکراوی دیمہشق و و لە بنہمالہیہکی نیشتمانپہرہری ناسراو بوو.
دہستمان بہ چالاکی سیاسی کرد لەسہر بنہماکانی برپیار و
رینمایہکانی کۆنگرہی سییہم.

زۆری نہبرد و گيجہلہکان سہریان ہلدار، بۆ ئیمہش پوون و ئاشکرا
بوو کہ پالہپہستوی دہسہلات و ہولہکانی لە پشتہوہی ئەو
گيجہلانہدان و پہہندیکی نویشی بۆ زیاد بوو ئەویش پۆلی -جہلال
تالہبانی- بوو کہ دہستیکرد بہ دانانی پلانیک -دوای ئەوہی جاریکي
تر لە بارزانی ہلگہراپہوہ- بۆ ئەوہی رپیکراوہ کوردیہکان بہ لای
خویدا کیش بکات و ئەو کات خہریکی راگہیانندی دامہزراندنی -
یہکیتی نیشتمانی کوردستان- بوو یهکیک لە سہمہرہکانی رپیزدار
تالہبانی ئەوہ بوو کہ لە نہورۆزی سالی ۱۹۷۴ لە بہیرووت لە
ئاہہنگیکي پر حہشامہت بہو بۆنہیہوہ وتاریکی پيشکەش کرد پر
بوو لە دہستہواژہی ستایش و پیاہلہدانی بازرائی نہمر، زۆری نہبرد
سہفہری کرد بۆ دیمہشق و لەوی ہلویستہکەي گۆری، یهکیک لەو
رستانہی کہ لە وتارہکیدا ہاتبوو ئەوہ بوو کہ گووتی: "بازرائی
لینینی سہردہمانہ". ہەر وەك کۆمۆنیستہ سوریاپیہکانیش

بۆمانیان باسکرد په یوه نډیه کی به پرۆژه کانی ده زگا کانی سوریا
هه بوو له دامه زرانندی پرېکښتنيکی کوردی نوی، هه مان کاریشی
کردبوو له گه ل لایه نه کانی بزووتنه وی کوردی له ئیران به پرېگای
پشتگیرکردنی - کومه له - دژی - حزبی دیموکراتی کوردستانی
ئیران - پاشانیش تورکیا به پرېگای - نه جمه ددین بویوک کیا - که
ناسراو بوو به - سه لاهه ددین - ئه ویش به پرېگای - کرپنی
ویژدانه کان - و هاندان بو پهرته وازه یی و بارسته یی - تکتلات -، له
رهوشی سوریا شماندا هه ره شه ی ده کرد به به هیژ هه لدانه وه ی خو به
دهسه لات که زۆربه ی کاته کانی خو ی له سوریا به سه ر ده برد و له
دواییشدا ئاماده بوو بو پیشکه شکردنی خزمه ته کانی به و. له راستیدا
ململانیی - جه لال تاله بانی - له گه ل ئیمه مه سه له یه کی که سی نه بوو
به لکو ده ربړیکی ئاشکرای هه بوونی دوو رهوت بوو له بزووتنه وه ی
نه ته وه یی کوردیدا، رهوتیک بارزانی نوینه رایه تی ده کرد و هیلیکی
سیاسی نه ته وه یی دیموکراتی ئاشتیخواز بوو و جیگیره
نه ته وه ییه کانی خو ی هه بوو و ده ستبه رداریان نه ده بوو. ئه وه ی دیکه
هه لپه رست و جه ربه زه و خوگۆر بوو و دیارترین هیماکانی جه لال
تاله بانی بوو هه ردوو رهوتیش به م شیوه یان به و شیوه له گشت
پارچه کانی کوردستان هه بوون. ئیمه ش حالئاسا و به دریژایی
میژوومان له جه رگه ی رهوتی یه که مدا بووین هه رچه نده له هه ندی
قوناغدا په یوه نډیه کانمان له گه ل پارتی له عیراق تووشی دابپانی

کاتی و سڤبون و پاشهکشه هات. جارئکیان له دیمه شق بووم چاو کهوت به شههید - شههاب نوری - (یه کیك له سه رکردایه تیه کانی یه کیتی نیشتمانی کوردستان) به ریگای هه قالمان لیپرسراوی ریخراوی دیمه شق که ئاشنایی له گهل پیدا کردبوو و هاوکاری پیویستی پیشکش کردبوو، قسه له نیوانماندا دریژهی خایاند دهربارهی خه مه کانی بزووتنه وهی رزگاربخوازی کوردی و ئاسۆکانی و چاره سه ره پیویستیه کانی ته نگژه کهی و شتیکی سروشتی بوو که هه لویستی نه ریپانهی جه لال تاله بانی بخه مه روو، ئه ویش له به رامبه رمدا روون بوو پیی راگه یاندم که وا خووی و کومه له کهی له گهل مام جه لال گونجاو و کوک نین له سه ر زور له کیشه کان به تایبه تی دهربارهی په یوه ندیه کوردستانیه کان و سروشتی په یوه ندی له گهل رژی می سوریا، به لام ئیمه به هوی خوئاماده کردنمان بو شوڤش و تیکووشان ئیمه پیویستیمان به پشتگیری تاله بانی هه یه ناچارین چاو بیوشین له هه ندی شت تاوه کو کاتی گونجاو دیت. من له و کابرایه دا وینهی خه باتگیرئیکی پۆلاییم بینی که باوه ری به کیشه ی خووی و هزری خووی هه یه.

به م جوړه وه کو گوتم گیچهل هاتنه ئاراهه و پیویستی به به ستنی کۆنگره ی چواره م کرد، له ده و روبه ری - به یرووتی پۆژه هلات - له سالی ۱۹۷۴ پۆژی کوتا هاتنی کۆنگره که پووداوه به ناوبانگه کهی - پاس - پوویدا که هه ندی له ئەندامانی حزبی - که تاییبی لوبنانی -

ژماره يهك فهله ستينيان كوشت له ناوچه ي -عه ينولرومانه- . له م
كونگره يه دا هه ولمان دا شته كان بخه ينه وه جيگاي خويان به ريگاي
ريكاري ريخستني و پابه ند بوون به برياره كان به لام ژماره يهك له
هه قالاني سه ركردايه تيمان كه بهر له ناماده بوونيان له گهل جهلال
تاله باني ريكه وتبوون و به لئنيان له وه رگرتبوو كه وا له حاله تي
جودابوونه وه ياندا له حزب هاوكاري داراييان پيشكه ش بكات, نهو
هه قالانه گه رانه وه سوريا و سوور بوون له سه ر داقلیشان و
جودابوونه وه و ده ستيان كرد به وه رگرتني ري نمايه كان له تاله باني
له گهل گوژمه يه كي دراو، پاشان جودابوونه وه يان راگه ياند و هه موو
بريار و به نده كانی په پره وي ناوخو و تيكه لي و به يه كه وه ژياني دوور
و دريژمانيان به رپي دا. توانيان كوومه له هه قالايكيش له هه ندي
ناوچه كاندا به لاي خويان كيش بكن به لام به بي نه وه ي بتوانن بن
ريخستنيكي جيگروه وه كه جي ري زي خه لكانی ديكه بيت و
پاره كانی تاله بانيش به لاش پويشت.

له سالي ۱۹۷۵ كونگره ي خو مان به ست له كه شيكي ئاسووده دا له
به يرووت و له يه كي له باره گاكاني بزووتنه وه ي -فه تح- وه كو
ده ستپيشخه ريه كي هاوكاري و هاريكاري له گه لماندا به هوي نهو
پيشكه وتنه ي كه پرويدا بوو له په يوه نديه كانماندا. له م كونگره يه ماندا
توانيمان ليكولينه وه له چه ندين له كي شه كانمان و گه نكه شه ي
به رنامه ي سياسي و پلانه كانی ناينده بكن به تايبه تي دواي نهو

نسکۆ پر ئازاره‌ی به‌سه‌ر بزووتنه‌وه‌ی کورددا هات له کوردستانی
عیراق و ئهرکه نوێیه‌کانی که پێویسته له‌سه‌رمان ئه‌نجامی بده‌ین.
کۆنگره‌ برپاری دا ناوی حزب بگۆرپیت بۆ -پارتی هه‌قگرتنی گه‌لی
کورد له‌ سوریا- و گۆرپینی ناوی پۆژنامه‌ی ناوه‌ندی حزب بۆ -
هه‌قگرتنی گه‌ل- و به‌ ئه‌م‌ینداری گشتی حزب هه‌لبژێردرام. لی‌ره‌شدا
ده‌بی به‌ هه‌موو ریز و ستایشه‌وه له به‌رامبه‌ر هه‌قاله‌کانمان بوه‌ستم
که خۆراگر بوون و به‌رگه‌ی سه‌ختیان گرت و تاکو ئیستاش هه‌ر
به‌رده‌وامن و هه‌یج جیاوازیه‌ک نیه له نیوان ئه‌وانه‌ی هه‌شتا له‌ رپگای
خه‌باتدان و ئه‌وانه‌ی که بارودۆخ ناچارسانی کرد و دوورکه‌وتنه‌وه له
پێگه‌ری حزبی. ئه‌وانه زیاتر له من به‌رگه‌یان گرت و خه‌باتگه‌ری
مه‌یدانی بوون و من زۆربه‌ی کاتم له ده‌ره‌وه‌ی ولات بوو، ئه‌وان
به‌ره‌نگاری هه‌ره‌شه‌کانی ده‌سه‌لات و مه‌ترسیه‌کانی ده‌ستگیرکردن
ده‌بوونه‌وه و ململانی هه‌زی و سیاسی ده‌کرد و په‌فتاریان له‌ گه‌ل
جه‌ماوه‌ر ده‌کرد و پێرای سه‌ختی باری بژێویان له زۆربه‌ی کاته‌کاندا.
به‌لێ سلاو له ئه‌مه‌کداریان و پاره‌ستانیان له ته‌ک په‌رنسیه‌کانیان به
تایبه‌تیش -شیخ ئه‌له‌جه‌به‌ل، باوکی سالار، باوکی لۆرین، باوکی
چه‌له‌نگ، باوکی پۆژین، باوکی شی‌رزاد، باوکی سیامه‌ند، باوکی ده‌لو،
باوکی شاهین، شی‌رزاد سه‌عید و که‌سانی دیکه‌ش- که بارودۆخ رپگا
نادات ناویان بخه‌مه‌ پوو.

په یوه نډیه کانی عه ره بی و پرؤژهی ناوېژی:

په یوه نډیه کانی عه ره بیمان له و چوار ساله ی دوايي پاش گه یشتنم بؤ به یرووت پیښکه وتنیکي به رفر اوانی به خو یه وه بینی بیجگه له و په یوه نډیه سیاسیانه ی که دروست بوون و به تین کران له گه ل هیزه نیشتمانیه لوبنانه کان و لایه نه فه له ستینیه کان وه کو پیښتر باسما ن کردن، په یوه نډی دیار دروست بوو له گه ل هندی لایه ن و هیزه کانی رزگار یخوازی عه ره بی، به تایبه تی له گه ل حزبی سوشیالیستی فه رمانره وا له کوماری یه مه نی دیموکراتی به شیوه یه کی فه رمیش بانگهیشت کرام بؤ -عه دن- و وتوو یژم له گه ل سه رکر دایه تی سیاسیدا کرد و له میانیدا براده رانی یه مه نی ره زامه نډی خو یان ده ربړی به به خشینی په ساپورت پیمان به گویره ی پیوستیمان، په ساپورتیکي دیلو ماسیشیان به من به خشی تا نه مانی کومار و دروستبوونی یه کبوونی یه مه نی هر به کارم دینا. سه ردانه کان بؤ نه وی دووباره بوونه وه له چه ندین بونه دا و په یوه نډیمان له گه ل به ره ی رزگار یخوازی نیشتمانی جه زائیری دروست بوو هه روه ها له گه ل زوربه ی حزب و ریڅراوه کانی ناوچه ی که نداو و زوربه ی حزبه کومونیستی ه کانی عه ره بی. له میانی نه و په یوه نډیانه ماندا کیښه کانی بزووتنه وه ی نه ته وه ی کوردمان ده خسته پوو و ره وش و بارودوخه که یمان شروقه ده کرد و هه لویستی سیاسی نه ریانه مان له

زۆربه يان دهسته بهر ده كرد. پيش نسكۆي بزووتنه وهى كوردى له عيراق و دواى سه ره له داني نيشانه كاني كه ئاماژه به ئه گه ره كاني نوپوونه وهى شهر ده كات له وى، ده ستپيشخه ريه كمان خسته پوو بو براده راني عه ره ب له پيناو هه ولدان بو ناو بژيكردن له نيوان هه ردوو لايه ندا له پيناو گه رانه وه بو وتوويز و ريگاگرتن له شهر، له و كاره شماندا له و برپوايه دا بووين كه وا داگيرساني شهر هه رگيز له به رژه وه ندى بزووتنه وهى كورددا نيه و چه ندين نامه مان ئاماده كرد و ئاراسته ي ژماره يه ك له سه ركرده و رابه ره سياسيه كاني عه ره ب كرد له وانه ي دوستي گه لي كوردن و له وانه ي دوستي لايه ني به رامبه رن، نامه مان گه يانده هه ريه ك له -كه مال جه نبه لات، ياسر عه ره فات، سه لاح خه له ف، جوړج حه به ش، ئه بو ئه ياد، نايف حه واتمه، محسن ئيبراهيم و سه روكي يه مه ني باشوور به ريگاي باليو زخانه ي يه مه ن له به يرووت كه -محمه د شه تفه - به كاره كاني هه لده ستا (ته ماشاي به لگه نامه كان بكه). له ميانى ديدارمان له گه ل ئه وانه به پيرها تنيكي گه رمان بينى و ئاماده باشى خو يان ده رخست بو چوونه به غدا و پيشكه شكردنى ده ستپيشخه ريه ئاشتيخوازيه كه به هه ردوو لا. جه نبه لاتيش پيش هه موويان له م باره يه وه كو ششى كرد و گه يشته حاجى ئومه ران و چاوى كه وت به بارزاني، پاشان چوومه لاي نوينه ري بارزاني له به يرووت هه قال -عه ريز شيخ ره زا- كه به راستگويى و راستى ده ناسرا و به دريژى بوم باسى پرژه كه مان

کرد که چیمان کردوو و چ کاردانه وه په کی هه بووه، داوام لیکرد
نامه یهك سه بارهت به بابه ته که بگه یه نیت به بارزانی و نیشانه ی
سه سورمانم له ده موچاوی بینی و پی گوتم: "تو چی ده لئی گهر
ئه م جاره شهر داگیرسیته وه ئیمه ده گه یه به غدا". بیگومان ئه و ئه م
قسانه ی کردوو به پی ئه و زانراوانه ی که پی گه یشتوو. تاکو
ئیستاش نازانم نامه که به بارزانی گه یشت یان نا، به تایبه تی من وام
مه زنده کرد که واکه ئامرازی شیخ عزیز بو په یوه ندی کردن
بالیوزخانه ی ئیران بوو له به یرووت.

په یوه ندیه کانی نه ته وه یی و شوینی گوره پانی کوردی سوریا:

ئیمه هر له رۆژانی یه که می شوپشی ئه یلوله وه له هه لویت و
ره فتارماندا راستگو بووین له گه ل سه رکردایه تی بارزانی و به ئاگا
بووین له سه ر ئه و که سه و ریبازه که ی به شیوه یه ك که جی دودلی
نه بوو، له پیناو سه رکه وتنی شوپش به تایبه تی له رۆژانی سه ختیدا
هه موو توانایه کمان پیشکه شکرد. له یادمه کاتیک که به رپرسی
ریکخراوه کانی ناوچه که مان بووم له سالانی (۱۹۶۱ - ۱۹۶۲ - ۱۹۶۳)
هه قالانمان له گونده کانی سه ر سنوری سوریا-تورکیا
ده ستپیشخه ریان کرد له دامالینی مینه - که سیه کان - و ناردراوه

به ره ی بادینان و له ویش زۆر سوودیان لیوه رگرت، ته نانهت هه قالی شه هیدمان - له تیف شاکر که من به رپرسی راسته و خوی ئه و بووم له ئه نجامی هه له کردنیك شه هید بوو کاتیك ویستی به ته نیا به و ئه رکه هه لسیت به بی یاوه ری بسپوری شاره زا. هه روه ها ئیمه رازی بووین له سه ر لیكدانی ریكخراوی حزبان له ئه وروپا له گه ل ریكخراوی پارته ی برا بو پشته گیرکردنی شوپش و سه رکرده که ی. له هه مان کاتیشدا که مته رکه میمان نه کرد له یارمه تیدان و گه یاندنی رۆژنامه نووسانی بیانی بو ناوچه رزگارکراوه کان. له وانهی که به بیریشم دین - جان بیرقینۆ، جیرار شالیان، یه فگینی پریماکۆڤ، دانا ئاده م شمیدت و خه لکی دیکه ش. هه روه ها په یوه ندی دۆستانه مان له گه ل سه رکرده یه تی حزبی دیموکراتی کوردستانی ئیران دروستکرد هه ر له و سه رکرده مه وه که - که ریمی حوسامی و عه بدولپره حمانی قاسملۆ - له ئه وروپا بوون و له ماوه ی که له عیراقیش بوون و پیشتیش، په یوه ندی نامه گۆرینه وه ی به رده واممان له گه ل - ئه حمه د توفیق - هه بوو، پاشان ئه و په یوه ندی گه شه ی سه ند و جاریکیان - قاسملۆ - و - محه مه ده مین سه راجی - هه ولی ناو بژیاندا له نبوان ئیمه و سه رکرده یه تی راستره و ئیمه ش به پیر ئه و ده ستپیشخه ریه چووین و پاش چه ند دیداریك سه رکرده یه تی راستره و پاشگه ز بوویه وه و بو برایانیشمان راستی ناکۆکی و هه لویسته کانمان به ده رکه وت، له و کاته وه ش - ئه و کات له به یرووت بووین سالی ۱۹۷۳ -

په یوه نډیه کانمان زیاتر مکوم بوو. هه روه ها په یوه نډیه برایه تیه کانمان له گه ل زوربه ی حزب و پیکخواوه کانی بزووتنه وه ی نه ته وه یی له تورکیا نه چپرا و گشت هاوکاریه ک و پشتگیریه کی که له تواناماندا هه بووبیت پیشکه شمان به گشتیان کرد تا راده ی کردنه وه ی خولی سیاسی و ئاسایشی و سه ربازی بویان له لوبنان.

له په یوه نډیه نه ته وه یی کانماندا پشتمان به تیروانینیکی پوون و ئاشکرا ده به ست له هاوکاری و داننان به به رامبه ر و پیزگرتن له کاری ناوخوایان و گه یشتن به چوونه ناو چوارچیوه ی به ره ی کوردستانی به رفراوان له سه ر ئاستی هه ر چوار پارچه دا. به رنامه شمان له م پووه وه له سالی ۱۹۷۳ ته واو کردبوو له کونگره ی سییه مه وه تا پوژیک له پوژان له و کاته ی که له لوبنان بووین گه یشته ئه وه ی که نووسینه گه که مان بییت به ناوه نډیکی نه ته وه یی نوینه ری پینج له حربه کوردستانی کانمانی تورکیا کوپبینه وه له گه ل پارتيکی کوردستانی ئیران بیجگه له حربه که مان و پیکخواوه که مان له لوبنان. شه ری ناوخواوی لوبنانی و بارودووخه نا هه مواره که شی ریگای له ئه نجامدانی ئه رکی نه ته وه ییمانی نه گرت. شه ر به سه ری داداین و ئیمه ئه ندام بووین له بزووتنه وه ی نیشتمانی لوبنان که لایه نیکی سه ره کی بوو له و شه رده دا و ده ستپیشخه ریمان کرد له هاوکاری کردن له گه ل پیکخواوی رزگارخوازی فه له ستینی بو به رهنگار بوونه وه ی هیزه لوبنانیه کانی راستره و به سه رکردایه تی حزبی - که تائب -. شتیکی ئاشکرا و

پوونیش بوو که و شوینی سروشتی کورده کان لای بزووتنه وهی نیشتمانی لوبنانی و فهله ستینییه به تایبته تی که و زۆربه یان له ناوچه ی پۆژئاوادا ده ژیان که گۆره پانی نیشتمانی په روه و پیشکه وتنخوازه کان بوو، هه روه ها لایه نی دیکه خیزانه کورده کانی ناوچه ی خوی دهر به دهر کردن و به سه دان له پۆله کانی که مه نه ته وهی کوردیان له ناو بردن و دهستی به سه ر سامانه کانیان داگرت. بویه ئیمه هیچ ریگایه کی ترمان نه بوو بیجگه له ئاماده وه رگرتن بویه هیژیکی چه کدارمان دروست کرد بو به رگریکردن و به شداریکردن ئه گه ر هاتوو کار پیویستی کرد و ناومان نا - هیزه کانی کاوه ی شوپشگیپی - و به شداریمان له دهزگا جیا جیا کانی بزووتنه وهی نیشتمانی و سه ر کردایه تی هاوبه شی لوبنانی - فهله ستینیدا کرد.

هه وله کانمان له گه ل برایانمان له پارت و ریخراوه کوردستانییه کان هیوربوونه وهی به خووه نه بینی به ریگای گه نگه شه و دیدار له پیناو گه یشتن به چوارچیویه یه که هیزه کانی بزووتنه وهی پزگاریخوازی کوردی کۆبکاته وه و ریگا بگریت له شه ر و خوی به ستیته وه به گفتوگۆی ئاشتیانه، ئه م هه ولانه ش زۆربه ی هیزه سیاسییه کانی کوردی ده گرتنه وه له پارچه جیا جیا کانی کوردستان، وه کو کاردانه وه و به رپه رچدانه وه یه ک بو ئه وه هه وله جدیدیانه مان و بو ئه وه پپۆژه پالپشته مان به به رنامه و پلانی کارکردن که له لایه ن دۆستانمان و هاوپه یمانانمان له هیزه دیموکراتیخوازه عه ره بییه کان و جیهانییه کان

پشتگیری لیده کرا له و قوناغه دا، زۆر ههولێ - دژکار - دران له ژیر
سه‌رپۆشی یه‌کیته‌ی بزوتنه‌وه‌ی کورد، پاشانیش ده‌رکه‌وت که‌وا
هه‌ندیک له ناوه‌نده فه‌رمیه‌کانی سووریا له پشته‌وه‌ی بوون و به‌رپێگای
هه‌ندیک له که‌سانی کۆمۆنیستی سووریا و سه‌رکردایه‌تی پاسترپه‌وه‌وه،
هه‌رچه‌نده چه‌ندین دیداریان سازکرد به‌لام هه‌یزه سه‌ره‌کیه‌کان
ده‌ستیان کرد به‌ خو‌ دوورخستنه‌وه لێیان پاش ئه‌وه‌ی کاره‌که و
ئامانجه‌کانی ئه‌م هه‌ولێیان بو‌ ئاشکرا بوو به‌ تایبه‌تی پارته‌ی
دیموکراتی کوردستانی عێراق، حزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران و
بزوتنه‌وه‌ی کوردی له تورکیا و له‌و بارودۆخه‌دا گه‌شته‌کانی به‌رپێز
-عه‌بدولحه‌مید ده‌رویش- له نیوان دیمه‌شق و ئه‌ورپادا گه‌یشته
به‌رزترین رێژه له کاتی‌دا سه‌رکردایه‌تیه‌کانی نیشتمانی کوردی
گشتیان سه‌فه‌ریان لی‌ قه‌ده‌غه کرابوو. له‌ رووی میژووویه‌وه هه‌ر له
سه‌ره‌تای دارشتنی سنوور و سه‌ره‌له‌دانی -کوردستانی پۆژئاوا-
گۆرپه‌پانه‌کانی بوو به‌ ویستگه‌یه‌کی دیار بو‌ گرتنه‌خۆ و حه‌سانه‌وه‌ی
جه‌نگاوه‌رانی له باکوور هاتوو و که‌شیکێ له باری هه‌بوو بو‌ دانانی
پلان و به‌رنامه له پیناوه‌ درێژه‌دان به‌ تیکۆشان و خو‌به‌ده‌سته‌وه‌نه‌دان
به‌رامبه‌ر به‌ زه‌بره‌ پر له ئازاره‌کانی که‌ به‌ سی‌ قوناغی له‌ دوای یه‌کدا
هاتن، قوناغی ساڵی ۱۹۱۵، قوناغی ساڵی ۱۹۲۵، قوناغی ساڵی ۱۹۳۰
و هه‌ر له‌ ده‌رچوونی یه‌که‌م پۆژنامه‌وه -کوردستان- پێش زیاتر له
سه‌د ساڵ بایه‌خدان به‌م گۆرپه‌پانه‌ شتیکی ئاشکرا و دیار بوو وه‌ک له

وتار و نامه‌کاندا به‌دهر ده‌که‌وئیت، گۆرپه‌پانه‌که یه‌که‌م به‌ردی بناغه و سه‌ره‌کیی هاوپه‌یمانیه‌تی کورد-ئه‌رمه‌نی به‌خۆوه بینی پاش ئه‌وه‌ی ژه‌نه‌رال-شه‌ریف پاشا- له‌کۆنگره‌ی ئاشتی له‌پاریس سه‌ره‌تاکانی دانا، هه‌روه‌ها گۆرپه‌پانه‌که بزووتنه‌وه‌ی خوه‌یبوونی ده‌رهاوئیشته وه‌کو وه‌لامیکی سیاسی پیکخواوه‌یی و نیمچه سه‌ربازی له‌سه‌ر شوئینه‌واری ئه‌و شکه‌سته‌ی که بزووتنه‌وه‌ی کورد له‌پووبه‌پووبوونه‌وه‌یدا له‌گه‌ل عوسمانیه‌کان و بزووتنه‌وه‌ی تۆرانیدا به‌خۆیه‌وه بینی، بۆ یه‌که‌م جاریش له‌م گۆرپه‌پانه‌دا پیته‌لاتینییه‌کان له‌لایه‌ن به‌درخانیه‌کانه‌وه دانران و جاریکی دیکه هزری نه‌ته‌وه‌یی سه‌رتاگیری نه‌که هه‌ریمی خرایه‌وه پوو و کورده‌کانی زیاتر له‌پارچه‌یه‌که له‌پارچه‌کانی کوردستانی کۆ ده‌کرده‌وه و وه‌کو تۆبه‌ره‌ی کارکردن به‌ئاراسته‌ی په‌تکردنه‌وه و قبوولنه‌کردنی دابه‌شکردنی کوردستان له‌لایه‌ن داگیرکه‌ره کۆلۆنیالیه‌کانه‌وه. له‌م گۆرپه‌پانه‌شدا هه‌ول له‌خیرخوازه‌کان ده‌ستی پیکرد بۆ یه‌که‌گرتنه‌وه‌ی نه‌ته‌وه‌یی له‌سه‌ر ئاستی سیاسی و پیکخواوه‌یی له‌گه‌ل کوردستانی عێراقدا و زۆر له‌که‌سایه‌تیه‌ کوردیه‌ ناوداره‌کان به‌پینمایه‌ی پاسته‌وخۆی بزووتنه‌وه‌ی خوه‌یبوون نێردرانه‌ بارزان و موسل و به‌غدا. به‌م شیوه‌یه ئه‌م گۆرپه‌پانه بووه به‌خالی به‌یه‌که‌گه‌یشتن له‌نیوان باکوور و باشوور و پۆلی هه‌ماهه‌نگی بینی، لێره‌شدا گرنگ نیه شوئین و کات له‌نیوان ماوه‌یه‌که و ماوه‌یه‌کی دیکه‌دا گۆرپان به‌خۆوه ببینیته و

ناوهندەکان جیڭگۆرکی بکەن لە نیوان قامشلی و کوبانیە و عەفرین و لە دەرەوێ ناوچە کوردیەکان لە نیوان حەلەب و دیمەشق کە گۆری -بەدرخان پاشا- ی گەرە و مەولانا خالد و جەلادەت بەدرخان ئامیز دەکات هەرەو هەندێ جاریش بەیروت.

لەسەر ئەم گۆرەپانەدا تۆوی تیکەلکردن وپیتاندنی هزری و سیاسی و پۆشنبیری لە نیوان هەردوو قوتابخانەیی بەدرخانیهکان و بارزانیەکان دانرا و بە دروستی لە دواي شۆرشی تەمموزی سالی ۱۹۵۸ لە عێراق و گەرەوێ ناوچەکانی و هەقالەکانی، ئەوکات گۆرەپانی نەتەوێ پیوستی بە گواستنهوێکی جۆرەکی بوو بۆ گەراندنەوێ هەوسەنگی نەتەوێ و بەردەوامی دروست بوو، لەو کاتەوێش گۆرەپانی کوردستانی پۆژئاوا دەستی بە مەیلکردن کرد بەرەو بەشی باشوور و لە کانیاو نەتەوێ و شۆرشیگێریەکی دەخواردەوێ و خۆراکی هزری و گیانی خۆی لیوەردەگرت.

بۆیە شتیکی سەیر نیە کە باشوور دواي ئەوێ بیته تاکە سەرچاوەی کیشەکانی بزوتنهوێ پرزگاریخواری کوردی و ناوهندیک بۆ پراکیشانی بزوتنهوێ کوردی لە هەر سێ بەشەکانی دیکە -بە گۆرەپانەکەمانەوێ- بۆ لای خۆی، هەرەو هە بیته بە جەمسەرێک کە خەلکانی دیکە مەملانیی لەسەر دەکەن بە ئەریانیە یان نەریانیە و بیته بە مەرجه عێک بۆ سەرچاوەی شەرعیەتی نەتەوێ و بە لاوەنانی ناکوکیەکانی ناوخۆیی لە نیوان حزبە کوردستانیەکاندا و لە

میانی ئەم کاره بەردهوامه ی بۆ ماوه ی زیاتر له ۳۰ سال شتیکی سوودمه نده که ئاماژه به و راستیه بکهین کهوا - چه پرهوی نه ته وهیی - له م به شه دا پیش هه موو پارچه کانی دیکه ی کوردستان - بارزانیزم - ی دۆزیه وه وه کو پێبازیکی هزری سیاسی نه ته وهیی و ده ستپێشخه ری کرد له دروستکردنی په یوه ندی و به رده و امبوونی له گه ل سه رکردایه تی بارزانی. ئەمه ش له - چه پرهوی نه ته وهیی - حزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران به سه رکردایه تی - ئەحمه د توفیق - و حزبه که مان (پارتی دیموکراتی چه پرهوی کورد له سوریا و پاشان بوو به پارتی هه قگرتنی گه لی کورد له سوریا) و به سه رکردایه تی سه لاح به دره دین و پارتی دیموکراتی کوردستان له تورکیا به سه رکردایه تی د. شقان به رجه سته بوو. شتیکی ئاشکراشه کهوا په یوه ندی که له گشت قوناغه کاندایه هیلکی راستدا نه پویشته و ئەگه ر لیگرتنیکیش هه بیته له سه ر لایه نه کانی - چه پرهوی نه ته وهیی - خو ئەوه یه که میان دره نگ دۆزینه وه ی بارزانیزم بوو و دواکه وتنی هزری و - مندالیه تی چه پره وانه ی - بوو هه ندی جار، هه روه ها بیتوانایی بوو له دانانی به رنامه یه کی پوون بۆ په یوه ندی که له گه ل بارزانی و که مته رخه می بوو له دارشتنی ستراتیژیه تیکی بابه تیانه و شوپشگیڕانه بۆ بزوتنه وه ی کوردی. شتیکی گونجاو و سوودمه نده له پووی ده ستپاکی میژووویه وه بلین کهوا - چه پرهوی نه ته وهیی - پیشتر ئەمه کدار بووه و ئیستاش

ئەمەكدارە بۆ مەسەلەى بارزانىزم و ھەلەى نابچووك له لايەنى دىكەوھ بەرامبەرمان و بەرامبەر خەلكانى دىكە پوویدا، ھەرچەندە گەواھى (ئیدرىس بارزانى) ۱۳ سال دواكەوت بەلام ھەر چۆنىك بىت جارىكى تر پووناكى خستەوھ سەر و جارىكى تر بەھای بەخشىیەوھ بە ھەولدان بۆ ھەلسەنگاندنى پابردوو بۆ بەرەو ئايندە چون ئەویش كاتىك كە له دیدارەكەماندا له سالى ۱۹۸۳ له لىبیا و بە ئامادەبوونى فازل مىرانى و پۆژ نورى شاوھىس و سعید بارزانى پىی گووتم: "خوا شاھیدە ئیمە زولمان له ئیوھ كرد سەلاح" و ئاماژەى بە ھەلوئىستى خۆیان دەكرد له میانى كۆنگرەى نىشتمانى كوردەكانى سوریا سالى ۱۹۷۰ له ناوپردان.

پیموايه گۆرەپانەكەمان بە ھەموو خەسلەتە مێژووى و نوئیەكانیەوھ شایستەى بايەخپیدانىكى زیاترن له لایەن برايانمان له باكور و باشور ئەویش بە پشتگوئى نەخستنى ھەبوونى، كوردستانىەتى، مافى گەلەكەى، كەسایەتیه نىشتمانىەكەى و تەماشانەكردنى بە بچووك یان له پوانگەى خزمەتەكانى مندا، چونكە له پووى دانىشتوانەوھش پێژەى كورد بەرامبەر دانىشتوانى ولات زیاترە له پێژەى كوردى ئىران و كوردى توركیا و نزىكە له پێژەى كوردى عىراق بە گویرەى كۆى گشتى دانىشتوانى ئەم دەولەتانە.

شتىكى سوودمەندە لیرەدا پوون بكەینەوھ كەوا بزووتنەوھى نەتەوھى كورد له سوریا ھەر له سەرەتای سەرھەلدانىەوھ پشت بە

خهباتی سیاسی دهگری و دهکو شیوازیك بو به ديهینانی ئامانج و داخواریه کانی و ئەم بابەتەیه نه بوو ته کیشەیه کی ناکوکی له نیوان -چەپی نه ته وه یی- و -پاسترەوی نه ته وه یی- دار ههروه ها هیچ رهوتیکی دیکه له گۆره پانه کهیدا توندوتیژی و تیکۆشانی چه کداری هه لئه بژاردوو ه. ئەمه ش به بینینی من بو چه ند هۆیه ک ده گه ریته وه:

یه که م : له سه ره تا کانه وه گۆره پانه که مان بو وه جیی -هه ناسه هه لکیشان- و له خوگرتنی ئەو جه نگاوه رانه ی که شکستیان هینابوو له به رامبه ر عوسمانیه کان و که مالیه کاندای و هه ستیان به بیهووده یی تیکۆشانی چه کداری کرد و به تایبه تی دووباره بوونه وه ی شکسته کان و دوایینیان هه وله بیهووده کان بوو له ناردنی جه نگاوه ران بو کوردستانی تورکیا له سالانی سیه کاندای. کوردی سوریا ش دهرسیان وه رگرت له م هه لویسته و پابه ند بوون به ریپازی ئاشتیانه و کاری سیاسی به تایبه تی جوگرافیای ناوچه کوردیه کان له سوریا هاوکار نیه ته نانه ت بو بیرکردنه وه ش له مه سه له کانی شوپشی چه کداری.

دوو ه م : سیمای ئاشتیانه ی میژوویی بزووتنه وه ی نیشتمانی سوریا به گشتی و به ره له لستکارانی به تایبه تی. دوا ی به ده سه تهینانی سه ره به خوویی، نه ریته سیاسییه کان ریگای خویمان دۆزیه وه له نیو ناوه نده کانی به ره له لستکاری نیشتمانی و پۆشنبیره سوریا یه کاندای و هیچ کاریکی توندوتیژی له لایه ن هیژ و حزبه سیاسییه کاندای پووی نه دای ته نانه ت ئەو ئاژاوه چه کداریه نه بیته که له نیوان کۆمه له کانی -

ئىخوان موسلىمىن - و - دەسەلاتدا - پوويدا كە پالئەرە دەرەكى و
تایفە گەرەكان بزویئەرى سەرەكیی بوون.

سییەم : سروشتی ئاشتیانەى كوردی سوریا, كە لە کاریگە بوونی بە
شوینی میژوویی - جوگرافی - نیوان هەردوو پووباردا هەلقوللاوہ كە
بیشكەى شارستانیه تەكان و پۆشنبیریەكان و هۆزە بەیەكەوہ
ژیاوہكانە و ویستی هۆشیارانەیه لە خواستنی چارەسەرى ئاشتیانە و
دیموكراتیانەى مەسەلەى نەتەوہی كوردی و بەیەكەوہ ژیان لەگەل
گەلى عەرەب و نەتەوہكانی دیکە لە یەك چوارچیوہى نیشتمانیدا.

ئاشكرايە كەوا گەلى كورد لە سوریا - بەختەوہرە - بەم بەدەرەیهى لە
چوار بەشەكانی دیکەى كوردستان لە خەباتی ئاشتیانەى پەوا و
دادوہرانەى خۆیدا و بە بی خوین پشتن و قوربانبدان. ئەمەش
ئەرییانە پەنگی دایەوہ سەر پەيوەندیە ناوخۆییەكانی بزووتنەوہى
سیاسی كوردی و نەكەوتنە بەر بارمتەیی لایەنە هەریمیەكان بە
بیانوی دابینکردنی - هاریكاری - سەربازی و خۆراك و چەك بو
جەنگاوہرانیان بەرامبەر پیشكەشکردنی دەستبەرداریەكان.

سەرەتاكانی گۆپان لە بونیادی بزووتنەوہى نەتەوہی كوردی
و ووتارەكەیدا:

له سالی ۱۹۷۵ دیمه نی سیاسی له سه ر گۆره پانی سیاسی کوردستان به م شیوه یه ی خواره وه بوو:

له سوریا پرۆژه شوڤینییه کان - پشتینییه عه ره بی و بیبه شکردن له ره گه زنامه ی سوریا یی - و پاونان و زیندانکردنی خه باتگیڤه کورده کان به رده وام بوو، ده سه لاته کانی ئاسایشی ناوخوی، ده سه لاتی خوی به سه ر ناوچه کوردیه کاندای کیشابوو و خوی هه لده قورتانده نیو گشت شتیکی بچووک و گه وره به ریگی ده زگا تایبه تیه کانی په یوه ندادار به فایلی کورد، بزووتنه وه ی کوردیش له ریگی حزبه کانییه وه هه ولی ده دا کاره که چاره سه ر بکات به لام به بی ده سته یانی هه یچ سه رکه وتنیکی شایسته .

له عیراقدا نسکویه پر ئازاره که دروست بوو و کۆچکردن به ره و ئیران پرویدا و سه رکرده و خه باتگیڤه کانی کورد له وی بارودۆخیکی سه ختیان چه شت و بوونه نیچیری ژیر به زه یی پرژی می شای دژکاری ئومید و خواسته کانی کورد، بو جیهان وا ده رکه وت که وا ناوه ندی سه ره کی بزووتنه وه ی نه ته وه یی کورد به سه رکرده یه تی بارزانی پروخا.

له تورکیا دوا ی هه لباو ی پۆشنبیری و سیاسی له هه ندی سالدای له لایه ن نیشتمانیه روه ر کورده کانه وه که هه ولیان دا سوود له و - دیموکراتیه ریژه ییه - وه رگرن که وا له هه ندی سه رده مدا خوی به دیار ده خست، سه ربازان جاریکی دیکه گه پانه وه و حوکمی نائاساییان و

ياسا توندوتیژەکانیان بەسەر کوردستاندا سەپاندەو و هەلمەتی دەستگیرکردنی بەرفراوانیان دژی نیشتمانپەرە کوردەکان بەرپۆه دەبرد و لەم هەلمەتانەشدا کەسیک قورتاری نەبوو جگە لەوانەى ولاتیان جیھێشت و بوونە پەناھەندەى ولاتیان دراوسێ و ئەوروپا.

لە ئێران بزووتنەوێ کوردی هێشتا لە تەنگژەى گیرخواردووی درێژخایەنى خۆیدا دەژیا بە هۆی بارودۆخە خودی و بابەتیەکانی. لە بەرامبەر ئەم دیمەنە -نەرییانە- بەگشتی، هەندى لە سەرەتاکانى هاندەر سەریان هەلدا لەسەر ئاستی سیاسى و هزریدا کە سیمای بەرایبەکانى بە -خۆداچوونەوێ پەخنەى بۆ ئەزموونى پابردوو- بە خۆه دەگرت لە لای هەلبژاردە سیاسى و پۆشنبیریەکان و گرنگترین نیشانەکانى ئەمانە بوون:

یەكەم : هەولدان بۆ دۆزینەوێ جیگرەوێ لە میانى هەلسەنگاندنى ئەزموونەکانى پێشوو و نزیكبوونەوێ لە دەستنیشانکردنى ئەو هۆکارانەى بوونە هۆى هاتنەكایەوێ تەنگژەى سیاسى و پوودانى نەسكۆ و هەلەكان و لادانەكان، هەرچەندە سنوورى پەخنەگرتنەكە زۆر بەرتەسك بوو و دوور بوو لە تەنكى ویستراو و پەخنە لە خۆگرتن، بە پێگای خۆ دزینەوێ لە بەرپرسیاریەتى و خستنە سەر ملی كەسانى دیکە.

دووەم : ئەو سالانە بە پێروەهاتنیكى زیادى بە خۆه بینى لە لایەن توێژە پۆشنبیرەكانەوێ بۆ ناو پێكخستنەکانى بزووتنەوێ نەتەوێی

كوردی دواى ماوهيكی - وشكى -، ئەم هيرشه به لگه ی ساخبوونه وه و سه ره تاي ناستبوونه وه بوو له نيوان سياسه تمه داران و پو شنبيران و شوينماي ئەرييانه ی به جيھيشت و ئەنجامه كاني له دواييدا به دياركه وتن. گوره پاني كوردستاني عيراقيش له پيشه وه بوو، كومه له پو شنبيره كاني كورد شار و شاروچكه كاني عيراقيان به جيھيشت و به ره و گوند و شاخه كان به ريكه وتن كه سه ركردايه تي شوپش و پارتی ليبوو، دوا ئەویش گوره پاني تورکيا و سوريا به لام نيوان له م ديارده دا به دواكه وت.

سييه م : قبوولکردنی فره حزبی و هزری و سياسی، له كاتيكا كه سه ره لدانی حزبيكي ديکه بيجه له حزبی ميژوويي كون و - سه ركرده - له شته قه ده غه كان بوو له ميشكي سياسی كورددا، كه چي پووداوه كان و پيشكه وتنه كان ئەم وه رچه رخانه گرنگه ی سه پاند. له مهش زياتر لوجيكي كاری به رهي له نيوان هيژه جياجياكاندا بووه جيگای بايه خ و كاره به راهيه كانيان و - به ره - كوردی و كوردستانيه كان و نيشتمانی و نه ته وه ييه كان له زوربه ی گوره پانه كاني كوردستان دروست بوون.

چواره م: وتاريكي سياسی نوئ له نيوانه نده سياسيه كاني كورد سه ريه لددا، رووداوه كان و ئەزموونه كه به دياريان خست كه وا هه ندي دروشم و روشيتي ئاماده كراو هه ن كه له گه ل ره وشي نوئ ناگونجيين و جاريكي ديکه چاويان به زوربه ياندا خشانده وه، له وانه ی كه

جاریکی دیکه داریژرانه وه مهسه له ی دۆست و دوژمنی بزووتنه وه ی کورد بوو له ناوخۆ و له هه رییم و له جیهاندا و مهسه له کانی به راهی له ئامرازه کانی تیڤکۆشانی - سه ربازی و ئاشتیانه - دا و مافه کانی گه لی کورد و داخوازییه کانی که له کۆتاییدا ده که ونه ژیر رکیفی ته رازووی هیزه کان, په یوه ندیه کانی کوردی, ریڤاکانی چاره سه رکردنی ناکۆکیه کان و هه لۆیست له به رامبه ر به مهسه له ی دیموکراتیه ت له و ولاتانه ی که کوردستانیان دابه شکردوو ه.

پینجه م: هه وله کانی هه لسه نگاندنی په یوه ندی له گه ل هه ر چوار رژیمه که دا له لایه ن هه ندیک له لایه نه کانی بزووتنه وه ی کوردی پاش ئه و ئه زموونه تالانه و دارژتنه وه یان له چوارچیوه ی هه ردوو به رژه وه ندی نه ته وه یی و نیشتمانی به شیوه یه کی هاوسه نگ, ده لاین - هه وله کان - چونکه تاکو ئیستا ئه م کی شه یه به ته واوی چاره سه ر نه کراوه.

شه شه م: دروستبوونی روانگه یه کی نوی له رووکردنه هیژو ریڤکخراوه کانی ئه و گه لانه ی گه لی کورد له گه لیاندا ده ژین به شیوه یه کی تایبه تی گه لی عه ره ب و به تایبه تتریش به ره و بزوتنه وه ی نیشتمانی فه له ستینی وه کو ئاماژه یه کی ناواخنی بو سه رنه گرتنی شیوازی پشتبه ستن به رژیمه کان و قه ره بوکردنه وه ی به رووکردنه گه لان.

حه وته م: گه رانه وه يه كي - ريژه يي - بو بابه تي رۆشنبيري, به لام به
هيواشي و له سه رخۆ, به لي راسته چاپه مه ني رۆشنبيري ده رچوون و
بنكه و ناوه ندي په يوه نددار به كاروباري رۆشنبيري دامه زران, به لام
له سنوري ده سته سه رداگرتي حزبي ويه كره وي هزييدا مايه وه له
گه ل په راويژيكي ساكار بو راى به رامبه ر و فره هه لويستي وفره راى.

دوا وشه:

هه ر وهك دياره له م ليكولينه وه ماندا له رووي كاته وه له سنووري
سالي 1975 ده رباز نه بووينه و ئه وه ي ماوه به جي ديلىن بو
لاپه ره كاني به شي دووه م له ئايينده يه كي نزيكدا, به لام شتيكي
سوودبه خشه ئاماژه به بابه تيكي گرنگ بكه م ئه ويش ئه وه يه كه
رهنگه هه نديك كه س دوو شت تيكل بكه ن: هه لويستي پره نسيبي
ميژووي نه گوڤرمان به رامبه ر به كي شه ي هه بوون و مافي گه لي كورد و
هه لويستي سياسي مان له وه ي په يوه سته به چاره سه ر و
ئه لته رناتيفه كان. له يه كه مياندا راستي بابه تيانه ي كورد وهك كه هه يه
ناشارينه وه, له دووه ميشياندا به ئه ندازه يه كي باش له نه رمي و
ئاماده باشي و ليكتيگه يشتندا ديارين.

به دريژاي ميژوو و رييازمان ناسراوين به رووويي و رووني و
خوبه ستنه وه به ژياني هاوبه ش له گه ل گه لي عه ره بي سوريا, گشت
سه ربورده ي سياسي شان پره له هه سته كاني ناگايي له ولاتمان و

راوهستان دژی دوژمنانی ههروهك به ئاشكهره له رووداووهكانی ناو ئه م
لیكۆلینه وهماندا به دیارده كهوی، ئیمه به م كاره شمان ئه مه كداری
خۆمان به رامبهر به رابه ره به راهیه كانمان و پابه ندبوونمان به ئاكار و
رهوشتی گه له كه مان به درێژایی چاخه كان ده چه سپینین.

ویپرای شانازیمان به گه له كه مان و پابه ندبوونمان به نه ته وه مان و
پیناسه مان شانازی به ژیا نی هاوبه ش له گه ل گه لی عه ره ب و به یه ك
چاره نووسیمان ده كه یین، ئیمه وه كو حزب و وه كو بزووتنه وه ی
نه ته وه یی كوردی له چلّ سالّ زیاتره چه سپاندوو مانه كه وا ئیمه
نزیكترین لایه نین بۆ كیشه كانی عه ره بی و به تایبه تی كیشه ی یه كه می
عه رب كه كیشه ی فه له ستینه، ههروه ها ئیمه له هیزه یه كه مه كانی
كورد بووین كه په یوه ندیه عه ره بییه كانی خۆمان رواند و به هیزمان
کرد.

گه وه ره ی پره نسپی له بینینی كورد وه كو گه لیك كه مافی چاره ی
خۆ نووسینی هه یه پره نسپی چاره نووسی نیشتمانی ره ت ناكاته وه
له بره بوون به سوریا یه کی یه كگرتوو و به هیز كه سه رفراز بیّت به
یه كگرتنی نیشتمانی و یه كگرتنی توخمه نه ته وه یی ورۆشنبیریه
جیا جیا یه كانی. بنمیچی سیاسه تی فه رمی له به رامبهرمان ئه مه یه:
هیچ هه بوونیك بۆ كورد نیه له سوریا وه كو گه ل و مه سه له یه کی
نه ته وه یی.

زمانحالی هه لویستی ئیمه ئەمهیه: کورده سوریا یه کان گه لیکن هه ن و مافی پره نسپی خۆیه تی ده ستنیشانی چاره نووسی خۆی بکات له چوارچیوهی سوریا یه کگرتوودا. له م حاله ته شدا گفتوگۆی نیشتمانی ده توانیت ریگا کورت بکاته وه تا راده ی به یه ک گه یشتن له نیوه ی ریگادا.

که ی گفتوگۆی نیشتمانی سه رتاگری ده ست پیده کات و که ی حکومه تی سوریا به پیرحه زی بزوتنه وه نه ته وه ییه که مانه وه دیت له ریگه وتن له سه ر دۆزینه وه ی چاره سه ریکی دیموکراتی گونجاو بو مه سه له ی به شیك له گه لی سوریا له سه ر بنه مای برایه تی کورد و عه رب و ژیا نی هاوبه ش و یه ک چاره نووسی، ئیمه چاوری ئەو رۆژه ی ن.

له کاریگه ری هۆکاره کانی ناوخۆ و ناکۆکی له سه ر هه لویست و سیاسه ته کان ریزبونیکی هزی سیاسی سیما ئاشکرا هه لقولا که خویندنه وه ی ناو نیشانه سه ره کیه کانی کیشه کانی ناکۆکی ئاسان ده کات) ئەمه ش جاری یه که مه روو ده دات له میژوی بزوتنه وه دا، پوخته که ی داقلیشانی حزب بوو بو دوو بال: (چه پره وی نه ته وه یی و راستپه وی نه ته وه یی) له نیوان هه ردوو لایه ندا، که ده رباره ی مه سه له ستراتیژی سه ره کیه کانه نه ک ده رباره ی تاکتیکی سیاسیه به ته نها، ئەمه ش ئەم داقلیشانه ی کرده - ئاسۆیی و ئەستونی -، ئەگه ر ناکۆکی تا کو ئیستا به رده وام بییت و ململانی دوا ی زیاتر له سی سال هه ر هه یه، به لگه کان وا پیشان ده دن که وا به رده وام ده بییت تا وه کو

بزوتنه وهی نه ته وهی کوردی له قوناغی - رزگار یخوازی - نیشتمانیدا بییت، و جیاوازی و ناکوکی له دوا چاره سه رکردنی مه سه لهی کوردیش له سوریا هر سه ره له ده داته وه، به لام به شیوه و ناوه روکی دیکه.

له لایه کی دیکه وه و له کو تایی ئەم لی کو لینه وه دا پیویسته روون بکه مه وه که وا من به هه موو توانایه که مه وه هه و لمدا وه راستیه کان وه کو خویان به پیی دیتنی خوم بکه مه روو، له وانیه به پیی یاساکانی ژیان خویندنه وهی جیا جیا بو رودا وه کانی میژوو هه بییت و راقه کردنی جیاوازی هه بییت بو رودا و سه ربورده کانی بزوتنه وهی نه ته وهی کوردی. هه روه ها خوم دوورخسته وه له خراپه گه یاندن به که سایه تی هیچ یه کیک و ره فتارم له گه له هه لو یست و هزر و راکاندا کردوو نه که له گه له روکesh و تایبه تمه ندیه کانی که سانه کان، له شیکرنه وه و هه له سه نگاندنه کاندا له هه بونی به رامبه ره وه چووم نه که ره تکردنه وهی و له برپا بوون به وهی هیچ پیشکه وتنیک نایه ته دی به بی مملانی و جیاوازی. من شانازی ده که م که وه بزوتنه وهی نه ته وهی له سوریا و پرای مملانی به رده وامی و ناکوکیه قووله کانی هه رگیز گشتمان به بی به ده ری نه خلیسکاینه ناو هه لدری توندوتیژی و توندوتیژی هاودژ، ده بی شانازی به و ره فتاره شمان بکه ین چونکه یه کیکه له تایبه تمه ندیه کانی بزوتنه وه که مان که سیمایه کی ئەریانه یه و ده بی ریزی لیگیری و سه رتاگیر بکری بو سه رگشت

هیز و لایه نه کانی کوردستانی. ناوهینانی -عه بدولحه مید ده رویش -
له زیاتر له شوینیک له و لیكۆلینه وهیه دا هه رگیز واتای زیان
گه یاندن نیه به که سایه تی ئەو به لکو ئەمه رۆلی ئەو پیشان دەدات له
بزووتنه وه که ماندا وه کو بهرچاوترین سه رکرده ی - راستر هوی
نه ته وه یی - که وپرای ناکوکیه کان به دوستی داده نیم. به م بۆنه شه وه
داوا له گشت ئەو که سانه ده که م که ناویان لییره دا هاتوو ه یان
نه هاتوو ه گه نگه شه له سه ر ئەم بابه ته نه ته وه ییه گشتیه بکه ن و را
و تیبینیه کانیا ن بخره نه روو به شیوه ی په رتوک و لیكۆلینه وه و وتار و
به لینیان ده دهینی به شداریان بکهین له چاپ و دابه شکردن ئەگه ر
پیویست بیّت.

سه رچاوه کان:

- pirtûka: (dêmenin ji Dîroka winda) – samî . A
 . Namî apc – stokholm – ٢٠٠٠
- كردستان والحركة التحررية الكردية – صلاح بدرالدين – بيروت / ١٩٧٤ .
- غرب كردستان «دراسة تاريخية سياسية وثائقية موجزة» صلاح
 بدرالدين – رابطة كاوا للثقافة الكردية بيروت / ٢٠٠٠ .
- البارزاني والحركة التحررية الكردية – جزء ٣ – مسعود البارزاني –
 أربيل – كردستان العراق / ٢٠٠٢ .
- خويبون وثورة آكري، روهاات آلاكوم، ترجمة ومراجعة: شكور
 مصطفى، رابطة كاوا للثقافة الكردية، أربيل، كردستان العراق ٢٠٠٠ .
- دراسة عن محافظة الجزيرة من النواحي السياسية – الاجتماعية –
 القومية. الملازم أول محمد طلب هلال، رئيس الشعبة السياسية
 بالحسكة/١٩٦٣ – رابطة كاوا للثقافة الكردية / ٢٠٠١ .
- وثائق وزارة الخارجية السورية – الاكراد وثورة البارزاني – عدنان
 مراد / ١٩٦٦ .
- الرد على الكوسموبوليتية – عبدالرحمن ذبيحي .
- صفحات من تاريخ حركة التحرر الوطني الكردي في سورية – محمد
 ملا احمد – رابطة كاوا للثقافة الكردية، ٢٠٠١ – أربيل – كردستان
 العراق .
- ژماره کانی گوڤاری – War – که له – استانبول – دهرده چي،
 ل ٥ – ٦ / ١٩٩٨ – ٧ / ١٩٩٩ و ئه و دیدارانہی که له گه ل: شاکر ئه بو

زدمير - ئىبراهيم كوجلو - مه حمود له وندى - ده روئيش سه عدو -
شهره فه دين ئاچى - جودى - كه ديار مه حه مه د سه عيد دؤسكى - له
كوردى وه رگيراوه .

- گوڤارى «المناضل»ى ناوخوئى حزبى به عس, ژماره ى
هاوین/۱۹۶۶ .

- ئه رشيفى مه كته بى سياسى پارتى ديموكراتى كوردستان - عيراق
.

- دیداره كانم له گه له هه نديك له سه ركردايه تيه كانى پيشووى پارتى
ديموكراتى كوردستانى توركى (ئالچى).

- دیداره كانم له گه له هه نديك له سه ركردايه تيه كانى پيشووى پارتى
ديموكراتى كوردستانى توركى (شقان).

- به لگه نامه كانى پارتى هه فگرتنى گه لى كورد له سوريا

- تاريخ مسيرة الشعوب العربية الحديث - د. اميل توما - دار
الفارابي - بيروت/۱۹۷۹

- تاريخ سورية ولبنان وفلسطين - د. فيليب حتي - دار الثقافة -
بيروت/۱۹۵۸

- سورية والعهد الفيصلي - يوسف الحكيم - ذكريات - دار النهار -
بيروت / ۱۹۸۶

- تاريخ سورية ولبنان تحت الانتداب الفرنسي - ستيفن هامسلي
لونغريغ - دار الحقيقة - بيروت / ۱۹۷۸

- يقظة الكرد - جرجيس فتح الله - دار آراس - أربيل / ٢٠٠٢
- الكرد وكردستان في الوثائق البريطانية - د. وليد حمدي - مطابع سجل العرب / ١٩٩٢
- من وثائق الحركة التحررية الكردية - باشراف د. عبدالفتاح بوتاني - مجلة (متين).
- له باشيه كاني (راپورت نووس) ليكولنه وهيهك ده ربارهي - خوييون - د. كه مال مه زهرئه حمهد - گوڤاري رهنگين.
- سورية والانتداب الفرنسي - فليب خوري - مؤسسة الأبحاث العربية / بيروت .
- الأكراد في لبنان وسورية - د. أديب معوض - چاپخانهى نه مه ريكاىي - به بيروت / ١٩٤٥.
- أضواء على الحركة الكردية في سوريا - عبدالحميد درويش - ٢٠٠٠

به لگه نامه و ويينه كان

نامه‌ی عیسمه‌ت شه‌ریف وانلی بۆ عه‌بدولحه‌مید ده‌رویش

برای به‌ریژ کاک مودور، به‌ ریڭای ئەویشه‌وه بۆ به‌ریژ کاک
عه‌بدولحه‌مید

سلّوی برایانه و تامه‌زرۆیی و...

ده‌میڭه هه‌واله‌کانتان نابیس‌تم و نازانم هۆی چیه‌ تا کو ئیستا
ناوونیشان‌تان بۆ نه‌ناردووم. کاتیک له ولّات بووم نامه‌یه‌کم به‌ کاک

حوسام مورد ناردبوو، نازانم چاره نووسی چی بوو، بۆچی ولامه کهیم پیینه گه یشت. ههروه ها داوام کردبوو کهوا دوو کارگه ههیه، کارگه ی (A) و کارگه ی (B) که هه لسوکه وت له گه ل کارگه ی باپیری بنه ماله ده کهن له ولاتا و که رهسته ی یه دهک و پیداو یستییه کانی دیکه یان بۆ رهوانه ده کهن، پیم وتبوو کهوا زۆربه ی ئه و که رستانه به ریگای لایه نی کارگه ی (B) ده نیردریت، به لام به ریگای (A) دا ده پروات. ههروه ها وتبووم کهوا به ریوه به ری کارگه ی (B) براده رمه و رهنگه بتوانیت که رسته ی یه دهک بۆ کارگه ی ئیوه ش بنی ریت له (س) ئه گه ر بتانه ویّت. چاوه ری ولام و ولامی نامه که بووم، ده شزانکم کهوا کاروبار و به دوا داچوونیان پیویستیان به کات ههیه .

ده مه وی لاتان روون بیّت، کهوا هاورییه تیم له گه ل به ریوه به ری کارگه ی (B) که سی نیه و من خۆم هیچ ئیشیک له و کارگه یه دا ناکه م. و به شیشم تیدا نیه. له کۆتایی سالی ۱۹۶۴ پییشنیازم بۆ باپیره ی بنه ماله کردبووو کهوا به ناوی ئه و سه ردانی کارگه ی (B) بکه م. باپیره وتی باشه برۆ خۆت و هیمه تت. چوومه کارگه و ئه و ریکه وتنه به دیهات کهوا کارگه ی باپیره ی له ئیفلاس رزگار کرد. ههروه ک چۆن به کاک (مورد) یشم گووتبوو، من سه ردانی به ریوه به ری کارگه ی (B) م کرد و داوام لی کرد کهوا ئه گه ر ئاماده یی تیدا هه بیّت که رسته ی یه دهک بۆ کارگه ی ئیوه ش بنی ریت. به ریوه به ره هندیک دوودل بوو به هوی ئه و رایه ی پییشتر هه یبوو له سه ر رهوشی خراپی کارگه که تان و

دابه شېوونى به ريوه به ريه تيه كهى كه زيان به به رژه وه نديه كاني
كارگه كه ده گه يه نى. به لام من توانيم قه ناعه تى پى بيئم و رازى بيت
له سهر بيروكه كه.

پاشان هه ولما به ريوه به رى كارگه (B) رابكيشم بو ئه وهى بزائم
كه وا ديسان ئاماده يى تيدا هه يه بو ناردنى كه رهسته يى يه دهك بو
كارگه يى براكانم له باكور. به شيوه يه كى ناراسته وخو هه ندى ئاماژه م
به رهوشى باكور دا (به بى ئه وهى ناوى هيچ به رپرسىكى كارگه يى
باكور بيئم). به ريوه به رى كارگه (B) وتى: ئه و به شيوه يه كى گشتى
ئاگادارى كارگه يى باكوره و ناتوانيت و نايه ويت كه رسته يى يه دهك بو
باكور بنيريت و نايه ويت هيچ په يوه ندييه كى هه بيت له گه ل كارگه يى
باكور و ئه وانهى په يوه ندييان هه يه له گه ل كارگه يى باكور دا.

پرسىارى كرد ئايا كارگه كه تان (س) هيچ په يوه ندى له گه ل كارگه يى
باكور هه يه؟ منيش وتم: نا، نا هيچ په يوه ندييه كيان نيه، ئه ويش
وتى: باشه كه رهسته يى يه دهك يو كارگه كه تان ده نيرين به مهرجيك
كه منيش په يوه ندييه كانم له گه ل كارگه يى باكور بېرم و به و
مهرجه ش كه وا باپيرى بنه مالش له ولاتا به مه نه زانيت. منيش له
رهوشىكى قورسدا بووم، كه نه مده توانى په يوه نديم له گه ل كارگه يى
باكور بېرم، له كو تايدا له سهر چاره سه ريكي مام ناوه ندى
ريككه وتين، ئه ويش ئه وه بوو كه وا به شيوه يه كى كاتى
په يوه ندييه كانم له گه ل كارگه يى باكور بېرم به لايه نى كه مه وه بو

چهند مانگیك وهك نموننه تاوهكو ولامی ئیوه دهگه پیتتهوه و په یوه ندییه کانی ئیوه له گهل به ریوه بهری کارگهی (B) دابین بکه م، دواى ئه وه ده توانم ئه وهى ئاره زوومه بیکه م. ئه مه ره وشه که یه و چاوه ری ولامتانم، ئیوه ش گرنگی بابه ته که ده زانن بویه پیویست به دریژی ناکات.

نوی: به یوناندا تیپه پیم و له ریگای گه پانه وه مدا په یوه ندیم به کارگه یه کی نوی کرد (کارگهی (C) یونانی و به شیوه یه کی گشتی قسه م له گهل کردن، کهوا ئه گه ر ئاماده یی هه بیئت بو ناردنی که رسته ی یه دهک بو کارگهی باکور (هه لبه ته هیه شتیکم له سه ر کارگه که تان بوی باس نه کرد)، (هه روه ها ناوی به ریوه به ره کانی کارگهی باکورم بو نه درکاند) خاوه نه کانی کارگهی (C) وتی کهوا بابه ته که زور جیی بایه خی ئه وانه، به لام زانراوه ی که میان له باره ی گرنگی کارگهی باکوره وه هه یه، بویه باشر وایه چاوه ری بکه یین تا وه کو نوینه ریك له کارگهی باکوره وه دیت و پاشان مه سه له که ی به دوور و دریژی له گهلدا باس بکه یین. بو ئاگاداریشتان ئه وان به شیوه یه کی گشتی رازین له سه ر ناردنی که رسته ی یه دهک.

پاشان داوام له به ریوه به ره کانی کارگهی (C) کرد، کهوا به ریوه به ری کارگهی (D) قوبرسیم پی بناسینن دیسانه وه بو ناردنی که رسته ی یه دهک بو کارگهی باکور، له بهر ئه وه ی ده مزانی کهوا به ریوه به ری کارگهی (D) ئه م کاره ی زیاتر لا گرنگه له وانه ی دیکه، به ریوه به ری

کارگه (C) یش وتی: ئەو بەم کاره هەلەستیت بەلام باشتر وایه
چاوه پڕی بکەن تا وهکو نوینەریکی کارگه ی باکور له گه لم دیت.
هەلبەته بهریوه به ره کانی کارگه ی (C) و (D) یش, له و که سانه ن که وا
پشتیان پی دە به ستریت. سلاوم ههیه بو گشت براده ران و هه ر ساخ
بن.

لۆزان

۳۰/۱/۱۹۶۷

عیسمه ت شه ریف وانلی

ئەندامی لیژنه ی ناوه ندی, نوینەری

حزب له ده ره وه

تیبینی نووسەر:

مودور = به مودور عه بدولحه نان ئەندامی لیژنه ی ناوه ندی له کۆمه له ی
راستره و.

عه بدولحه مید = عه بدولحه مید ده رویش سکرتری راستره و.

(A) ئیران =

(B) ئسرائیل =

باپیره = بارزانی

س = سوریا

باکور= بزووتنه وهی کورد له تورکیا که ئەو کاتە کۆمه لهی سه عید

ئالچی (فایق بۆ جاق) بوو.

ناوی ئەندامانی دامەزرینەری بزووتنه وهی خووەی بوون

ئاماده بوون له ئەوانه ی که له کۆنگره ی یه که م (دامه زراندن)

قامشلۆ له مائی قه دور به گ, سالی, ۱۹۲۷, ژماره یان (۳۲) که س

بوون:

۱- جه لادەت بە درخان

۲- کامه ران بە درخان

۳- حاجۆ ئاغا

۴- ئەمین ئەحمەد

۵- یادۆ ئاغا

۶- سه عید ئاغا

۷- شیخ عەبدلرحیم

۸- محەمەد مه هدی

۹- تاهر

۱۰- سی له کورەکانی شیخ عەلی بالۆ

۱۱- قه دری جه میل پاشا

۱۲- ئەکرەم جه میل پاشا

۱۳- شیخ عەبدلرحمان گارسی

۱۴- دکتۆر ئەحمەد نافد

شەوكتە زولفى	- ۱۵
دكتور نورى دىرسملى	- ۱۶
عارف عەباس	- ۱۷
سارۇخان ئاغا	- ۱۸
عوسمان سەبرى	- ۱۹
جەگەر خوين	- ۲۰
قەدرى جان	- ۲۱
رەشىد كورد	- ۲۲
ئەحمەد نامى	- ۲۳
عەقدى تىلۆ	- ۲۴
حەسەن ھىيار	- ۲۵
مەلا ئەحمەد شوزى	- ۲۶
مستەفا بۆتى	- ۲۷
حەمزە موكىسى	- ۲۸
مەھمەد عەلى شەوېش	- ۲۹
قەدور بەگ	- ۳۰

ناوى ئەو (۲۷) كەسايەتتەي ئامادەي كۆنفرانسى ئابى

۱۹۶۵ بوون

۱- سەلاخ بەدرەدىن

۲- مەمەد نىۋ

۳- ھىلال خەلەف

۴- مەمەد بوۋى

۵- عەزىز ئۆمەرى

۶- عەبدولجەلىم قچۇ

۷- يوسىف ئىسماعىل

۸- مەمەد جەسەن

۹- نورى حاجى

۱۰- ئەمەد بەدرى

۱۱- فەخرى ھەيبەت

۱۲- شەمۇ مەكى

۱۳- مەمەد قادۇ

۱۴- مەلا ئەمىن دىوانى

۱۵- غەربى عەباس

۱۶- مەمەد خەلىل

۱۷- مەلا شەرىف

۱۸- عبدالرہزاق مہلا ئہ حمہد

۱۹- مہلا داود

۲۰- نوری حہ جی حہ مید

۲۱- محہ مہد عہ لی حہ سو

۲۲- مہلا ہادی

۲۳- مہلا ئہ حمہدی قوہ

۲۴- ئیبراہیم عوسمان

۲۵- سہید رہ مہزان

۲۶- رہشید سمو

۲۷- عیسا عہ ساف

پہیماننامہ ی سائیکس - بیکو - ئہ یار ۱۹۱۶

ئەم پەیماننامە یە لە نیوان ئنگلتەرا و فرانسە مۆرکراو و رەزامەندی روسیای بە دەستەینا، بە شیک لە و پەیماننامە یە تەرخان کرا بوو بۆ چۆنیەتی دابەشکردنی ئەو ولاتە عەرەبیانە ی کە وتبوونە نیو چوارچۆیە ئمپراتۆرییەتی عوسمانیدا. کوردستانیش شوینیکی بەرچاوی داگیرکرد لە و گفتوگو نەینیانە ی هاوپەیماناندا، کە لە گەل ئەو بایەخە یە گەرە یە دەولەتە زلەیزەکاندا دەگونجا کە ماوە یەکی درێژ بوو پێان دەدا. باسی ناوچە کوردییەکانی عوسمانی (تورکیا-عیراق-سوریا) لە و نامە یە دا هات کە <<سازانۆف>> ی وەزیری دەرهوہی روسیا لە نیسانی ۱۹۱۶دا ئاراستە ی بالیوزی فرانسای لە پتروگراد کرد کە دەربارە ی تەماحکارییە کارییەکانی روسیایە بۆ دەستداگرتن بە سەر بە شیک گرنگ لە کوردستانی تورکیا.

پەیمانانی سیقەر-ئاب-۱۹۲۰

پەیماننامە ی سیقەر بە ئامادەبوونی شانیدیکی کورد بە سەرۆکایەتی شەریف پاشا مۆرکرا. هەرودەها بە ئامادەبوونی بریتانیا، فرانسە، یونان، ئیتالیا، رۆمانیا، یۆگسلاقی، چیکۆسلوفاکیا، پۆلەندا، بەلجیکا، یابان، حیزار، ئەرمینیای تاشناق و تورکیای عوسمانی. پەیماننامە کە ئەم بەندانە ی خوارەوہی سەبارەت بە کوردستان بەخۆوە گرت:

به شی سییهم: مادهی ۶۲: لیژنه‌ی دانیشتوو له قسته‌نتینییه له سی ئەندام پیکدیت، که به شیوه‌یه‌کی فه‌رمی له لایهن حکومه‌ته‌کانی بریتانیا و فرانسای و ئیتالیاوه ده‌پالیورین. له میان‌ی شه‌ش مانگی دوا‌ی مۆرکردنی ریکه‌وتنامه‌که، لیژنه‌که پلانیکی ئۆتۆنۆمی پيشکەش ده‌کات بۆ ئەو ناوچانه‌ی که زۆرینه‌یان کوردن له رۆژه‌لاتی روبراری فورات و باشوری سنووری ئەرمینیا که ده‌کرێ پاشان ده‌ستنیشان بکریت، هه‌روه‌ها بۆ باکوری سنووری نیوان تورکیا و نیوان سوریا و عیراق، هه‌روه‌ک له فه‌قه‌ره‌کانی ۲۷-۱۱-۳۲ دا چه‌سپاوه. ئە‌گەر لیژنه‌که‌ش نه‌یتوانی سه‌باره‌ت به هه‌ر مه‌سه‌له‌یه‌ک بگاته بریاریکی به کۆمه‌ل، خو ئەوه هه‌ر ئەندامیک له ئەندامانی لیژنه‌که مه‌سه‌له‌که بۆ حکومه‌ته‌که‌ی خو‌ی ده‌خاته‌روو.

وته‌ی پارته‌ی دیموکراتی کورد له سوریا

له كۆنگره‌ی هه‌شتی پارتی دیموكراتی كوردستان -

عیراق - ناوپردان / ۱۹۷۰

له لایهن سه‌لاح به‌دره‌دین سكرتیری حزبی دیموكراتی كورد له سوریاوه وتاری حزبی برا خوینرایه‌وه و به چه‌پله‌پیزانیکی گهرمه‌وه پیشوازی لیكرا، كه ئەمه‌ش ده‌قه‌كه‌یه‌تی:

به‌ریز جه‌نابی سه‌رۆك، میوانه به‌پیزه‌كان، هه‌قالانی كۆنگره‌ی هه‌شته‌می پارتی دیموكراتی كوردستان، شانازییه‌کی گهره‌یه بو ئیمه كه به‌شدار بین له‌م كۆنگره‌یه‌تاندا. به‌ ناوی لیژنه‌ی ناوه‌ندی پارتی دیموكراتی كورد له سوریا هه‌لگری سلأوی برایانه‌ی ئەندامان و جه‌ماوه‌ری حزبمان و رۆله‌كانی گه‌لی كوردمانین بو ئیوه و بو رابه‌ری نه‌ته‌وه‌كه‌مان بارزانی، كه به‌ هه‌له‌په‌وه ده‌پواننه ده‌سكه‌وته به‌ نرخه‌كانتان و به‌ دلئیکی پر پرأوه چاویان بریوه‌ته ئایینه‌ی گه‌شیان و مافی نه‌ته‌وه‌كه‌یان له ژیانئیکی ئازاد و سه‌رفرازدا. ئیمه زیاده‌پۆیی ناكه‌ین، ئەگه‌ر بلئین به‌ ملیۆنان كه‌س له رۆله‌كانی نه‌ته‌وه‌كه‌مان ئەمرو چاویان بریوه‌ته كوردستانی عیراق، قه‌لای خو‌پراگری و ئازادی و گه‌له‌ خه‌باتگێره‌كه‌ی كه قاره‌مانانه به‌رگری له مافی هه‌بوونی خو‌ی كردوو و بو گشت جیهانی سه‌لماندوو كه‌وا شایسته‌ی ئەو داوایانه‌ی خو‌یه‌تی له سایه‌ی خه‌باتتان بو زیاتر له نیو سه‌ده و تا كو ئیستا

توانیوتانه ویپرای ته گه ره کان کیانی خۆتان بیاریزن و سه رکه وتن به دهست بینن.

به پیی ریکه وتننامه ی ۱۱ی ئادار دانراوه به مافی گه لی کورد له ئۆنۆمۆیدا که دهستکه وتیکی گرنکه له و دهستکه وتانه ی شۆرشه که تان و به ره می تیکۆشانی دوور و دریژتانه, له هه مان کاتیشدا سه رکه وتنیکه بو گشت هیزه پیشکه وتنخواز و دیموکراته خوازه کان که پالپشتی کیشه ره واکه مان بوون, هه روه ها له بیر ناکریت که و له ئه نجامی تیروانینی ریالیستانه و هه لۆیستی نیشتمانیانه ی حزبی به عسی فه رمانره وایه.

حیزی ئیمه پیشر هه لۆیستی پشتگیری دلسوزانه و لایه نگرانه ی خوی بو ئه م ریکه وتنه و گرنکه که ی ده ربپی بوو له میانی بروسکه کانیدا بو مه کته بی سیاسی حزبتان و بو ئه نجومه نی سه رکرده یه تی شۆرش له به غدا. هه روه ها جه ماوه ری گه لی کوردمان له سوریا به خوشحالیه کی زۆره وه پیشوازیان له م هه واله کردو و ئیستا له شادومانییه کی گه ورده دا ده ژین. سه ره پای ئه وه ی که ئۆتۆنۆمی مافیکی سروشتی سه ره تاییه و بچوکتین داواکاری هه ر گه لیکه, به لام له م قوناخه ی ئیستادا به خالیکی وه رچه رخانه ی میژووی داده نریت بو بزووتنه وه ی رزگاربخوازی کورد, هه رچه نده تاییه ته به کوردستانی عیراق له سنووره جوگرافییه که یدا, به لام خالی وه رچه رخانه یکی گه وره یه بو گشت رۆله کانی نه ته وه ی کوردمان.

بۆیه پاراستنی ئەم دەسکەوتە و سووربوون لە سەر جیبەجیکردنی ناوەرۆکەکەى ئەرکیکی نیشتیمانیە, جگە لەوەى کە ئەم ریکەوتنە هیژیکی گەرەى دایە بزووتنەوہى رزگاربخوای عەرەبى لە شەرى ئیستایدا.

ئەو ریرەوہ کە بزووتنەوہى رزگاربخوای کورد لە شەر جیہانى دووہمەوہ گرتووہتییە بەر خۆ ریکخستنەوہیەتى لە چوارچیوہى ریکخراوى نوئی سیاسىی خاوەن پرۆگرامدا کە بزووتنەوہى تازە گەشەکراوى کوردی ھەموو ئاستەنگە کۆنەکانى پيشوو و پەيوەندییە کۆمەلایەتیە رزیوہکانى بەزاند و بارى کورد لە ھەر پارچەییەکی کوردستان شیوہیەکی نوئ بەخۆوہ گرت دەرنەنجامیک بۆ ئەزموونە سیاسىیەکان. حزبە دیموکراتخوازە کوردییەکان کە حزبەکەتان رۆلى پيشەنگى شۆرشگیرى تیدا دەبینیت, بەریکەوت نەبوو کە بۆ جارى یەکەم لە میژووی گەلى کورددا رابەراییەتى شۆرشییکی رزگارخوای دیموکراتى بکات بۆ سەرکەوتنى مسۆگەر. خۆراگری حزبەکەتان و بەرخۆدانى قارەمانانەى سەرۆکتان لە ھەمبەر مەترسى و ھەوراز و نشیوہ زۆرەکاندا بەلگەى راستى ھیلى خەبات و قوولى رەگ و ریشەییەتى لە ناو گەى کورددا. بۆیە دەبییت سەرچاوہیەکی رەسەن بییت بۆ گەیاندى ئەزموونە بەنەرخەکانى بۆ حزبە کوردییەکانى دیکە. ھەر وہا لەکاتیکدا شانازى بە پەيوەيوەندیە بەتینەکانمان دەکەین لە گەل حزبەکەتان و سەرۆکە خەباتگیرەکەیدا چ پيش ھەلگیرسانى

شۆپش و چ دواى ئەوه . حزبەكەمان لە ھەموو كاتىكدا وەك پابەندبوونىك بە ھىلى نەتەوھىي لە گەل شۆپش و ئامانجە رەواكانى سىياسەتى حزبتاندا بوو، چ لە سەر ئاستى كوردستان يان لە سەر ئاستى راي گشتى سوريا يان عەرەبى، بەتايبەتى لە رسواکردنى تاقمى-٦٦- وىپراى ئەو ھەرشە و پالەپەستۆيەي كە دووچارمان دەبوو ھەو لە لايەن دوژمنانى بزووتنەوھى كوردى، چونكە پەيوەندى چارەنووسى و پرىنسىپى لە نىوان لايەنەكانى بزووتنەوھى نىشتىمانى-كوردايەتى- و بەتايبەتى لە نىوان ھەردوو حزبەكانماندا ئىمەي ناچار كرد كە بەشيوەيەكى ورد و راستەوخۆ رووبەرووى ھەموو لادانىك ببينەوھە كە دووچارى حزبەكەتان بوو، ئەمەش بوو پاساوى ھاوكارى كۆمەلە سەوداكارەكەي لادەر لە ھىلى حزبمان لە سالى ١٩٦٦ لە گەل تاقمى جەلال-ئىبراھىمى خيانەتكار كە لە كۆنگرەي يەكەممان لە سالى ١٩٦٦ ريسوا و تاوانبار كرا. ئەمەش بەشيكە لەو راستىيەي كەوا بزووتنەوھى كورد بە شيوەيەكى گشتى لە ناوھەپاسى شەستەكاندا تووشى شەپۆلىكى لادان ھات بە سەركردايەتى رەوتى تىكدەرى سەوداكار لە گشت پارچەكاندا، لە بەرامبەر ئەم واقىعەشدا پىويستە پەيوەندييەكان لە نىوان پيشەنگانى بزووتنەوھى كوردى قوول بکەين لە پىناو يەكگرتنى لايەنەكانى و نزيكکردنەوھى بۆچوونەكانيان بەوھى كۆنگرەكەتان گشت ھىزە ھاودژەكان لە ھەموو پارچەكانى كوردستان و بەتايبەتى

خيانه تكارانى گه له كه مان له سوريا ريسوا بكات له پيناو به ره و پيشبردى بزوتنه وه و پاراستنى له لادان، ئەمەش ئەركيكي به رزى ئەم كۆنگره يه تانه .

ههروهها هاوپهيمانى حربه كه تان و حزبى به عس پيوسته ببیته هۆيهكى سه رهكى بۆ پته و بوونى دۆستايه تى ههردوو بزاقى پيشكه و تنخوازى عه ره بى و كوردى له پيناو چه سپاندنى برايه تى و تيكوشانى ههردوو نه ته وهى برا بۆ راوهستان له دژى دوژمنى هاوبه شمان له ئيمپرياليزم و زايونيزم و كۆنه په رستى . به پيى تيروانينمان له بوارى سياسه تى عيراقدا دروشمى حربه كه تان ئوتونۆمى بۆ كوردستان و ديموكراتيه ت بۆ عيراق هيشتا هه ر زيندوو و ئەنجامدانى له واقيعدا ده بينين . ئەه ويش به جيبه جيكردى به نده كانى ريكه و تنه كه له لاييهك و هاوكارى نيوان هيزه نيشتيمانى و پيشكه و تنخوازه كان، چ له سه ر ئاستى حزبى و چ له سه ر ئاستى ده سه لات و فه رمانره وايى يا خود ريكراره گه لييرييه كاندا، چونكه ته نيا ئەمه يه ده سه كه وته كان ده پاريزيت و به جييان ده گه يه نييت .

حربه كه مان له و بره وايه دايه كه وا شوڤش له كوردستانى عيراقدا به قوناخى رزگاربخوازى نيشتيمانى و ديموكراتيدا تيده په ريت و ده بيت حربه كه تان وه كو پيشه نكيكى وشيار درك به پيداويستيه كانى قوناخه كه بكات و جه ماوه رى كوردستان كه شوڤشه كهى - پيشمه رگه - له ئاميزى گرت و له چينى چه وساوهى جوتياران و

هه ژاران و توخمه نیشتمانیه کانی دیکه پیک دیت، که برپره ی پشتی بزوتنه وهن. له بهرامبه ریشدا ده بینین که وا ده بییت بۆ قوولکردنی ههنگاوه کۆمه لایه تیه کان له کوردستاندا بۆ بهرژه وهندی ئەم چینهانه کار بکه ن بۆ ئەوه ی شوپش له سه رهیللی دروستی خوئی بهرده وام بییت.

برایان:

سه ره پای ئەو چه وساندنه وه و نه هامة تیانه ی گه لی کورد له کوردستانی تورکیا و له کوردستانی ئیران دوو چاری دین له سایه ی ههردوو حکومه تدا، گه لی کوردمان له سوریا ش به هه مان شیوه تووشی درپندانترین شیوه ی چه وساندنه وه بوونه له سایه ی فه رمانپه وایی ئیستادا، گه له که مان چاوه پپی خیری ده کرد دوا ی هاتنی حزبی به عس بۆ سه ر ده سه لات له سوریا له سالی ۱۹۶۳ که له سه ره تادا دهستی کرد به هه ندی ههنگاوی پۆزه تیقانه له سیاسه تی ده ره وهیدا و دروشمی پێشکه و تخوازی سۆسیالیستی بهرز کرده وه، به لام تیروانینیان بۆ گه له که مان نه ک هیچ نه گوپا بگره خراپتریش بوو. ده سه لاتی سوریا سیاسه تی -مردنی هیواش- ی گرت بهر بۆ له ناو بردنی کیانی کوردی. بۆ ئەم مه به سه ته ش پیلان و پرۆژه ی دیراسه کراوی دارشت و دوا ی سه ر ژمی ره نا ره واکه ی زیاتر له سه د هه زار هاوولاتی کوردی له ره گه زنامه ی سوریا یی بیبه ش کرد، وه کو ریخۆشکه ریگ بۆ پرۆژه یه کی ره گه زپه رستانه ی درپدانه تر، ئەویش

کۆچ پیکردنیان له ناوچه کورییهکان دواى بیبهشکردنیان له پیداوستییهکانی بژیوی، هیشتا دهسهلاتدارانی ئەوی له سه ر ئەم ریگایه بهردهوامن، ریگای تواندنهوهی نهتهوهی کورد به ههموو شیواز و ئامرازهکانی له پالەپهستۆ و گوشاری ئابوری و دهستگیرکردنی به کۆمهله و سیاسهته بهدهرهکانی له ناوچه کوردییهکاندا. گهلی کوردمان له سوریا که گشت مۆرکهکانی نهتهوهی ههیه وهکو ههر نهتهوهیهکی تر و ۱۵٪ دانیشتوانی سوریا پیکدینیت و بهشداری گهلی عهرهبی کردوو له گشت شهپه نیشتمانییهکانیدا له کۆن و نویدا. ئەم ههلوئسته رهگهزپهستانهیهش ههچى لێناکهوئتهوه جگه له زیاتر پابهنبوونی ئەم گهله به خاکی نیشتمانی و بپوابوونی به دۆز و مافهکانی. حزبهکهمان له کاتییدا که ئەم ههلوئسته تاوانبار دهکات و کار دهکات بۆ سهرکردایهتیکردنی جهماوهری کورد له ریگای رزگاربوون لهم بهرتهنگییهدا، ئەم واقیعه تالەش بۆ رای گشتی ئاشکهرا دهکات بۆ ئەوهی ئەویش داواى جیبهجیکردنی مافه نهتهوهییهکانی کورد بکات لهرووی سیاسی و رۆشنبیری و کۆمهلایهتیهوه، وئپرای قورسی رهوشی کارکردن و دووچاربوونی ستهم وزۆرداری دهسهلات که سهرکرده و کادیرهکانی ناوه ناوه دهدرینه دادگای سهربازی و ئاسایشیهکانی دهولهت و حوکمی نارهوا و بی ویزدانانه و غیابی به سهریاندا دهسهپینن و زیندانهکان خالوو نین له کهسانی تاوانبارکراو

به لایه نگری و ئەندامبوونی له پارتیدا. دەسه لآت ئیستا ههول دەدات
زه بره کانی به رامبه ر حزبمان دوو به رابه ر بکات, ئەویش به ریگی
به کارهینانی تا قمه لاده ره که ی که ریگی سه ودا و نوکه رایه تییان
گرتوو ته بهر, هه رچه نده که وا ریکه وتنی ۱۱ ی ئادار وه کو ته وای
دوژمنه کانی گه لی کوردمان هه موویانی تووشی سه ر سوپرمان و
دۆشدامان کردوو و ئەم هه وله ی دەسه لآتیش له کاتی کدا دیت که
حزبه که مان خۆی راگرت و به رده وام بوو له سه ر هیلی خه باتی خۆی
به تایبه تی دوی به ستنی کۆنگره ی دووه می سالی رابردوو به
شیوه یه کی سه رکه وتوانه و پاککردنه وه ی یه کجاره کیان, که تیایدا
بریار درا که وا به ره نگاریبوونی پرۆژه ره گه زپه رستییه کان به تایبه تی
پشتینه ی عه ره بی له ئەرکه سه ره کییه کانمان بێت و به هه موو
شیوازیک که له توانادا بێت دژی راده وه ستین. حزبه که مان که به شیکه
له هیزه نیشتمانی و دیموکراتیخوازه کانی ولات شان به شانیا ن کار
ده کات بو پاراستنی سه ره به خۆی ولات و رزگارکردنی به شه
داگیرکراوه که ی خاکی ولات و بو پیشکه وتنی کۆمه لایه تی ولات و
جیبه جیکردنی, سیسته می سۆسیالیستی دیموکراتی راست و دروست
به چاره سه ری شیوا تر ده بینیت بو چاره سه رکردنی گشت کیشه کان و
له وانه ش مه سه له ی نه ته وه یی کورد.

برايان له كۆتاييدا سالاو دهكەين له كۆنگرهكەتان و سوپاسى
مهكتەبى سىياسى حزب دهكەين بۆ بانگهيشتكردنمان بۆئامادهبوون.
له كانگاي دلەوه ئومىدى سەرکهوتنى كۆنگرهتان دهخوازين .
بژى حزبەكەتان و بژى سەرۆكەكەى.
بههمان شيوهى چهپلهپړزانى پيشوازيكردنهكەى بهريخرا.

نمونه‌یه‌کی ئه‌وحوکمانه‌ی دژ به خه‌باتگیره کورده‌کان ده‌دریٚ له سوریا و ئه‌و تاوانانه‌ی ئاراسته‌یان ده‌کریت.

له سه‌ره‌تای ئابی/۱۹۶۹ کۆمه‌له‌یه‌ک له سه‌رکردایه‌تی و ئه‌ندامانی پارتی دیموکراتی چه‌پره‌وی کورد له سوریا (ناوی ئیستای: پارتی هه‌فگرتنی گه‌لی کورده) دادگایی کران له لایه‌ن دادگای (ئاسایشی بالایی ده‌وله‌ته‌وه له دیمه‌شق), ئه‌مه‌ش جاری یه‌که‌م بوو که‌وا نیشتیمانی‌په‌روه‌ره کورده‌کان له به‌رامبه‌ر ئه‌م دادگایه‌دا دادگایی بکری‌ن که له بنه‌په‌تدا بۆ مه‌سه‌له هه‌ر ناسکه‌کانی په‌یوه‌ست به ده‌وله‌ت و رژیمه‌وه ده‌به‌ستریٚت و هه‌رگیز نابیت ئستئناف و ته‌میز دژ به حوکمه‌کانی وه‌ربگریٚن.

ئیدعای جیگری گشتی له دادگای به‌ده‌ری سه‌ربازیدا له ۱۹۶۸/۷/۲۷
۱- (داوا تۆمارکراو له دژی: عوسمان سه‌بری چه‌یده‌ر (مردوو‌ه) و سه‌لاح به‌دره‌دین عومه‌ر و مه‌حه‌مه‌د سه‌نه‌ن خه‌لیل (مردوو‌ه) و مه‌حه‌مه‌د نیو مه‌حه‌مه‌د و عه‌بدوله‌ادی عه‌بدولله‌تیف (مردوو‌ه) به تاوانی به‌شداربوون له دامه‌زراندنی کۆمه‌له‌یه‌کی نه‌ینی بۆ ئه‌نجامدانی وروژاندنی کاری تایفه‌گه‌ری و ره‌گه‌زه‌په‌رستی و به تاوانی ئه‌نجامدانی چالاکی حزبیانه‌ی قه‌ده‌خه‌کراو...

فهرمانی عورفیی ژماره ۱۲۱ له ۱۹۶۸/۷/۱۸ که گواستنه‌وهی داوا له سهر توۆمارکراوان بو دادگای به‌دهری سهربازی ده‌گریته خوئی. مه‌رسومی یاسایی ژماره ۴۷ی سالی ۱۹۶۸ که رووداوه‌کانی دادگای بالای ده‌وله‌ت و ده‌ستنیشانکردنی تابه‌تمه‌ندیه‌کانی ده‌گریته خوئی..

له رووداوه‌کاندا:

کورته‌ی رووداوه‌کانی مه‌سه‌له‌که ئه‌وه بوو، که‌وا ئه‌وانه‌ی داویان له دژ تومار کرا بوو چالاکی له ناو ریزه‌کانی کوردی سوریا ده‌نوینن و پروپاگنده له نیوانیان بلاو ده‌که‌نه‌وه له پینا و ژیانه‌وه‌ی نه‌ته‌وه‌ی کورد و به‌دیهینانی مافه‌کانی کورد که گوايه لیی بیبه‌ش کراون و نه‌هیشتنی ئه‌و چه‌وساندنه‌وه‌یه‌ی له سه‌ریانه وه‌ک که خوئیان بانگه‌شه‌ی بو ده‌که‌ن، ئه‌مانه به‌م پروپاگنده دروئیانه خوئیان چه‌شار ده‌ده‌ن له پینا و شارده‌وه‌ی ئامانجی راسته‌قینه‌یان که یه‌کخستنی کورده له ژیریه‌ک دروشم و یه‌ک سه‌رکردایه‌تیدا و به‌ستنه‌وه‌ی بزووتنه‌وه‌ی کورد له سوریا به بزووتنه‌وه‌کانی دیکه‌ی کورد له ولاتانی دراوسییدا وه‌ک عیراق و ئییران و تورکیا، هه‌روه‌ها له گه‌ل که‌سانی دیکه به‌شداریان کردوو له دامه‌زراندنی حزبی پارته‌ی کورد (واته پارته‌ی دیموکراتی کورد) که کۆمیته‌ی ناوه‌ندیان له عوسمان سه‌بری و سه‌لاح به‌دره‌دین و که‌سیکی دیکه‌ی ده‌ستگیر نه‌کراو

پیکهاتووہ کہ پیی دہلین مہہمہد نیؤ. ئەمانہ پرنسیپہکانی حزب و بہرنامہکہیان بلاو کردۆتہوہ کہ ئەوہی پیی دہلین سہلاح بہدرہدین چاپی کردووہ و بلاوی کردۆتہوہ بہ سہر ناوچہ و کۆمہلہ و ئەنداماندا، ہەر وہا ناوبراو پە یوہندی بہ کۆمہلہی خویندکارانی کورد لہ ئەوروپا کردووہ و درۆ و پروپاگاندہی پیگہ یاندووہ بۆ بلاوکردنہ وہیان لہ دەرہوہ، ہەر وہا کۆمہلہ وتاریکی نووسیوہ بۆ ئەوہی لہو گوڤارہدا بلاوی بکاتہوہ کہ کۆمہلہکہ دەریدہخات.

داننانی تاوانباران بہوہی کہوا لہ دامہزینہران و سہرکردایہتی پارتین و ئامانجی ریکخراوہکہیان ئازادی سیاسیہ و ئەشکہنجہ نہدانی ہەر کوردیکہ لہ بہر ئەوہی کہ کوردہ، ہەر وہا ئازادی رۆشنبیریہ بہ دہرخستنی رۆژنامہ و گوڤار بہ زمانی کوردی و خویندنی لہ قوتابخانہکاندا و مافہ کۆمہلایہتیہکانہ بہ دامہزراندنی کۆمہلہ خیرخوازہکان و ہاریکاریہکان و دروستکردنی یانہکانی تایبہت بہ کورد.

برپارہکان:

بۆیہ و بہ کارکردن بہ ماددہکانی ۱۹۷ لہ یاسای ئسوولی جہزایی (۱، ۵، ۸، ۹)ی مہرسومی یاسایی ژمارہ ۴۷ی سالی ۱۹۶۸ کہ دامہزراندنی دادگای بالای دہولت دہگریتہ خوئی و بہ پیی داواکاری نیابہی گشتی بہ تیکرای دہنگ برپار درا بہ:

زیندانیکردنی عوسمان سهبری و سه لاج به دره دین بو ماوهی دوو سال
و غه رامه کردنی هر یه کیکیان به ۲۰۰ لیره ی سوری به کارکردن به
فه قهره ی دووی ماده ۳۰۸ له یاسای سزادان، ههروه ها
زیندانیکردنیان به دوو سال و غه رامه کردنی هر یه کیکیان به ۲۰۰
لیره ی سوری به پیی فه قهره ی هه شته م له ماده ی ۳۰۸ ی سزادان و
تیکه لکردنی هه ردوو سزای حوکمدانیان و جیبه جیکردنی توندتری به
کارکردن به ماده ۲۰۴ ی سزادان.

ئه نندام

سه ره رۆک

ئه نندام

قازی سه ربازی مولازی

راویژکاری مه دهنی

یه که م قازی

نادر قوشمه جی

عادل مینی

مه حه مه د ئه لحه مه د

واژو

واژوو

واژوو

پروژەى بەرنامەى بەرەى نیشتمانى پيشکەوتنخووزى کورد له سوريا

کۆنگرەى سێهەمى / ١٩٧٣ برپارى له سەرداوه

ئیمە بەرەى نیشتمانى پيشکەوتنخووزى کوردمان چۆن
دەوێت؟

پارتهکهمان پيشتر و ئيستاش بايهخيکى تايبهتى داوهته بابەتى
بەرەى نیشتمانى کورد له سوريا, هەر له کۆنگرەى سێهەمى
پارتییەوه بابەتى بەرە, پانتاییهکی گەرەى له بەلگەنامەکانى
کۆنگرەکه داگیرکرد و یهکیک بوو له دروشمه دیارهکانى کۆنگرەى
سێهەم, له م بوارهشدا خهباتى مهیدانىمان له بايهخى تیورى و
شیتەلى که متر نه بوو, که بناغەى سیاسى و کۆمه لایهتیی بو
ئاوکردنى کارى بەرەى دارشت. هوشیاری حزبی و جه ماوهرى

کاکلهی کار و بایه خی حزبیمان بوو، به پیی ریباریکی هانده رانه بو
ته واوی رۆله کانی چینه میلییه نیشتیمانیه کان به مه بهستی یه کگرتن
له ریپره وی خه باتی پیشکه وتنخوازی نیشتیمانیدا. هه موو ئه و هه ول و
کۆششانهی که تا کو ئیستا حزبه که مان داویه تی له گه ل جه ماوه ر و
کۆمه ل و لایه نه کاندای پشته به ستووه به شیه لئیکی زانستی روونی
واقیعی ململانی چینایه تی و کۆمه لایه تی گه لی کورد و به باوه ریکی
نه گۆره وه به دابینکردنی پیداو یستیه کانی هیئانه کایه وه ی یه کگرتنی
نیشتیمانی له سه ر بنه مای راست و دروست، تا وه کو بوو به
ئومیدیکی شیرینی به ر دلای گشت پیشکه وتنخوازه کانی ولات به
تایبه تیش له لایه ن شه نگسته ی بزووتنه وه ی کورد که به راستگویی
و ههستی نیشتیمانی ده ناسرین و بابته ته که بوو به داوا خواریکی
جه ماوه ری به رفراوان له نیو نیوه نده کانی کریکار و جوتیار و
رۆشنبیران و ته واوی زه حمه تکیشاندا. ته نانه ت ره تکرده وه ی بابته تی
به ره له لایه ن هه ندیک له سه رکردایه تیه کان و ده رخستنی بریاری
نه گه تیقانه له دژی له کۆنگره کاندای، به لگه ی بنبری گرنگی و گه وره یی
ئه م بابته تیه و نیشانه ی ئه وه یه که شوینی پیشه وه ی داگیر کردووه
له نیو بابته ت و بایه خه کانی دیکه دا.

دامه زراندنی به ره ی نیشتیمانی کوردی له سوریا ئه رکیکی نه ته وه یی
و نیشتیمانیه، نه ته وه ییه به هوی مؤرکه کوردیه که ی که هیز و
توناکانی چین و تویره نیشتیمانیه کانی گه لی کورد له چوارچیوه یه کی

یه کگرتوودا کۆ ده کاته وه له پینا و لابردنی دیارده کانی شوڤینی له سیاسه تی فه رمیدا و به دهسته یینانی مافه ره واکانی نه ته وه یی گه لیکی بیبه ش لی و ریگه گرتن له چین و توئیژه کۆنه په رست و راستره و و شوڤینییه کانی کورد له قۆستنه وه ی مه سه له ی نه ته وه یی به پیی هه ندی به رژه وه ندی و بۆچوونی که خزمه ت به یه کیتی بیژوری و پرینسیپه کانی برایه تی نه ته وه یی له نیوان جه ماوه ری کورد و عه ره ب ناکات و له پینا و له ناوبردنی ئه و پیلانانه ی که شوڤینییه کانی عه ره ب و کۆنه په رستانی کورد تیادا به شدارن، له بنه پرتیشدا بۆ به رژه وه ندی هه ردوو گه ل ئاراسته کراوه که له پیلانه کانی دوژمنانی ئیمپریالیست و زایونیزم دووره په ریز نیه .

نیشتیمانیسه له بهر ئه وه ی له کۆتاییدا خزمه تی هه وله گشتیه کانی نیشتیمانی ده کات له ولّاتدا. ریڅخستنی تواناکانی نیشتیمانیپه ره وهر و پیشکه وتنخوازه کانی کورده ئه وانیه ی برویان به برایه تی نه ته وه یی هه یه و داوای به یه که وه به ستنی تیکۆشان ده که ن دژی دوژمنانی ولّات و له پینا و پاراستنی سه ره به خۆیی ولّات و پیشکه وتنی کۆمه لایه تی و ئابووری کار ده که ن و به خۆپراگرییه وه خه بات دژی دوژمنانی نه ته وه ی عه ره ب ده که ن و به به رده وامی پشتگیری له یه کگرتنی نیشتیمانی و دیموکراتی عه ره بی ده که ن. ریڅخستنی ئه و توانا و هیزانه پالپشتیکی به هیز ده بیّت بۆ به ره ی نیشتیمانی دیموکراتی سه رتاگیری له سوریا و ستوونیک ده بیّت له ستوونه توند

و به تینه کانی و که نالیکی چه سپاو ده بیّت له نیوان بزووتنه وهی
رزگار یخوازی نیشتمانی عه ره بی و کوردی له سه ر ئاستی ناوچه که دا.
تیروانینمان بوّ بابته تی هاوپه یمانیه تی به ره بی له بزووتنه وهی
کوردیدا له بنه پرتدا پشت به شیته لکرنه وهی چینایه تی زانستیمان
ده به ستیّت بوّ کومه لگای کوردی و دیاردهی چه وسانه وهی نه ته وهی
و هه روه ها سروشتی چینایه تی. به پیی تیروانینیکی گشتی ده گه یینه
ئه و راستیهی که وا دیاردهی چه وسانه وه گشت چین تویره کانی گه لی
کورد ده گریته وه به بی به ده ری، چونکه واتای بیبه شی رۆله کانی
نه ته وهی کورد ده گه یه نی له مافه رۆشنیری و کومه لایه تی و
سیاسیه کانیان. بوّیه وا پیوست ده کات که یه که م جار گشت
چینه کانی گه ل له به رامبه ر ئه م چه وسانه وهیه بوهستن و لای ببه ن،
به لام دیاردهی چه وسانه وهی نه ته وهی له شیته لی کۆتاییدا بوّ چینی
ده سه لاتدار- بورژوای بیروکرات- ده گه ریته وه که له هه مان کاتدا
چینه کانی دیکه ی گه لی سوریا له گه لی عه رب ده چه وسینته وه و
ئستغلالی ده کات، سه باره ت به ره نگدانه وهی چه وسانه وهی نه ته وهی
له سه ر گه لی کوردیش، خو ئه وه له رووی توندی و کاریگه رییه وه له
چینیکه وه بوّ چینیکی دیکه ی کومه لگای کوردی ده گۆری. زه مینه ی
سه ره کیی دیاردهی چه وساندنه وه زه مینه یه کی چینایه تی،
گومانیسی تییدا نیه که وا ئه نجامه کانی چه وسانه وه ش هه ر خسه له تی
چینایه تی ده بیّت. خواستی نه ته وهی و پییشکه وتنه کانی

بزووتنه وهی رزگار یخوازی نیشتمانی و تیکه لکردنی خهباتی
نه ته وهی له گه ل خهباتی کومه لایه تی ئاسۆیه کی نوئی له پیش
ئه رکه کان و سروشتی خهباتی کرده وه, به شیوه یه ک که چوارچیوهی
نه ته وهی ته سک فراوان بوو و بواره کانی نیشتمانی و نیونه ته وهی
به خویه وه گرت, هه روه ها واقعی نوئی خسته روو له بواری
سه رکردایه تیکردنی بزووتنه وهی رزگار یخوازی نیشتمانی و
ئایدۆلۆژیای باو و ده سه لاتدار به سه ر جله وه کانیدا, به تایبه تی دوا
سه ره لانی چینی کریکار وه کو هیژیکی شۆرشگیپی به رده وام و
هاوپه یمانه که ی چینی جوتیارانی هه ژار و ته واوی تویره کانی
زه حمه تکیش و تویری رۆشنبیری شۆرشگیپی.

زیادی و که می چه وسانه وهی نه ته وهی تیکه ل به چه وسانه وهی
چینایه تی له چینیکه وه بو چینیکه دیکه ی گه لی کورد ده گۆپی, بو
نمونه پرۆژه ی - پشتینه ی عه ربی - یاخود (بیبه شکردنی کورده کان
له ره گه زنامه ی سوریا یی) که هه ردووکیان دیارده یه کن له دیارده کانی
چه وساندنه وهی نه ته وهی دژ به رۆله کانی نه ته وهی کورد, ده بینین
که وا چینی کریکار و جوتیاره هه ژه ره کان و رۆشنبیرانی ئه و دوو
چینه له هه موو چینه کانی دیکه زیاندارتر بوون. بو نمونه له بواری
- پشتینه دا - جوتیاره هه ژه ره کان له زه وی بیبه ش کران به لام
مولکداره کان و جوتیاره ده وله مهنده کان بیبه ش نه کران و هیچ
کرده وه یه ک له دژیان ئه نجام نه درا, سه باره ت به بیبه ش کراوانیش له

ره‌گه‌زنامه، ئی‌مه له نیو(۱۰۰)هه‌زار که‌سدا ته‌نها ژماره‌یه‌کی که‌م له رۆله‌کانی چین و تو‌یژه ده‌وله‌م‌ه‌ند و حال‌خۆشان ده‌بینین، زیاتر له ۹۰٪ بی‌به‌شکراوه‌کان له رۆله‌کانی چین و تو‌یژه هه‌ژاره‌کانن. بو‌ویه شتیکی سروشتیه که ئه‌م کاره ره‌نگ بداته‌وه له سه‌ر ری‌په‌وی خه‌باتی نیشتمانی کورد له بواری رووبه‌روو بوونه‌وه و تی‌کو‌شاندا.

زۆر له ده‌ربهرینه سیاسی‌ه‌کانی چین و تو‌یژه بال‌اکانی هه‌له‌په‌رستی کورد ته‌نانه‌ت له هیلی نه‌ته‌وه‌یی لاساییشیان لادا و تووشی جو‌ره نه‌مانیکی نه‌ته‌وه‌یی و به‌زینی سیاسی هاتن. به‌لکو کار گه‌یشه ئه‌و راده‌یه‌ی که هاوکاری له گه‌ل چه‌وسینه‌رانی گه‌لی کورد و جه‌ماوه‌ره تی‌کو‌شه‌ره‌که‌ی بکه‌ن و ری‌گا بگرن له به‌رده‌م هه‌ر ئاراسته‌یه‌کی به‌ره‌و هاوپه‌یمانی قوناخی. هه‌ره‌وه‌ها چه‌ند ده‌ربهرینیکی دیکه‌ی سیاسی هه‌یه له سه‌ر هه‌ندیك له تو‌یژه بورژواکانی نه‌ته‌وه‌یی، که ده‌کرێ له سه‌ر چه‌ند کاری قوناغیکی کاتی و ده‌ست‌نیشان‌کراودا به‌یه‌ک بگه‌ن، به‌لام هاوپه‌یمانی‌ه‌تی ستراتیژی ئه‌وه‌یه که له بنه‌په‌تدا پشت به هاوپه‌یمانی‌ه‌تی کریکار و جوتیاره هه‌ژاره‌کان و رۆشن‌بیره نیشتمانی‌ه‌ره‌ره‌کان و تو‌یژی ها‌پاوی ژیره‌وه له بورژوا‌ی بچووک به‌ستیت، به‌تایبه‌تی تو‌یژه‌کانی بی‌به‌شکراو له مافی ره‌گه‌زنامه و کارکردن و خویندن و زه‌وی، گومانیش له‌وه‌دا نیه که‌وا به‌شیك له‌و هاوپه‌یمانه ستراتیژی‌ه‌یه و له ئارادایه، به‌لام به‌هۆی جیاوازی هیزه سیاسی‌ه‌کان و په‌رش و بلاویان، هیشتان هه‌ر هه‌ندیك ئه‌رک

ماوه که پیوسته ئەنجام بدریٲ له پیناوتەواو به تینکردنی ئەم
هاوپه‌یمانیه ستراتیژییه و پاشانیش گواستنه‌وهی به‌ره‌و هاوپه‌یمانیه
قوناخیه‌کان به‌پیی بارودۆخ و خسله‌تی هه‌ریه‌کیکیان، به‌مه‌به‌ستی
گه‌یشتن به دامه‌زراندنی به‌ره‌ی نیشتیمانی کوردی به‌به‌رفراوانترین
هاوپه‌یمانیه‌کانیه‌وه.

به‌نامه‌ی کاری به‌ره‌ی نیشتیمانی پیشکه‌وتنخوازی کوردی

۱- خسله‌تی گشتی خه‌باتی نیشتیمانی کوردی له سوریا :

ئامانجی خه‌باتی گه‌لی کورد له سوریا و بزووتنه‌وه نیشتیمانیه‌که‌ی
لابردنی سته‌م و زۆرداری و چه‌وساندنه‌وه‌یه له سه‌ر شانی گه‌لیک که
ژماره‌ی له ملیۆن که‌س زیاتره له ولاتدا و ریژه‌ی ۱۰٪ دانیشتیوانی
سوریا پیکدینیت، هه‌ره‌وه‌ها کار ده‌کات له پیناوت‌به‌دیهینانی مافه
ره‌واکانی سیاسی و رۆشنبیری و کۆمه‌لایه‌تی نه‌ته‌وه‌یی خۆی، له
هه‌مان کاتیشدا خه‌باتیکی نیشتیمانیه‌ چونکه به‌شیکه له خه‌باتی
گشتی ولات له ریگی دیموکراتیه‌تی میلی و سۆسیالیستی و هه‌رگیز
جیا نابیت‌ه‌وه له خه‌باتی هی‌ز و حزبه نیشتیمانی و
پیشکه‌وتنخوازه‌کان له پیناوت‌پاراستنی سه‌ربه‌خۆیی ولات و
رزگارکردنی خاکه‌که‌ی و پیشکه‌وتنی کۆمه‌لایه‌تی و ئەمیش له میانی
خه‌باتی هاوبه‌ش و یه‌کیتی تیکۆشانی هه‌ردوو گه‌لی کورد و عه‌ره‌ب و
دژی دوژمنی هه‌ردوو لمان له ئیمپریالیزم و زایۆنیزم و

کۆنه په رستی، خه باتیکی پیشکه وتنخوازانه شه چونکه دژی هه موو شیوه کانی چه وساندنه وهی نه ته وهی و کۆمه لایه تیه و رووبه رووی کۆنه په رستی ده بیته وه و هه ولّ ده دات بو دامه زرانندی ده سه لاتیکي دیموکراتی میلی و پاشانیش گواستنه وه به ره و سوسیالیزم و پاراستن و چه سپاندنی ده سته که وته کانی چینی کریکار و ته واوی زه حمه تکییشان و یه کخستنی ریزی نیشتمانی له ولّ اتدا بو به ره نگار بوونه وهی مه سه له چاره نووسیه کانی نه ته وهی و ئابوری و کۆمه لایه تی و دیموکراتی چونکه داوی بلاوکردنه وهی ئازادیه دیموکراتی و کۆمه لایه تیه کان ده کات بو چین و تویره کانی زه حمه تکییش و سته مدیده.

وه رگرتنی مۆرکی کاری سیاسی له لایه ن بزووتنه وهی نیشتمانی کورد له سوریا له و بارودووخه ده ره کیهی ده ورره وری وهرگیراوه که به ته واوی وه کو بارودوخی بزووتنه وهی نیشتمانی و پیشکه وتنخوازه له ولّ اتدا. ئەمه ش جاریکی دیکه دووپات ده کاته وه که وا بزووتنه وهی نیشتمانی گه لی کورد به شیکه له خه باتی گه لی سوریا و جیا ناکریته وه و هه رچه ند هیزه شوقینی و کۆنه په رسته کان هه ولّ بده ن به خه یالی خاویان دیوار دروست بکه ن له نیوانیاندا یاخود پروپاگنده ی گومانلیکراو بلاو بکه نه وه به مه به سستی لیکترازانی ریزه کان.

ب- چاره‌سەری دیموکراتی شۆرپشگیری بۆ مەسەلە ی
نەتەوەیی کورد.

بیگومان چاره‌سەرکردنی کیشە ی کورد نایەتە دی تا وەکو بە تەواوی
چارەسەری گشت مەسەلە نیشتمانی و کۆمەڵایەتی و
دیموکراتیەکانی ولات نەکریت. ئەو دەسەڵاتە ی ئامادەیی
یە کلاکردنەوە ی ئەم بابەتە ی بە شیویەکی بنەرەتی و بە تەواوی تیا
هە یە, دەسەڵاتی سوسیالیزمە بە سەرکردایەتی کرێکار و جوتیاران و
هێزە سیاسیە پێشکەوتنخوازە شۆرپشگیریەکی. نەگە یشتنی
جەماوەری سوریا تاکو ئیستا بەم دەسەڵاتە, هەرگیز ئەو واتایە
ناگە یەنی کەوا مەسەلە نیشتمانی و دیموکراتیەکان وە لا بنرین و
چاوەرپی بکەن تا دەگەن بە ئامانجی کۆتایی, بە لکو دەکری لە میان
بەردەوامبوونی خەبات کار بۆ بەدیھینانی دەسکەوتی زیاتر و
هەنگاونانی زیاتر بنری بەرەو دیموکراتیەت لە ژیر سایە ی رژیمة
جۆراوجۆرەکان و هەموو شیوہ فەرمانرەواییەکان بە پیی دەستگرتە ی
قوناخی ئارا و سروشتی ئەو هیزانە ی لە گۆرە پاندا هەنە بە مەبەستی
دۆزینەوە ی چاره‌سەرییەکان و هەنگاونان بەرەو لابردنی
چەوسانەوە ی نەتەوەیی لە سەر ملی گەلی کورد و بەدیھینانی مافە
رەواکانی سیاسی و رۆشنیری و کۆمەڵایەتی نەتەوەیی, واتە لابردن
و رامالینی ئەو پرۆژە و پیلانە شۆقینیانە ی مەبەستیان لیی گۆرینی

پیکهاتهی نه ته وهیی ناوچه کوردنشینهکان و به عه ره بکردنی ئه و ناوچه کوردیانهیه به زوری و هه لگرتنی ئه و یاسا نارپه وایانهی که هاو لاتیانی کورد له مافی ره گه زنامهی سوریا یی و مافی کارکردن و فیربوون بیبهش دهکات. پاشانیش داننان به هه بوونی گه لی کورد وه کو نه ته وهیهک له ولاتدا و چه سپاندنی له دهستوردا و ریگادان به گه لی کورد بو موماره سه کردنی مافی سیاسی خوئی له ریخستنی هیژ و تواناکانی له حزب و ریخراوی نیشتمانییدا بو به شداریکردن له شه ره چاره نووسیهکانی ولاتدا و ده ربپینی ههستی نه ته وهیی خوئی و قسه کردن به زمانی کوردی و به کارهیانی له خویندن و فیربوون و رو شنبیریدا و موماره سه کردنی مافهکانی خوئی له چالاکی کو مه لایه تی و ریخستنه جه ماوه ری و مللییهکان و زندیکردنه وهی فولکلور و داب و نه ریتهکانی که به شیکی گرنگ ده بن له شارستانییهت و میژووی گه لی کورد و راچاوی رهوش و دابه شبوونی جوگرافی کورد و چپی و نیشته جییان له ولاتدا بکریت له کاتی جیبه جیکرکردنی یاساکانی به ریوه بردنی ناوخوئی له سوریا بو ئه وهی رولهکانی گه لی کورد به شداری بکه ن له هه لگرتنی به رپرسیاریه تی بو خزمه تکردنی گه ل و نیشتمانی، ئه ویش به ریگای ری کردنی رهوشیان له ژیر رو شنایی ئه زموونهکانی هاو نموونه له جیهاندا، به تایبه تی ده وله ته سو سیالیستهکان که زور له نه ته وهکان، هاوشیوهی رهوشی گه لی کورده له سوریا و رهچاوی بارودووخه که یان کراوه له سه ر بنه مای -

یه که کانی نه ته وهیی - له سایه ی برایه تی نه ته وهیی و یه کییتی
ناره زوومه ندانه , که له گهل دروشمه کانی هیزه نه ته وهییه عه ره به کان
و ته نانه ت له گهل ناراسته نه ته وهییه کانی لایه نه کانی عه ره بی هاودژ
نیه و له وانه ش حزبی به عسی عه ره بی سوسیالیستی ده سه لاتدار.
خه باتی کورد به پیی ئەم ریپازه ده بی به رده وام بییت و به ره و
پیشه وه بچیت شیوه ی جیاجیا به خویه وه بگریت و ریگای جوراوجور
بگریته بهر به لام به مهرجیک که نه ک ته نها له گهل
به رژه وه ندییه کانی خه باتی نیشتمانی دیموکراتی ولات هاودژ نه بییت
به لکو ده بییت ته واوکهری خه باتی گشتی بییت و هیز و تینی پی
به خشیت و به رده وام برژیته ناو ره وته که یه وه . چونکه
چاره سه رکردنی مه سه له ی نه ته وهیی گریدراوه به پله ی بلاوبوونه وه ی
دیموکراتییته له ولاتدا و به ئاستی رؤشنبری و قبولکردنی ئەو
هیزانه ی که باون به شیوه یه کی بابه تیانه بو رووبه رووبوونه وه یان و
ده بی نیشتمانی په روه رانی کورد ئەم راستییه ره چاو بکه ن بو ئە وه ی
نه خزینه نیو شوینه خه یالای و توند په وییه کانی چه پره وی و
راستره وه وه , به لکو له سه ر ریپازیکی نیشتمانی بابه تی و
هاوسه نگ ریگا بکه ن.

ج- لیکنه وه ی هیزه کان و رولیان له خه باتی نیشتمانی
کوردیدا:

ئەو ھېزانەى كە مافەكانى گەلى كوردىيان داگىر كردووہ و بوونەتە ھۆى بېبەشكردنىيان و كەساسىيان و بەشدارىيان لە ژىر دەستكردن و چەوساندنەويدا كردووہ ھەمان ئەو ھېزانەن كە ولاتى عەرەبىشان دابەش كردووہ و گەلەگانىيان ژىر دەست كردووہ و خىر و بىراتىيانى بردووہ و يەكگرتنىيانى لە ناو بردووہ, ئەوئىش ئىمپىريالىزمى جىھانى و زايونىزم و ھىزە داگىركارەكانى دىكە و كۆنەپەرستان.

گەلى كورد لە گەل گەلى عەرەب و گەلانى دىكەى ناوچەكە دووچارى گشت ئەو ھىرپش و داگىركردنەنە بووہ كە بەسەر ناوچەكەدا ھاتوون و بە ھەموو ھىز و توانايەكەوہ رووبەرووى گشت ئەو مەترسىانە بووہتەوہ وەك ھەلمەتى خاچپەرستان, ھەرۆھە وەك گەلى عەرەب تووشى سىياسەتى توركاندن ھات و لە لايەن عوسمانىيەكانەوہ ئىستغلال كرا و شان بە شان لە گەل گەلانى دىكە كاروانى شەھىدانى لە رىگای رزگارى نەتەوہى پىشكەش كرد, ھەرۆھە بووہ قوربانى سىياسەتى داگىركاران و رۆلەكانى دووچارى دەربەدەرى و قەلاچۆكردن و لە ناو بردن ھاتن, بووہ ئامانجى سىياسەتى دەولەتە داگىركارەكان و پەيماننامەى ساىكس- بىكو و ھەموو ئەو ھاوپەيمانى و پىلانانەى دژ بە ئازادى عەرەب و يەكگرتنى و خىر و بىراتىيان ئەنجام دران. لەم سەردەمەى ئىستاشماندا ئەو پىلانانەى ئىمپىريالىزمى جىھانى و زايونىزم و كۆنەپەرستان دايدەرىژن لە دژى بزووتنەوہى نىشتىمانى عەرەبى و شوپشى فەلەستىنى بەشىكى

ئاراسته‌ی بزووتنه‌وه‌ی نیشتمانی گه‌لی کورد ده‌کریت وه‌کو لایه‌نیک له لایه‌نه‌کانی بزووتنه‌وه‌ی شوپش له‌م ناوچه‌یه‌دا که دژی ئیمپریالیزم و زایونیزم و کۆنه‌په‌رستانه .

له‌م ره‌وشه‌ تاییه‌تیه‌ی مه‌سه‌له‌ی بزووتنه‌وه‌ی نه‌ته‌وه‌یی کورد له‌ سوریا، هیژی دیکه‌ش به‌شداریان له‌ به‌رته‌نگی و که‌ساسی گه‌لی کورددا کرد، به‌پله‌ یه‌کیش هیژه بورژوا هه‌لپه‌رسته‌کانی عه‌ره‌ب و کورد، بۆیه بورژوا شوڤینییه‌کانی عه‌ره‌ب و بورژوا کۆنه‌په‌رسته‌کانی کورد به‌شداریان کرد وه‌یشتاش هه‌ر به‌شداریی ده‌که‌ن له‌ ژیر ده‌ستکردن و ده‌ست به‌سه‌رداگرتن و چه‌وساندنه‌وه‌ی گه‌لی کورد و چینه نیشتمانییه زه‌حمه‌تکیشه‌که‌ی و جه‌ماوه‌ره به‌رفراوانه‌که‌ی. ئەمه‌ش یان له‌ بواری وه‌به‌ره‌ینان و ئستغلالکردنی چینایه‌تی به‌ دیارده‌که‌وی که‌ چین و تویره کۆنه‌په‌رسته‌کانی کورد دژ به‌ کریکار و جوتیاران ئەنجامی ده‌ده‌ن، یان له‌ بواری ئەو رۆله گومانلیکارا و هاودژانه‌ی پیشکه‌وتن، که‌ ئەو ده‌رپرینه‌ سیاسییه کوردیانه ده‌یگیرن و ئەنجامی ده‌ده‌ن که‌وا نوینه‌رایه‌تی ئەو چین و تویره کۆنه‌په‌رستانه ده‌که‌ن، ئەو رۆلانه‌ش به‌ شیوه‌یه‌کی راسته‌وخۆ یان ناراسته‌وخۆ به‌ هه‌ماهه‌نگی له‌ گه‌ل هیژه چه‌وسینه‌ره‌کانی گه‌لی کورد و عه‌ره‌ب له‌ ولادتدا داده‌ریژریت.

هیژه هاوپه‌یمانانه‌کانی جه‌ماوه‌ری کورد که‌ به‌چاویکی دیموکراتی پیشکه‌وتنخوازه‌وه ته‌ماشای کییشه‌که‌ی ده‌که‌ن، ئەو هیژه

نیشتمانیپه روه و پیشکەوتنخواز و دیموکراتخوازە جیاوازانەن کە دەربڕینی سیاسی لە بەرژەوهەندییەکانی کرێکار و جوتیار و توێژە روژنبیره شوێشگێرەکان و کۆمەلانی بورژوازی بچووک دەکەن. واتە ئەو لایەنەکانی کە بزووتنەوهی رزگاربخواری نیشتمانی عەرەبی لە ولاتدا پیکدینن، بە پلە یەکەمیش کۆمۆنیستە سوریاپیەکان دین.

هێزە بزوینەرە سەرەکییەکان، ئەو چینه نیشتمانیپه روه رانەکانی گەلی کوردن لە کرێکار، جوتیارانی هەژار، روژنبیرانی نیشتمانیپه روه، توێژەکانی بیبەشکراو لە زهوی و رهگه زنامە و مافی کارکردن و خویندن، تهواوی زهحمه تکیشان و ئەوانەکانی دەربڕین لەوان دەکەن لە سیاسەت و هزر و خەبات لە میان تیگۆشانی دور و درێژدا، بە هەردوو لایەنی تیوری و مەیدانییەوه، بە ریگای پابەندبوونی پریئسیپیانە بە مافەکانی جەماوەری کورد و بە ئامانجەکانی جەماوەری سوریا لە رزگاری و دیموکراتیەتی میلی و سوسیالیزم.

لەم روانگەشەوه کاری هاوبەش و یەکیتی خەبات پیویستە بە پیی بەرنامە یەکی روون و سەرتاسەری کە پشت بە بنەما نیشتمانی و پیشکەوتنخوازەکانەوه ببەستیت و ئەو دیوار و لەمپەرانی ببەزینی کە سەرکردایەتیەکان و رهوتە کۆنەپەرستەکان و راسترەوهکان دایانناوه بە مەبەستی ریگه گرتن لە هەر هەولیکی پاک بو دانانی بەرە یەکی نیشتمانی پیشکەوتنخواری کورد کە هاویشتی بەرە ی نیشتمانی

دیموکراتی سهرتاگرییه له ولاتدا، ئەمەش بەپێی ئەم بنه ما و
پێوستیانە ی خوارەوہ:

چونکہ خەباتی نیشتمانی کورد بەشیکە جیا ناکرێتەوہ له خەباتی
گەلی سوریا و هیزه نیشتمانی و پیشکەوتنخوازەکانی له پیناو
پیشکەوتنی ولات و پاراستنی سەر بەخۆیی نیشتمانی و دیموکراتی
میلی و سۆسیالیزم. بۆیە خەباتی نیشتمانی کورد له روانگە ی
بەرژەوہندی ولات هەلقولاوہ و له گەل بارودۆخە بابەتیەکی
دەگونجی و ملکہ چی ئەو یاسایانە یە کہ کۆنترۆلی بەرێوہ چوونی کاری
شۆرشگری دەکەن، له کۆتاییدا خەباتی نیشتمانی کورد ئامانج و
پلانی سیاسیەکانی خۆی دادەریژی له چوارچێوہ ی خەباتی
نیشتمانی دیموکراتی گشتی له سوریا. پە یوہندی نیوانیشیان وەک
پە یوہندی پاژ بە هەمووی و تاییبەت بۆ گشتە، پە یوہندییەکی
دیالیکتیکی جولەدار بە یەکەوہیان دەبەستیتەوہ. ئەمەش وا
پێوست دەکات کہ رەنگ بداتەوہ سەر رەفتاری خەباتی نیشتمانی
سیاسی کورد له رووی ئامانج و دروشمەوہ، بە تاییبەتی ئەوہ ی
پە یوہستە بە چارەنووسی ولات و مەسەلە نەتەوہ یی ونیشتمانی و
دیموکراتی و کۆمەلایەتیەکانی کہ رووبەرۆی گەلی سوریا دەبنەوہ.
بەجێھێنانی ئەو مەسەلانە، پەلەپەل له دانانی چارەسەرکردنی
مەسەلە ی نەتەوہ یی کورد دەکات و بە خیراییەکی زیاتر دەپوات

ئەگەر يەكئىتى خەبات دروست بىت لە نىوان خەباتى نىشتىمانى كورد
و خەباتى تەواوى ھىزە نىشتىمانى وپىشكە و تنخوازەكانى و لاتدا.

ئامانجى خەباتى نىشتىمانى كورد دانانى چارەسەرى ديموكراتى و
شۆرشگىرپىيە بۆ مەسەلەى نەتەوھىي كوردى و چارەسەركردنى لە
چوارچىۋەيەكى گىشتى و سەرتاگىرىدا دوور لە سنوورى بەرتەسكى
نەتەوھىي، چونكە تىپروانىنى نىشتىمانى سەرتاگىرى و نىۋنەتەوھىي
مۆركى گۆشەگىرى شۆقىنىي لىي بە دوور دەخات و دەبى ئەو خەباتە
مەسەلەى نەتەوھىي گەلى كورد بەچاوى شۆرشگىرى بىينى، چونكە
مەسەلەى گەلىكى چەوساۋەيە، كە مافى رەواى خۆيەتى چارەى
خۆنووسىنى ھەبى، خەبات دەكات لە پىناۋ يەكئىتىھەكى
ئارەزوومەندانە لە گەل گەلى عەرەبى سورىا و دامەزراندنەوھى بنەما
بە تىنەكانى براىەتى نەتەوھىي كە چەمكەكانى شۆقىنىي و
كۆنەپەرسىتى ھەلمژىۋە، بۆيە خەباتى نىشتىمانى كورد لەو
راستىانەوھە بەرەو پرىنسىپە گىشتى و سەرەككىيەكانى دەپوات. لە
رووى نەتەوېيشەوھە ئامانجى لە خەباتكردن لابرەن و نەھىشتنى
چەوسانەوھى نەتەوھىيە لە سەر شانى گەلى كورد و بەدېھىنانى مافە
نىشتىمانى و ديموكراتىيە راست و رەواكانى سىياسى و رۆشەنپىرى و
كۆمەلايەتپىيان، بەپىي تىپروانىنى ديموكراتىانە و لە چوارچىۋەى
پىشكەوتنى نىشتىمانى و ديموكراتى گىشتى لە و لاتدا.

ئامراز و شیوازەکانی خەبات بە پێی ئەو بارودۆخ و قۆناخە دەگۆرێ
کە گەلی سوریا تیادا دەژی و بزووتنەوێ نیشتمانی پێشکەوتنخوواز
لە ولاتدا پیایدا تێدەپەرێ و بە پێی سروشتی هێزەکانی باو و
تەرازووەکانی هێزە سیاسیە گشتیەکان. بەلام دەبێ خەباتی
نیشتمانی یە کگرتووی کورد بە بەردەوام ئامادە بێت و ئاگای لی
بێت نەکەوێتە ناو لادانی سیاسیەوێ چونکە دەبێ برۆایەکی نەگۆرێ
هەبێت بەو راستییەکی کەوا بەبێ هاوکاری و پشتگیریکردنی
جەماوەری گەلی عەرەب و هێزە نیشتمانی و شۆرشگێرەکانی بۆ
ئەو خەباتە و لایەنگریکردنی ئامانجەکانی، مەسەلەکی نەتەوێی کورد
وێکەو کێشەکی دیموکراتی و نیشتمانی و پێشکەوتنخوواز
چارەسەر ناکرێ. ئەو رژیمانەش کە بە چاویکی شۆقینیانەوێ
تەماشای مەسەلەکی کورد دەکەن، تەنها لە روانگەکی لێدانی
بزووتنەوێ کورد و لە ناوێردنی هێزە شۆرشگێرەکانی و
چەوساندنەوێ بەپێی بەرژەوندییە چینیایەتیەکانی دەستنیشانکراو و
گۆشەگیرکردنی لە خەباتی نیشتمانی گشتی رەفتاری لە گەلدا
دەکەن. بۆیە دەبێ ئاگایان لەم راستیە بێت کە کار لە چارەنووسی
مەسەلەکی نەتەوێی کورد دەکات و دەبێ خەباتی کورد بە بەردەوام
یە کبگریت لە گەل خەباتی جەماوەری سوریا و هێزە نیشتمانی و
پێشکەوتنخووازەکانی. ئەمە رێگای دروست و شیوازی کاریگەرە بۆ
بەدیھینانی ئامانج و خواستەکانی جەماوەری کورد.

بیگومان له بهر ژه وندی ههردوو میلله ته که سیستمی دیموکراتی میلی له ولات بیته کایه وه و په یوه ندی دیموکراتی له نیوان ههردوو میلله تدا دروست بیته. ههروه ها له بهر ژه وندی گه لی سوریا و هیزه نیشتمانی و پیشکه وتنخواز و جه ماوهره زهحه متکی شه که یه تی که چاره سه ری بنه په تی مه سه له ی نه ته وه یی کورد بکریت بو ریگاگرتن له بهر ده م بوار ومه زنده کانی جولانه وه هاودژه کان که له سه ر کیسی مملانییه چینایه تیه کان و کومه لایه تیه کانی بابه تی، دوژمنایه تی نه ته وه یی زیاد ده کات، ههروه وه ها ولات رزگار ده کات له ده ستیوه ردانی هیزه ئیمپریالییه کان که هه رده م به دوا ی که لینیکدا ده گه رین بو پیلان نانه وه، له هه مان کاتیشدا وزه و توانا به ره مهینه ره گه وره کانی ناو کومه لگای کوردیش به گه ر ده خرین بو بونیاتنان و ناوه دانکردنه وه و پیشکه وتنی ولات و قولکردنی گیانی قوربانیدان له ریگای ولات و به ره نگار بوونه وه ی دوژمنان لای روله کانی گه لی کورد و چه سپاندنی گیانی برایه تی نه ته وه یی و یه کیته ئاره زوومه ندانه که خالیکی گرنگ ده بیته له دروستکردنی پرد له گه ل گه لی کورد و هیزه نیشتمانی و شورشگیپره کانی له پارچه کانی کوردستانی تورکیا و ئیران و عیراق و هاریکاری هاوبه ش له بواره کانی نیشتمانی و سیاسی و ئابوری و ستراتیزیدا.

د- خه باتی نیشتمانی کورد له سوریا به هوی شوینه میژووییه که ی و بارودوخه بابه تیه که ی ده وروبه ری به شیکه له خه باتی بزوتنه وه ی

نیشتمانی کوردی بۆیه ش چەند ئەرکی نەتەوایی دەکەوێتە ئەستۆی بەرامبەر بەو بزووتنەواییە، ئەویش بە بەشداریکردنی کاریگەرانه لە هاوکاری و پالپشتیکردنی نیشتمانی پەرەوان و پیشکەوتنخووانی کورد لە هەر شوێنێک بن، و گێرانی رۆلی خۆی لە بەدیھێنانی مافەکانی گەلی کورد لە تورکیا و ئێران و عێراق و پیشکەشکردنی پشتگیری بۆیان و کارکردن لە سەر یەکلەکردنەوایی مەملەتیەکان بە پێی شوێنی خۆی بۆ بەرژەوندی چەپرەو کوردەکان کە لایەنی گەش و پیشکەوتنخووان و رەوای بزووتنەوایی رزگاریخووانی نیشتمانی کوردن.

هـ- خەباتی نیشتمانی کورد، بە هۆی روانگە نیشتمانی و پیشکەوتنخووانەکانی و پڕیسییە شۆرشگێرییەکانی چ لە سەر ئاستی بزووتنەوایی کوردی و چ لە سەر ئاستی بزووتنەوایی نیشتمانی لە سوریا، دابراو نیه لە خەباتی بزووتنەوایی رزگاریخووانی نیشتمانی عەرەبی و تیکۆشانی گەلی فەلەستینی لە پێناو مافی چارەیی خۆ نووسین، بەلکو هەموو هاریکاری و پشتگیرییەکی پیشکەش بە مەسەلەکانی رزگاریخووانی و پیشکەوتنی بزووتنەوایی رزگاریخووانی عەرەب دەکات و لە کۆتاییشدا بەشیکی لە بزووتنەوایی شۆرشگێری لە ناوچەکە و لە جیهاندا و بەشداری لە گەلیان دەکات و پێی کاریگەر دەبێت و لە گەلیان لە سەنگەر دەبێت دژی ئیمپریالیزم و زایۆنیزم و هەموو شیۆەکانی چەوساندنەوایی.

بۆ بەریز ئەمىندارىيەتى گشتى بەرەى عەرەبىي بەشدار لە شۆرپشى فەلەستىنى

سلاوى برايانەمان...

بە بۆنەى بەستنى ئەمىندارىيەتى گشتى بەرەى عەرەبىي بەشدار لە
بەىروت، رىگامان بەن كەوا سلاوى برايانەمان ئاراستە ئىوہ بكەىن و
هاوكارى و پشتگىرى تەواوى گەلى كورد دەربەرىن بۆ شۆرپشى
فەلەستىنى و خەباتى گەلى عەرەبى فەلەستىنى لە پىناو ئازادى و
مافى چارەى خۆنووسىندا و بۆ تىكۆشانى قارەمانانەى دژ بەو پىلانە
ئىمپىريالىيانەى بەرامبەر بە خەباتى گەلانى ناوچەكەمان دەىگىپن.

براىان...

ئىمە بروامان واىە كەوا چارەنووسى ھەردوو گەلى عەرەب و كورد
ھاوبەشە و بزووتنەوہى دىموكراتى ھەردوو گەل لە دژى يەك دوژمنى

هاوبه ش دەوستن ئەویش ئىمپىريالىزم و زايونىزمە , لە ئەنجامىشدا قەناعەتى تەواومان ھەيە كەوا پىلانى ئىمپىريالى - زايونى - كۆنەپەرست لە ناوچەى رۆژھەلاتى ناوہراستدا بىجگە لە شۆرشى فەلەسىنى ئاراستەيە بۆ تەواوى ھىزە شۆرشگىرە خەباتكارەكانى گەلان. لىرەشەوہ دەبى بەرەنگاربوونەوہى ئەو پىلانى سەرتاسەرى و بەرفراوان بىت. ئەمەش لە بنەرتدا پىويستى بە لابردنى ئەو ئاستەنگە جۆراوجۆرانەيە كە رىگا لە بەردەم بزووتنەوہى گەلەكانمان دەگرن لە بەرەنگاربوونەوہى يەكلاكەرەوہى ئەو پىلانى.

لەو روانگەيەشەوہ بە دلسۆزىيەوہ بەرەو رووتان دىين و بە ناوى براىەتى دىرينى عەرەب و كورد داواتان لى دەكەين كەوا دەستپىشخەرى بنوئين لە دانانى سنوورىك بۆ ئەو شەپەى ئىستا لە كوردستانى عىراق لە ئارادايە و بە پەلە كار بكرىت بۆ راگرتنى شەپ و كوشتارى برايان, كە گشتمان لەو بروايە داين كەوا بەردەوامى ئەو شەپە تەنھا ئىمپىريالىيەتى ئەمريكا و رژىمى ئىرانى دارودەستەى و لايەنە شۆقىنى و كۆنەپەرستەكان قازانجى لىدەكەن. راگرتنى شەپ و كوشتار وپەنابردن بۆ گفتوگوى ديموكراتىي ئاشتىيانە بنەماى راست ودروستى چارەسەرکردنى مەسەلەى نەتەوہىي كوردە لە عىراقدا لە سەر بنچىنەى ئۆتۆنۆمى بۆ كوردستان لە چواچىوہى كۆمارى عىراقدا, بەدەيھىنانى ئەم خواستە لە لايەن ئىوہوہ و لەم بارودۆخە چارەنووسىيەدا سەرکەوتنىكى مىژووىي گەورەيە بۆ تەواوى لايەنە

نیشتمانیه پیشکەوتنخوازەکان لەوانەش شوپشی فەلەستینی،
هەرودەها لە هەمان کاتیشدا کۆتایی بە بەشیکی گەرەبی پیلانیکی
ئیمپریالی دینی که ئیستاکی لە ناوچەکامان دەچنریت، بیجگە
لەمەش دەسکەوتی زیاتر بە دەست دینی بو بەرژەوندی هیژەکانی
رزگاریخواز و پیشکەوتنخواز. هەرودەها عیراقیش دەتوانیت رۆلێکی
گرنگ بگێریت لە پشتگیریکردنی شوپشی فەلەستینی و لە
بەشداریکردن لە بەرەکانی عەرەبیدا بو بەرەنگار بوونەوهی
زایونیزی دوژمن.

برایانی نوینەری بەرفراوانترین کۆمەلانی رای گشتیی پیشکەوتنخواری
عەرەبی، ئیمە برپوای تەواومان هەیه کەوا ئیوه هەمان هەستی
ئیمەتان هەیه، هەرودەها زۆر لە لایەنەکانی ئیوه پیشتەر هەولیان داوه
و بەم ئاراستەیه کاریان کردوو، بۆیه ئیمە پشتگیری لە هەولەکانی
پیشووتان دەکەین و داواتان لێدەکەین بەردەوام بن. هەرودەها
دووپات دەکەینهوه کەوا ئیمە ئامادەین بو بەشداریکردن لە هەر
کاریکدا که بیته هۆی راگرتنی رژانی خوین و بو ناوېژیکردن لە پیناو
بەردەوامیدان بە گفتوگۆی دیموکراتی و چارەسەرکردنی مەسەلە
ناکۆکەکان بە شیوهیهکی ئاشتیانە.

ئیتەر هەر بژین و سەرکەوتن بو گەلانی خەباتگیر

بژی شوپشی فەلەستینی

بژی برایەتی کورد و عەرەب

١٩٧٤/٧/٢

پارتی دیموکراتی چهپرهوی کورد له سوریا

ریکنراوی ئارتی دیموکراتی ضةثرهوی کورد له سوریا له لوبنان

خه باتگير مه كته بي سياسي به رهي نه ته وه يي

بو رزگار كردني باشوري يه مهن - عه ده ن

سلاويكي هه قالانه...

كاتيك هه والي سهرداني خه باتگير سالم ره بيع عه لي سهرؤكي
دهوله ته كه تانمان بيست بو عيراق, په يوه نديمان به براياني به رپرس
كرد و ئه م پيشنياره مان خسته روو:

داوامان كرد كه به په له په يوه نديك به سهرؤكي دهوله ته وه بكهن له
به غدا و پيشنياري ئيمه ي پي رابگه يه نن ده رباره ي نواندني هه ندي
چالاكي به مه به ستي داناني سنووريك بو ئه وشه رهي كه له
كوردستاني عيراق له ئارادايه, له بهر ئه وه ي براده راني به رپرس لي ره
به په له له م بواره وه جوله يان نه كرد, بو يه به پيوستمان زاني ئه م
نامه يه ئاراسته ي ئيوه بكه ين و پيشنياره كه مان سه باره ت به و بابته ته
گرنگه به ته واوي تيايدا بخه ينه روو.